

Bijlagenoverzicht WOO-verzoek kwestie Kamplaan 8 Groningen:

1. Brief aan gemeentesecretaris d.d 31 december 2021, binnengekomen 4 januari 2021 en mailwisseling hierover 4 januari 2022
2. Mailwisseling met betrokkene 12 januari-16 januari 2022
3. Mailwisseling met betrokkene en onderzoekers 12 januari-13 januari 2022
4. Mailwisseling met betrokkene 12 januari-13 januari 2022
5. Mailwisseling met betrokkene 12 januari-7 februari 2022
6. Mail aan betrokkene 16 februari 2022
7. Mailwisseling met betrokkene 16 februari-17 februari 2022
8. Mail van betrokkene 24 februari 2022
9. Mailwisseling met betrokkene 16 februari-9 maart 2022
10. Mailwisseling met betrokkene 16 februari-10 maart 2022
11. Mailwisseling met betrokkene 16 februari-15 maart 2022
12. Mailwisseling met betrokkene 17 februari-10 maart 2022
13. Mailwisseling met betrokkene en onderzoeker 1 maart 2022
14. Mailwisseling met onderzoeker 1 maart-2 maart 2022
15. Signalement concerncontrol 10 maart 2022
16. Mailwisseling met betrokkene 25 maart-28 maart 2022
17. Mailwisseling met betrokkene 25 maart-29 maart 2022
18. Mail van betrokkene 30 maart 2022
19. Signalement concerncontrol 8 april 2022
20. Mailwisseling met betrokkene 11 april-13 april 2022
21. Mailwisseling met betrokkene 11 april-25 april 2022
22. Mailwisseling met betrokkene 11 april-7 mei 2022
23. Mailwisseling met betrokkene en interne mailwisseling 11 april-8 mei 2022
24. Mailwisseling met betrokkene 11 april-8 mei 2022

25. Interne mail 9 mei 2022
26. Mailwisseling met betrokkene 26 mei-6 juni 2022
27. Mailwisseling met betrokkene 26 mei-8 juni 2022
28. Signalement concerncontrol 2 juni 2022
29. Mail aan betrokkene 7 juni 2022
30. Mailwisseling met betrokkene 8 juni-12 juni 2022
31. Inspraakreactie bijeenkomst d.d 13 juni 2022
32. Mailwisseling commissie 16 juni-19 augustus 2022
33. Mail aan betrokkene 25 juni 2022
34. Mail van betrokkene 6 juli 2022
35. Instellingsbesluit adviescommissie en mailwisseling met betrokkene hierover 8 augustus 2022
36. Mailwisseling met commissie 6 september-8 september 2022
37. Interne mail 7 september 2022
38. Mail aan betrokkene 23 september 2022
39. Interne mailwisseling 3 oktober 2022
40. Interne mail 3 oktober 2022
41. Mailwisseling met commissie 3 oktober 2022
42. Signalement concernstaf 3 oktober 2022
43. Mailwisseling met betrokkene 9 oktober 2022
44. Mailwisseling met commissie over instelling commissie 10 oktober 2022
45. Raadsvoorstel, collegevoorstel, aanbiedingsbrief en advies van de adviescommissie 10-11 oktober 2022
46. Mail van betrokkene concept press release 12 oktober 2022

①

Van:
Verzonden: dinsdag 4 januari 2022 15:56
Aan:
CC:
Onderwerp: FW: Post van 4 januari 2022
Bijlagen: Digitale Postkamer DC_4-1-2022_sankro1d_46807.pdf
Urgentie: Hoog

Goedemiddag,
Cc

Bijgaande brief ontvingen we van de familie/nabestaanden over hun familiepand Kamplaan 8 te Haren. In het rapport lege plekken is er kort over geschreven.

De familie heeft er (gedocumenteerd) een ander verhaal en uitleg over.

Duidelijk is het belang helderheid te verschaffen, uiteraard binnen de beschikbare bronnen.

Graag jullie eerste lezing van de brief en dan graag overleg hoe we e.e.a. oppakken, en binnen welke termijn. Dan kan ik de familie informeren hoe en wanneer we inhoudelijk reageren op de brief.

Kunnen we erover donderdag even telefonisch/teams daarover hebben?

Beste groet,

Van:
Verzonden: dinsdag 4 januari 2022 11:46
Aan:
CC:
Onderwerp: Fwd: Post van 4 januari 2022

Hi,
Het origineel ligt bij [redacted] op de RS denk ik
Zo te lezen is het denk ik handig dat de onderzoekers hier ook kennis van nemen
Wil je deze mail naar ze doorsturen? En dat ook met [redacted] en [redacted] afstemmen?
En zou jij dan deze meneer kunnen (laten) antwoorden? Misschien eerst een procesantwoord.
Grote dank!

Vriendelijke groet,

gemeentesecretaris / algemeen directeur

Gemeente Groningen

Radesingel 6
9711 CV Groningen

Tel. _____
E-mail.

Begin doorgestuurd bericht.

Van: Registratienummer <Registratienummer@groningen.nl>
Datum: 4 januari 2022 om 11.39.32 CET
Aan:
Onderwerp: Post van 4 januari 2022

Dag collega,

Deze mail bevat de gescande versies van analoog ontvangen poststukken, bestemd voor jullie afdeling

Het poststuk is, ter voorbereiding op de archivering, geregistreerd in eDocs. De geregistreerde poststukken vind je als bijlage in deze mail.

Wil je, na afhandeling van de stukken, deze ter archivering aanbieden bij DocInfo conform het Informatie beheerbeleid (zie ook <https://intranet.groningen.nl/umbraco/serviceplein/informatiebeheer>).

Mocht er een poststuk tussen zitten dat bij een andere afdeling thuishoort, zou je dan het onjuist gestuurde pdf-document via de mail willen retourneren aan:

registratienummer@groningen.nl

Indien mogelijk graag erbij vermelden bij welke afdeling deze brief wel thuishoort. Dank!

Zou je de scan willen controleren op juistheid? (goed leesbaar, ontbrekende pagina's).

Alle papieren stukken blijven in eerste instantie bij KCC Post.

Geregistreerde stukken worden na een week naar DocInfo gebracht in afwachting van een definitieve archivering.

Met vriendelijke groet,
team KCC Post

a.o. 35RPK5 96695205

GEMEENTE GRONINGEN	
Pag no	8838005
Ingek	- 4 JAN. 2022
Looisnr	
Archief	

E-Mail.

Caesarea 31-12-2021
AANGETEKENDE POST

Gemeentesecretaris mw. Christien Bronda
Gemeente Groningen
postbus 30026
9700 RM Groningen
THE NETHERLANDS

Onderwerp: Onderzoeksrapport 'Lege Plekken'

Geachte mw. Bronda,

Met grote belangstelling heb ik kennis genomen van Fase 1 van het Onderzoeksrapport '*Lege plekken, ontvreemding van Joods vastgoed en rechtsherstel in de gemeente Groningen (1940-1955)*', dat in opdracht van de gemeente Groningen tot stand kwam.

Ik ben zelf oud-Groninger, geboren in 1947 in Groningen. Voor de Tweede Wereldoorlog woonden mijn moeder en grootouders, de familie Serphos-Menko, in de Kamplaan 8 in Haren. Zij komen heel kort voor op p. 19 van het bewuste rapport.

Hoewel ik waardering heb voor het vele verzette werk kan ik het met de weergave van de geschiedenis van het bewuste pand bepaald niet eens zijn. Daarom heb ik een eigen rapportage samengesteld, die ik u hierbij doe toekomen.

Ik vertrouw erop dat het college van burgemeester en wethouders deze rapportage zal toevoegen aan het onderzoeksrapport 'Lege Plekken' en dat de onderzoekers mijn eigen volledige rapportage grondig zullen bekijken en het eindrapport op grond daarvan zullen aanpassen. Natuurlijk blijf ik beschikbaar voor Uw onderzoekers team als ik hen verder kan helpen.

Vanzelfsprekend ontvang ik ook graag een antwoord op deze brief.

Met vriendelijke groet en hoogachting,

cc Dhr. Koen Schulling, burgemeester van de gemeente Groningen
Dhr. Ronny Nathaniël, Voorzitter Centraal Joods Overleg

KAMPLAAN 8

HET HUIS WAAR MIJN WIEG NIET MOCHT STAAN

door
zoon van de rechtmatige eigenaars van Kamplaan 8, Haren

Rapport 'Lege Plekken' vertelt de halve waarheid

Dit is een afschuwelijk verhaal over ons ouderlijk huis in de Kamplaan 8 in Haren. Ik wil u dit vertellen omdat er over wordt gezwegen in het onlangs gepubliceerde rapport '*Lege Plekken: Ontvreemding van Joods vastgoed en rechtsherstel in de gemeente Groningen (1940-1955)*'. Het is het verhaal over het huis van mijn grootouders, waarvan mijn moeder na de Tweede Wereldoorlog de enige erfgename was. Alle andere familieleden waren vermoord. Het huis was groot en mooi, zo groot en mooi, dat mijn Joodse familie er al in 1941 door de Duitse bezetter uit was gegooid, zodat de Wehrmacht/Waffen SS er zijn intrek in kon nemen. Het kreeg daarmee een publieke bestemming. Kort tevoren ontving mijn grootmoeder van de gemeente Groningen de boodschap, dat het huis werd gevorderd. Ik richt mij daarom tot het huidige college van B&W, opdrachtgever van het rapport, dat ik verder zal aanduiden met *Lege Plekken*.

Ongewoon aan dit verhaal is, dat ook na de oorlog er alles aan is gedaan om het huis NOOIT maar dan ook NOOIT terug te laten gaan naar de rechtmatige eigenaars. Het huis werd kennelijk, in navolging van de Duitse bezetter, zowel in als na de oorlog door Nederlandse beampten en bestuurders van de gemeente Groningen gezien als een ideale ambtswoning voor overheidsfunctionarissen. Om het huis uiteindelijk in 1953 te kunnen laten eindigen als eigendom van de gemeente Groningen, was de medewerking nodig van de bewindvoerder voor het beheer van de bezittingen van mijn vermoorde grootmoeder. Die bewindvoerder werd op 13 augustus 1945 benoemd door het naoorlogse Militair Gezag. Het huis viel toen onder het Nederlandse Beheersinstituut (NBI), dat de benoeming heeft goedgekeurd.

Het merkwaardige is dat mijn vader al in juli 1945 door de enige erfgename, mijn moeder, als bewindvoerder was voorgedragen via een door haarzelf gekozen notaris. Om volstrekt onduidelijke redenen ging de voorkeur van de lokale autoriteiten echter niet naar hem uit. Vandaar hun benoeming van een mogelijk voor de gemeente Groningen beter kneedbare kandidaat-notaris. Mijn ouders hebben vervolgens acht jaar lang de gemeente Groningen trachten te overtuigen om hen, met hun snelgroeiende gezin, een huisvestingsvergunning te verlenen ten einde in hun eigen huis te kunnen gaan wonen. Dat werd steeds geweigerd zonder dat er een duidelijke reden werd gegeven. Tussen 1946 en 1952 liet de bewindvoerder het huis echter wel bewonen door de District Inspecteur van het Brandweerwezen voor Friesland, Drenthe en Groningen, opnieuw een functionaris. Het huis werd op die manier als het ware gereserveerd gehouden voor de voortgaande plannen van de gemeente Groningen om het uiteindelijk te gaan gebruiken als burgemeesterswoning. Een bestemming die de verandering, door de Duitsers aangebracht, in stand hield. De woning werd zodoende niet gerestitueerd. Bij restitutie had het weer een gewoon woonhuis moeten worden voor een gewoon gezin. Dat van ons.

Uiteindelijk hebben onze ouders, die al die tijd met hun snelgroeiende gezin in een kleine bovenwoning moesten wonen, hun streven om hun eigen huis te betrekken, op moeten geven. Hen werd geen andere keus gelaten. Ze hebben het huis in 1953 MOETEN verkopen aan de gemeente Groningen, zodat de nieuwe naoorlogse burgemeester Jan Tuin, die er toen al sinds juni 1952 in woonde, daar kon blijven. Burgemeester Jan Tuin werd door de gemeente Groningen al als bewoner ingeschreven, vóórdat die eerdere huurder – op wie ik nog uitgebreid zal terugkomen – werd uitgeschreven. De ongelooflijke verstrengeling van belangen van de burgemeester en zijn nalatigheid om op zijn minst zijn morele plicht te vervullen tegenover mijn ouders en de woning aan hen te laten, komen pijnlijk tot uiting in het koopcontract. Hij trad daarin immers zelf op als vertegenwoordiger van de gemeente Groningen.

Alle bronnen die ik gebruik om mijn verhaal te onderbouwen, zijn openbaar en controleerbaar voor de onderzoekers en auteurs van *Lege Plekken*. Mijn zusjes en ik hadden hoge verwachtingen van dit Fase 1 rapport. Misschien dat we nu eindelijk zouden uitvinden waarom wij niet mochten opgroeien in ons huis aan de Kamplaan 8 in Haren. Uitvinden waarom ikzelf en mijn jongere zusje Mirjam niet in dit huis geboren mochten worden, in respectievelijk 1947 en 1949. Het huis was van mijn moeder. Maar mijn wieg mocht er niet staan.

De auteurs van *Lege Plekken* constateren alleen (op p. 19) dat er soms 'beperkingen' bestonden "*als gevolg van een lopende huurovereenkomst en regels van woningtoewijzing. Dit ervoeren de nabestaanden van de familie Serphos-Menko met het huis aan de Kamplaan 8. Vertegenwoordigers van hen en de oorlogskoper troffen in 1949 een minnelijke regeling, maar het pand bleef tot zomer 1951 verhuurd door het NBI, die in juni van dat jaar het beheer beëindigde. Een jaar later werd het huis verhuurd aan Jan Tuin, de net benoemde burgemeester van de stad. Vervolgens kocht de gemeente het pand om te gebruiken als nieuwe ambtswoning.*" De auteurs slikten al deze gegevens helaas voor zoete koek. Van die 'minnelijke regeling' was in onze familie niets bekend. Het was uitsluitend de bewindvoerder die hier handelde tegenover de oorlogskoper. De bewindvoerder koos ook de huurder en dat was iemand anders dan wij. Ons is geen huurcontract met die ander bekend. Het onderzoeksteam vroeg zich hierbij niets af en vertrouwde op de gemeente, de bewindvoerder en het NBI.

In het onderstaande zal ik met namen en toenames verder uitleggen wat de werkelijke gang van zaken is geweest.

De familie in de oorlog

Mijn grootouders **Hugo Martin Serphos** en **Henriette Serphos-Menko** vestigden zich in 1934 in de oostelijke helft van een toen nieuwgebouwde grote villa, bestaande uit twee gelijksoortige en ruime eengezinswoningen die zich onder hetzelfde dak bevonden: Kamplaan 6 en Kamplaan 8 in Haren, Groningen. Zij hadden de woning Kamplaan 8 in dit huis gekocht. Het koopcontract is van 1934. Ze vormden een jong gezin met twee kinderen: mijn moeder **Jeannette Estella** (geb. 1919) en haar broer **Irwin** (geb. 1922). Mijn grootvader, Hugo Serphos, stierf een natuurlijke dood op 1 juli 1940, kort na het begin van de bezetting. Hij was 48 jaar oud. Bij de gemeente is op de datum van zijn overlijden mijn grootmoeder als hoofd van het gezin en bewoner ingeschreven. Zij gaf toen twee vrouwen op als bewoners. De tweede was mijn moeder. Irwin studeerde in Dordrecht en woonde daar. Binnen een jaar na het begin van de Duitse bezetting moest de familie het huis 'ontruimen' ten gunste van de Wehrmacht/Waffen SS: "Op 1 mei 1941 werd het perceel Kamplaan 8, Groningen, door de Duitsers gevorderd." Volgens de woonkaart in het archief van de gemeente werd mijn grootmoeder (de enige eigenaresse van de woning) 'afgeschreven' op 17 mei 1941. Volgens de procedure moesten de bewoners, wanneer de bezetter een pand vorderde, er binnen 24 uur uit. De vordering van de Wehrmacht kwam binnen bij de *gemeente Groningen*. De gemeente stuurde de mededeling dat het huis gevorderd was door aan de bewoners. De gemeente faciliteerde zodoende de administratie die nodig was voor dit soort vorderingen.

Mijn grootmoeder woonde daarna korte tijd in een pension aan de Westersingel 37 en, toen daar geen Joden meer mochten wonen, op kamers in de Heerestraat 31a. In september 1942 deed zij een poging onder te duiken, maar werd al snel gepakt en geïnterneerd in het Huis van Bewaring te Groningen. Vandaar schreef zij op 28 oktober 1942 in haar laatste afscheidsbrief aan haar zusters en kinderen: "Gisteren vernam ik dat ik morgenochtend moet vertrekken, tot nu toe naar een onbekende bestemming. ik zal niet veel hoop koesteren jullie ooit weer te zien." Nog geen maand daarna, op 25 november 1942, werd volgens het kadaster het eigendom van haar gevorderde huis overgedragen aan de **Niederländische Grundstücksverwaltung (NGV)**, de Duitse staatsplunderholdingcompany voor gestolen Joods onroerend goed. Mijn grootmoeder **Henriëtte Serphos-Menko** werd via Westerbork naar Auschwitz gedeporteerd, waar zij op 26 januari 1943 is vermoord, 47 jaar oud. Haar zoon **Irwin Serphos**, de broer van mijn moeder, was toen al dood. Hij studeerde en deed illegaal verzetswerk in Dordrecht, werd gepakt en is al in december 1942 in Auschwitz vermoord. Hij was 20 jaar, ongehuwd en had geen kinderen. Mijn moeder was de enige van dit gezin die de oorlog in de onderduik overleefde. In april 1942 was zij burgerlijk getrouwd met **Tobias van**

Blankenstein uit Haren. Voor de Joodse gemeente trouwden zij op 1 juli 1942, waarna ze onderdoken in – voornamelijk – Amsterdam en Utrecht.

In Groningen is bij akte van 16 Februari 1944, verleden voor de Groningse notaris en lid van de Waffen SS **Jan Geert van Russen**, ons huis Kamplaan 8 door de NGV verkocht aan de Groningse koopman, de NSB'er **Fokko Beenker** voor fl. 20.750, - [Het *Lege Plekken* rapport geeft een andere datum aan, 5 Augustus 1943 volgens het Duitse Verkaufsbuch] Wat de werkelijke datum ook moge zijn, Beenker kon niet beweren dat dit een koop was 'te goeder trouw'. De Nederlandse regering in ballingschap had, in verband met de voorbereiding van de restitutie na de bevrijding, al in februari 1943 vastgesteld dat de aankoop van dit soort huizen na die datum niet 'te goeder trouw' kon zijn en dat al dit soort aankopen na de oorlog nietig zouden worden verklaard en de huizen onverwijld terug moesten gaan naar de eigenaars of hun erven. Het Groningse echtpaar, **Fokko en Lammechiena Beenker**, kocht meerdere panden op en in een aantal van deze huizen bevonden zich meerdere woningen. Het waren allemaal door de nazi's doorverkochte woningen. Beenker heeft zelf nooit in ons huis aan de Kamplaan 8 gewoond, zijn Wehrmacht vrienden mochten er altijd in blijven tot ze aan het einde van de oorlog de benen moesten nemen, waarna er Canadese soldaten van de bevrijdingslegers in verbleven. Naderhand is Beenker berecht; er bestaat een dossier in het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR) in Den Haag dat wij, vanwege reis- en coronarestricties, nog niet hebben kunnen inzien. **Notaris Jan Geert van Russen**, lid van de Waffen SS, die in 1944 de verkoop van ons huis aan Fokko Beenker had uitgevoerd, werd na de oorlog als notaris ontslagen op grond van de zuiveringswet. Van Russen was minstens in 390 transacties als notaris opgetreden. Elke transactie was voor één of voor meer woningen tegelijkertijd en het ging steeds om huizen waarvan de Joodse eigenaars gedeporteerd waren. Iedereen kon begrijpen, dat er met de Kamplaan 8 een misdaad was gepleegd en dat het rechtsherstel van de woning vrij snel afgemaakt had kunnen worden.

Benoeming van de bewindvoerder

Na de bevrijding was mijn moeder, **Jeannette Estella ('Nettie') van Blankenstein-Serphos**, de enige overlevende in haar familie. Al op **3 juli 1945** werd door de Groningse advocaat en procureur **Mr. N.J. Polak**, namens mijn moeder, een brief gericht aan de Militair Commissaris voor de Stad Groningen, die een aanbeveling bevatte om mijn vader, **Tobias van Blankenstein**, te benoemen als bewindvoerder voor de belangen van mijn grootmoeder en mijn oom (moeders broer) Irwin Serphos. Over hen vermeldt de brief, dat zij door de Duitsers "met onbekende bestemming zijn gedeporteerd." Zo kort na de oorlog was hun dood nog niet officieel vastgesteld. Op de kopie van de brief staat de ontvangststempel van de Militair Commissaris, gedateerd op **4 juli**. Het verzoek werd ook doorgestuurd naar de Adviescommissie voor Rechtsherstel en Beheer. Dat gebeurde op **10 juli 1945**. Bovenaan was met forse letters de naam 'Kraan' geschreven, mogelijk degene die de brief moest zien. Op **17 augustus 1945** werd het document bij de Militair Commissaris gearhiveerd.

Onbegrijpelijk genoeg, was het echter niet Tobias van Blankenstein, maar een zekere **Klaas de Haan**, kandidaat-notaris te Groningen, die met ingang van **13 augustus 1945** door het Militair Gezag voor Groningen was benoemd tot bewindvoerder voor mijn vermoorde grootmoeder **Henriette Menko**, weduwe van Hugo Martin Serphos. Mijn grootmoeder was vóór haar deportatie naar Auschwitz de enige eigenaar van Kamplaan 8. De benoeming van de bewindvoerder werd bekrachtigd door het Nederlandse Beheersinstituut (NBI) op **24 September 1945**. Voor de familie is volkomen onduidelijk waarom deze beslissing in Groningen is genomen en waarom mijn vader, Tobias van Blankenstein, geen bewindvoerder werd. Uit *Lege Plekken* blijkt dat in andere gevallen wel degelijk familie als bewindvoerder kon optreden. Tobias van Blankenstein was in gemeenschap van goederen gehuwd met degene, die toen al door bewindvoerder De Haan werd omschreven als "vermoedelijk de enige overlevende afstammeling van de familie Serphos-Menko." Dat was mijn moeder **Jeanette E. van Blankenstein-Serphos**.

Dit blijkt allemaal uit een 'Staat van vermogen per 13 augustus 1945' opgesteld en getekend in November 1945 door deze bewindvoerder. "Het perceel is eerst bij de Duitsers in gebruik geweest en thans nog steeds in gebruik bij de

Canadezen." De dood van mijn grootmoeder en haar zoon Irwin werd officieel nog altijd slechts vermoed. Maar, dit wetende, waarom konden mijn ouders dan niet ten minste het huis huren tot het rechtsherstel verleend werd? Het huis viel onder beheer van het NBI, maar mijn moeder mocht wel nog aanwezige goederen van haar moeder *in bruikleen* meenemen. Meteen na zijn benoeming heeft de bewindvoerder, met tussenkomst van advocaat en procureur Mr. N.J. Polak, rechtsherstel aangevraagd. Alle betrokken partijen kenden elkaar.

De huurder Comello

Wat een simpel rechtsherstel leek te worden werd echter al heel snel ondermijnd. De bewindvoerder handelde niet in ons belang maar heeft – mogelijk in opdracht van de gemeente – de woning al vanaf maart 1946 door iemand anders laten bewonen. In 1946 werd namelijk besloten om het woonhuis van de **District Inspecteur Brandweerwezen voor Drenthe, Friesland en Groningen** te verplaatsen van Heerenveen naar een huurhuis, Kamplaan 8 in Haren. Sinds het gedwongen vertrek van mijn grootmoeder in mei 1941 was de bewonerskaart bij de gemeente niet bijgewerkt, maar in 1946 werd **Gerard J. Comello** door de gemeente als bewoner ingeschreven met echtgenote. Hij kwam dus zelfs niet uit Groningen maar uit het Friese Heerenveen en hij had de hoge functie van Inspecteur Brandweerwezen. Zijn aanwezigheid als huurder is om meerdere redenen problematisch, nog afgezien van het feit dat hij uit een andere gemeente afkomstig was en dus moeilijk voorrang kon hebben op Groningers. Er was woningnood. Maar wie was zo'n Inspecteur Brandweerwezen eigenlijk? Helemaal in het begin van de bezetting, in 1940, waren het de Duitsers die tegelijk met de **reorganisatie van de Politie** ook de **Inspectie voor het Brandweerwezen** hadden opgericht, een nieuw orgaan onder controle van **Hanns Rauter**, de beruchte hoogste vertegenwoordiger van de SS in bezet Nederland en als zodanig hoofdverantwoordelijke voor de deportatie van de Nederlandse Joden. Volgens de richtlijnen van Rauter werden hogere functionarissen opgeleid in Duitsland en Amsterdam. Ook gedemobiliseerde militairen voegde hij toe aan het brandweerwezen. In een historische beschrijving van het brandweerwezen, uitgegeven door het ministerie van Veiligheid en Justitie, staat onder meer: "Van de officieren wordt een deel door Rauter geselecteerd op hun politieke voorkeur en opgedrongen aan het korps." Gerard J. Comello was en bleef – voor zover wij weten – gedurende de hele oorlog in zijn hoge functie bij de Brandweer. Wat zijn politieke voorkeur was weten wij niet, maar het feit dat hij in die functie bleef duidt op zijn minst op een voor de Duitsers geloofwaardige meeloper.

Kende De Haan deze man? Het zou kunnen; de families Comello en De Haan zijn in die regio van Heerenveen in Friesland zelfs wel eens onderling getrouwd en er was ook een De Haan bij de brandweer. Zij hadden eenzelfde achtergrond, waren beiden Friezen, maar relevanter is waarschijnlijk de rol van de broer van Comello. Dat was **Petrus W. Comello**, die tijdens de bezetting in Groningen door NSB-Burgemeester Tammens was aangesteld als 'Vertegenwoordiger' van de **Commissaris voor Niet-commerciële Verenigingen en Stichtingen**. Deze organisatie was door de Duitse bezetter eveneens al in 1940 opgericht en moest ervoor zorgen dat stichtingen of verenigingen zonder economisch doel (non-profit) zich registreerden. Dit was een verplichte registratie, duidelijk met het doel vervolgens met deze organisaties te kunnen doen en laten wat men wilde. De door de bezetter benoemde Commissaris kon "naar eigen goedgevonden statuten [kan] wijzigen, besturen schorsen of wijzigen en organisaties liquideren. Over hun vermogens kon hij beschikken als het een 'algemeen belang' diende. Vanzelfsprekend stond het algemeen belang gelijk aan het belang van de bezetter." (zie *Lege Plekken*). Het schiep de mogelijkheid om stichtingen zoals synagogen, Joodse oudertehuizen, e.d. te confisqueren en te verkopen voor en namens de staat.

Begin 1944 kreeg de uit Heerenveen afkomstige **Petrus Comello** de opdracht "van de gemeente Groningen om daadwerkelijk eigendommen van de Joodse gemeente en Joodse verenigingen aan te kopen of *over te nemen*." De laatste term is een eufemisme voor onteigening en, inderdaad, Petrus W. Comello trad op als 'Verwalter', vooral aangaande Joodse eigendommen, in nauwe samenwerking met de toen door nazi's bestuurde gemeente Groningen. Hij had duidelijk veel verstand van dit soort zaken: Joods onroerend goed en de onteigening daarvan ten bate van de gemeente. De essentie is hier echter, dat de beide broers Comello vertrouwensfuncties hadden in door de bezetter opgezette en geleide organisaties.

Het lijkt allemaal alsof de afwikkeling van de Kamplaan 8, die – na het vertrek van de Duitsers en na het vertrek van de Canadese soldaten – leeg zou komen te staan, moedwillig in een zodanige richting werd aangestuurd dat de woning uiteindelijk in handen van de gemeente terecht MOEST komen. En hoewel die woning na de bevrijding officieel onder het NBI was komen te vallen, speelden natuurlijk ook nog altijd de belangen van de oorlogskoper Beenker op de achtergrond een rol. Het regende immers ‘minnelijke schikkingen’ met dat soort mensen en vooral in 1949 toen er vaart kwam in de ‘afwikkeling’ van de oorlog

De afwikkeling

Op **12 September 1949** bevestigde de bewindvoerder dat het rechtsherstel dat hij had aangevraagd “ten aanzien van de overdracht van voormeld perceel . is verleend” Volgens een (absoluut onleesbaar) handgeschreven twaalf pagina’s tellend document in het kadaster werd op **23 November 1949** eindelijk het eigendom hersteld op de naam van mijn overleden grootmoeder zodat, volgens de tevreden bewindvoerder, “de vroegere toestand zo veel mogelijk herleeft.” Dit dan toch met uitzondering van de herleving van onze vermoorde familieleden, maar daar had hij het niet over. De bewindvoerder had niet nagelaten een – bij de verkoop door de **NGV** aan Beenker – in 1944 afbetaalde hypotheeksom te laten herleven. De bank wilde daar geen restitutie voor aanvragen, zij hadden hun geld immers gehad. Maar de bewindvoerder liet het daar niet bij zitten Ter bevordering van de ‘herleving’ van de oorspronkelijke toestand nam hij voor precies hetzelfde bedrag een nieuwe hypotheek op het huis Had dat dan nog iets te maken met de ‘minnelijke schikking’ met Beenker of misschien met de inkomsten van de bewindvoerder? Zoals we reeds schreven: het document is onleesbaar. Was de vroegere toestand daarmee dan werkelijk herleeft? Was dat maar waar! Als dat echt zo was geweest, zou mijn moeder per onmiddellijk toestemming hebben gekregen weer in het huis te gaan wonen Op de bewonerskaart stond zij immers in 1941 als bewoonster vermeld Maar het huis was inmiddels verhuurd aan Comello en kennelijk bestond er een langdurig huurcontract met het NBI. De gemeente zorgde verder voor “*beperkingen als gevolg van een lopende huurovereenkomst en regels van woningtoewijzing*”, zoals *Lege Plekken* op p 19 vermeldt Comello bleef er wonen tot 23 juni 1952

Belangrijk is het om te weten dat voor mijn moeder pas op **27 april 1951** de **Verklaring van Erfrecht** is opgesteld en getekend door notaris Felix R M Th Gouverne te Groningen Voor die verklaring moest de notaris kunnen steunen op bewijzen van ‘overlijden’ van de andere erfgenamen Die moesten zijn geregistreerd bij de gemeente op grond van verklaringen van het Rode Kruis Het was een procedure die eindeloos duurde en dat werkte uitermate vertragend voor de betrokkenen, die hierdoor duidelijk werden benadeeld. Pas na het opstellen en tekenen van de Verklaring van Erfrecht, was mijn moeder gerechtigd volledig te beschikken over alles wat mijn grootmoeder had nagelaten En pas toen het zover was, trokken zowel het Beheersinstituut als de bewindvoerder Klaas de Haan zich terug.

Je zou denken dat mijn ouders dan toch op dat moment in 1951 toestemming van de gemeente zouden krijgen om de woning aan de Kamplaan 8 te betrekken, maar het is verre van de waarheid In het rapport *Lege Plekken* is sprake van ‘regels van woningtoewijzing’ Het onderzoek zelf benadrukt “dat normaal gesproken na rechtsherstel de eigenaars over hun pand hadden moeten kunnen beschikken.” Maar nog altijd mochten we er niet wonen van de gemeente Waarom heeft het feit dat dat niet gebeurde geen lampje doen branden bij de onderzoekers? In het volledige 134-pagina tellende *Lege Plekken* rapport komt de aanduiding ‘regels van woningtoewijzing’ verder helemaal nooit voor – alleen maar bij mijn familie! Het wordt ook nooit verder uitgelegd

Uiteraard wilden mijn ouders meteen terug naar het eigen ouderlijk huis van mijn moeder. Ze woonden, samen met vier kinderen, in een klein huurflatje op een bovenverdieping in de Van Starckenborgstraat en later op de van Royenlaan Vele malen hebben mijn ouders verzocht om een huisvestigingsvergunning te krijgen ten einde in het huis aan de Kamplaan 8 te gaan wonen Het lijkt er in al het bovenstaande toch wel op dat de gemeente Groningen er alles aan deed om er voor te zorgen dat het huis onder gemeentecontrolle bleef Had de huurder een huurcontract tot juni 1952, waar de familie van Blankenstein dan nog op moest wachten? Comello vertrekt op 23 juni 1952, volgens de door de gemeente Groningen beheerde bewonerskaart Merkwaardig genoeg staat er op diezelfde kaart

dat reeds vóór het uitschrijven van Comello – al op 4 juni 1952 – een andere bewoner is ingeschreven en dat was Jan Tuin, de burgemeester zelf. Jan Tuin was niet fout in de oorlog. Hij was zelfs enige tijd door de nazi's geïnterneerd en zijn anti-Duitse sentimenten waren bekend. In de naoorlogse periode verstevigde Tuin zijn nauwe banden met Groningen, onder andere als Lid van de Tweede kamer (1946-1951), Lid van de Provinciale Staten Groningen (1946-1962), Lid Gedeputeerde Staten Groningen (1946-1951) Tot hij, in 1951 werd benoemd tot burgemeester van de stad Groningen.

Uit de financiële rapporten van bewindvoerder **Klaas de Haan** en van de jaarlijkse Opstellingen van Vermogen en Belastingaangiften van mijn vader (opgemaakt door Gronings Accountantskantoor Joh. Doornbos) valt op te maken dat de huur twee keer per jaar betaald werd, steeds voor de Maart-September periode en de September-Maart periode. In 1946 was de huur vastgesteld op zeshonderd gulden voor iedere periode van zes maanden. Comello betaalde die huur aan mijn ouders. Er was geen 'onderbreking' in de betalingen tussen de huurperiodes. De halfjaarlijkse huurbedragen werden gewoon doorbetaald. Wat dat betreft was er geen enkel verschil tussen de Comello en de Tuin periode. Hoe kan een bewindvoerder, die echt te goeder trouw aan rechtsherstel werkt en die dat dan ook gekregen heeft in 1949, namens het BNI in 1946 een lange termijn huurcontract aangaan dat ongetwijfeld nog jarenlang na het rechtsherstel door zou blijven lopen?

Volgens de bewonerskaart van de gemeente trok de burgemeester van Groningen, Jan Tuin, het huis in en was al met zijn echtgenote als bewoner ingeschreven nog voordat de eerdere huurder afgeschreven was. Maar er is geen indicatie van een nieuw huurcontract. Liep het bestaande contract – indien dat bestond – gewoon door? Had het BNI een huurcontract met Comello, dat ze overhevelen naar de gemeente Groningen, toen het BNI zich terugtrok? Toen mijn ouders begrepen dat ze nooit, maar dan ook nooit toestemming van de gemeente zouden krijgen om zelf in ons huis te gaan wonen, hebben ze ten einde raad besloten het huis aan de gemeente Groningen te verkopen. Dat gebeurde voor een som van fl. 30.000,- en degene die optrad namens de gemeente en het contract tekende was burgemeester Jan Tuin zelf, die er toen al woonde. Voor zover ik het kon nagaan heeft Jan Tuin daar gewoond tot zijn overlijden in 1972. Een paar jaar daarna verkocht de gemeente Groningen het huis.

Alles wijst erop dat de gemeente Groningen na de oorlog in feite beslag had gelegd op het huis 'voor eigen gebruik'. In de periode 1945-1951 was **P.W. Jacob Henri Cort van der Linden** burgemeester van Groningen, maar wij hebben nergens een indicatie gezien dat hij ooit iets met mijn vaders huisvestingsverzoeken te maken heeft gehad. Desalniettemin, als de burgemeester of de gemeente enige sympathie en begrip had voor het leed dat mijn familie had geleden, hadden mijn ouders toestemming moeten krijgen om er weer in te trekken. Maar dat was duidelijk toen niet de stemming van de overheid.

Vaders verklaring in het Rijksarchief

In het Groningse Rijksarchief werd, op 9 augustus 1984, door mijn vader Tobias (Toob) van Blankenstein een 23-pagina lange verklaring gedeponneerd [Inventaris nummer 28, Toegang Nr. 492]. Het is van belang omdat het zijn visie en herinneringen uit die tijd weerspiegelt. Hij schrijft: "Dit huis was onze eigen, geerfde woning. Wij hadden ondertussen een vrij groot gezin, kinderen geboren in 1945, 1947 en 1949 en uit het weeshuis 'De drie Prinsesjes' te Amsterdam hadden we in 1948 een ouderloos Joods meisje aangenomen, Klaartje S., die al gauw in ons gezin ingegroeid was. **Van het Groningse huisvestingsbureau hebben we echter nooit toestemming gekregen deze mooie, geschikte villa, te betrekken. Een bepaalde motivering gaf men er niet voor**", aldus mijn vader: "De gemeente had beslag gelegd op deze villa en ik heb altijd een sterk vermoeden gehad dat men ons gezin niet passend vond daar."

Mijn vader schreef gunstig over burgemeester Tuin; hij beschouwde de weigering van het huisvestingsbureau voornamelijk als een antisemitische manifestatie van de bureaucratie. De deftige buurt was na de oorlog 'Judenrein' en niet goed genoeg meer voor Joden! De mogelijkheid dat burgemeester Tuin misbruik heeft gemaakt van zijn ambtspositie en dat er sprake kan zijn van een mogelijk corrupte verstrengeling van belangen, is bij mijn vader niet opgekomen. Hij vertrouwde de burgemeester. Als fabrikant en werkgever in Groningen had hij ook weinig keus.

Maar als we dit alles in het midden laten, waarom kon Burgemeester Tuin niet rustig tegen mijn ouders zeggen. "Ik heb groot begrip voor al het leed dat jullie geleden hebben. Ik begrijp dat jullie graag weer in jullie eigen huis willen wonen. Geef me een paar weken en ik zal voor mijzelf een ander huurhuis vinden " Of iets dergelijks

Is dat niet het minste dat een van de weinige teruggekeerde Joden had mogen verwachten?

Mission accomplished

Wij begrijpen, dat dit alles voor de gemeente Groningen een 'mission accomplished' moet zijn geweest. In 1952 was Burgemeester Jan Tuin niet alleen een heel geliefde burgemeester, hij was ook de meest belangrijke publieke figuur in Groningen. Er was ongetwijfeld een breed draagvlak onder de bevolking voor de stelling, dat hem het mooiste huis toekwam! Tenzij de burgemeester het **zelf** anders had gewild kon de wettige eigenaar van het huis er niet meer in, nooit meer – omdat een huisvestingsvergunning gewoon altijd geweigerd zou blijven

Sinds mijn moeder en grootmoeder in mei 1941 het huis waren uitgesmeten is Kamplaan 8 alleen bewoond geweest door Wehrmacht- commandanten, door Canadese militairen **en de allerhoogste ambtenaren**. De Kamplaan 8 was, in feite, een van de weinige de facto onteigende woningen die de gemeente nog niet had opgekocht. Op 11 september 1947 stond in 'De Nederlander, Christelijk-Historisch Dagblad voor Nederland' op p. 3 in een stukje 'Krabbels uit Groningerland' iets over de ernstige woningproblemen in Groningen. *"Vreemd doet het daarom aan, als we zien, hoe grote huizen en villa's uitermate geschikt om door één of meer gezinnen bewoond te worden, in handen overgaan van rijk of gemeente, die aan die kasten van huizen een ander doel geven dan waarvoor zij oorspronkelijk bestemd zijn. Zo zijn in Haren, onder de rook van de stad Groningen, twee flinke villa's ingericht om een groot aantal NSB'ers een herscholingscursus te geven. Het nut van deze cursus willen we niet bevechten. Integendeel! Maar we willen ons protest laten horen, dat daarvoor grote huizen worden gebruikt. Laten die heren NSB'ers in kampen tot andere gedachten worden gebracht, maar niet in fraaie villa's. Geen kwaad met kwaad vergelden, maar ook niet de redelijkheid uit het oog verliezen. De villa's terug aan hen die er een gezin willen bouwen of er reeds één hebben en de NSB'ers naar andere woongelegenheden van primitiever aard. Dat de rijkspolitie ook een grote villa voor zich in beslag heeft genomen, is ook niet in de haak. Bij al onze wetten en vorderingen kunnen we nog best één gebruiken, een die verbiedt om kantoren en wat dies meer zij onder te brengen in huizen of villa's geschikt voor bewoning."*

Met enorm verdriet voelden mijn ouders zich door de gemeente gedwongen hun huis te verkopen. Het *Lege Plekken* rapport heeft niets naar voren gebracht dat de juistheid van hun gevoel weerlegt. Integendeel! Een en ander is klakkeloos afgehandeld met de misselijk makende term 'minnelijke schikking'. Mijn ouders beseften dat ze geen kans hadden, zij konden niet tegen de gemeente op – maar ze konden ook niet nog langer wachten. Ze MOESTEN dus wel aan de gemeente verkopen. Verkopen aan een derde partij had geen zin – deze kopers zouden immers ook geen huisvestingsvergunning krijgen. de burgemeester woonde er!

Dit was voor ons duidelijk een gedwongen verkoop en niet een transactie tussen een bereidwillige verkoper en een bereidwillige koper.

Op **1 december 1952** werd door het College van Burgemeester en Wethouders de aankoop van de woning goedgekeurd. Op **12 december 1952** hechtte ook Gedeputeerde Staten haar toestemming hieraan. Ten slotte kreeg de burgemeester op **9 januari 1953** de instemming van het Prijzenbureau voor Onroerende Zaken. Drie dagen later ondertekenden burgemeester Jan Tuin en mijn ouders de transactie voor dertigduizend gulden. De officiële datum van oplevering was het einde van de huurperiode, op **1 maart 1953**. Frappant is dat de laatste betaling door de gemeente pas plaats vond in mei – met toevoeging van 4% rente **voor de periode van het einde van het (BNI) huurcontract op 1 maart 1953** tot de dag van betaling van de resterende koopsom. Er was dus wel degelijk een huurcontract en het liep tot 1 maart 1953. We hebben het nooit gezien

Leverde de 'gedwongen' verkoop minder op dan een transactie op de vrije markt? Het Groningse kadaster geeft daar antwoord op. Kamplaan 8 is de oostelijke helft van het gebouw. Aan de westelijke zijde, onder hetzelfde dak, staat het even grote Kamplaan 6. Dat werd een jaar later op de vrije markt verkocht. Kamplaan 6 ging in andere handen over voor het bedrag van veertigduizend gulden.

Vragen die om antwoorden schreeuwen

- Het *Lege Plekken* rapport stelt dat vertegenwoordigers van de nabestaanden in 1949 een minnelijk regeling troffen met de oorlogskoper, Fokko Beenker, de NSB'er die het huis had gekocht in 1944. **Dat is volgens ons pertinent niet waar.** Het was de **bewindvoerder** die de regeling trof. Mijn ouders waren daar niet bij betrokken! Ze wisten er niets van af – en de bewindvoerder was hen ook geen rekening of verantwoording schuldig. Bovendien, de bewindvoerder vertegenwoordigde mijn vermoorde grootmoeder en oom in deze – niet mijn ouders. Op grond waarvan beweren de onderzoekers dat mijn ouders betrokken waren?
- Het *Lege Plekken* rapport heeft het over '**regels van woningtoewijzing**'. Wat precies zijn de regels die het onmogelijk maakten voor mijn ouders om een huisvestigingsvergunning voor hun eigen huis te krijgen? Ze konden het zelfs niet huren. Wat waren de concrete redenen voor de herhaalde afwijzing van mijn ouders?
- Het woord 'minnelijk' komt 209 keer voor in het *Lege Plekken* rapport, ook in de paragraaf over Kamplaan 8. Een ongelooflijk aanstotelijke term die impliceert dat er wel degelijk rekening gehouden werd met de *persoonlijke belangen van diegenen die doelbewust NSB'ers waren, doelbewust een Waffen SS notaris* uitzochten voor hun transacties en 'genoten' van gestolen huizen. Dat kan niet waar zijn en – op zijn minst – zou het toegelicht moeten worden. Zowel in het algemeen als voor Kamplaan 8 in het bijzonder. Wat was precies de overeenkomst die het voor de onderzoekers zo 'minnelijk' maakte, dat ze die term steeds overnamen en bleven gebruiken?
- De lezers van de beschrijving over Kamplaan 8 in het *Lege Plekken* rapport (p. 19) zouden zeer gebaat zijn bij een duidelijke uitleg van wat een '**minnelijke schikking**' eigenlijk inhoudt door inzage te krijgen in de tekst van die 'minnelijke schikking'. Vermoedelijk zal een leesbare (uitgetypte) versie van het kadaster document: Akte 1380 41 jaar 1949 5000875616 dit – desnoods als bijlage – ook helder kunnen maken. (Wij kunnen het niet lezen)
- Het *Lege Plekken* rapport heeft het wat betreft Kamplaan 8 over '**beperkingen van een lopend huurcontract**.' In dit geval is het erg belangrijk dat de lezers kunnen begrijpen wat die beperkingen dan wel inhouden. Het is onwaarschijnlijk dat de hooggewaardeerde onderzoekers hiernaar refereren zonder daar enige redenen bij te geven, die de geïnteresseerde lezers graag zouden willen weten.

We vertrouwen erop dat Burgemeester en Wethouders van Groningen onze rapportage over Kamplaan 8 aan het *Lege Plekken* rapport zullen toevoegen en de onderzoekers zullen verzoeken om verdere toelichting.

Caesarea (Israel), Nieuw Haamstede (Nederland)

31 December 2021

N.B. Alle gegevens in deze rapportage zijn te vinden in archieven van de Nederlandse overheid – met uitzondering van het citaat uit mijn grootmoeder's laatste brief voor haar deportatie [die ik, op verzoek, bereid ben te overhandigen]

Gemeentesecretaris mw Christien Bouda
Gemeente Groningen
Postbus 30026
9700 RM Groningen

R AANGETEKENDE BRIEF NL
NL Frankeng betaald €9 05
48 gr 214633 03-01-2022 10 06
D PostNL
NL

3SRPKS296695205

9700RM 30026

a/jz. Postbus
2508 EE Den Haag

2

Van:
Verzonden: zondag 16 januari 2022 14:49
Aan:
Onderwerp: RE. Kamplaan 8 DOCUMENTEN VOOR DE ONDERZOEKERS
Bijlagen: Akte 1380 41 jaar 1949 gecorrigeerd RS pdf, Voor-oorlogse foto van Kamplaan 6-8 in Haren (Groningen) pdf

Beste Meneer

Het blijkt dat pagina 10 van het Kadaster stuk met de Minnelijke Beschikking twee keer afgedrukt was en dat pagina 11 ontbrak. Bijgaande is de gecorrigeerde versie. Wilt U zo goed zijn dit naar de onderzoekers door te sturen?

Bijgaande foto illustreert "waar het nu eigenlijk om gaat..."

Met vriendelijke groet – en dank,

From:
Sent: Thursday, January 13, 2022 1:07 PM
To:
Cc:
Subject: RE: Kamplaan 8 DOCUMENTEN VOOR DE ONDERZOEKERS

Goedemorgen meneer

Hartelijk dank voor uw snelle en uitvoerige reactie en ook dank voor de bijlagen. Het helpt ons om nog gerichter de geschiedenis rond de Kamplaan 8 scherp te krijgen. En met u is ook ons belang die geschiedenis te baseren op alle vindbare feiten.

Ik houd u op de hoogte van de voortgang en als er tussentijds overleg wenselijk is, is het fijn dat dat ook met de mail kan.

Hartelijke groet,

Van:
Verzonden: donderdag 13 januari 2022 10:36
Aan:
CC:
Onderwerp: RE. Kamplaan 8 DOCUMENTEN VOOR DE ONDERZOEKERS
Urgentie: Hoog

Geachte heer

Ik ben u enorm dankbaar voor uw positieve brief waarin u een constructieve road-map uitlegt die het mogelijk maakt om gezamenlijk tot de waarheid te komen, hoe onaangenaam die ook moge uitvallen. Wat het voor mij zo moeilijk heeft gemaakt is dat ik weet dat uw onderzoekers de juiste informatie hebben – dezelfde informatie die ik heb – maar voor mij onbekende redenen verkozen om deze te negeren.

In dezelfde constructieve geest van uw brief stuur ik u hierbij de directe referenties naar de bronnen die mijn beschrijving ondersteunen en datgene dat in Lege Plekken stond volledig weerlegt:

Schrijft Lege Plekken: *“Met het rechtsherstel kwam meestal een einde aan het beheer van het NBI en kon de herstelde eigenaar over het pand beschikken Soms golden daarbij beperkingen als gevolg van een lopende huurovereenkomst en regels van woningtoewijzing Dit ervoeren de nabestaanden van de familie met het huis aan de Kamplaan 8.”*

- 1 Het rapport schrijft dat de bewindvoering van de Kamplaan niet eerder beëindigd werd vanwege lopende huurcontracten. NIOD dossier 168405 (NBI file _____) _____ aat zien dat
- Zodra mijn moeder een verklaring van erfrecht kreeg, de bewindvoerder aan het NBI verzocht om de bewindvoering te beëindigen (brief van 30 april 1951 – bijgesloten) en
 - Op het moment dat de overlijdensakte van mijn grootmoeder officieel werd gepubliceerd bij de Burgerlijke Stand in Groningen nam het NBI automatisch het BESLUIT om de bewindvoering te beëindigen (besluit 7 juni 1951 – bijgesloten).

Het woord huurcontract komt nergens en nooit voor in verband met de beëindiging van de bewindvoering. [En er zijn meer redenen die aantonen dat het niets te maken had met een huurcontract]

2 Aanvullend op het bovenstaande het Lege Plekken rapport schreef *“het pand bleef tot zomer 1951 verhuurd door het NBI, die in juni van dat jaar het beheer beëindigde ”* Deze opmerking geeft de valse schijn dat mijn ouders toen konden besluiten wat te doen Was dat maar waar! Het beheer beëindigde, maar het door het NBI afgesloten huurcontract liep nog steeds door!

- De financiële rapporten van mijn vader [Gronings rijksarchief 492 – zie bijgaande lijst van stukken in het archief] toont aan dat in de tweede helft van 1951 de maandelijkse huur van 100 gulden gewoon aan mijn ouders werd betaald in plaats van aan de bewindvoerder – zonder enige pauze en/of verandering [Financieel rapport bijgesloten.]
- Ook dit laat zien dat de beëindiging van de bewindvoering niets te maken had met dat huurcontract Volkomen verdraaiing van de waarheid!

3 Schrijft Lege Plekken *“Dit ervoeren de nabestaanden van de familie _____ met het huis aan Kamplaan 8. Vertegenwoordigers van hen en de oorlogskoper troffen in 1949 een minnelijke regeling...”* [etc]

- Dat is volkomen onjuist Geen enkele nabestaande en geen enkele vertegenwoordiger van een nabestaande was betrokken bij de zogenaamde ‘minnelijke regeling’ met de NSB-er serial-koper van huizen van gedeporteerde Joden. Mijn vader zou zich omdraaien in zijn graf als hij zou weten dat er beweerd wordt dat hij onderhandelde met _____ [Bijgesloten het leesbare kadaster document Akte 1380 41 jaar 1949 met de ‘minnelijke regeling’]

4. Schrijft Lege Plekken: *“Een jaar later werd het huis verhuurd aan _____ de net benoemde burgemeester van de stad. Vervolgens kocht de gemeente het pand om te gebruiken als nieuwe ambtswoning ”* Als bron [in voetnoot 74] wordt verwezen naar 2.09.16 13 NBI, beheersdossier 168405, _____, Groningen

- De zogenaamde verhuur aan burgemeester _____ en de verkoop van het pand aan de gemeente Groningen werd nooit en te nimmer vermeld in het genoemde dossier Chronologisch was dat zowel onlogisch als onmogelijk Dit lijkt een valse referentie in de voetnoot om onwaarheden de schijn van waarheid te geven.
- Er is geen enkel bewijs dat er een huurcontract was gesloten voor de tweede helft van 1952 en langer met _____ De burgemeester is er gewoon ingestapt toen de Brandweerwezen Inspecteur _____ eruit stapte. [Volgens de woonkaarten was _____ er al een paar weken in nog voor dat _____ er uit ging. Woonkaarten bijgesloten.]
- Er is NOOIT een huurcontract gesloten met _____ Zelfs een huurcontract met _____ hebben wij nooit gezien _____ is er gewoon ingestapt. Vermoedelijk volkomen illegaal Maar hoe kan een oorlogsoverlevende Jood bijna 8 jaar na de oorlog een gerechtelijk proces beginnen tegen een populaire burgemeester? We verzoeken de onderzoekers om het bestaan van zo’n huurcontract te laten zien

5 En, geachte heer _____ nu kom ik tot de allerergste verfraaiing van het rapport – het lijkt alsof de onderzoekers de waarheid kennen, maar willen vermijden die te beschrijven Mogelijk konden ze zelf gewoon niet geloven wat ze vonden Zegt het Lege Plekken rapport: *“Soms golden daarbij beperkingen als gevolg van een lopende huurovereenkomst en **regels van woningtoewijzing** ”* [vette letters van mij.]

- Keer na keer werd aan mijn ouders (toen al een gezin van 6 mensen – ouders en 4 kinderen) een huisvestigingsvergunning geweigerd. [Zie ook stuk 28, de verklaring van mijn vader, in eerder genoemd Gronings Rijksarchief dossier 492.] Op zijn minst is hier een verplichting bij de onderzoekers om uit te leggen *welke regels van woningtoewijzing* betrekking hadden op de weigering mijn ouders in hun eigen huis te laten trekken.

Als ik op een persoonlijke noot mag eindigen – ik heb het hele Lege Plekken rapport gelezen; daarin worden verschrikkelijke dingen blootgelegd en het komt eer toe aan de burgemeester, wethouders en gemeenteraad dat ze dit onderzoek hebben laten instellen

Maar als we alleen kijken *naar de rol van de gemeente*, dan is de Kamplaan 8 tragedie vermoedelijk het allerergste verhaal in het hele rapport. Het gedrag van de gemeente en van burgemeester _____ was **voor ons** niet veel anders dan een voortzetting van het NSB-bewind in oorlogstijd. Eerst (in 1941) werd er beslag gelegd (vorderen) op een Joods huis met alle administratieve en andere medewerking van de gemeente. Na deze beslaglegging kwam er een gedwongen verkoop. Dat is dus twee keer gebeurd met hetzelfde huis – in 1941 en in 1953. Voor ons is er nooit werkelijk rechtsherstel gekomen. Zo voelt dat althans

Laat mij alsjeblieft weten hoe ik verder kan helpen. Anders wacht ik rustig op de resultaten van uw vernieuwde onderzoek. Het is prima om te corresponderen via email en de moeite te besparen van internationale post. Natuurlijk kan CJO voorzitter _____ altijd gekopieerd worden.

Met warme groet,

From:
Sent: Wednesday, January 12, 2022 5:41 PM
To:
Cc:
Subject: FW. Kamplaan 8

Geachte heer

Wij ontvingen 4 januari jl. uw brief naar aanleiding van het onderzoeksrapport 'Lege Plekken'. U vraagt in uw brief meer aandacht voor de geschiedenis van de Kamplaan 8, het huis waar uw moeder en grootouders woonden. U heeft bij uw brief een eigen rapportage over de Kamplaan 8 toegevoegd.

In het onderzoeksrapport is inderdaad kort ingegaan op de Kamplaan 8. Wij zijn ons er in algemene zin bewust van dat informatie in het onderzoeksrapport (nieuwe) vragen op kan roepen. Daar staan wij open voor en willen u daarom graag bedanken voor uw reactie.

Wij hebben met veel belangstelling kennis genomen van de inhoud van uw brief en rapportage. Het geeft ons aanleiding nader onderzoek te doen naar feiten en omstandigheden rond de vervreemding, het rechtsherstel, de bewoning en de verkoop van de woning van uw familie. Daarbij zullen wij aanvullend ook de door u aangedragen bronnen gebruiken.

Wij verwachten voor het nader onderzoek 3 weken tijd nodig te hebben. Daar zit een onzekerheid in omdat in verband met de corona pandemie niet alle archieven even toegankelijk zijn, maar we geven er prioriteit aan meer duidelijkheid te verschaffen over de Kamplaan 8.

Zodra de resultaten er zijn willen wij graag met u in contact komen. Is dat mogelijk en/of is het handig dat via de heer _____ te doen?

Met vriendelijke groet,

Namens de gemeentesecretaris,

Programmamanager Concernstaf gemeente Groningen

3

Van:
Verzonden: donderdag 13 januari 2022 15:18
Aan:
CC:
Onderwerp: Re: FW: Kamplaan 8 DOCUMENTEN VOOR DE ONDERZOEKERS

Beste [redacted], en anderen,
Dank voor het doorzenden. Duidelijk is er een constructieve houding, ook bij hem aanwezig.
De email bevat geen nieuwe gegevens in de documenten. Deze stukken (en meer) hebben we de afgelopen tijd al gezien. Het gaat met name om precieze lezing van de stukken, een scherpe chronologie van gebeurtenissen en eventueel vaststellen wat we niet weten. Wat ik nog niet heb gezien is de vermogensstaat met huurinkomsten over 1952 aanwezig in het archief [redacted] / firma [redacted]. Over de jaren 1946 tot en met 15 mei 1951 zijn de huurinkomsten vermeld op de afrekening van de beheerder aanwezig in het NBI dossier en gesteld op naam van

[redacted] blijft na de beëindiging van het beheer door de NBI dan nog een jaar wonen tot juni 1952, terwijl de regeling rechtsherstel in november 1949 heeft plaats gehad en het beheer dus eindigt eind mei 1951, na de registratie van het overlijden van mw [redacted] (er is al eerder een verklaring van erfrecht vastgesteld). De reden waarom [redacted] daar blijft wonen en het gezin [redacted] niet het pand aan de Kamplaan betreft, moet waarschijnlijk toch gezocht worden in de woningtoewijzing. Op niveau van naam of adres is daarover geen materiaal bewaard, voor zover mij bekend. Ingangen bij het Groningsarchief leveren niets op en dit materiaal mocht volgens de archiefwet na drie jaar worden vernietigd. Wel is er een algemeen dossier over woningtoewijzing, de regelingen en de Woonruimtetwet van 1947 en de discussies daarover in de raad. Daar ben ik momenteel mee bezig.
Of dat iets zal opleveren dat overtuigend genoeg is om het idee weg te nemen, dat [redacted] op eigen gezag de Kamplaan 8 heeft betrokken, en dat de familie moedwillig een woonvergunning is geweigerd, om hem daar dan onder te kunnen brengen? Ik weet het niet. Ik ben er mee bezig. Maar we weten tot op dit moment niet op wat voor titel [redacted] daar is komen wonen. Wel dat verschillende leden van de gemeenteraad in 1952 de afstand tussen Grote Markt en een ambtswoning aan de Kamplaan te groot vonden.
Maar ik wacht even met allerlei documenten en bronnen toevoegen. In een weekje heb ik het meeste wel rond.
vriendelijke groet

met vriendelijke groet

Prof.dr
Professor emeritus of Economic, Social & Regional History
University of Groningen

On Thu, Jan 13, 2022 at 11:23 AM [redacted] wrote.

Collega's,

Bijgaand – al heel snel – de reactie van dhr [redacted] over de casus Kamplaan 8.

Hij maakt zijn vragen en bemerkingen meer concreet en heeft ook zijn bronnen bijgevoegd.

En staat open voor (tussentijds) overleg.

Het is aan alle kanten een bijzondere casus, en waarschijnlijk ook met pijnlijke waarheden .

, kunnen jullie hier zo mee uit de voeten?

Hebben jullie extra hulp nodig (we hebben nog het groepje onderzoekers van de 2^e fase beschikbaar)?

Ik stuur dhr. nog even een korte vriendelijk reactie.

Beste groet,

Van:

Verzonden: donderdag 13 januari 2022 10:36

Aan

CC:

Onderwerp: RE: Kamplaan 8 DOCUMENTEN VOOR DE ONDERZOEKERS

Urgentie: Hoog

Geachte heer .

Ik ben u enorm dankbaar voor uw positieve brief waarin u een constructieve road-map uitlegt die het mogelijk maakt om gezamenlijk tot de waarheid te komen, hoe onaangenaam die ook moge uitvallen.

Wat het voor mij zo moeilijk heeft gemaakt is dat ik weet dat uw onderzoekers de juiste informatie hebben – dezelfde informatie die ik heb – maar voor mij onbekende redenen verkozen om deze te negeren.

In dezelfde constructieve geest van uw brief stuur ik u hierbij de directe referenties naar de bronnen die mijn beschrijving ondersteunen en datgene dat in Lege Plekken stond volledig weerlegt.

Schrijft Lege Plekken: *“Met het rechtsherstel kwam meestal een einde aan het beheer van het NBI en kon de herstelde eigenaar over het pand beschikken. Soms golden daarbij beperkingen als gevolg van een lopende huurovereenkomst en regels van woningtoewijzing. Dit ervoeren de nabestaanden van de familie met het huis aan de Kamplaan 8 ”*

1. Het rapport schrijft dat de bewindvoering van de Kamplaan niet eerder beëindigd werd vanwege lopende huurcontracten NIOD dossier 168405 (NBI file) \ laat zien dat

- Zodra mijn moeder een verklaring van erfrecht kreeg, de bewindvoerder aan het NBI verzocht om de bewindvoering te beëindigen (brief van 30 april 1951 – bijgesloten) en
- Op het moment dat de overlijdensakte van mijn grootmoeder officieel werd gepubliceerd bij de Burgerlijke Stand in Groningen nam het NBI automatisch het BESLUIT om de bewindvoering te beëindigen (besluit 7 juni 1951 – bijgesloten)

Het woord huurcontract komt nergens en nooit voor in verband met de beëindiging van de bewindvoering. [En er zijn meer redenen die aantonen dat het niets te maken had met een huurcontract.]

2 Aanvullend op het bovenstaande: het Lege Plekken rapport schreef *“het pand bleef tot zomer 1951 verhuurd door het NBI, die in juni van dat jaar het beheer beëindigde”* Deze opmerking geeft de valse schijn dat mijn ouders toen konden besluiten wat te doen. Was dat maar waar! Het beheer beëindigde, maar het door het NBI afgesloten huurcontract liep nog steeds door!

- De financiële rapporten van mijn vader [Gronings rijksarchief 492 – zie bijgaande lijst van stukken in het archief] toont aan dat in de tweede helft van 1951 de maandelijkse huur van 100 gulden gewoon aan mijn ouders werd betaald in plaats van aan de bewindvoerder – zonder enige pauze en/of verandering [Financieel rapport bijgesloten]
- Ook dit laat zien dat de beëindiging van de bewindvoering niets te maken had met dat huurcontract. Volkomen verdraaiing van de waarheid!

3 Schrijft Lege Plekken: *“Dit ervoeren de nabestaanden van de familie met het huis aan Kamplaan 8 Vertegenwoordigers van hen en de oorlogskoper troffen in 1949 een minnelijke regeling.”* [etc.]

- Dat is volkomen onjuist. Geen enkele nabestaande en geen enkele vertegenwoordiger van een nabestaande was betrokken bij de zogenaamde ‘minnelijke regeling’ met de NSB-er serial-koper van huizen van gedeporteerde Joden. Mijn vader zou zich omdraaien in zijn graf als hij zou weten dat er beweerd wordt dat hij onderhandelde met [Bijgesloten het leesbare kadaster document Akte 1380 41 jaar 1949 met de ‘minnelijke regeling’]

4. Schrijft Lege Plekken: *“Een jaar later werd het huis verhuurd aan de net benoemde burgemeester van de stad. Vervolgens kocht de gemeente het pand om te gebruiken als nieuwe ambtswoning.”* Als bron [in voetnoot 74] wordt verwezen naar 2.09.16 13 NBI, beheersdossier 168405, , Groningen.

- De zogenaamde verhuur aan burgemeester en de verkoop van het pand aan de gemeente Groningen werd nooit en te nimmer vermeld in het genoemde dossier. Chronologisch was dat zowel onlogisch als onmogelijk. Dit lijkt een valse referentie in de voetnoot om onwaarheden de schijn van waarheid te geven.
- Er is geen enkel bewijs dat er een huurcontract was gesloten voor de tweede helft van 1952 en langer met De burgemeester is er gewoon ingestapt toen de Brandweerwezen Inspecteur eruit stapte. [Volgens de woonkaarten was er al een paar weken in nog voor dat er uit ging. Woonkaarten bijgesloten]
- Er is NOOIT een huurcontract gesloten met Zelfs een huurcontract met , hebben wij nooit gezien. is er gewoon ingestapt. Vermoedelijk volkomen illegaal. Maar hoe kan een oorlogsoverlevende Jood bijna 8 jaar na de oorlog een gerechtelijk proces beginnen tegen een populaire burgemeester? We verzoeken de onderzoekers om het bestaan van zo’n huurcontract te laten zien.

5. En, geachte heer _____ nu kom ik tot de allerergste verfraaiing van het rapport – het lijkt alsof de onderzoekers de waarheid kennen, maar willen vermijden die te beschrijven. Mogelijk konden ze zelf gewoon niet geloven wat ze vonden. Zegt het Lege Plekken rapport: “Soms golden daarbij beperkingen als gevolg van een lopende huurovereenkomst en **regels van woningtoewijzing**” [vette letters van mij]

- Keer na keer werd aan mijn ouders (toen al een gezin van 6 mensen – ouders en 4 kinderen) een huisvestigingsvergunning geweigerd. [Zie ook stuk 28, de verklaring van mijn vader, in eerder genoemd Gronings Rijksarchief dossier 492] Op zijn minst is hier een verplichting bij de onderzoekers om uit te leggen *welke regels van woningtoewijzing* betrekking hadden op de weigering mijn ouders in hun eigen huis te laten trekken

Als ik op een persoonlijke noot mag eindigen – ik heb het hele Lege Plekken rapport gelezen, daarin worden verschrikkelijke dingen blootgelegd en het komt eer toe aan de burgemeester, wethouders en gemeenteraad dat ze dit onderzoek hebben laten instellen.

Maar als we alleen kijken *naar de rol van de gemeente*, dan is de Kamplaan 8 tragedie vermoedelijk het allerergste verhaal in het hele rapport. Het gedrag van de gemeente en van burgemeester _____ was **voor ons** niet veel anders dan een voortzetting van het NSB-bewind in oorlogstijd. Eerst (in 1941) werd er beslag gelegd (vorderen) op een Joods huis met alle administratieve en andere medewerking van de gemeente. Na deze beslaglegging kwam er een gedwongen verkoop.

Dat is dus twee keer gebeurd met hetzelfde huis – in 1941 en in 1953. Voor ons is er nooit werkelijk rechtsherstel gekomen. Zo voelt dat althans.

Laat mij alsjeblieft weten hoe ik verder kan helpen. Anders wacht ik rustig op de resultaten van uw vernieuwde onderzoek. Het is prima om te corresponderen via email en de moeite te besparen van internationale post. Natuurlijk kan CJO voorzitter _____ altijd gekopieerd worden.

Met warme groet,

From
Sent: Wednesday, January 12, 2022 5:41 PM
To:
Cc: _____
Subject: FW: Kamplaan 8

Geachte heer

Wij ontvingen 4 januari jl uw brief naar aanleiding van het onderzoeksrapport 'Lege Plekken'.

U vraagt in uw brief meer aandacht voor de geschiedenis van de Kamplaan 8, het huis waar uw moeder en grootouders woonden.

U heeft bij uw brief een eigen rapportage over de Kamplaan 8 toegevoegd

In het onderzoeksrapport is inderdaad kort ingegaan op de Kamplaan 8.

Wij zijn ons er in algemene zin bewust van dat informatie in het onderzoeksrapport (nieuwe) vragen op kan roepen. Daar staan wij open voor en willen u daarom graag bedanken voor uw reactie.

Wij hebben met veel belangstelling kennis genomen van de inhoud van uw brief en rapportage

Het geeft ons aanleiding nader onderzoek te doen naar feiten en omstandigheden rond de vervreemding, het rechtsherstel, de bewoning en de verkoop van de woning van uw familie.

Daarbij zullen wij aanvullend ook de door u aangedragen bronnen gebruiken.

Wij verwachten voor het nader onderzoek 3 weken tijd nodig te hebben. Daar zit een onzekerheid in omdat in verband met de corona pandemie niet alle archieven even toegankelijk zijn, maar we geven er prioriteit aan meer duidelijkheid te verschaffen over de Kamplaan 8.

Zodra de resultaten er zijn willen wij graag met u in contact komen. Is dat mogelijk en/of is het handig dat via de heer _____ te doen?

Met vriendelijke groet,

Namens de gemeentesecretaris,

Programmamanager Concernstaf gemeente Groningen

4

Van:
Verzonden: donderdag 13 januari 2022 11:27
Aan:
Onderwerp: FW Kamplaan 8 DOCUMENTEN VOOR DE ONDERZOEKERS
Bijlagen: 30 april 1951 Bewindvoerder vraagt om ontheven te worden van het bewind pdf, OVERLIJDINGS VERKLARING GROOTMOEDER BEEINDIGD DE BEWINDVOERING 10 JUNI 1951 pdf, 492 Familie 1891 - 1983 - Groninger Archieven pdf, Financials Zie Onroerend Goed pagina 1 en huur 600 gulden voor tweede half 1951 op pagina 2.pdf; Akte 1380 41 jaar 1949 compleet RS pdf; Woonkaarten Gemeente Groningen Kamplaan 8.pdf

Urgentie: Hoog

Van:
Verzonden: donderdag 13 januari 2022 11:24
Aan:

CC

Onderwerp: FW. Kamplaan 8 DOCUMENTEN VOOR DE ONDERZOEKERS
Urgentie: Hoog

Collega's,
Bijgaand – al heel snel – de reactie van dhr. over de casus Kamplaan 8
Hij maakt zijn vragen en bemerkingen meer concreet en heeft ook zijn bronnen bijgevoegd
En staat open voor (tussentijds) overleg

Het is aan alle kanten een bijzondere casus, en waarschijnlijk ook met pijnlijke waarheden.....

kunnen jullie hier zo mee uit de voeten?

Hebben jullie extra hulp nodig (we hebben nog het groepje onderzoekers van de 2^e fase beschikbaar)?

Ik stuur dhr. nog even een korte vriendelijk reactie

Beste groet,

Van:
Verzonden: donderdag 13 januari 2022 10:36
Aan:
CC:
Onderwerp: RE Kamplaan 8 DOCUMENTEN VOOR DE ONDERZOEKERS
Urgentie: Hoog

Geachte heer

Ik ben u enorm dankbaar voor uw positieve brief waarin u een constructieve road-map uitlegt die het mogelijk maakt om gezamenlijk tot de waarheid te komen, hoe onaangenaam die ook moge uitvallen.

Wat het voor mij zo moeilijk heeft gemaakt is dat ik weet dat uw onderzoekers de juiste informatie hebben – dezelfde informatie die ik heb – maar voor mij onbekende redenen verkozen om deze te negeren. In dezelfde constructieve geest van uw brief stuur ik u hierbij de directe referenties naar de bronnen die mijn beschrijving ondersteunen en datgene dat in Lege Plekken stond volledig weerlegt:

Schrijft Lege Plekken. *“Met het rechtsherstel kwam meestal een einde aan het beheer van het NBI en kon de herstelde eigenaar over het pand beschikken. Soms golden daarbij beperkingen als gevolg van een lopende huurovereenkomst en regels van woningtoewijzing. Dit ervoeren de nabestaanden van de familie met het huis aan de Kamplaan 8.”*

- 1 Het rapport schrijft dat de bewindvoering van de Kamplaan niet eerder beëindigd werd vanwege lopende huurcontracten. NIOD dossier 168405 (NBI file) laat zien dat.
- Zodra mijn moeder een verklaring van erfrecht kreeg, de bewindvoerder aan het NBI verzocht om de bewindvoering te beëindigen (brief van 30 april 1951 – bijgesloten) en
 - Op het moment dat de overlijdensakte van mijn grootmoeder officieel werd gepubliceerd bij de Burgerlijke Stand in Groningen nam het NBI automatisch het BESLUIT om de bewindvoering te beëindigen (besluit 7 juni 1951 – bijgesloten)

Het woord huurcontract komt nergens en nooit voor in verband met de beëindiging van de bewindvoering [En er zijn meer redenen die aantonen dat het niets te maken had met een huurcontract.]

2 Aanvullend op het bovenstaande het Lege Plekken rapport schreef *“het pand bleef tot zomer 1951 verhuurd door het NBI, die in juni van dat jaar het beheer beëindigde”*. Deze opmerking geeft de valse schijn dat mijn ouders toen konden besluiten wat te doen. Was dat maar waar! Het beheer beëindigde, maar het door het NBI afgesloten huurcontract liep nog steeds door!

- De financiële rapporten van mijn vader [Gronings rijksarchief 492 – zie bijgaande lijst van stukken in het archief] toont aan dat in de tweede helft van 1951 de maandelijkse huur van 100 gulden gewoon aan mijn ouders werd betaald in plaats van aan de bewindvoerder – zonder enige pauze en/of verandering [Financieel rapport bijgesloten.]
- Ook dit laat zien dat de beëindiging van de bewindvoering niets te maken had met dat huurcontract. Volkomen verdraaiing van de waarheid!

3 Schrijft Lege Plekken. *“Dit ervoeren de nabestaanden van de familie met het huis aan Kamplaan 8. Vertegenwoordigers van hen en de oorlogskoper troffen in 1949 een minnelijke regeling”* [etc.]

- Dat is volkomen onjuist. Geen enkele nabestaande en geen enkele vertegenwoordiger van een nabestaande was betrokken bij de zogenaamde ‘minnelijke regeling’ met de NSB-er serial-koper van huizen van gedeporteerde Joden. Mijn vader zou zich omdraaien in zijn graf als hij zou weten dat er beweerd wordt dat hij onderhandelde met [Bijgesloten het leesbare kadaster document Akte 1380 41 jaar 1949 met de ‘minnelijke regeling’.]

4 Schrijft Lege Plekken: *“Een jaar later werd het huis verhuurd aan [naam], de net benoemde burgemeester van de stad. Vervolgens kocht de gemeente het pand om te gebruiken als nieuwe ambtswoning”*. Als bron [in voetnoot 74] wordt verwezen naar 2 09.16.13 NBI, beheersdossier 168405, [naam], Groningen.

- De zogenaamde verhuur aan burgemeester [naam] en de verkoop van het pand aan de gemeente Groningen werd nooit en te nimmer vermeld in het genoemde dossier. Chronologisch was dat zowel onlogisch als onmogelijk. Dit lijkt een valse referentie in de voetnoot om onwaarheden de schijn van waarheid te geven.
- Er is geen enkel bewijs dat er een huurcontract was gesloten voor de tweede helft van 1952 en langer met [naam]. De burgemeester is er gewoon ingestapt toen de Brandweerwezen Inspecteur [naam] eruit stapte. [Volgens de woonkaarten was [naam] er al een paar weken in nog voor dat [naam] er uit ging. Woonkaarten bijgesloten.]
- Er is NOOIT een huurcontract gesloten met [naam]. Zelfs een huurcontract met [naam] hebben wij nooit gezien. [naam] is er gewoon ingestapt. Vermoedelijk volkomen illegaal. Maar hoe kan een oorlogsoverlevende Jood bijna 8 jaar na de oorlog een gerechtelijk proces beginnen tegen een populaire burgemeester? We verzoeken de onderzoekers om het bestaan van zo’n huurcontract te laten zien.

5. En, geachte heer [naam], nu kom ik tot de allerergste verfraaiing van het rapport – het lijkt alsof de onderzoekers de waarheid kennen, maar willen vermijden die te beschrijven. Mogelijk konden ze zelf gewoon niet geloven wat ze

vonden Zegt het Lege Plekken rapport. "Soms golden daarbij beperkingen als gevolg van een lopende huurovereenkomst en **regels van woningtoewijzing.**" [vette letters van mij]

- Keer na keer werd aan mijn ouders (toen al een gezin van 6 mensen – ouders en 4 kinderen) een huisvestigingsvergunning geweigerd [Zie ook stuk 28, de verklaring van mijn vader, in eerder genoemd Gronings Rijksarchief dossier 492.] Op zijn minst is hier een verplichting bij de onderzoekers om uit te leggen *welke regels van woningtoewijzing* betrekking hadden op de weigering mijn ouders in hun eigen huis te laten trekken

Als ik op een persoonlijke noot mag eindigen – ik heb het hele Lege Plekken rapport gelezen, daarin worden verschrikkelijke dingen blootgelegd en het komt eer toe aan de burgemeester, wethouders en gemeenteraad dat ze dit onderzoek hebben laten instellen

Maar als we alleen kijken *naar de rol van de gemeente*, dan is de Kamplaan 8 tragedie vermoedelijk het allerergste verhaal in het hele rapport. Het gedrag van de gemeente en van burgemeester was **voor ons** niet veel anders dan een voortzetting van het NSB-bewind in oorlogstijd. Eerst (in 1941) werd er beslag gelegd (vorderen) op een Joods huis met alle administratieve en andere medewerking van de gemeente. Na deze beslaglegging kwam er een gedwongen verkoop.

Dat is dus twee keer gebeurd met hetzelfde huis – in 1941 en in 1953. Voor ons is er nooit werkelijk rechtsherstel gekomen. Zo voelt dat althans.

Laat mij alsjeblieft weten hoe ik verder kan helpen. Anders wacht ik rustig op de resultaten van uw vernieuwde onderzoek. Het is prima om te corresponderen via email en de moeite te besparen van internationale post. Natuurlijk kan CJO voorzitter altijd gekopieerd worden.

Met warme groet,

From:
Sent: Wednesday, January 12, 2022 5:41 PM
To:
Cc:
Subject: FW. Kamplaan 8

Geachte heer

Wij ontvingen 4 januari jl. uw brief naar aanleiding van het onderzoeksrapport 'Lege Plekken'. U vraagt in uw brief meer aandacht voor de geschiedenis van de Kamplaan 8, het huis waar uw moeder en grootouders woonden. U heeft bij uw brief een eigen rapportage over de Kamplaan 8 toegevoegd.

In het onderzoeksrapport is inderdaad kort ingegaan op de Kamplaan 8. Wij zijn ons er in algemene zin bewust van dat informatie in het onderzoeksrapport (nieuwe) vragen op kan roepen. Daar staan wij open voor en willen u daarom graag bedanken voor uw reactie.

Wij hebben met veel belangstelling kennis genomen van de inhoud van uw brief en rapportage. Het geeft ons aanleiding nader onderzoek te doen naar feiten en omstandigheden rond de vervreemding, het rechtsherstel, de bewoning en de verkoop van de woning van uw familie. Daarbij zullen wij aanvullend ook de door u aangedragen bronnen gebruiken.

Wij verwachten voor het nader onderzoek 3 weken tijd nodig te hebben. Daar zit een onzekerheid in omdat in verband met de corona pandemie niet alle archieven even toegankelijk zijn, maar we geven er prioriteit aan meer duidelijkheid te verschaffen over de Kamplaan 8.

Zodra de resultaten er zijn willen wij graag met u in contact komen. Is dat mogelijk en/of is het handig dat via de heer _____ te doen?

Met vriendelijke groet,

Namens de gemeentesecretaris,

Programmamanager Concernstaf gemeente Groningen

5

Van:
Verzonden: maandag 7 februari 2022 18:52
Aan:
CC:
Onderwerp: RE: Kamplaan 8
Urgentie: Hoog

Geachte Heer

Onder verwijzing naar Uw mail van 12 januari jongstleden zal ik het op prijs stellen een update te ontvangen met de conclusies van het nader onderzoek dat gedaan is en vernemen wat Uw plannen zijn over bekendmaking van Uw verdere conclusies. Mag ik aannemen dat die in Uw "Lege Plekken" eindrapport zullen verschijnen?

Ondertussen zijn mijn vrouw en ik weer in ons huis in Groningen, en alhoewel dat niet "naast de deur" is ben ik natuurlijk bereid naar Groningen te komen indien U denkt dat ik kan bijdragen aan het onderzoek.

Met dank en vriendelijke groet,

From:
Sent: Wednesday, January 12, 2022 5:41 PM
To:
Cc:
Subject: FW: Kamplaan 8

Geachte heer

Wij ontvingen 4 januari jl. uw brief naar aanleiding van het onderzoeksrapport 'Lege Plekken'. U vraagt in uw brief meer aandacht voor de geschiedenis van de Kamplaan 8, het huis waar uw moeder en grootouders woonden. U heeft bij uw brief een eigen rapportage over de Kamplaan 8 toegevoegd.

In het onderzoeksrapport is inderdaad kort ingegaan op de Kamplaan 8. Wij zijn ons er in algemene zin bewust van dat informatie in het onderzoeksrapport (nieuwe) vragen op kan roepen. Daar staan wij open voor en willen u daarom graag bedanken voor uw reactie.

Wij hebben met veel belangstelling kennis genomen van de inhoud van uw brief en rapportage. Het geeft ons aanleiding nader onderzoek te doen naar feiten en omstandigheden rond de vervreemding, het rechtsherstel, de bewoning en de verkoop van de woning van uw familie. Daarbij zullen wij aanvullend ook de door u aangedragen bronnen gebruiken.

Wij verwachten voor het nader onderzoek 3 weken tijd nodig te hebben. Daar zit een onzekerheid in omdat in verband met de corona pandemie niet alle archieven even toegankelijk zijn, maar we geven er prioriteit aan meer duidelijkheid te verschaffen over de Kamplaan 8.

Zodra de resultaten er zijn willen wij graag met u in contact komen. Is dat mogelijk en/of is het handig dat via de heer [naam] te doen?

Met vriendelijke groet,

Namens de gemeentesecretaris,

Programmamanager Concernstaf gemeente Groningen

6

Van:
Verzonden: woensdag 16 februari 2022 14:18
Aan:
CC:
Onderwerp: reactie op uw vragen over Kamplaan 8
Bijlagen: Reactie op vragen Kamplaan 8 MD 20220207.pdf

Geachte heer

U heeft ons 31 december 2021 een brief gezonden over het onderzoeksrapport 'Lege Plekken', die wij op 4 januari 2022 in goede orde hebben ontvangen.

In uw brief vraagt u meer aandacht voor de geschiedenis van de Kamplaan 8 te Groningen, het huis waar uw moeder en grootouders woonden. Wij begrijpen dat die geschiedenis bij u diverse vragen en emoties oproept.

Wij hebben u op 12 januari toegezegd nader onderzoek te laten doen naar de feiten en omstandigheden rond de vervreemding, het rechtsherstel, de bewoning en de verkoop van de woning van uw familie. Die onderzoeksvraag hebben we neergelegd bij de onderzoekers van de Rijksuniversiteit Groningen, onder leiding van prof

Wij hebben hen ook uw aanvullende informatie en bronnen doorspeeld.

Het nadere onderzoek is afgerond en de resultaten zijn door de onderzoekers verwoord in een notitie dd. 7 februari 2022 'Reactie op de brief van [naam] over vervreemding, rechtsherstel en aanschaf door de gemeente als burgemeesterswoning van Kamplaan 8'

Deze notitie heb ik voor u bijgevoegd.

Het nadere onderzoek gaat uitgebreid in op uw vragen aan de hand van de vindbare feiten en omstandigheden. De onderzoekers hebben wel aangegeven dat niet alle vragen volledig zijn te beantwoorden omdat niet alle bronmateriaal bewaard is gebleven. Dat is voor die onderdelen wat onbevredigend, want de 'puzzel' kan zo niet compleet worden gelegd. Bij datgene wat aan aanvullende feiten en context door de onderzoekers naar voren is gebracht hebben we geen overtuigende aanwijzingen gekregen dat er bewust geprobeerd is uw familie te kort te doen.

Het rapport 'Lege Plekken' krijgt een eigen plek op onze gemeentelijke website. Daarbij worden ook als aanvulling de verschillende reacties op het rapport en antwoorden daarop van de onderzoekers, weergegeven.

Uw vragen en de onderzoeksnotitie als reactie daarop willen we ook op die manier digitaal toegankelijk maken als u dat goed vindt.

Wij kunnen ons voorstellen dat u na lezing van de onderzoeksnotitie nog behoefte heeft aan een nadere toelichting. Dat horen we dan graag van u.

Met vriendelijke groet,

Programmamanager Concernstaf gemeente Groningen

**Reactie op de brief van [naam] over vervreemding, rechtsherstel en
aanschaf door de gemeente als burgemeesterswoning van Kamplaan 8 dd. 31.12.2021**

Nader onderzoek op verzoek van de gemeente Groningen

(1 - 7 februari 2022 - Aanvullingen en correcties bij rapport Lege Plekken).

Inleiding

De heer [naam] schreef een indringend relaas over Kamplaan 8, het pand van Joodse eigenaren dat in 1952 door de gemeente Groningen werd gekocht. Hij heeft vragen bij de passage over dit pand in het rapport *Lege Plekken*.¹ Zijn relaas toont de gevolgen van de onduidelijkheid rond het uitblijven van een woonvergunning voor dit pand voor zijn ouders.

Op verzoek van de gemeente Groningen worden in deze notitie de beschikbare gegevens op een rij gezet ten behoeve van een reactie. Niet alle vragen zijn ten volle te beantwoorden omdat belangrijk bronmateriaal niet bewaard is gebleven. Om toch zo veel mogelijk duidelijkheid te verschaffen, volgt een schets van de situatie rond het pand, wat achtergronden, zoals de toenmalige regelgeving omtrent huisvesting in Groningen, het proces van rechtsherstel en enige informatie over de familie [naam] enkele jaren bewoners van dit pand. Hopelijk kan dit verduidelijken op welke wijze gebruik is gemaakt van het pand Kamplaan 8, wat de rol van de gemeente Groningen en burgemeester [naam] bij de aankoop van dit pand in 1952 zijn geweest.

Korte antwoorden op de centrale vragen van de heer [naam] (in het onderstaande nader worden toegelicht):

1. [naam] stelt terecht dat de bewindvoerder in november 1949 bij het rechtsherstel optrad namens de afwezige mw. [naam] en niet namens de nabestaanden. De nabestaanden waren wel – als de toekomstige erfgenamen – in november 1949 bij het beheer betrokken geraakt.
2. De acte van rechtsherstel was gebaseerd op een ‘minnelijke regeling’. Dit is de juridische term voor dit type overeenkomsten. Rechtsherstel kon ook plaats vinden bij vonnis van de Raad voor het Rechtsherstel.
3. Het pand bleef tot juni 1951, tot het einde van het beheer verhuurd door het NBI. De verhuur werd voortgezet door de ‘herstelde eigenaren’. De huurder, dhr. [naam] genoot huurbescherming en vertrok juni 1952 naar een ander pand. Om onbekende redenen kreeg de familie [naam] nooit vergunning om hun huis aan de Kamplaan 8 te bewonen.
4. Het is onwaarschijnlijk dat [naam] in juni 1952 op eigen gezag en zonder instemming van de eigenaren Kamplaan 8 is gaan bewonen. Zeer waarschijnlijk huurde hij de woning als privé persoon.
5. De verkoop aan de gemeente door [naam] van het pand in bewoonde staat was voordelig voor de koper.

Kamplaan 8 tot ca 1951

Vordering

De villa aan de Kamplaan 8 in de wijk Helpman te Groningen (als dubbel woonhuis ontworpen door de architecten [naam] werd in 1933-1934 gebouwd in opdracht van het echtpaar [naam].

Het pendant op nummer 6 werd gebouwd in opdracht van de heer mr. [naam]. Het echtpaar betrok de woning in mei 1934 en woonde daar totdat [naam] in juli 1940

¹ [naam] *Lege plekken. Ontvreemding van Joods vastgoed en rechtsherstel in de gemeente Groningen 1940-1955*. (Rijksuniversiteit Groningen 2021), p.19

overleed. Mei 1941 werd de woning gevorderd door de Duitse Wehrmacht. Dit was één van de ruim 260 panden die gedurende de oorlog zouden worden gevorderd, waarvan circa 20 van Joodse eigenaren. De weduwe _____ verhuisde volgens de woningkaart begin mei naar de Westersingel 37 en had volgens de documenten recht op een schadevergoeding van 1100 gulden per jaar voor het gebruik van haar woonhuis met inboedel. Dit bedrag werd op 30 juni 1941 op basis van de huurwaarde vastgesteld door de gemeente Groningen namens de burgemeester. Het buurpand Kamplaan 6 werd in 1944 gevorderd en kreeg als huurwaarde 1050 gulden en een aparte vergoeding voor de inventaris, van 650 gulden.² De vergoedingen konden sterk verschillen tussen vergelijkbare panden. Waarom dit zo is, wordt niet uitgelegd in de overgebleven documenten. Bij Kamplaan 8 is geen gespecificeerde inventarislijst bewaard gebleven.

Betaling van de vergoeding vond bij Kamplaan 8 plaats. In het algemeen vergoedden de Duitse instanties twee derde (733,33 gulden) van de huurwaarde en kwam de rest als zogenaamde 'bezettingsschade' van Schade Enquête Commissie van het Departement van Financien, later van de gemachtigde voor de oorlogs- en defensieschaden. Uit de correspondentie blijkt dat bij één pand (Kraneweg 19), deze een derde door de gemeente als voorschot werd betaald. Om onbekende reden werd dit niet bij de andere panden genoemd. Bij Kamplaan 8 is alleen sprake van de 733,33 gulden. In al deze gevallen liepen de betalingen via de Groningse gemeenteontvanger. In een brief aan de ANBO van 23 december 1943 stellen burgemeester en secretaris dat voor Kamplaan 8 de betalingen via de gemeente zijn verlopen 'van het begin der vordering af steeds aan de voormalige rechthebbenden'. Vanaf december 1942 vond echter geen betaling meer plaats aan de Joodse eigenaren en werd aan de ANBO betaald.³ De betaling van 733,33 gulden aan de ANBO-Groningen liep door, totdat _____ in februari 1944 Kamplaan 8 kocht. _____ van de ANBO-Groningen verzocht de gemeenteontvanger op 17 februari 1944 de resterende 'huur' zo spoedig mogelijk te betalen. Immers de ANBO-Groningen moest dit nog afdragen aan de NGV. Vanaf dat moment diende de gemeente de vergoeding aan de nieuwe eigenaar uit te keren, zo meldde hij.⁴

Gedwongen verkoop en verhuur

De oorlogskoper van Kamplaan 8, _____ (en zijn vrouw _____) kochten vanaf 1942 via de NGV of ANBO vier panden van Joodse eigenaren. Ook kochten beiden nog zeven percelen van Joodse eigenaren via de oorlogskoper _____ uit Den Haag.⁵ De panden werden verhuurd, Kamplaan 8 aan Duitse en vanaf de bevrijding ook Canadese instanties, zoals onder meer blijkt uit de akte van Rechtsherstel, bepaling 13. Over de NSB-er _____ bestaat een CABR-dossier. Deze koper handelde met zijn aankopen op geen enkele manier 'te goeder trouw'.⁶

Registratie van wie het pand bewoonde of gebruikte is incompleet. De namen van de Duitse (en latere Canadese) personen of instanties ontbreken in het gemeentelijk materiaal over de

² GA toeg. 1902 Gemeentebestuur van Groningen inv. 580 Vordering van gebouwen, terreinen e.d. met afschriften, 1940-1944, letter K met o.a. Kamplaan 6 en Kamplaan 8

³ Lege Plekken *Ontvreemding van Joods vastgoed en rechtsherstel* p. 28 stelt dat de verandering aanvangt in voorjaar 1943. GA toeg. 1902 Gemeentebestuur van Groningen inv. 580 Vordering van gebouwen, terreinen e.d. met afschriften, 1940-1944, letter K. met o.a. Kamplaan 8. Gemeente bestuur aan ANBO 23 december 1943 no. 20182: vordering onroerende goederen door de Duitse weermacht inzake Kamplaan 8, Kraneweg 19, Grote Markt 52/52a en Ubbo Emmiusingel 57. Al deze vier panden stonden onder beheer van de NGV.

⁴ GA toeg. 1902 inv. 580 Vordering van gebouwen, terreinen e.d. met afschriften, 1940-1944, letter K. met o.a. Kamplaan 8. Het woord 'huur' werd hier gebruikt voor de schadevergoeding wegens vordering.

⁵ Zie leggerartikel Helpman 1751 en leggerartikel Helpman 1752. Ook rapport Lege Plekken, bijlage 1.

⁶ Zie meer over o.a. _____ in het te verschijnen boek van _____ *Uitgesloten. Schetsen van de verloren wereld van een Joodse gemeenschap* (Amersfoort 2022). _____ kocht in 1943 het pand Kamplaan 8 voor f 20.750 (zie Hyp4. 1292/59 en cf. NA Toeg. 2.09.16, inv. 536.6, Verkaufsbucher volgnummer 6503).

vorderingen Ook de dossiers inzake vordering en huisvesting van het provinciaal Militair Gezag bevat niet deze informatie.⁷ De woningkaart van de gemeente Groningen meldt aansluitend de uitschrijving van mw (17-05-1941) en de inschrijving van dhr. 5-03-1946). In de tussentijd zijn geen bewoners vermeld.

Regelingen rond vordering en woningtoewijzing

De vordering en toewijzing van woonruimte was in de jaren 1940 geregeld op grond van de vooroorlogse Algemene Vorderingswet 1939 (Staatsblad no 631), het daaropvolgende Vorderingsbesluit van mei 1940 (Verordeningenblad 110/1940) en Vestigingsbesluit oktober 1942 (Verordeningenblad 85/1942). De burgemeester was hierdoor gemachtigd over te gaan tot vordering van woonruimte en kon ook vestiging en verhuizing in een gemeente verbieden, indien daartoe een lokale verordening bestond. Bij de vorderingen doeg de burgemeester de verantwoordelijkheid en was de uitvoerende administratieve taak belegd bij het gemeentelijke apparaat.⁸ In praktijk was het de bezetter die de panden uitkoos, voor een pand een 'vorderingsbewijs' bij de gemeente indiende en de gemeente dit verder liet afwikkelen.

Vanaf voorjaar 1944 werkte de gemeente Groningen aan een verordening als 'noodmaatregel' om de toestroom van evacuees en anderen te huisvesten. Naast mensen die hun huis elders dienden te verlaten, kwam een 60-tal Duitse en Nederlandse instellingen en bedrijven met hun personeel en families naar de stad. Het tekort aan woonruimte in de stad was ernstig. Groningse ambtenaren wonnen informatie in bij gemeenten met soortgelijke verordeningen, zoals Rotterdam, Haarlem en Utrecht, en meerdere concepten van de verordening werden besproken. Er werd gekozen voor een vrijwillige aanmelding van vrijkomende woonruimte, zoals in Haarlem. Verplichting was onnodig in Groningen, zo werd gesteld. Vrijkomende woonruimte in de stad werd snel bekend, immers ook de distributie van voedsel was aan adressen gekoppeld. Dit resulteerde in een voor de gemeente raadpleegbare registratie van bewoning bij het administratiebedrijf van gas en licht. De verordening maakte geen onderscheid naar de aard van het eigendom. Eigen woningbezit of verhuurde panden werden op dezelfde wijze behandeld. Formeel trad de regeling na goedkeuring van de secretaris-generaal van binnenlandse zaken op 22 februari 1945 in werking en daarmee bestond een 'doelmatige en verantwoorde toewijzing van beschikbare woonruimte' gebaseerd op een vergunningstelsel. Dit moest nadelige gevolgen voor de volksgezondheid van 'onaanvaardbare samenwoning' voorkomen. En bij het verlenen van de vergunning lette men op 'de belangen van hen, die uit hoofde van hun beroep of bedrijf te Groningen moeten wonen'.⁹

Onderdeel van de verordening was de instelling van een gemeentelijk huisvestingsbureau. Dit bureau verleende de vergunning tot vestiging en verhuizing en kon (op eigen gezag of in overleg met betrokkenen) woonruimte opeisen en toedelen. Dit bureau werd de facto al ingesteld in april 1944 en maakte deel uit van de dienst gemeentewerken en stond aanvankelijk onder leiding van een bouwkundig opzichter. Januari 1945 werd deze vervangen door de voormalige vertegenwoordiger van de commissaris voor niet-commerciele verenigingen en stichtingen.¹⁰ Hij en de vijf gemeentelijke ambtenaren bij dit bureau kregen toestemming ongebruikte woonruimte op te

⁷ Onder meer: GA toeg 63, provinciaal Militair Gezag inv 97 correspondentie inzake toewijzing of vordering woonruimte, inv 146 correspondentie inzake rekeningen en huurcontracten

⁸ Zie *De Woonruimtetwet 1947 Staatsblad nr H 291* (proefschrift Leiden / Alphen aan de Rijn 1948).

⁹ GA toeg 1841 Gemeentebestuur van Groningen (3), (1865) 1916 - 1965 inv. 204 Instelling van een 'Gemeentelijk Huisvestingsbureau' Maatregelen betreffende verhuur, gebruik en bestemming van woningen of gedeelten daarvan in verband met de heersende woningnood. (1944 e.v.) Verordening betreffende de vestiging en verhuizing binnen de gemeente (Vestigingsverbod), 1942-1951.

¹⁰ Zie *Lege Plekken*, p. 55-56

sporen en daartoe percelen te betreden. Waar formeel geen verplichte aanmelding van vrijkomende woonruimte bestond, lijkt de uitvoering hierop wel gericht te zijn.

Woningnood en verlenging van de verordening

In het dagelijks spraakgebruik werd deze verordening het 'verbod verhuizingen' genoemd. Het verbod loste het gebrek aan woningen natuurlijk niet op en de verwoestingen tijdens de april dagen in 1945 verergerden de situatie. De verordening bleef bij de komst van het Militair Gezag in april 1945 gehandhaafd. Bij besluit no 2 van het Militair Gezag werd het uitgebreid tot de gehele provincie. Midden juli 1945 werd ze weer ingetrokken, terwijl voor de stad op 16 juli de gemeentelijke verordening no 6331 in werking trad.¹¹

De gemeentelijke verordening van 16 juli 1945 leek sterk op de verordening van januari datzelfde jaar. Opnieuw omschreef art. 4 dat een vergunning voor het betrekken van een woning enkel kon worden geweigerd om redenen van hygiene en volksgezondheid en indien 'de belangen van huisvesting van hen, die zich uit hoofde van hun beroep of bedrijf te Groningen moeten vestigen of wonen op ontoelaatbare wijze worden geschaad.' De uitvoering van de verordening beruste formeel nog steeds bij het huisvestingsbureau. Dit had echter zo veel werkzaamheden om handen, dat de handhaving van het vestigingsbesluit voor een jaar werd toebedeeld aan de Stichting Centraal Woningbeheer. Per 1 mei 1946 droeg dhr [naam], op dat moment directeur van deze stichting, de taak weer over aan het gemeentelijke huisvestingsbureau. Uiteraard viel ook de woonruimte aan de Kamplaan 8 onder de verordening. Maar op grond van welke motivatie deze woonruimte aan iemand specifiek is toebedeeld of geweigerd, valt niet te achterhalen. De bewaartermijn voor archivalia betreffende de taakuitvoering van dit huisvestingsbureau bedroeg maximaal drie jaar.¹²

Wel valt uit de verordening op te maken dat mensen met een economisch binding met de stad voorrang hadden. Maar wat de procedure was ten aanzien van verschillende mensen met economische binding die dezelfde woonruimte wensten te betrekken blijft onhelder. Bovendien, de verordening werkte niet vlekkeloos, zo schreef het hoofd van de afdeling bevolking van de gemeente Groningen dhr [naam] augustus 1945 in een vier pagina's tellende notitie aan B&W. Volgens hem was het probleem dat er geen echte sanctie bestond op het zonder vergunning vestigen of verhuizen in de gemeente. De aanwezigheid van een vergunning werd wel gecheckt bij de inschrijving in het bevolkingsregister bij de afdeling bevolking, met als gevolg dat mensen zonder vergunning zich gewoon niet inschreven. Het resultaat was dat vooral 'onverschillige en brutale mensen' een woning betrokken. Ruim twee jaar later, eind 1947, werd het verhuis- en vestigingsverbod ook door B&W beschouwd als een 'dode letter'. Duidelijke handhaving bleek onmogelijk.¹³

Woonruimtetwet 1947

De verordening bleef in werking totdat de Woonruimtetwet 1947 vernieuwing nodig maakte. Onder meer in de raadsvergadering van 22 december 1947 over de consequenties van de wet, werd scherpe kritiek geuit op het functioneren van het huisvestingsbureau. Verschillende raadsleden noemden het bureau niet tegen de problemen opgewassen. Er waren veel schrijvende voorbeelden van slechte huisvesting en er stonden 7000 mensen ingeschreven als woningzoekend. Deze mensen

¹¹ GA toeg. 1841, inv. 204 Instelling van een 'Gemeentelijk Huisvestingsbureau', brief van 16 juli 1945 aan het Militair Gezag.

¹² GA toeg. 1336 Gemeentebestuur van Groningen inv: 166 Vernietiging van archiefstukken afkomstig van gemeentelijke organen al of niet overgebracht naar het gemeentelijke archief (1921 - 1950)

¹³ GA toeg. 1841, inv. 204 Instelling van een 'Gemeentelijk Huisvestingsbureau', 'Beschouwing inzake de verordening betreffende de vestiging en verhuizing binnen de gemeente Groningen dd 16 juli 1945, gezien vanuit het oogpunt der Bevolkingsboekhouding. Zie ook Bijlagen bij de Handelingen Gemeente raad 1947: Voordracht 155 van B&W betreffende de toepassing der Woonruimtetwet 1947. Groningen, 2 December 1947

moesten regelmatig lang in de rij staan bij het huisvestingsbureau om met een stempeltje hun inschrijving te verlengen. Van de Woonruimtetwet 1947 werd een meer efficiënt gebruik van woonruimte verwacht. Immers de wet bepaalde dat eigenaren van woningen alleen tot verhuur konden overgaan als ook B&W vergunning hadden verleend. "Zonder dat dé gerechtigde zijn toestemming heeft gegeven en een overeenkomst van huur en verhuur heeft afgesloten met degene die de woning wenst te betrekken, kan de woning niet daadwerkelijk in gebruik worden genomen, alleen op grond van de door Burgemeester en Wethouders verleende vergunning. Beide — d.w.z. de vergunning van Burgemeester en Wethouders en de toestemming van de gerechtigde — zijn vereist om een woning te kunnen betrekken." Bij de uitvoeringsvoorschriften werd door de regering bepaald dat in een aantal gevallen een vergunning niet kan worden geweigerd. "Zo kunnen ambtenaren, aan wie door het bevoegd burgerlijk of Militair Gezag de gemeente als standplaats is aangewezen er aanspraak op maken, dat hun de vergunning voor het in gebruik nemen van een woning wordt verleend." Degene wiens woonruimte daartoe werd gevorderd kon nu wel bezwaar maken bij de kantonrechter en in specifieke gevallen ook bij Gedeputeerde Staten ¹⁴

In het raadsdebat op 22 december 1947 werden veel misstanden besproken en dit leidde mede tot een commissie van onderzoek naar organisatie en handelen van het huisvestingsbureau. Deze meldde in november 1948 in een verslag aan de raad dat het meeviel. De commissie had na een oproep in de pers meer klachten ontvangen over de gebrekkige huisvesting, dan over het functioneren van het bureau zelf. Tevens bleek de nieuwe directeur dhr. _____ die dhr. _____ recent had opgevolgd, procedures te hebben aangepast. De commissie constateerde met voldoening, "dat haar bij dit onderzoek niet gebleken is, dat evident onjuiste of onrechtvaardige beslissingen zijn genomen" ¹⁵ In januari 1952 ontving B&W nog een rapport over de organisatie van het bureau opgesteld door een accountant. Dit verslag bevatte aanbevelingen voor verandering van de organisatie. Het betrof indeling van werkzaamheden en het meer expliciet maken van criteria voor toewijzing en urgentie per categorie woningzoekende. Het rapport adviseerde verschillende lijsten te hanteren voor rijks- en gemeenteambtenaren, mensen in het onderwijs, gerepatrieerden, TBC-gevallen en overige gevallen. ¹⁶ Dit rapport kwam niet bij de raad. Wel sprak de raad regelmatig over de woningnood, de toewijzingscriteria en de inzet van noodvoorzieningen, zoals 'Tramdorp', waarin gezinnen tot 1958 aan de Friesestraatweg in afgedankte trams woonden. Over het gebruik van verschillende urgentielijsten stelde de raad, dat ook mensen werkzaam in de industrie soms als urgent moesten worden beschouwd. De maatregelen die volgden op de Woonruimtetwet 1947 leidden tot een toewijzingsbeleid dat verdeeld bleef over verschillende groepen en beroepen. Het is duidelijk dat _____ als rijksinspecteur voor het brandwezen volgens de regels van woningtoewijzing voorrang op anderen had, zelfs op de eigenaren van de woning, de familie ' _____

De registers op de ingekomen stukken bij het kabinet van de burgemeester bevatten elke maand een aantal verzoeken tot bemiddeling in zake woonruimte, conflicten over toewijzing, dan wel verzoeken om een andere woning. Meestal werden deze brieven ter afdoening bij de verantwoordelijke

¹⁴ Bijlagen bij de Handelingen Gemeente raad 1947. Voordracht 155 van B&W betreffende de toepassing der Woonruimtetwet 1947. Groningen, 2 December 1947, p. 92-94, en idem. Voordracht 13 van B&W nopens benoeming van leden van de adviescommissie inzake vordering woonruimte, p. 10

¹⁵ Bijlagen bij de Handelingen Gemeente raad 1948. 117 Rapport van de Commissie van onderzoek naar de Organisatie en de Handelingen van het Huisvestingsbureau, met advies van B&W, p. 79-82

¹⁶ GA. toeg. 1841, inv. 204. Instelling van een 'Gemeentelijk Huisvestingsbureau'. Verificateur der Gemeente Financien 'Organisatie Huisvestingsbureau' ingekomen 25 januari 1952

wethouder mw. _____ of bij het huisvestingsbureau neergelegd. Van de familie
niet zo'n brief aangetroffen ¹⁷

Kamplaan 8 vanaf ca 1951

Rechtsherstel en einde beheer

Het beheer over Kamplaan 8 berustte tussen 1945 en 1951 bij het Nederlands Beheers Instituut (NBI) en werd uitgevoerd door de kandidaat-notaris _____. Overwegingen bij deze keuze van beheerder staan niet in het NBI-dossier en zijn evenmin bewaard gebleven in de dossiers van het Militair Gezag onder wiens autoriteit het proces van rechtsherstel startte en de aanwijzing van een beheerder plaatsvond.¹⁸ Wel bevat het NBI-dossier de brief van 3 juli 1945 van de Groningse advocaat en procureur _____ waarin _____ wordt voorgedragen als bewindvoerder.¹⁹ _____ trad vaker op als beheerder in boedels van afwezige personen en bij rechtsherstel

De akte van rechtsherstel werd opgemaakt op 21 november 1949 bij notaris _____ ²⁰ Deze akte bevat de tot stand gekomen 'minnelijke regeling' tussen de partijen. Deze formele uitdrukking betekent dat de afspraken waren gemaakt in overleg tussen de partijen en niet opgelegd door de rechter. De Raad voor het Rechtsherstel toetste deze regelingen.²¹ In de aanhef van de akte staan de partijen genoemd. De akte heeft een standaard opbouw van nietigverklaring van de koop, herleving van eventuele hypotheek en de verrekening van de kosten en baten. In de formuleringen zit regelmatig enige variatie. De opbouw en formuleringen waren gebaseerd op modellen die door de Raad voor het Rechtsherstel waren opgesteld en bekendgemaakt aan de notarissen. Het was de taak van de notaris om met de partijen een specifieke invulling te geven aan het standaard-model, vandaar de variatie in formulering.²² Namens de afwezige mw. _____ trad de beheerder _____ op. Formeel is op dat moment nog onbekend dat zij is omgebracht. Daarnaast zijn er een vertegenwoordiger van het NBI, de oorlogskoper _____ en een hypotheekverschaffer tevens familielid, de fabrikant _____ aanwezig. Deze laatste heeft rechtsherstel gevraagd voor de met hem aangegane hypothecaire lening.

Van belang in de regeling is art. 3 waarbij de oorlogskoper voor de periode 15 februari 1944 tot 1 februari 1945 de geinde huren (schadeloosstelling) restitueerde, minus de door hem betaalde vaste lasten en normaal onderhoud. De huurgelden over de laatste oorlogsmaanden zijn mogelijk niet meer door hem ontvangen. Ook hier is alleen sprake van twee derde van de oorspronkelijke vergoeding, de 733,33 gulden. Waarom en sinds wanneer de door de SEC te betalen een derde niet meer werd vergoed is onhelder.

¹⁷ GA toeg 1607 Gemeentebestuur van Groningen (2) 1916-1965, Registers op ingekomen stukken kabinet burgemeester, inv no 204 t/m 210, sept 1945 tot sept 1952. Mogelijk heeft men op een andere manier gereclameerd.

¹⁸ GA Toeg. 63 Militair Gezag inv 279 t/m 282 'correspondentie inzake rechtsherstel'. Inv 281 is sprake van een De Haan die inspecteur voor rechtsherstel en beheer provincie Groningen. Of dit dezelfde is, blijft onduidelijk.

¹⁹ Aan deze brief refereert _____ in zijn notitie.

²⁰ Groninger archieven 2207_5977 Hyp4_1380-41. Dagregister deel 165 nummer 615.

²¹ Zie bijvoorbeeld _____ *Ontrechting en rechtsherstel in Nederland en Frankrijk in de jaren van bezetting en wederopbouw* (Rotterdam 2005) p 172 ev.

²² Zie _____ / en ook _____, *Kille Mist. Het Nederlandse notariaat en de erfenis van de oorlog* (Amsterdam 2016), paragraaf 'het notariaat en de praktijk van het rechtsherstel'.

Van belang is ook art. 8 waarin de in recht herstelde eigenaar zich verbindt om eventuele nog openstaande vaste lasten te betalen. In art 13 worden nog openstaande vorderingen op o a de NGV door de beheerder namens de in recht herstelde partij aanvaardt. Dit is in vrijwel alle aktes het geval. Er was op dat moment onhelderheid over het vermogen van de stichtingen NGV en ANBO en betalingen waren vaak niet verricht in de laatste oorlogsmaanden. Op de staat van vermogen van de boedel staan de vorderingen op de ANBO-Groningen 'voor geinde huren' als een pro memoriepost opgenomen ²³

Uit dezelfde staat van vermogen per 1 januari 1950 van de boedel in het NBI-dossier wordt duidelijk dat 'wiens echtgenote als de toekomstige erfgename van mevrouw kan worden aangemerkt, een bedrag van f.1500.—[heeft] voorgeschoten' om de kasmiddelen in de boedel aan te vullen ²⁴ Dus er bestond betrokkenheid van het echtpaar bij het beheer van de boedel, maar dit impliceert uiteraard geen instemming met de gang van zaken

Het beheer kon worden beëindigd nadat het overlijdensextract uit de burgerlijke stand van Groningen van mw. was ontvangen, dd 4 april 1951 De betalingen voor het overlijdensextract van haar zoon, uit Dordrecht (februari 1951) en de verklaring van erfrecht (mei 1949) voor haar dochter, waren reeds eerder geregistreerd in de staat van vermogen. De beheerder maakte per 15 mei 1951 zijn eindverslag op en werd 1 juni daar opvolgend van het beheer ontheven

Bewoning door

Eerder, in februari 1946 was de Noordelijke inspectie brandwezen overgeplaatst van Heerenveen naar Groningen. "Te dien einde gaat de huidige Rijksinspecteur, de heer (sic) in het perceel Kamplaan 8 wonen", zo meldde het *Nieuwsblad van het Noorden* die maand.²⁵ woonde hier met zijn vrouw en personeel. Van zijn kinderen staat alleen zijn dochter voor een paar weken ter gelegenheid van haar huwelijk te Groningen op de woningkaart ingeschreven. De huurbetalingen van werden vanaf maart 1946 ontvangen door de beheerder van het pand en zijn vermeld in de financiële verslagen opgenomen in het NBI-dossier. Hierin bevindt zich geen huurovereenkomst De huur werd per zes maanden (vanaf 1 maart 1946) betaald en bedroeg 1200 gulden per jaar. De laatste betaling aan de NBI betrof de periode 1 september 1950 tot en met 1 maart 1951. De opheffing van het beheer is per juni 1951 (verzoek 1 april 1951, eindafrekening dd 15 mei 1951, formeel einde per 1 juni 1951) ²⁶

De eerste huurbetaling (zonder de naam van de huurder) aanwezig in de financiële stukken van dhr betrof ook het jaar 1951 ('voor ontvangen huren, 600 gulden').²⁷ Dit moet betrekking hebben op de periode 1 maart tot en met 1 september 1951 om aan te sluiten op de NBI-administratie. Deze huur betrof in elk geval Kamplaan 8 dat voor 20.750 gulden op de vermogensstaat was geplaatst Volgens dezelfde financiële stukken bedroegen de inkomsten uit ontvangen huren in het daaropvolgende jaar, 1952, in het totaal 1840 gulden. Dat was voor de Kamplaan 8 te Groningen en een perceel aan de Prinsestraat 1 te Enschede samen Voor het eerst stonden beide panden op de vermogensstaat, de Kamplaan voor 30.000 en de Prinsestraat voor 36 000 gulden. De verdeling van de huurinkomsten tussen beide panden ontbreekt. Tot welke datum

²³ NA toeg 2 09 16 13 NBI, beheersdossier 168405, , Groningen.

²⁴ NA toeg 2 09.16 13 NBI, beheersdossier 168405, , Groningen

²⁵ *Nieuwsblad van het Noorden*, 15-02-1946.

²⁶ NA toeg 2 09 16 13, NBI-dossier 168405,

²⁷ GA toeg 492 Familiearchief ' , inv no 32 Stukken betreffende het vermogen

huur betaalde en vanaf wanneer en hoeveel huur betaalde, is hierlangs niet te achterhalen²⁸

De familie

De familienaam kwam een aantal malen langs en dit kan tot verwarring leiden Volgens de woningkaart van de gemeente Groningen verbleef en zijn echtgenote van 6 maart 1946 tot en met 23 juni 1952 aan de Kamplaan 8 Op die laatste datum verhuisden zij formeel naar een huurpand aan de P. Campersingel 201 (in eigendom van de familie). Deze

was geboren in 1893 in de buurt van Drachten en werd in de jaren dertig commandant van de brandweer in Heerenveen en omstreken. Hij was tot zijn overlijden in 1954 actief bij de brandweer, het laatst als Rijksinspecteur van het brandwezen district V (de drie Noordelijke provincies) en in 1950 bevorderd tot commandeur 1^e klas Bij zijn crematie te Velzen (NH) sprak de waarnemend secretaris-generaal van Binnenlandse Zaken en was een bloemstuk van de Nederlandse regering aanwezig.²⁹ Zijn weduwe plaatste een overlijdensadvertentie in het *Nieuwsblad van het Noorden*, mede namens de familie, ook namens zijn broers, behalve één

was de jongere broer van Deze die consequent ook zijn patroniem gebruikte, werd tijdens de oorlog vertegenwoordiger van de commissaris voor niet-commerciële verenigingen en stichtingen in Groningen en in de laatste maanden van de oorlog 'leider' van het woningbureau in de stad. Hij werd in april 1945 van zijn taken ontheven en als NSB-er geïnterneerd. Over bestaat een CABR-dossier.³⁰

Verder waren er nog twee achterneven in Noordoost Nederland actief, te Amsterdam geboren, aldaar onderwijzer en later onderwijsinspecteur Per 1 februari 1940 werd hij in Groningen inspecteur van het lager onderwijs, tijdens de oorlog door ontslagen en in 1945 herbenoemd en bleef als zodanig actief tot zijn vertrek in 1952. Hij was in Groningen mede-oprichter van de VVD.³¹ De andere achterneef was de te Rolde geboren Deze was in zijn loopbaan journalist en als lid van de NSB, burgemeester van Dwingeloo in 1944 en 1945.³² Een bemoeienis van broer met het verblijf van aan de Kamplaan is uit te sluiten. In 1946 was niet verantwoordelijk voor huisvesting in Groningen

Burgemeester

Op het moment van benoeming tot burgemeester van Groningen, woonde te Hoogezand aan de Noordersingel 25, in een pand van de gemeente waar hij eerder burgemeester was.³³ Volgens de woningkaart van de gemeente Groningen betrok op 4 juni 1952 de villa aan de Kamplaan 8 Aan de verhuizing ging een zoektocht van enkele maanden naar een passende burgemeesterswoning vooraf Toch kwam reeds in oktober 1951 bij het kabinet van de burgemeester een eerste aanbod van woonruimte binnen Het was een brief betreffende een 'burgemeesterswoning' van dominee van de Vrijgemaakte Kerk van Groningen-Zuid En een maand later volgde mogelijk een aanbod van . Welke panden dit precies betrof is niet vermeld en ook om welke redenen men van huur afzag is niet bewaard gebleven. Deze

²⁸ Indien beide panden evenveel huur opbrachten, had de opbrengst 2x1200 en 1x 600, dwz 3000 gulden moeten bedragen

²⁹ NvhN, 01-10-1946 en zie het in memoriam in NvhN, 25-08-1954

³⁰ Zie meer over in het boek van , *Uitgesloten (te verschijnen 2022)*

³¹ NvhN, 09-04-1952

³² *Provinciale Drentsche en Asser Courant*, 11 april 1947.

³³ Zie over hem: (eds), *Stad van het Noorden* (2003), 247-252

stukken bereikten niet de agenda van B&W.³⁴ Het *Nieuwsblad van het Noorden* berichtte eind april 1952 dat per 1 juni in Helpman aan de Kamplaan 8 zou komen wonen. Blijkbaar bestond er toen overeenstemming over de huur van dit pand tussen de betrokken partijen.³⁵ Correspondentie hierover tussen en burgemeester is niet aangetroffen in het register van ingekomen stukken van het kabinet van de burgemeester en niet vermeld in zijn privé-archief.³⁶ Dit versterkt de gedachte dat het hier een privé-overeenkomst betrof tussen en de familie

Volgens de verordening en de Woonruimtwet 1947 was voor het betrekken van een woning de vergunning van B&W en de toestemming van de eigenaar of beheerder vereist. De uitvoerings-administratie van het bureau huisvesting is conform de regels niet bewaard gebleven. Dat had het verlenen van toestemming door de eigenaar en de gemeente kunnen documenteren. Nu valt niet te achterhalen op welke manier de eigenaren van Kamplaan 8, het echtpaar hebben ingestemd met de verhuring van dit pand aan stelt in zijn memoires, dat het huisvestingsbureau hen als bewoners weigerde, zonder duidelijke motivering. In de getypte tekst van de memoires staat '... een bepaalde motivering hiervoor kan ik me niet herinneren...', de laatste woorden doorgehaald en met balpen vervangen door 'gaf men niet.' Naar zijn oordeel, zo schreef hij '[had] de gemeente beslag gelegd op deze villa en ik heb altijd een sterk vermoeden gehad dat men ons gezin niet passend vond daar. We verkochten daarop voor f 33.000 Kamplaan 8 in de loop van 1953 aan de gemeente zodat burgemeester er kon blijven wonen.'³⁷

Op 7 november 1952 tekende een opdracht aan makelaar tot verkoop van Kamplaan 8. Een week eerder zond deze makelaar al een brief aan B&W van Groningen, waarin het schreef " dat ons de Verkoop is opgedragen van de helft van de dubbele Villa met tuin en Garage Kamplaan 8, bewoond door onze Burgemeester, de Heer Koopprijs f 30 000 Dit is een zeer lage prijs."³⁸ De gemeente ging, zoals vermeld, op dit aanbod in

Er is een prijsverschil bij verkoop overeengekomen en de prijs zoals geschreven in de memoires van In het algemeen is de verkoopprijs van een verhuurd pand lager dan de koopprijs van eenzelfde huis in lege staat. Het prijsverschil kan op verschillende manieren worden berekend. Uit de bronnen valt niet op te maken of, en hoe, dit in deze situatie is gedaan. Helder is dat het buurpand, Kamplaan 6, in 1954 werd verkocht in lege staat voor f 40 000, dat is ruim dertig procent meer.³⁹

De mogelijke aankoop van Kamplaan 8 werd op 10 november 1952 in B&W besproken, en was reeds eerder doorverwezen naar de commissie financiën. B&W besloot een raadsvoorstel plus wijziging

³⁴ GA toeg 1607 Gemeentebestuur van Groningen 1916-1965, kabinet burgemeester, inv no 209, Volg.no 1294, ds 13-10-1951 en volg.no 1535, , 14-11-1951 Mogelijk betrof het de panden die zij zelf huurden, resp de Verlengde Oosterstraat 11 en Nassaulaan 1

³⁵ NvH, 30 april 1952, 'Burgemeester wordt Helpenaar'

³⁶ GA toeg 3043, Archief , 1919 – 1972

³⁷ GA toeg 492, inv. 28, 'Memoires van betreffende zijn familie en de firma R. Kranenburg 1855-1965'. De memoires werden in de jaren 1980 op papier gesteld

³⁸ GA toeg 1841 Gemeentebestuur van Groningen 1916 - 1965 inv 952, nr.39 Aankoop van het perceel Kamplaan 8

³⁹ Vaak wordt bij verkoop in verhuurde staat 70 procent van de leegwaarde (de executiewaarde) als een redelijke prijs gezien, terwijl de hedendaagse belastingheffing uitgaat van een leegwaarde ratio van tussen de 45 en 85 procent. Het bedrag van f. 40.000 is te vinden in Hyp4 1494/1. Bij oplevering bedroegen de kosten voor de percelen resp. f 5 652,50 voor 6 (Hyp4 1141/103) en f 5 651 voor 8 (Hyp4 1143/25). Het perceel van no 6 is een paar centiares groter

van de begroting voor te bereiden⁴⁰ Bij de bespreking in de gemeenteraad van 1 december 1952 was er toelichting en discussie over het voorstel tot aankoop. Raadsleden uitte een voorkeur voor een huis in of nabij het centrum, waar de burgemeesters meestal woonden.⁴¹ De afstand tussen Grote Markt en de Kamplaan werd te groot geacht. De verantwoordelijke wethouder mr. [naam] merkte op, dat het acht maanden had geduurd voordat een woning was gevonden en B&W was tevreden met het resultaat. Zij verwees daarbij naar de eveneens lastige zoektocht naar woonruimte voor de nieuwe gemeentesecretaris dhr. Mr. [naam] eerder dat jaar. Verdere discussie vond niet plaats en de raad stemde in.⁴² Ook werd de koopovereenkomst goedgekeurd door het Prijzenbureau voor Onroerende zaken in het Ambtsgebied Groningen. Op deze wijze verkreeg de gemeente Groningen een burgemeesterswoning in eigendom. Het beheer werd overgedragen aan de Stichting Centraal Woningbeheer. Deze stichting verzocht de gemeentelijke huurcommissie 'een geldende huurprijs' vast te stellen om de ambtswoning te verhuren aan de burgemeester.⁴³ Na [naam] zouden ook zijn opvolgers, [naam] en [naam], nog van dit pand gebruikmaken.

De familie [naam] kocht datzelfde jaar op een publieke veiling het pand Verlengde Hereweg 132 voor 27 000 gulden, dat zij zomer 1953 betrokken.⁴⁴ Vanaf dat moment woonden ze om de hoek bij de gemeentesecretaris mr. [naam], die een jaar eerder op de Savornin Lohmanlaan was komen wonen. In de memoires van [naam] werd hij 'een goede persoonlijke vriend' genoemd en ook met burgemeester [naam] ontstond, volgens dezelfde bron, een vriendschappelijke relatie.

Afrondende opmerkingen

Op verschillende pagina's in de notitie van [naam] is een onderliggende argumentatie aanwezig die toe redeneert naar een uitkomst. Geparafraseerd luidt deze: het pand Kamplaan 8 kan beschouwd worden als ideale ambtswoning voor hoge ambtenaren; daarom gevorderd voor Duitse (hoge) officieren; kreeg door vordering een 'publieke bestemming'; daarom bewoond door een hoge brandweerman; en daarom de nieuwe ambtswoning van de burgemeester. De gedachtegang vindt geen steun in de bronnen; de vordering ten behoeve van de Wehrmacht gaf het pand geen publieke functie en in het perspectief van het gemeentebestuur was Kamplaan als burgemeesterswoning niet ideaal.

Met grote waarschijnlijkheid kan worden vastgesteld dat [naam] vóór eind april 1952 overeenstemming bereikte met de eigenaren van Kamplaan 8 over de verhuur van het pand aan hem, ingaande 1 juni 1952.

Het is niet vast te stellen of het echtpaar [naam] zich gedwongen voelden het pand Kamplaan 8 aan [naam] te verhuren en het vervolgens aan de gemeente te verkopen. In elk geval

⁴⁰ GA toeg 1607 Gemeentebestuur van Groningen (2), inv 185 Agenda B&W, 10 november 1952 13 'Schrijven van de raadsc voor de Financien d d 4 Nov 1952 nopens aankoop perceel Kamplaan 8'. In de marge 'raadsvoordracht gereed maken (met Secr bespreken)'

⁴¹ De drie hieraan voorafgaande burgemeesters huurden een villa aan het Zuiderpark, daarvoor woonden de meeste burgemeesters rond de Ossenmarkt. Zie bijvoorbeeld: Beno's Stad no 363, Ambtswoningen Groninger burgemeesters (4-6-2009) <https://www.youtube.com/watch?v=JbU3vHpSYwU>

⁴² Zie Handelingen Gemeenteraad 1 december 1952, p 116 en de bijlagen voordracht van B&W 133 'nopens aankoop perceel Kamplaan 8 en aanwijzing daarvan als ambtswoning' en Voordracht van B&W 484 'nopens aankoop van het perceel de Savornin Lohmanlaan 40 en aanwijzing daarvan als ambtswoning. Groningen

⁴³ GA toeg 1841, inv 952, nr.39. 'Aankoop van het perceel Kamplaan 8'

⁴⁴ GA toeg 492, inv 28 'Memoires van

betreft het geen gedwongen verkoop zoals de ANBO of NGV die organiseerden op basis van de Duitse verordeningen. Wel betekende de verkoop in verhuurde staat, zeer waarschijnlijk, voor hen een lagere opbrengst uit de verkoop.

7

Van:
Verzonden: donderdag 17 februari 2022 10:49
Aan:
CC:
Onderwerp: RE: reactie op uw vragen over Kamplaan 8

Geachte heer

Gisteren ontving ik van u de reactie van de onderzoekers van het Lege Plekken rapport op mijn schrijven van 31.12.2021. De reactie is gedateerd op 07.02.2022. Mijn eerste indruk is dat de onderzoekers heel serieus en oprecht te werk zijn gegaan en we zijn dankbaar voor de manier waarop dit voor mijn familie erg gevoelige onderwerp behandeld wordt. Daarvoor wil ik u en hen alvast hartelijk danken. Een en ander geeft mij het positieve gevoel dat we nu samen op de goede weg zijn.

Wij gaan de reactie natuurlijk de komende dagen bestuderen en zullen daarna met eventuele nieuwe vragen en een toespitsing van standpunten komen.

Wat betreft uw opmerking over plaatsing van correspondentie op de website, zou ik willen voorstellen daar nog even mee te wachten tot we de correspondentie als afgerond kunnen beschouwen. Daarna heb ik er geen bezwaar tegen. Omdat er waarschijnlijk nu hard wordt gewerkt aan de definitieve versie van het Lege Plekken rapport, zou ik echter ook reeds willen stellen, dat plaatsing op de website mij niet voldoende lijkt.

De gedetailleerde uitleg over de huisvesting en de besluitvorming zal beslist niet alleen op Kamplaan 8 van toepassing zijn en brengt, in mijn ogen tenminste, enorm belangrijke nieuwe informatie naar buiten die voor erg veel stakeholders waardevol kunnen zijn. Het zou mijns inziens passend zijn ons verhaal en/of onze briefwisseling in het definitieve rapport op te nemen, op zijn minst als appendix.

Het is een te duidelijk voorbeeld van onrechtvaardig rechtsherstel dat beslist een plaats zou moeten vinden in het Lege Plekken rapport zelf. Wilt u dit aan de onderzoekers doorgeven, zodat ze er tijdens hun werkzaamheden vast rekening mee kunnen houden?

U zult spoedig verder van mij horen.

Met vriendelijke groet,

From: /
Sent: Wednesday, February 16, 2022 3:18 PM
To:
Cc: >
Subject: reactie op uw vragen over Kamplaan 8

Geachte heer

U heeft ons 31 december 2021 een brief gezonden over het onderzoeksrapport 'Lege Plekken', die wij op 4 januari 2022 in goede orde hebben ontvangen.

In uw brief vraagt u meer aandacht voor de geschiedenis van de Kamplaan 8 te Groningen, het huis waar uw moeder en grootouders woonden. Wij begrijpen dat die geschiedenis bij u diverse vragen en emoties oproept.

Wij hebben u op 12 januari toegezegd nader onderzoek te laten doen naar de feiten en omstandigheden rond de vervreemding, het rechtsherstel, de bewoning en de verkoop van de woning van uw familie. Die onderzoeksvraag hebben we neergelegd bij de onderzoekers van de Rijksuniversiteit Groningen, onder leiding van prof.

Wij hebben hen ook uw aanvullende informatie en bronnen doorgespeeld

Het nadere onderzoek is afgerond en de resultaten zijn door de onderzoekers verwoord in een notitie dd. 7 februari 2022 'Reactie op de brief van _____ over vervreemding, rechtsherstel en aanschaf door de gemeente als burgemeesterswoning van Kamplaan 8'.

Deze notitie heb ik voor u bijgevoegd

Het nadere onderzoek gaat uitgebreid in op uw vragen aan de hand van de vindbare feiten en omstandigheden. De onderzoekers hebben wel aangegeven dat niet alle vragen volledig zijn te beantwoorden omdat niet alle bronmateriaal bewaard is gebleven. Dat is voor die onderdelen wat onbevredigend, want de 'puzzel' kan zo niet compleet worden gelegd. Bij datgene wat aan aanvullende feiten en context door de onderzoekers naar voren is gebracht hebben we geen overtuigende aanwijzingen gekregen dat er bewust geprobeerd is uw familie te kort te doen.

Het rapport 'Lege Plekken' krijgt een eigen plek op onze gemeentelijke website. Daarbij worden ook als aanvulling de verschillende reacties op het rapport en antwoorden daarop van de onderzoekers, weergegeven.

Uw vragen en de onderzoeksnotitie als reactie daarop willen we ook op die manier digitaal toegankelijk maken als u dat goed vindt.

Wij kunnen ons voorstellen dat u na lezing van de onderzoeksnotitie nog behoefte heeft aan een nadere toelichting. Dat horen we dan graag van u.

Met vriendelijke groet,

Programmamanager Concernstaf gemeente Groningen

8

, 24-2-2022

AANGETEKENDE POST

De Edelachtbare Heer Schuiling
Burgemeester Gemeente Groningen
postbus 30026
9700 RM Groningen
The Netherlands

Onderwerp: Onderzoeksrapport 'Lege Plekken' - Claim

Edelachtbare Heer Schuiling

Via de heer bereikte ons het resultaat van het "*Nader onderzoek op verzoek van de gemeente Groningen*" inzake vervreemding, rechtsherstel en aanschaf door de gemeente als burgemeesterswoning van Kamplaan 8, (7 2 2022). Het is een reactie op mijn brief van 31.12.2021 over hetzelfde onderwerp, over het huis waar mijn wieg niet mocht staan. Het gaat over de woning van mijn grootouders () en na de oorlog van mijn ouders ().

Hoewel het u ongetwijfeld bekend is wil ik er nog eens aan herinneren dat in Groningen na Amsterdam, Rotterdam en Den Haag de grootste Joodse gemeente van Nederland bestond, in 1941 woonden er 2843 Joden, 2,3% van de lokale bevolking. Na de Tweede Wereldoorlog waren het er (geteld in 1948) maar 239 meer, 0,2% van de bevolking. Minder dan 10% van de vooroorlogse Joodse gemeente, uitzonderlijk weinig, zelfs voor Nederland. Mijn familie behoorde tot die zeer weinigen, die na de oorlog in Groningen woonden. Al was dat niet in ons eigen huis.

Er is serieus door uw onderzoekers naar onze zaak gekeken en we zijn dankbaar voor het aanvullende materiaal. Het blijft op grond daarvan duidelijk, dat een groot onrecht, aangedaan tijdens de Duitse bezetting, na de oorlog ondanks het mooie woord "restitutie" niet is rechtgezet. Dat is in ons geval helaas vooral te wijten aan beleid en bureaucratie van de gemeente Groningen.

Graag willen wij de omvang van dit onrecht aan het einde van deze brief in cijfers als claim aan u voorleggen, maar eerst zullen wij met in acht neming van het "*Nader onderzoek op verzoek van de gemeente*" een en ander nog eens kort samenvatten.

- 1 De woning aan de Kamplaan 8 was gebouwd en in 1934 betrokken door mijn grootouders. In mei 1941 heeft de gemeente Groningen op verzoek van de Duitse Wehrmacht de woning gevorderd en op 17 mei is deze gedwongen verlaten door mijn grootmoeder () en mijn moeder, toen nog (). Mijn grootvader leefde toen al niet meer. Mijn grootmoeder is in januari 1943 in Auschwitz vermoord, hun zoon () had dat lot al enkele maanden eerder ondergaan en mijn moeder was na de oorlog de enige overlevende en erfgename. Zij was in 1942 in het huwelijk getreden met (), waarna zij onderdoken. Mijn ouders overleefden de oorlog en keerden terug naar Groningen.
- 2 Mijn moeder heeft als enige wettelijke erfgename in juli 1945 via de door haar gekozen notaris verzocht het beheer over de nalatenschap in handen te geven van haar echtgenoot (). Dat verzoek is zonder uitleg genegeerd, wat dramatische gevolgen had en er uiteindelijk toe heeft geleid dat

mijn ouders nooit de Kamplaan 8 als woonhuis hebben kunnen betrekken en het uiteindelijk hebben moeten verkopen.

- 3 De nalatenschap kwam in augustus 1945 onder beheer van een bewindvoerder, kandidaat-notaris en het Nederlandse Beheersinstituut (NBI) Nergens blijkt, dat mijn ouders op wat voor manier dan ook bij het beheer van de woning betrokken waren Zij konden over het huis geen enkele beslissing nemen. De bewindvoerder had hun toestemming ook niet nodig, voor beslissingen die hij nam Hij vertegenwoordigde uitsluitend de niet meer in leven zijnde
- 4 De verhuur van de woning in 1946 aan de heer is dan ook zonder enig overleg met mijn ouders ondernomen. Zelf kregen zij geen toestemming om er te gaan wonen kreeg voorrang hoewel hij van buiten de gemeente Groningen kwam, zelfs van buiten de provincie Hij was sinds de jaren dertig bij de brandweer en inmiddels Rijksinspecteur van het brandweerwezen in de drie Noordelijke Provincies geworden De Brandweerwezen Inspectie is in het begin van de bezetting (oktober 1940) opgericht door Generalkommissar für das Sicherheitswesen en werd na de oorlog vanuit Heerenveen naar Groningen verplaatst De gemeente Groningen droeg zorg voor , huisvesting.
- 5 De woning Kamplaan 8 moet bekend zijn geweest bij het gemeentelijk huisvestingsbureau, dat was opgericht in april 1944 met het doel "ongebruikte woonruimte" op te sporen De Wehrmacht zat er toen nog in, maar in de laatste maanden van de oorlog was duidelijk dat die met de bevrijding zou vertrekken In die laatste maanden stond het gemeentelijk huisvestingsbureau onder leiding van , die kort na de bevrijding als NSB-er werd opgepakt en geïnterneerd Hij was een broer van en komt voor in het Lege Plekken rapport, mede in verband met zijn taak onder NSB-burgemeester inzake onroerend goed van de Joodse gemeente
- 6 Nadat eerst de Wehrmacht en vervolgens de Canadezen uit de woning waren vertrokken, kwam deze vrij voor bewoning Niet mijn ouders, maar kwam in ons huis te wonen op basis van het lokale toewijzingsbeleid voor woningen, zoals uw onderzoekers vermelden, de gemeentelijke verordening no. 6331, die op 16 juli 1945 in werking was getreden. Zij wijzen op art 4, waarin staat dat *"een vergunning voor het betrekken van een woning enkel kon worden geweigerd om redenen van hygiëne en volksgezondheid en indien 'de belangen van huisvesting van hen, die zich uit hoofde van hun beroep of bedrijf te Groningen moeten vestigen of wonen op ontoelaatbare wijze worden geschaad."* Mijn ouders waren Groningers, die alles, met inbegrip van een groot deel van hun families, in de oorlog hadden verloren. Mijn vader nam onmiddellijk de wederopbouw van zijn bedrijf ter hand (Kranenburg Verffabriek N V) Hun belangen werden zonder meer ernstig geschaad toen de gemeente via de bewindvoerder over hun hoofden heen in dat huis plaatste Latere regelingen en wijzigingen in het woonbeleid, zijn niet retroactief op dat besluit toepasbaar en dat geldt dus ook voor de conclusie van uw onderzoekers op basis van nieuwe maatregelen vanaf 1947: *"Het is duidelijk dat als rijksinspecteur voor het brandwezen volgens de regels van woningtoewijzing voorrang op anderen had, zelfs op de eigenaren van de woning, de familie* In 1946 was dat gewoon niet waar. De regeling van toen maakte geen onderscheid tussen *"beroep of bedrijf"* De echte reden voor de beslissing hebben mijn ouders nooit gekregen
- 7 huurde van het Nederlandse Beheersinstituut (NBI) en genoot via de toen geldende regels van de gemeente Groningen huurbescherming, die zelfs niet eindigde nadat het NBI en de bewindvoerder zich in 1951 terugtrokken en de woning aan mijn ouders overdroegen. Ook toen konden wij er nog altijd niet gaan wonen met – inmiddels – een gezin van zes personen, terwijl in dat grote huis zat met alleen zijn echtgenote en personeel.

NASCHRIFT EN BEREKENING KAMPLAAN 8
[BIJLAGE SCHRIJVEN 24-2-2022 AAN DE BURGEMEESTER EN SECRETARIS]

Op de door de bewindvoerder opgemaakte Staat van vermogen van 8 febr 1951, die de ontvangsten en uitgaven over het jaar 1950 verslaat, staan drie posten "p.m " (pro memorie) en dus zonder vastgesteld bedrag Dit betreft nog bestaande schulden aan de boedel Deze posten zijn op de afsluitende Eindstaat van vermogen van 15 mei 1951 nog altijd aanwezig en waren dus niet betaald, toen de boedel overging naar de erfgenamen

Het betreft de volgende posten

- Vordering SEC Groningen voor verdwenen meubilair (SEC is Schade Enquête Commissie)
- Vordering op de LVVS te Amsterdam, voor ingeleverde vermogenswaarden. (LVVS is de Liquidatie van Verwaltung Sarphatistraat)
- Vordering op de voorm. ANBO te Groningen voor geinde huren (ANBO is het Algemeen Nederlands Beheer van Onroerende Goederen; dit is de Nederlandse versie van de NGV, de Nederlandse Grundstuckverwaltung)
-

Alleen de laatste is voor ons relevant ten aanzien van de gemeente Groningen Uw onderzoekers verwijzen zelf op p. 6 en 7 van hun "Nader onderzoek" naar de minnelijke schikking van 1949 en gaan in op art 3, art 8 en art. 13 Zowel art 3 als art 13 betreffen vorderingen op de ANBO Groningen voor geinde huren Toelichting De gemeente Groningen moest huur/schadevergoeding betalen aan eigenaren voor het gebruik van gevorderde panden De gemeente was dus verantwoordelijk voor zowel de vordering als de doorbetaling van de schadevergoedingen (de bezetter betaalde een som aan de gemeente). Al in 1942 moest op grond van de bezettingsmaatregelen voor Joodse eigenaren niet meer aan henzelf maar aan de LIRO-bank, Sarphatistraat Amsterdam, worden betaald. Joodse eigenaren kregen hun geld niet meer zelf in handen In september 1942 dook de eigenaresse van Kamplaan 8, onder Vanaf eind 1942 werden de huren/schadevergoedingen aan Joden al helemaal niet meer betaald, ook niet meer aan de LIRO De deportaties waren toen in volle gang

De huur/schadevergoeding van de Kamplaan 8 op 30 juni 1941 was vastgesteld op f 1.100,- per jaar Voor de jaren 1942 en 1943 samen is dat een bedrag van f 2.200,- Begin 1944 is het huis verkocht In de minnelijke regeling staat de verrekening met de oorlogskoper beschreven Daarna kwam het huis (augustus 1945) onder beheer van het NBI In totaal gaat het wat betreft de gemeente dus om een bedrag van f 2.200,- De normale oprentingsfactor is 13 maal van guldens naar Euro's: **€ 28.600,-**

Bij de verkoop van het huis aan de gemeente Groningen t.b.v. burgemeester , heeft de familie door de aan hen opgedrongen omstandigheden, slechts f 30.000,- ontvangen inplaats van de werkelijke waarde f 40 000,- Dat is 1/4 te weinig Hetzelfde pand heeft nu een verkoopwaarde van circa € 1 200 000,- Opperent naar het heden is de familie dus met 1/4 van dat bedrag benadeeld **€300.000,-**

De totale benadeling van beide bedragen samen bedraagt **€ 328.600,-**

De gemeente Groningen wordt voor dit bedrag aangesproken, als vergoeding voor de ellende die het gevoerde huisvestingsbeleid van de gemeente aan de familie heeft berokkend.

- 8 Precies in die tijd, 1951, werd [redacted] burgemeester van Groningen. Hij woonde 15 km verderop in Hoogezand en moest naar Groningen verhuizen. Gedurende acht maanden zocht men naar een geschikte burgemeesterswoning. Het lijkt erop dat [redacted] niet snel tevreden was. Diverse aangeboden woningen werden afgewezen, waarna zijn oog viel op Kamplaan 8, een groot huis waarin twee inmiddels oudere mensen woonden. Hoe die relatie tussen [redacted] en [redacted] is verlopen, weten we niet, maar als burgemeester had [redacted] wel enige macht en invloed en bovendien altijd de helft van de toestemming ergens te gaan wonen bij voorbaat in zijn zak, want die toestemming moest door burgemeester en eigenaar worden verleend. Het lijkt erop dat hij zijn zinnen op die woning zette en die dolgraag als voor hem en zijn gezin geschikte burgemeesterswoning wilde hebben. Uit alles blijkt, dat [redacted] persoonlijke inmenging in dit onderwerp groot was en in ieder geval kreeg hij [redacted] zover, dat deze bereid was de woning te verlaten. Ook het Nieuwsblad van het Noorden had al vroeg aandacht voor de verhuizing: op 1 juni 1952 zou [redacted] zich aan de Kamplaan vestigen, maar op 30 april 1952 stond het al in de krant en dat was niet eens de eerste keer, want het berichtje meldde dat de krant hierover al eerder berichtte. Officieel liet [redacted] zich ook al inschrijven aan de Kamplaan, *nog voordat de [redacted] er uit waren*.
- 9 Over de eigenaars van de woning en hun rol in dit alles is vrijwel niets te vinden. Zelfs geen huurcontract, noch bij de gemeente, noch in archieven van de burgemeester, noch in die van [redacted] (die een huurcontract met een burgemeester zeker bewaard zou hebben). Het is echter wel duidelijk dat deze onverwachte wisseling van huurder de genadeslag was voor ieder restje hoop dat zij de woning ooit zouden mogen betrekken. Inmiddels wachtten ze daar al zeven jaar op [redacted] stelde in zijn memoires, dat het huisvestingsbureau hen als bewoners weigerde, zonder duidelijke motivering. Hij schreef dat naar zijn oordeel de gemeente "beslag had gelegd op deze villa en ik heb altijd een sterk vermoeden gehad dat men ons gezin niet passend vond daar". [redacted] was een populaire burgemeester met een onbesmet oorlogsverleden, een natuurlijk charisma en snel geliefd bij de Groningse bevolking. Maar zijn persoonlijke bemoeienis met dit huis lijkt zowel tegenover [redacted] als tegenover de eigenaars van de woning toch wel iets te maken te hebben met ongelijke machtsverhoudingen. Wat [redacted] betreft. Zeg maar eens "nee" tegen de burgemeester als je een bedrijf hebt en daardoor belangen bij een goede relatie met de gemeente en de burgemeester. Er was geen sprake van een huurcontract, kon een burgemeester zoiets dan zonder dat doen, op basis van mondelinge afspraak? Wel kwam al heel gauw de verkoop van het huis aan de gemeente aan de orde, zodat Groningen een "burgemeesterswoning" zou krijgen.
- 10 De [redacted] besloten uiteindelijk de woning aan de gemeente ten verkoop aan te bieden. Een "gedwongen" verkoop was ongunstig, want verkopen met een huurder er in *en niet op de vrije markt* verlaagt de verkoopprijs. Nu de kans om de woning ooit zelf te betrekken definitief vervloeg, was het ook de enige oplossing. De makelaar stuurde, reeds een week voordat [redacted] hem de opdracht gaf de woning aan de gemeente aan te bieden, een brief aan B&W van Groningen met de boodschap dat de verkoopprijs f 30 000,- zou bedragen en met de woorden. "Dit is een zeer lage prijs." De burgemeester bleef tot het einde toe de aankoop door de gemeente intensief persoonlijk begeleiden. Dat ging zo ver dat hij zelf de gemeente vertegenwoordigde bij de notaris toen de koopakte werd gepasseerd en zelf namens de gemeente tekende.
- 11 Het waren verordeningen en regels van de gemeente die verhinderden, dat dit Joodse gezin, dat de hel had overleefd, niet thuis kon komen. Dat had al die jaren anders gekund. Het was uiteindelijk [redacted] die de hindernissen allemaal van tafel kon vegen, maar hij deed dat voor zichzelf en voor dezelfde gemeente Groningen. Dat er later wel een goede relatie met hem bestond, doet daar niets aan af.
12. Zowel uit de "minnelijke schikking" van 1949 als uit de "Eindstaat van ontvangsten en uitgaven" van de bewindvoerder aan het NBI in mei 1951 blijkt dat de gemeente Groningen, toen die het huis aan de

Kamplaan 8 voor een zo lage prijs kocht zelfs nog schulden had aan de familie , niet betaalde huurgelden voor het gebruik van de woning tijdens de bezetting. Uw onderzoekers vermelden een vastgestelde schadevergoeding van f 1 100 per jaar voor gebruik van woning met inboedel

13 Een jaar na de verkoop van Kamplaan 8 werd het vrijwel identieke buurpand Kamplaan 6 (twee huizen onder een dak) op de vrije markt en zonder huurder verkocht. Uw onderzoekers schrijven dat het "werd verkocht in lege staat voor f 40 000, dat is ruim dertig procent meer "

Een "Naschrift en berekening Kamplaan 8" vindt u als claim op de aparte, hierbij gevoegde, bladzijde.

Vriendelijke groet en hoogachting

Voor zichzelf en als Executeur Testamentair van
wijlen

cc's

9

Van:
Verzonden: woensdag 9 maart 2022 11:14
Aan:
CC:
Onderwerp: RE: reactie op uw vragen over Kamplaan 8

Goedemiddag meneer

Dank voor uw bericht. Uw per aangetekende post verzonden brief is bij ons maandag 28 februari jl. binnen gekomen

We hebben de afgelopen periode een goed open en constructief overleg gehad. Dat heeft bijgedragen aan meer duidelijkheid en natuurlijk ook daardoor nieuwe vragen over de historie omtrent Kamplaan 8, ook voor ons. U schreef eerder dat door ons contact en de extra inzet van de onderzoekers u "het positieve gevoel geeft dat we nu samen op de goede weg zijn".

Uw laatste brief echter waarin u een claim neerlegt en waarbij blijkbaar tegelijkertijd de media benaderd is, beschouwen we als een onverwachte en mogelijk complicerende stap in ons contact.

Wij blijven er niettemin aan hechten om in goed overleg de situatie rond de Kamplaan 8 en de betekenis ervan voor uw familie, tot een voor alle partijen bevredigende afronding te brengen. Wij willen als gemeente dan ook graag met u hierover doorpraten en denken er over om de vervolggesprekken te laten begeleiden door een onafhankelijke gespreksleider. Dat geeft ruimte om goed met elkaar in gesprek te zijn.

Graag nodigen wij u daarom uit voor een gesprek in Groningen.

Ik hoor graag van u.

Met vriendelijke groet,

Van:
Verzonden: vrijdag 25 februari 2022 10:04
Aan:
CC:
Onderwerp: RE: reactie op uw vragen over Kamplaan 8

Geachte heer

Graag wil ik even terugkomen op mijn e-mail van vorige week vrijdag.

Wij hebben deze week aandachtig de reactie van de onderzoekers van het Lege Plekken rapport bestudeerd en besloten een claim in te dienen bij de Gemeente's Burgemeester en Secretaris.

Bijgesloten stuur ik U geavanceerde kopies van deze brief.

In afwachting van de Gemeente's verdere stappen, verblijf ik,

Met vriendelijke groet,

From:
Sent: Thursday, February 17, 2022 10:49 AM
To:
Cc:
Subject: RE. reactie op uw vragen over Kamplaan 8

Geachte heer

Gisteren ontving ik van u de reactie van de onderzoekers van het Lege Plekken rapport op mijn schrijven van 31.12.2021. De reactie is gedateerd op 07.02.2022. Mijn eerste indruk is dat de onderzoekers heel serieus en oprecht te werk zijn gegaan en we zijn dankbaar voor de manier waarop dit voor mijn familie erg gevoelige onderwerp behandeld wordt. Daarvoor wil ik u en hen alvast hartelijk danken. Een en ander geeft mij het positieve gevoel dat we nu samen op de goede weg zijn.

Wij gaan de reactie natuurlijk de komende dagen bestuderen en zullen daarna met eventuele nieuwe vragen en een toespitsing van standpunten komen

Wat betreft uw opmerking over plaatsing van correspondentie op de website, zou ik willen voorstellen daar nog even mee te wachten tot we de correspondentie als afgerond kunnen beschouwen. Daarna heb ik er geen bezwaar tegen. Omdat er waarschijnlijk nu hard wordt gewerkt aan de definitieve versie van het Lege Plekken rapport, zou ik echter ook reeds willen stellen, dat plaatsing op de website mij niet voldoende lijkt.

De gedetailleerde uitleg over de huisvesting en de besluitvorming zal beslist niet alleen op Kamplaan 8 van toepassing zijn en brengt, in mijn ogen tenminste, enorm belangrijke nieuwe informatie naar buiten die voor erg veel stakeholders waardevol kunnen zijn. Het zou mijns inziens passend zijn ons verhaal en/of onze briefwisseling in het definitieve rapport op te nemen, op zijn minst als appendix.

Het is een te duidelijk voorbeeld van onrechtvaardig rechtsherstel dat beslist een plaats zou moeten vinden in het Lege Plekken rapport zelf. Wilt u dit aan de onderzoekers doorgeven, zodat ze er tijdens hun werkzaamheden vast rekening mee kunnen houden?

U zult spoedig verder van mij horen.

Met vriendelijke groet,

From:
Sent: Wednesday, February 16, 2022 3:18 PM
To:
Cc:
Subject: reactie op uw vragen over Kamplaan 8

Geachte heer

U heeft ons 31 december 2021 een brief gezonden over het onderzoeksrapport 'Lege Plekken', die wij op 4 januari 2022 in goede orde hebben ontvangen.

In uw brief vraagt u meer aandacht voor de geschiedenis van de Kamplaan 8 te Groningen, het huis waar uw moeder en grootouders woonden. Wij begrijpen dat die geschiedenis bij u diverse vragen en emoties oproept.

Wij hebben u op 12 januari toegezegd nader onderzoek te laten doen naar de feiten en omstandigheden rond de vervreemding, het rechtsherstel, de bewoning en de verkoop van de woning van uw familie. Die onderzoeksvraag

hebben we neergelegd bij de onderzoekers van de Rijksuniversiteit Groningen, onder leiding van prof.
Wij hebben hen ook uw aanvullende informatie en bronnen doorgespeeld.

Het nadere onderzoek is afgerond en de resultaten zijn door de onderzoekers verwoord in een notitie dd 7 februari 2022 'Reactie op de brief van [] over vervreemding, rechtsherstel en aanschaf door de gemeente als burgemeesterswoning van Kamplaan 8'.

Deze notitie heb ik voor u bijgevoegd

Het nadere onderzoek gaat uitgebreid in op uw vragen aan de hand van de vindbare feiten en omstandigheden. De onderzoekers hebben wel aangegeven dat niet alle vragen volledig zijn te beantwoorden omdat niet alle bronmateriaal bewaard is gebleven. Dat is voor die onderdelen wat onbevredigend, want de 'puzzel' kan zo niet compleet worden gelegd. Bij datgene wat aan aanvullende feiten en context door de onderzoekers naar voren is gebracht hebben we geen overtuigende aanwijzingen gekregen dat er bewust geprobeerd is uw familie te kort te doen.

Het rapport 'Lege Plekken' krijgt een eigen plek op onze gemeentelijke website. Daarbij worden ook als aanvulling de verschillende reacties op het rapport en antwoorden daarop van de onderzoekers, weergegeven. Uw vragen en de onderzoeksnotitie als reactie daarop willen we ook op die manier digitaal toegankelijk maken als u dat goed vindt.

Wij kunnen ons voorstellen dat u na lezing van de onderzoeksnotitie nog behoefte heeft aan een nadere toelichting. Dat horen we dan graag van u.

Met vriendelijke groet,

Programmamanager Concernstaf gemeente Groningen

10

Van:
Verzonden: donderdag 10 maart 2022 18:37
Aan:
CC:
Onderwerp: RE: Ontmoeting in Groningen

Geachte heer

Dank voor uw snelle antwoord. We zullen er volgende week vrijdag zijn. We hebben hierbij een agenda geformuleerd. We hopen dat u daarmee kunt instemmen.

1. Opening
2. Voorstel rondje, waarbij we ook de rol van de vergadervoorzitter nader duiden
3. De claim op de gemeente Groningen. Onderbouwing en toelichting.
4. De opname van de geschiedenis van de Kamplaan 8 in het 'lege plekken' onderzoek.
5. Wat verder ter tafel komt.

In afwachting van verdere informatie en met vriendelijke groet,

From:
Sent: Thursday, March 10, 2022 4:21 PM
To: '
Cc: '
Subject: RE: Ontmoeting in Groningen

Geachte heer \

Dank voor uw snelle reactie en dat u in gaat op onze uitnodiging voor een gesprek in Groningen.

We willen u voorstellen dat vrijdag 18 maart te laten plaatsvinden vanaf 11:45u. Wij regelen dan een lunch daarbij.

Van de kant van de gemeente zullen daarbij aanwezig zijn mijn collega , concernadviseur en ikzelf. Verder zal prof. dr , beschikbaar zijn om toelichting te geven en vragen te beantwoorden over het onderzoek en de verdieping daarvan over de Kamplaan 8.

Het gesprek willen we laten begeleiden door de heer mr. dr. . Hij is o.m. voorzitter van het bestuur van het Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen (OVCG).

Verder heeft hij een rol gespeeld als lid van de onafhankelijke commissie die die toezag op de wetenschappelijke borging van het onderzoek.

Zijn rol als gespreksleider is overigens zuiver gericht op het gespreksproces.

Begin volgende week krijgt u onze uitnodiging met daarbij meer praktische informatie en dan kunnen we ook nog even contact hebben over de agenda.

Met vriendelijke groet,

Van: _____
Verzonden: woensdag 9 maart 2022 23:07
Aan:
CC:
Onderwerp: Ontmoeting in Groningen

Geachte heer

Hartelijk dank voor uw mail waarin u ons uitnodigt voor een gesprek in Groningen met als doel voor alle partijen tot een bevredigende afronding te komen. Ik zal graag daaraan gehoor geven en kom dan samen met dhr.

van het CJO naar u toe. Wij kunnen de komende week op dinsdag, donderdag of vrijdag (dus 15, 17 of 18 maart) de hele dag, maar in verband met de lange reis (ik kom uit Zeeland) graag niet vroeger dan 11:30 uur

Wij willen graag van te voren weten wie daar aanwezig zullen zijn en hebben in principe geen bezwaar tegen begeleiding door een onafhankelijke gespreksleider. Wel is het voor ons absoluut noodzakelijk vooraf te weten wie u hiervoor voorstelt, om te zien of wij deze begeleider kunnen goedkeuren.

Andere punten in Uw e-mail bespreek ik liever met U persoonlijk. Ik vertrouw erop dat we samen "de goede weg" terug kunnen vinden.

Met vriendelijke groet,

From:
Sent: Wednesday, March 9, 2022 11:14 AM
To:
Cc: "
Subject: RE. reactie op uw vragen over Kamplaan 8

Goedemiddag meneer

Dank voor uw bericht. Uw per aangetekende post verzonden brief is bij ons maandag 28 februari jl. binnen gekomen.

We hebben de afgelopen periode een goed open en constructief overleg gehad. Dat heeft bijgedragen aan meer duidelijkheid en natuurlijk ook daardoor nieuwe vragen over de historie omtrent Kamplaan 8, ook voor ons. U schreef eerder dat door ons contact en de extra inzet van de onderzoekers u "het positieve gevoel geeft dat we nu samen op de goede weg zijn".

Uw laatste brief echter waarin u een claim neerlegt en waarbij blijkbaar tegelijkertijd de media benaderd is, beschouwen we als een onverwachte en mogelijk complicerende stap in ons contact.

Wij blijven er niettemin aan hechten om in goed overleg de situatie rond de Kamplaan 8 en de betekenis ervan voor uw familie, tot een voor alle partijen bevredigende afronding te brengen. Wij willen als gemeente dan ook graag met u hierover doorpraten en denken er over om de vervolggesprekken te laten begeleiden door een onafhankelijke gespreksleider. Dat geeft ruimte om goed met elkaar in gesprek te zijn.

Graag nodigen wij u daarom uit voor een gesprek in Groningen.

Ik hoor graag van u.

Met vriendelijke groet,

Van:

Verzonden: vrijdag 25 februari 2022 10.04

Aan:

CC:

Onderwerp: RE: reactie op uw vragen over Kamplaan 8

Geachte heer

Graag wil ik even terugkomen op mijn e-mail van vorige week vrijdag.

Wij hebben deze week aandachtig de reactie van de onderzoekers van het Lege Plekken rapport bestudeerd en besloten een claim in te dienen bij de Gemeente's Burgemeester en Secretaris.

Bijgesloten stuur ik U geavanceerde kopies van deze brief.

In afwachting van de Gemeente's verdere stappen, verblijf ik,

Met vriendelijke groet,

From:

Sent: Thursday, February 17, 2022 10:49 AM

To:

Cc:

Subject: RE. reactie op uw vragen over Kamplaan 8

Geachte heer *

Gisteren ontving ik van u de reactie van de onderzoekers van het Lege Plekken rapport op mijn schrijven van 31.12.2021. De reactie is gedateerd op 07.02.2022. Mijn eerste indruk is dat de onderzoekers heel serieus en oprecht te werk zijn gegaan en we zijn dankbaar voor de manier waarop dit voor mijn familie erg gevoelige onderwerp behandeld wordt. Daarvoor wil ik u en hen alvast hartelijk danken. Een en ander geeft mij het positieve gevoel dat we nu samen op de goede weg zijn.

Wij gaan de reactie natuurlijk de komende dagen bestuderen en zullen daarna met eventuele nieuwe vragen en een toespitsing van standpunten komen.

Wat betreft uw opmerking over plaatsing van correspondentie op de website, zou ik willen voorstellen daar nog even mee te wachten tot we de correspondentie als afgerond kunnen beschouwen. Daarna heb ik er geen bezwaar tegen. Omdat er waarschijnlijk nu hard wordt gewerkt aan de definitieve versie van het Lege Plekken rapport, zou ik echter ook reeds willen stellen, dat plaatsing op de website mij niet voldoende lijkt.

De gedetailleerde uitleg over de huisvesting en de besluitvorming zal beslist niet alleen op Kamplaan 8 van toepassing zijn en brengt, in mijn ogen tenminste, enorm belangrijke nieuwe informatie naar buiten die voor erg veel stakeholders waardevol kunnen zijn. Het zou mijns inziens passend zijn ons verhaal en/of onze briefwisseling in het definitieve rapport op te nemen, op zijn minst als appendix.

Het is een te duidelijk voorbeeld van onrechtvaardig rechtsherstel dat beslist een plaats zou moeten vinden in het Lege Plekken rapport zelf. Wilt u dit aan de onderzoekers doorgeven, zodat ze er tijdens hun werkzaamheden vast rekening mee kunnen houden?

U zult spoedig verder van mij horen

Met vriendelijke groet,

From:

Sent: Wednesday, February 16, 2022 3:18 PM

To:

Cc:

Subject: reactie op uw vragen over Kamplaan 8

Geachte heer

U heeft ons 31 december 2021 een brief gezonden over het onderzoeksrapport 'Lege Plekken', die wij op 4 januari 2022 in goede orde hebben ontvangen

In uw brief vraagt u meer aandacht voor de geschiedenis van de Kamplaan 8 te Groningen, het huis waar uw moeder en grootouders woonden. Wij begrijpen dat die geschiedenis bij u diverse vragen en emoties oproept.

Wij hebben u op 12 januari toegezegd nader onderzoek te laten doen naar de feiten en omstandigheden rond de vervreemding, het rechtsherstel, de bewoning en de verkoop van de woning van uw familie. Die onderzoeksvraag hebben we neergelegd bij de onderzoekers van de Rijksuniversiteit Groningen, onder leiding van prof.

. Wij hebben hen ook uw aanvullende informatie en bronnen doorspeeld.

Het nadere onderzoek is afgerond en de resultaten zijn door de onderzoekers verwoord in een notitie dd. 7 februari 2022 'Reactie op de brief van _____ over vervreemding, rechtsherstel en aanschaf door de gemeente als burgemeesterswoning van Kamplaan 8'.

Deze notitie heb ik voor u bijgevoegd.

Het nadere onderzoek gaat uitgebreid in op uw vragen aan de hand van de vindbare feiten en omstandigheden. De onderzoekers hebben wel aangegeven dat niet alle vragen volledig zijn te beantwoorden omdat niet alle bronmateriaal bewaard is gebleven. Dat is voor die onderdelen wat onbevredigend, want de 'puzzel' kan zo niet compleet worden gelegd. Bij datgene wat aan aanvullende feiten en context door de onderzoekers naar voren is

gebracht hebben we geen overtuigende aanwijzingen gekregen dat er bewust geprobeerd is uw familie te kort te doen

Het rapport ‘Lege Plekken’ krijgt een eigen plek op onze gemeentelijke website. Daarbij worden ook als aanvulling de verschillende reacties op het rapport en antwoorden daarop van de onderzoekers, weergegeven.

Uw vragen en de onderzoeksnotitie als reactie daarop willen we ook op die manier digitaal toegankelijk maken als u dat goed vindt.

Wij kunnen ons voorstellen dat u na lezing van de onderzoeksnotitie nog behoefte heeft aan een nadere toelichting. Dat horen we dan graag van u.

Met vriendelijke groet,

Programmamanager Concernstaf gemeente Groningen

3
11

Van: ,
Verzonden: dinsdag 15 maart 2022 11:33
Aan:
CC: 'r
Onderwerp: RE: Ontmoeting in Groningen

Goedemorgen meneer

Hartelijk welkom vrijdag in Groningen!

We gaan elkaar 11.45u ontmoeten in het tijdelijke stadhuis aan de Radesingel 6 te Groningen
Dat is 10 wandelminuten van het centraal station. En er zijn twee parkeergarages dichtbij.

Uw agendapunten zien er logisch uit.

Van belang is denk ik het gezamenlijk beeld te hebben over de feiten en ook samen te constateren dat de puzzel niet helemaal compleet is en welke betekenis daar aan gegeven moet worden.

Graag tot ziens,
Vriendelijke groet,

Van:
Verzonden: donderdag 10 maart 2022 18:37
Aan:
CC:
Onderwerp: RE: Ontmoeting in Groningen

Geachte heer

Dank voor uw snelle antwoord. We zullen er volgende week vrijdag zijn
We hebben hierbij een agenda geformuleerd.
We hopen dat u daarmee kunt instemmen:

1. Opening
2. Voorstel rondje, waarbij we ook de rol van de vergadervoorzitter nader duiden.
3. De claim op de gemeente Groningen. Onderbouwing en toelichting.
4. De opname van de geschiedenis van de Kamplaan 8 in het 'lege plekken' onderzoek.
5. Wat verder ter tafel komt.

In afwachting van verdere informatie en met vriendelijke groet,

From:
Sent: Thursday, March 10, 2022 4:21 PM
To:
Cc:
Subject: RE: Ontmoeting in Groningen

Geachte heer

Dank voor uw snelle reactie en dat u in gaat op onze uitnodiging voor een gesprek in Groningen.

We willen u voorstellen dat vrijdag 18 maart te laten plaatsvinden vanaf 11:45u Wij regelen dan een lunch daarbij.

Van de kant van de gemeente zullen daarbij aanwezig zijn mijn collega _____ concernadviseur en ikzelf.
Verder zal prof. dr. _____ beschikbaar zijn om toelichting te geven en vragen te beantwoorden over het onderzoek en de verdieping daarvan over de Kamplaan 8.

Het gesprek willen we laten begeleiden door de heer mr. dr. _____ Hij is o m. voorzitter van het bestuur van het Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen (OVCG).
Verder heeft hij een rol gespeeld als lid van de onafhankelijke commissie die die toezag op de wetenschappelijke borging van het onderzoek.
Zij rol als gespreksleider is overigens zuiver gericht op het gespreksproces.

Begin volgende week krijgt u onze uitnodiging met daarbij meer praktische informatie en dan kunnen we ook nog even contact hebben over de agenda.

Met vriendelijke groet,

Van:

Verzonden: woensdag 9 maart 2022 23:07

Aan

CC: _____

Onderwerp: Ontmoeting in Groningen

Geachte heer

Hartelijk dank voor uw mail waarin u ons uitnodigt voor een gesprek in Groningen met als doel voor alle partijen tot een bevredigende afronding te komen. Ik zal graag daaraan gehoor geven en kom dan samen met dhr _____ van het CJO naar u toe. Wij kunnen de komende week op dinsdag, donderdag of vrijdag (dus 15, 17 of 18 maart) de hele dag, maar in verband met de lange reis (ik kom uit Zeeland) graag niet vroeger dan 11:30 uur

Wij willen graag van te voren weten wie daar aanwezig zullen zijn en hebben in principe geen bezwaar tegen begeleiding door een onafhankelijke gespreksleider. Wel is het voor ons absoluut noodzakelijk vooraf te weten wie u hiervoor voorstelt, om te zien of wij deze begeleider kunnen goedkeuren.

Andere punten in Uw e-mail bespreek ik liever met U persoonlijk. Ik vertrouw erop dat we samen "de goede weg" terug kunnen vinden.

Met vriendelijke groet,

From:
Sent: Wednesday, March 9, 2022 11:14 AM
To: '
Cc:
Subject: RE: reactie op uw vragen over Kamplaan 8

Goedemiddag meneer

Dank voor uw bericht. Uw per aangetekende post verzonden brief is bij ons maandag 28 februari jl. binnen gekomen.

We hebben de afgelopen periode een goed open en constructief overleg gehad. Dat heeft bijgedragen aan meer duidelijkheid en natuurlijk ook daardoor nieuwe vragen over de historie omtrent Kamplaan 8, ook voor ons. U schreef eerder dat door ons contact en de extra inzet van de onderzoekers u "het positieve gevoel geeft dat we nu samen op de goede weg zijn".

Uw laatste brief echter waarin u een claim neerlegt en waarbij blijkbaar tegelijkertijd de media benaderd is, beschouwen we als een onverwachte en mogelijk complicerende stap in ons contact

Wij blijven er niettemin aan hechten om in goed overleg de situatie rond de Kamplaan 8 en de betekenis ervan voor uw familie, tot een voor alle partijen bevredigende afronding te brengen. Wij willen als gemeente dan ook graag met u hierover doorpraten en denken er over om de vervolgesprekken te laten begeleiden door een onafhankelijke gespreksleider. Dat geeft ruimte om goed met elkaar in gesprek te zijn

Graag nodigen wij u daarom uit voor een gesprek in Groningen.

Ik hoor graag van u

Met vriendelijke groet,

Van:
Verzonden: vrijdag 25 februari 2022 10:04
Aan: , _____
CC: _____
Onderwerp: RE: reactie op uw vragen over Kamplaan 8

Geachte heer

Graag wil ik even terugkomen op mijn e-mail van vorige week vrijdag.

Wij hebben deze week aandachtig de reactie van de onderzoekers van het Lege Plekken rapport bestudeerd en besloten een claim in te dienen bij de Gemeente's Burgemeester en Secretaris

Bijgesloten stuur ik U geavanceerde kopies van deze brief.

In afwachting van de Gemeente's verdere stappen, verblijf ik,

Met vriendelijke groet,

From:
Sent: Thursday, February 17, 2022 10:49 AM
To:
Cc:
Subject: RE: reactie op uw vragen over Kamplaan 8

Geachte heer,

Gisteren ontving ik van u de reactie van de onderzoekers van het Lege Plekken rapport op mijn schrijven van 31.12.2021. De reactie is gedateerd op 07.02.2022. Mijn eerste indruk is dat de onderzoekers heel serieus en oprecht te werk zijn gegaan en we zijn dankbaar voor de manier waarop dit voor mijn familie erg gevoelige onderwerp behandeld wordt. Daarvoor wil ik u en hen alvast hartelijk danken. Een en ander geeft mij het positieve gevoel dat we nu samen op de goede weg zijn.

Wij gaan de reactie natuurlijk de komende dagen bestuderen en zullen daarna met eventuele nieuwe vragen en een toespitsing van standpunten komen.

Wat betreft uw opmerking over plaatsing van correspondentie op de website, zou ik willen voorstellen daar nog even mee te wachten tot we de correspondentie als afgerond kunnen beschouwen. Daarna heb ik er geen bezwaar tegen. Omdat er waarschijnlijk nu hard wordt gewerkt aan de definitieve versie van het Lege Plekken rapport, zou ik echter ook reeds willen stellen, dat plaatsing op de website mij niet voldoende lijkt.

De gedetailleerde uitleg over de huisvesting en de besluitvorming zal beslist niet alleen op Kamplaan 8 van toepassing zijn en brengt, in mijn ogen tenminste, enorm belangrijke nieuwe informatie naar buiten die voor erg veel stakeholders waardevol kunnen zijn. Het zou mijns inziens passend zijn ons verhaal en/of onze briefwisseling in het definitieve rapport op te nemen, op zijn minst als appendix.

Het is een te duidelijk voorbeeld van onrechtvaardig rechtsherstel dat beslist een plaats zou moeten vinden in het Lege Plekken rapport zelf. Wilt u dit aan de onderzoekers doorgeven, zodat ze er tijdens hun werkzaamheden vast rekening mee kunnen houden?

U zult spoedig verder van mij horen.

Met vriendelijke groet,

From:
Sent: Wednesday, February 16, 2022 3:18 PM
To:
Cc:
Subject: reactie op uw vragen over Kamplaan 8

Geachte heer

U heeft ons 31 december 2021 een brief gezonden over het onderzoeksrapport 'Lege Plekken', die wij op 4 januari 2022 in goede orde hebben ontvangen.

In uw brief vraagt u meer aandacht voor de geschiedenis van de Kamplaan 8 te Groningen, het huis waar uw moeder en grootouders woonden. Wij begrijpen dat die geschiedenis bij u diverse vragen en emoties oproept.

Wij hebben u op 12 januari toegezegd nader onderzoek te laten doen naar de feiten en omstandigheden rond de vervreemding, het rechtsherstel, de bewoning en de verkoop van de woning van uw familie. Die onderzoeksvraag hebben we neergelegd bij de onderzoekers van de Rijksuniversiteit Groningen, onder leiding van prof.

Wij hebben hen ook uw aanvullende informatie en bronnen doorgegeven.

Het nadere onderzoek is afgerond en de resultaten zijn door de onderzoekers verwoord in een notitie dd 7 februari 2022 'Reactie op de brief van [naam] over vervreemding, rechtsherstel en aanschaf door de gemeente als burgemeesterswoning van Kamplaan 8'.

Deze notitie heb ik voor u bijgevoegd.

Het nadere onderzoek gaat uitgebreid in op uw vragen aan de hand van de vindbare feiten en omstandigheden. De onderzoekers hebben wel aangegeven dat niet alle vragen volledig zijn te beantwoorden omdat niet alle bronmateriaal bewaard is gebleven. Dat is voor die onderdelen wat onbevredigend, want de 'puzzel' kan zo niet compleet worden gelegd. Bij datgene wat aan aanvullende feiten en context door de onderzoekers naar voren is gebracht hebben we geen overtuigende aanwijzingen gekregen dat er bewust geprobeerd is uw familie te kort te doen.

Het rapport 'Lege Plekken' krijgt een eigen plek op onze gemeentelijke website. Daarbij worden ook als aanvulling de verschillende reacties op het rapport en antwoorden daarop van de onderzoekers, weergegeven.

Uw vragen en de onderzoeksnotitie als reactie daarop willen we ook op die manier digitaal toegankelijk maken als u dat goed vindt.

Wij kunnen ons voorstellen dat u na lezing van de onderzoeksnotitie nog behoefte heeft aan een nadere toelichting. Dat horen we dan graag van u.

Met vriendelijke groet,

Programmamanager Concernstaf gemeente Groningen

12

Van:
Verzonden: donderdag 10 maart 2022 16.21
Aan:
CC:
Onderwerp: RE: Ontmoeting in Groningen

Geachte heer

Dank voor uw snelle reactie en dat u in gaat op onze uitnodiging voor een gesprek in Groningen

We willen u voorstellen dat vrijdag 18 maart te laten plaatsvinden vanaf 11.45u. Wij regelen dan een lunch daarbij.

Van de kant van de gemeente zullen daarbij aanwezig zijn mijn collega , concernadviseur en ikzelf. Verder zal prof. dr beschikbaar zijn om toelichting te geven en vragen te beantwoorden over het onderzoek en de verdieping daarvan over de Kamplaan 8.

Het gesprek willen we laten begeleiden door de heer mr. dr Hij is o.m. voorzitter van het bestuur van het Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen (OVCG). Verder heeft hij een rol gespeeld als lid van de onafhankelijke commissie die die toezag op de wetenschappelijke borging van het onderzoek. Zijn rol als gespreksleider is overigens zuiver gericht op het gespreksproces.

Begin volgende week krijgt u onze uitnodiging met daarbij meer praktische informatie en dan kunnen we ook nog even contact hebben over de agenda

Met vriendelijke groet,

Van:
Verzonden: woensdag 9 maart 2022 23.07
Aan:
CC:
Onderwerp: Ontmoeting in Groningen

Geachte heer

Hartelijk dank voor uw mail waarin u ons uitnodigt voor een gesprek in Groningen met als doel voor alle partijen tot een bevredigende afronding te komen. Ik zal graag daaraan gehoor geven en kom dan samen met dhr van het CJO naar u toe. Wij kunnen de komende week op dinsdag, donderdag of vrijdag (dus 15, 17 of 18 maart) de hele dag, maar in verband met de lange reis (ik kom uit Zeeland) graag niet vroeger dan 11:30 uur.

Wij willen graag van te voren weten wie daar aanwezig zullen zijn en hebben in principe geen bezwaar tegen begeleiding door een onafhankelijke gespreksleider. Wel is het voor ons absoluut noodzakelijk vooraf te weten wie u hiervoor voorstelt, om te zien of wij deze begeleider kunnen goedkeuren

Andere punten in Uw e-mail bespreek ik liever met U persoonlijk. Ik vertrouw erop dat we samen "de goede weg" terug kunnen vinden.

Met vriendelijke groet,

From:
Sent: Wednesday, March 9, 2022 11:14 AM
To:
Cc:
Subject: RE. reactie op uw vragen over Kamplaan 8

Goedemiddag meneer ,

Dank voor uw bericht. Uw per aangetekende post verzonden brief is bij ons maandag 28 februari jl. binnen gekomen.

We hebben de afgelopen periode een goed open en constructief overleg gehad. Dat heeft bijgedragen aan meer duidelijkheid en natuurlijk ook daardoor nieuwe vragen over de historie omtrent Kamplaan 8, ook voor ons. U schreef eerder dat door ons contact en de extra inzet van de onderzoekers u "het positieve gevoel geeft dat we nu samen op de goede weg zijn".

Uw laatste brief echter waarin u een claim neerlegt en waarbij blijkbaar tegelijkertijd de media benaderd is, beschouwen we als een onverwachte en mogelijk complicerende stap in ons contact.

Wij blijven er niettemin aan hechten om in goed overleg de situatie rond de Kamplaan 8 en de betekenis ervan voor uw familie, tot een voor alle partijen bevredigende afronding te brengen. Wij willen als gemeente dan ook graag met u hierover doorpraten en denken er over om de vervolggesprekken te laten begeleiden door een onafhankelijke gespreksleider. Dat geeft ruimte om goed met elkaar in gesprek te zijn.

Graag nodigen wij u daarom uit voor een gesprek in Groningen.

Ik hoor graag van u.

Met vriendelijke groet,

Van: _____
Verzonden: vrijdag 25 februari 2022 10.04
Aan:
CC:
Onderwerp: RE. reactie op uw vragen over Kamplaan 8

Geachte heer,

Graag wil ik even terugkomen op mijn e-mail van vorige week vrijdag

Wij hebben deze week aandachtig de reactie van de onderzoekers van het Lege Plekken rapport bestudeerd en besloten een claim in te dienen bij de Gemeente's Burgemeester en Secretaris.

Bijgesloten stuur ik U geavanceerde kopies van deze brief

In afwachting van de Gemeente's verdere stappen, verblijf ik,

Met vriendelijke groet,

From:
Sent: Thursday, February 17, 2022 10.49 AM
To: '
Cc: '
Subject: RE. reactie op uw vragen over Kamplaan 8

Geachte heer

Gisteren ontving ik van u de reactie van de onderzoekers van het Lege Plekken rapport op mijn schrijven van 31.12.2021. De reactie is gedateerd op 07.02.2022. Mijn eerste indruk is dat de onderzoekers heel serieus en oprecht te werk zijn gegaan en we zijn dankbaar voor de manier waarop dit voor mijn familie erg gevoelige onderwerp behandeld wordt. Daarvoor wil ik u en hen alvast hartelijk danken. Een en ander geeft mij het positieve gevoel dat we nu samen op de goede weg zijn.

Wij gaan de reactie natuurlijk de komende dagen bestuderen en zullen daarna met eventuele nieuwe vragen en een toespitsing van standpunten komen

Wat betreft uw opmerking over plaatsing van correspondentie op de website, zou ik willen voorstellen daar nog even mee te wachten tot we de correspondentie als afgerond kunnen beschouwen. Daarna heb ik er geen bezwaar tegen. Omdat er waarschijnlijk nu hard wordt gewerkt aan de definitieve versie van het Lege Plekken rapport, zou ik echter ook reeds willen stellen, dat plaatsing op de website mij niet voldoende lijkt.

De gedetailleerde uitleg over de huisvesting en de besluitvorming zal beslist niet alleen op Kamplaan 8 van toepassing zijn en brengt, in mijn ogen tenminste, enorm belangrijke nieuwe informatie naar buiten die voor erg veel stakeholders waardevol kunnen zijn. Het zou mijns inziens passend zijn ons verhaal en/of onze briefwisseling in het definitieve rapport op te nemen, op zijn minst als appendix

Het is een te duidelijk voorbeeld van onrechtvaardig rechtsherstel dat beslist een plaats zou moeten vinden in het Lege Plekken rapport zelf. Wilt u dit aan de onderzoekers doorgeven, zodat ze er tijdens hun werkzaamheden vast rekening mee kunnen houden?

U zult spoedig verder van mij horen

Met vriendelijke groet,

From:

Sent: Wednesday, February 16, 2022 3:18 PM

To:

Cc:

Subject: reactie op uw vragen over Kamplaan 8

Geachte heer

U heeft ons 31 december 2021 een brief gezonden over het onderzoeksrapport 'Lege Plekken', die wij op 4 januari 2022 in goede orde hebben ontvangen.

In uw brief vraagt u meer aandacht voor de geschiedenis van de Kamplaan 8 te Groningen, het huis waar uw moeder en grootouders woonden. Wij begrijpen dat die geschiedenis bij u diverse vragen en emoties oproept.

Wij hebben u op 12 januari toegezegd nader onderzoek te laten doen naar de feiten en omstandigheden rond de vervreemding, het rechtsherstel, de bewoning en de verkoop van de woning van uw familie. Die onderzoeksvraag hebben we neergelegd bij de onderzoekers van de Rijksuniversiteit Groningen, onder leiding van prof

Wij hebben hen ook uw aanvullende informatie en bronnen doorgespeeld.

Het nadere onderzoek is afgerond en de resultaten zijn door de onderzoekers verwoord in een notitie dd 7 februari 2022 'Reactie op de brief van over vervreemding, rechtsherstel en aanschaf door de gemeente als burgemeesterswoning van Kamplaan 8'

Deze notitie heb ik voor u bijgevoegd.

Het nadere onderzoek gaat uitgebreid in op uw vragen aan de hand van de vindbare feiten en omstandigheden. De onderzoekers hebben wel aangegeven dat niet alle vragen volledig zijn te beantwoorden omdat niet alle bronmateriaal bewaard is gebleven. Dat is voor die onderdelen wat onbevredigend, want de 'puzzel' kan zo niet compleet worden gelegd. Bij datgene wat aan aanvullende feiten en context door de onderzoekers naar voren is gebracht hebben we geen overtuigende aanwijzingen gekregen dat er bewust geprobeerd is uw familie te kort te doen.

Het rapport 'Lege Plekken' krijgt een eigen plek op onze gemeentelijke website. Daarbij worden ook als aanvulling de verschillende reacties op het rapport en antwoorden daarop van de onderzoekers, weergegeven.

Uw vragen en de onderzoeksnotitie als reactie daarop willen we ook op die manier digitaal toegankelijk maken als u dat goed vindt.

Wij kunnen ons voorstellen dat u na lezing van de onderzoeksnotitie nog behoefte heeft aan een nadere toelichting. Dat horen we dan graag van u.

Met vriendelijke groet,

Programmamanager Concernstaf gemeente Groningen

13

Van:
Verzonden: dinsdag 1 maart 2022 10:18
Aan:
CC:
Onderwerp: FW

Collega's,
Ter info

heeft ook zijn (eerste) reactie gegeven op de tekst/claim van

Vrgroet,

Van:
Verzonden: dinsdag 1 maart 2022 09:53
Aan:
Onderwerp:

Beste

Dank voor het doorzenden van de brief van

De samenvatting die hij geeft en de claim komen niet helemaal onverwachts, voor hem is het verleden uiteraard doortrokken met emotie. Maar er lijkt nu meer richting en lijn in zijn expose te zitten, als verrassen soms zijn frames. Helaas komt dat uit bij de claim in het nawoord.

Ik weet niet of je daar op zit te wachten, maar ik heb wel de behoefte een aantal opmerkingen te maken bij zijn puntsgewijze reactie en nawoord met claim.

Punt 2 De causaliteit die hier wordt gesuggereerd is niet te bewijzen

Punt 3 Er was wel betrokkenheid en overleg over de boedel tussen de beheerder en erfgenamen. Zie Reactie op de brief van over vervreemding, rechtsherstel en aanschaf door de gemeente als burgemeesterswoning van Kamplaan 8 p. 7

Punt 6. Op basis van de verordening 6331 van 16 juli 1945 had de rijksambtenaar in de woningtoewijzing voorrang op de familie zoals in de Reactie op de brief staat, p. 4. Of hier altijd aan werd voldaan is niet helder. Zoals daar wordt gesteld verliep de regeling niet 'vlekkeloos'.

Punt 7. Huurbescherming is geen gemeentelijke zaak.

Punt 8. De openbaarheid van het bericht in de krant ondersteunt de veronderstelling dat hier een overeenkomst met de eigenaar bestaat. Of er een huurcontract bestond is inderdaad niet helder. Moment van verhuizen van en is onhelder, maar zal niet corresponderen met de formele in en uitschrijving op het adres

Punt 9 en 10 Dit zal zeker hebben bijgedragen in de motivatie tot verkoop, zelfs in bewoonde staat

Punt 11 Het waren verordeningen en regels van de Nederlandse wet- en regelgeving, waaraan de partijen gebonden waren.

Punt 12 De oorspronkelijk vastgestelde schadevergoeding van 1100 gulden per jaar gold voor de periode tot 1945, maar bestond uit verschillende componenten. De gemeente stond garant voor de 733,33 en de Schade Enquête Commissie (SEC) voor de rest.

Naschrift.

Hier komt hij terug op de Staat van Vermogen van 1 jan 1950, hij bedoelt natuurlijk de Eindstaat van ontvangsten en uitgaven van 15 mei 1951, wanneer het beheer wordt afgerond. Die betreft onder de activa inderdaad drie posten pro memorie.

- Vordering SEC Groningen voor verdwenen meubilair,
- Vordering LVVS Amsterdam

- Vordering voorm. ANBO Groningen

Het feit dat hier twee maal 'Groningen' staat, verwijst niet naar de gemeente Groningen, maar naar de vestigingsplaats van het vermelde instituut of plaatselijk kantoor waarop de vordering betrekking heeft. Wel bevat de 'minnelijke regeling' in artikel 3 en 13 het volgende dat van belang is in dit verband.

"3 De heer [] is aan de vroegere eigenaresse verschuldigd wegens geinde huren van voormeld perceel vanaf 15-02-1944 tot 1-02-1945, berekend naar 733,32 gulden per jaar een bedrag van f. 702,76 te verminderen met de door hem betaalde lasten en normaal onderhoud ad f. 154,16 Blijft verschuldigd 548,60."

" 13. De comparant [] verklaarde te cederen en in eigendom over te dragen aan partij [] en voornoemde comparant sub 1 in zijn gemelde hoedanigheid verklaarde in cassatie en overdracht aan te nemen. Al zijn rechten en vorderingen wegens te weinig of niet betaalde huur van voormeld onroerend goed jegens de Gemeente Groningen het Commissariaat voor Oorlogsschade of welke instantie ook ter zake van het gebruik van het onroerend goed door Duitse en Canadese troepen of instanties, alsmede zijn vorderingen op de molestverzekeringmaatschappij wegens nog te ontvangen oorlogsschadevergoeding, benevens die op de Dienst Wederopbouw wegens reeds vergoede of nog te vergoeden reparatiekosten van gemeld onroerend goed "

Op pagina 6 van de Reactie op de brief van [] concludeer ik uit deze informatie dat de oorlogskoper voor de periode 15 februari 1944 tot 1 februari 1945 de geinde huren (schadeloosstelling) restitueerde, minus de door hem betaalde vaste lasten en normaal onderhoud. De huurgelden over de laatste oorlogsmaanden zijn mogelijk niet meer door hem ontvangen. Ook hier is alleen sprake van twee derde van de oorspronkelijke vergoeding, de 733,33 gulden. Daarop heeft de vordering ten aanzien van de gemeente betrekking, die immers de schadeloosstelling administreerde.

Bij de berekening van de claim zit iets bijzonders, de beide bestanddelen worden op verschillende wijze berekend.

a. De openstaande vordering van 2200 gulden (dat precieze bedrag ontbreekt in de afrekening, het is door [] nu ingevuld, ik denk dat het maximaal 733,33 gulden was) wordt 13 keer vermenigvuldigd en komt dan op 28 600 euro.

b. Het verschil in verkoopwaarde tussen Kamplaan 8 en het buurhuis van 10.000 gulden wordt niet met 13 vermenigvuldigd. Hier kiest men voor het verschil van een kwart en rekent dit toe aan een geschatte hedendaagse verkoopwaarde van 1.200 000. Dat is inconsistent en levert wel een heel ander bedrag

Over de betrouwbaarheid van de factor 13 om de inflatie en overstap van gulden naar euro te verrekenen bestaat veel discussie. Zie o.a.

<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2008/50/inflatie-sinds-1900-ruim-3-procent> . De vraag is of je voor onroerend goed het gemiddelde inflatiecijfer mag gebruiken.

Overigens, uit het netwerk van onderzoekers begrijp ik dat ook in een andere plaats een kwestie rond een burgemeesterswoning speelde. Hier trok de terugkerende burgemeester in een pand van een joodse eigenaar, die eveneens terugkeerde en naar zijn verklaring bereid was de burgemeester voor een jaar de woning te verhuren. Na dat jaar wilde de joodse eigenaar zelf de woning weer in gebruik nemen, maar de de burgemeester weigerde te vertrekken. De eigenaar spande een proces aan tegen de burgemeester bij de rechtbank dat hij verloor. Dit voorbeeld toont dat ons hedendaags lekenperspectief op het recht niet altijd conform toenmalig recht is. Het rapport ligt nog bij B&W van deze plaats en is nog niet openbaar.

Succes met de verdere afwikkeling, in ben benieuwd naar jullie conclusies

Met vriendelijke groet

Prof dr.

Professor emeritus of Economic, Social & Regional History
University of Groningen

Van:
Verzonden: dinsdag 1 maart 2022 09:53
Aan:
Onderwerp:

Beste

Dank voor het doorzenden van de brief van
De samenvatting die hij geeft en de claim komen niet helemaal onverwachts, voor hem is het verleden uiteraard doortrokken met emotie. Maar er lijkt nu meer richting en lijn in zijn expose te zitten, als verrassen soms zijn frames. Helaas komt dat uit bij de claim in het nawoord.
Ik weet niet of je daar op zit te wachten, maar ik heb wel de behoefte een aantal opmerkingen te maken bij zijn puntsgewijze reactie en nawoord met claim

Punt 2 De causaliteit die hier wordt gesuggereerd is niet te bewijzen

Punt 3. Er was wel betrokkenheid en overleg over de boedel tussen de beheerder en erfgenamen. Zie Reactie op de brief van [redacted] over vervreemding, rechtsherstel en aanschaf door de gemeente als burgemeesterswoning van Kamplaan 8 p. 7

Punt 6. Op basis van de verordening 6331 van 16 juli 1945 had de rijksambtenaar in de woningtoewijzing voorrang op de familie [redacted], zoals in de Reactie op de brief staat, p. 4. Of hier altijd aan werd voldaan is niet helder. Zoals daar wordt gesteld verliep de regeling niet 'vlekkeloos'.

Punt 7 Huurbescherming is geen gemeentelijke zaak

Punt 8. De openbaarheid van het bericht in de krant ondersteunt de veronderstelling dat hier een overeenkomst met de eigenaar bestaat. Of er een huurcontract bestond is inderdaad niet helder. Moment van verhuizen van [redacted] en [redacted] is onhelder, maar zal niet corresponderen met de formele in- en uitschrijving op het adres.

Punt 9 en 10 Dit zal zeker hebben bijgedragen in de motivatie tot verkoop, zelfs in bewoonde staat

Punt 11 Het waren verordeningen en regels van de Nederlandse wet- en regelgeving, waaraan de partijen gebonden waren.

Punt 12. De oorspronkelijk vastgestelde schadevergoeding van 1100 gulden per jaar gold voor de periode tot 1945, maar bestond uit verschillende componenten. De gemeente stond garant voor de 733,33 en de Schade Enquête Commissie (SEC) voor de rest.

Naschrift.

Hier komt hij terug op de Staat van Vermogen van 1 jan 1950, hij bedoelt natuurlijk de Eindstaat van ontvangsten en uitgaven van 15 mei 1951, wanneer het beheer wordt afgerond. Die betreft onder de activa inderdaad drie posten pro memorie:

- Vordering SEC Groningen voor verdwenen meubilair,
- Vordering LVVS Amsterdam
- Vordering voorm ANBO Groningen

Het feit dat hier twee maal 'Groningen' staat, verwijst niet naar de gemeente Groningen, maar naar de vestigingsplaats van het vermelde instituut of plaatselijk kantoor waarop de vordering betrekking heeft.

Wel bevat de 'minnelijke regeling' in artikel 3 en 13 het volgende dat van belang is in dit verband.

"3. De heer [redacted] is aan de vroegere eigenaresse verschuldigd wegens geïnde huren van voormeld perceel vanaf 15-02-1944 tot 1-02-1945, berekend naar 733,32 gulden per jaar een bedrag van f 702,76 te verminderen met de door hem betaalde lasten en normaal onderhoud ad f 154,16. Blijft verschuldigd 548,60 "

" 13. De comparant [redacted] verklaarde te cederen en in eigendom over te dragen aan partij [redacted], en voornoemde comparant sub 1 in zijn gemelde hoedanigheid verklaarde in cassatie en overdracht aan te nemen: Al zijn rechten en vorderingen wegens te weinig of niet betaalde huur van voormeld onroerend goed jegens de Gemeente Groningen het Commissariaat voor Oorlogsschade of welke instantie ook ter zake van het gebruik van het onroerend goed door Duitse en Canadese troepen of instanties, alsmede zijn vorderingen op de molestverzekeringmaatschappij wegens nog te ontvangen oorlogsschadevergoeding, benevens die op de Dienst Wederopbouw wegens reeds vergoede of nog te vergoeden reparatiekosten van gemeld onroerend goed. "

Op pagina 6 van de Reactie op de brief van _____ concludeer ik uit deze informatie dat de oorlogskoper voor de periode 15 februari 1944 tot 1 februari 1945 de geïnde huren (schadeloosstelling) restitueerde, minus de door hem betaalde vaste lasten en normaal onderhoud. De huurgelden over de laatste oorlogsmaanden zijn mogelijk niet meer door hem ontvangen. Ook hier is alleen sprake van twee derde van de oorspronkelijke vergoeding, de 733,33 gulden. Daarop heeft de vordering ten aanzien van de gemeente betrekking, die immers de schadeloosstelling administreerde.

Bij de berekening van de claim zit iets bijzonders, de beide bestanddelen worden op verschillende wijze berekend.
a. De openstaande vordering van 2200 gulden (dat precieze bedrag ontbreekt in de afrekening, het is door nu ingevuld, ik denk dat het maximaal 733,33 gulden was) wordt 13 keer vermenigvuldigd en komt dan op 28.600 euro.

b. Het verschil in verkoopwaarde tussen Kamplaan 8 en het buurhuis van 10 000 gulden wordt niet met 13 vermenigvuldigd. Hier kiest men voor het verschil van een kwart en rekent dit toe aan een geschatte hedendaagse verkoopwaarde van 1 200.000. Dat is inconsistent en levert wel een heel ander bedrag.

Over de betrouwbaarheid van de factor 13 om de inflatie en overstap van gulden naar euro te verrekenen bestaat veel discussie. Zie o.a.

<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2008/50/inflatie-sinds-1900-ruim-3-procent>. De vraag is of je voor onroerend goed het gemiddelde inflatiecijfer mag gebruiken.

Overigens, uit het netwerk van onderzoekers begrijp ik dat ook in een andere plaats een kwestie rond een burgemeesterswoning speelde. Hier trok de terugkerende burgemeester in een pand van een joodse eigenaar, die eveneens terugkeerde en naar zijn verklaring bereid was de burgemeester voor een jaar de woning te verhuren. Na dat jaar wilde de joodse eigenaar zelf de woning weer in gebruik nemen, maar de burgemeester weigerde te vertrekken. De eigenaar spande een proces aan tegen de burgemeester bij de rechtbank dat hij verloor. Dit voorbeeld toont dat ons hedendaags lekenperspectief op het recht niet altijd conform toenmalig recht is. Het rapport ligt nog bij B&W van deze plaats en is nog niet openbaar.

Succes met de verdere afwikkeling, in ben benieuwd naar jullie conclusies.

Met vriendelijke groet

Prof dr.
Professor emeritus of Economic, Social & Regional History
University of Groningen

14

Van:
Verzonden: woensdag 2 maart 2022 09:29
Aan:
CC:
Onderwerp: Re

Beste

Ja ik denk dat je helemaal gelijk hebt. Mijn redeneringen in de notitie van antwoord en in de reactie op het laatste antwoord van [redacted], blijven zo dicht mogelijk bij de feiten. Maar er is een morele en beleefde werkelijkheid die zich op een andere manier tot de kale feiten verhoudt, dan in mijn weergave wordt verwoord. Daarbij is erkenning van het verlies en het leed dat deze familie - een heel veel andere families - is aangedaan nadrukkelijk op zijn plaats. En voor de gemeente Groningen is daarbij van belang het helder formuleren dat de toenmalige bestuurders geen noodzaak zagen om voor de (teruggekeerde) joodse bevolking iets van opvang te regelen. Ze wensten in de naoorlogse jaren geen verschil te zien tussen groepen Nederlanders. En de weigering van de woonvergunning, wellicht volgens de toenmalige regels past daarbij en gaat voorbij aan de emotionele en sociale betekenis van zo'n huis, juist in die naoorlogse jaren.

In dit geval voegt zich daarbij dan de aankoop van de woning. Een claim op de voor de gemeente heel voordelige aanschaf van de burgemeesterswoning komt mij als niet onredelijk over, laat terzijde op welke manier je dat dan berekent. Ik kijk op een wat andere manier naar de claim voor de pro memoria posten in de minnelijke regeling rechtsherstel, voor de oninbare posten, rechten en vorderingen wegens te weinig of niet betaalde huur door de SEC, de Weermacht, de gemeente, ANBO en anderen. Dit artikel is onderdeel van vrijwel elke minnelijke regeling die ik heb gezien. Dit in een enkel individueel geval compenseren, lijkt me niet juist ten opzichte van andere mensen. Hier wreekt zich ook een -noodzakelijke- beperking van ons onderzoek. Er is louter gekeken naar de rol van de gemeente ten aanzien van koopwoningen en percelen grond, het vastgoed. Met andere woorden, we keken naar mensen met bezit. Dat wringt ongemakkelijk, juist waar de overgrote meerderheid van de Groningers in huurwoningen leefden, de joodse inwoners niet uitgezonderd. Van deze laatste groep kwamen relatief weinig mensen terug uit kampen en onderduik en over hun huurwoningen, met hun bezittingen, en de gang van zaken in die paar gevallen waar zij wel terugkeerden en hun huurwoning door een ander betrokken zagen, weten we veel te weinig. Dat vereist ander onderzoek, waarbij met name het materiaal van de woningbouwverenigingen en de Stichting Centraal Woningbeheer over verhuring niet is bewaard gebleven. Wel kan er op beleidsniveau nog wat zijn, en is de inzameling, opslag en verhandeling rond de roerende goederen (de woning inventarissen) redelijk gedocumenteerd. Maar dat is een aanzienlijk lastiger onderzoek dan wat wij de afgelopen jaren hebben gedaan. Tot slot, het kan vreemd overkomen dat de aanschaf van de Kamplaan in 1953 door de gemeente zo weinig aandacht krijgt in het rapport Lege Plekken en onvermeld blijft in het boek Lege Plekken van [redacted]. De redenering om het in rapport wel te vermelden, maar niet veel uit te werken was, dat de verkoop door de familie aan de gemeente plaatsvond na het proces van rechtsherstel (het onderwerp van het rapport). Daarbij wordt wel gewezen op de problemen die de familie [redacted] ondervond bij hun wens de woning te betrekken [redacted] besteedt wel aandacht aan de Kamplaan 8 in zijn boek dat op 5 mei zal verschijnen. Maar dat verschijnt niet onder auspiciën van de gemeente. Ik wens jullie wijsheid in de afwikkeling, met vriendelijke groet

Prof.dr.
Professor emeritus of Economic, Social & Regional History
University of Groningen

On Tue, Mar 1, 2022 at 11:05 PM

Dag collega's en

Dank voor je reactie . We hebben ons vanaf het begin gerealiseerd dat mogelijk de rol van de gemeente voor claims zou kunnen zorgen. En dat dit tot claims zou kunnen leiden.

Puur formeel denk ik dat een claim na 70 jaar geen kans van slagen heeft bij een rechtbank. Ik denk ook, met behulp van de externe en onafhankelijke deskundige dat niet echt aantoonbaar is geworden dat de gemeente hier een zodanige rol heeft gespeeld dat dit tot schadevergoeding zou moeten leiden.

Maar het gaat volgens mij meer om aannemelijkheid dan aantoonbaarheid.

Aan de andere kant: het is duidelijk dat deze familie veel onrecht is aangedaan, zwak uitgedrukt. Verder heeft de gemeente daar toch een rol in gespeeld door de familie geen huisvestingsvergunning te verlenen. En hoe dan ook is de (heel populaire) burgemeester van Groningen er wel komen te wonen Met diverse onduidelijkheden over inschrijvingen, huurbetalingen en dergelijke. Naast het feit dat we nu anders kijken naar rechtsherstel en billijkheid van regelingen enz.

En omdat het om een burgemeester van Groningen gaat, denk ik dat het ook een bestuurlijke kwestie wordt, die heel precar is. Juist ook omdat toch ook op niet al te lange termijn het boek gepresenteerd gaat worden Als de kwestie openbaar wordt zonder dat we daar de regie op voeren dan schaadt dat ook het onderzoek, ben ik bang.

Ik denk dat we ook even met Koën moeten overleggen, hoe hij hier in staat

Mvg

Van:

Verzonden: dinsdag 1 maart 2022 10.18

Aan:

CC:

Onderwerp: FW.

Collega's,

Ter info

heeft ook zijn (eerste) reactie gegeven op de tekst/claim van

Vrgroet,

Van.

Verzonden: dinsdag 1 maart 2022 09:53

Aan:

Onderwerp:

Beste

Dank voor het doorzenden van de brief van

De samenvatting die hij geeft en de claim komen niet helemaal onverwachts, voor hem is het verleden uiteraard doortrokken met emotie. Maar er lijkt nu meer richting en lijn in zijn expose te zitten, als verrassen soms zijn frames. Helaas komt dat uit bij de claim in het nawoord.

Ik weet niet of je daar op zit te wachten, maar ik heb wel de behoefte een aantal opmerkingen te maken bij zijn puntsgewijze reactie en nawoord met claim.

Punt 2. De causaliteit die hier wordt gesuggereerd is niet te bewijzen.

Punt 3. Er was wel betrokkenheid en overleg over de boedel tussen de beheerder en erfgenamen. Zie Reactie op de brief van [redacted] over vervreemding, rechtsherstel en aanschaf door de gemeente als burgemeesterswoning van Kamplaan 8 p. 7.

Punt 6. Op basis van de verordening 6331 van 16 juli 1945 had de rijksambtenaar in de woningtoewijzing voorrang op de familie [redacted], zoals in de Reactie op de brief staat, p. 4. Of hier altijd aan werd voldaan is niet helder. Zoals daar wordt gesteld verliep de regeling niet 'vlekkeloos'.

Punt 7. Huurbescherming is geen gemeentelijke zaak.

Punt 8. De openbaarheid van het bericht in de krant ondersteunt de veronderstelling dat hier een overeenkomst met de eigenaar bestaat. Of er een huurcontract bestond is inderdaad niet helder. Moment van verhuizen van [redacted] en [redacted] is onhelder, maar zal niet corresponderen met de formele in- en uitschrijving op het adres.

Punt 9 en 10. Dit zal zeker hebben bijgedragen in de motivatie tot verkoop, zelfs in bewoonde staat.

Punt 11. Het waren verordeningen en regels van de Nederlandse wet- en regelgeving, waaraan de partijen gebonden waren.

Punt 12. De oorspronkelijk vastgestelde schadevergoeding van 1100 gulden per jaar gold voor de periode tot 1945, maar bestond uit verschillende componenten. De gemeente stond garant voor de 733,33 en de Schade Enquête Commissie (SEC) voor de rest.

Naschrift.

Hier komt hij terug op de Staat van Vermogen van 1 jan 1950, hij bedoelt natuurlijk de Eindstaat van ontvangsten en uitgaven van 15 mei 1951, wanneer het beheer wordt afgerond. Die betreft onder de activa inderdaad drie posten pro memorie:

- Vordering SEC Groningen voor verdwenen meubilair,
- Vordering LVVS Amsterdam
- Vordering voorm. ANBO Groningen

Het feit dat hier twee maal 'Groningen' staat, verwijst niet naar de gemeente Groningen, maar naar de vestigingsplaats van het vermelde instituut of plaatselijk kantoor waarop de vordering betrekking heeft. Wel bevat de 'minnelijke regeling' in artikel 3 en 13 het volgende dat van belang is in dit verband.

"3. De heer [redacted] is aan de vroegere eigenaresse verschuldigd wegens geinde huren van voormeld perceel

vanaf 15-02-1944 tot 1-02-1945, berekend naar 733,32 gulden per jaar een bedrag van f 702,76 te verminderen met de door hem betaalde lasten en normaal onderhoud ad f 154,16 Blijft verschuldigd 548,60.”

“ 13. De comparant verklaarde te cederen en in eigendom over te dragen aan partij , en voornoemde comparant sub 1 in zijn gemelde hoedanigheid verklaarde in cassatie en overdracht aan te nemen: Al zijn rechten en vorderingen wegens te weinig of niet betaalde huur van voormeld onroerend goed jegens de Gemeente Groningen het Commissariaat voor Oorlogsschade of welke instantie ook ter zake van het gebruik van het onroerend goed door Duitse en Canadese troepen of instanties, alsmede zijn vorderingen op de molestverzekeringmaatschappij wegens nog te ontvangen oorlogsschadevergoeding, benevens die op de Dienst Wederopbouw wegens reeds vergoede of nog te vergoeden reparatiekosten van gemeld onroerend goed. “
Op pagina 6 van de Reactie op de brief van concludeer ik uit deze informatie dat de oorlogskoper voor de periode 15 februari 1944 tot 1 februari 1945 de geinde huren (schadeloosstelling) restitueerde, minus de door hem betaalde vaste lasten en normaal onderhoud De huurgelden over de laatste oorlogsmaanden zijn mogelijk niet meer door hem ontvangen Ook hier is alleen sprake van twee derde van de oorspronkelijke vergoeding, de 733,33 gulden. Daarop heeft de vordering ten aanzien van de gemeente betrekking, die immers de schadeloosstelling administreerde.

Bij de berekening van de claim zit iets bijzonders, de beide bestanddelen worden op verschillende wijze berekend.

a. De openstaande vordering van 2200 gulden (dat precieze bedrag ontbreekt in de afrekening, het is door u ingevuld, ik denk dat het maximaal 733,33 gulden was) wordt 13 keer vermenigvuldigd en komt dan op 28.600 euro

b. Het verschil in verkoopwaarde tussen Kamplaan 8 en het buurhuis van 10 000 gulden wordt niet met 13 vermenigvuldigd. Hier kiest men voor het verschil van een kwart en rekent dit toe aan een geschatte hedendaagse verkoopwaarde van 1.200 000 Dat is inconsistent en levert wel een heel ander bedrag.

Over de betrouwbaarheid van de factor 13 om de inflatie en overstap van gulden naar euro te verrekenen bestaat veel discussie. Zie o a

<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2008/50/inflatie-sinds-1900-ruim-3-procent> De vraag is of je voor onroerend goed het gemiddelde inflatiecijfer mag gebruiken.

Overigens, uit het netwerk van onderzoekers begrijp ik dat ook in een andere plaats een kwestie rond een burgemeesterswoning speelde. Hier trok de terugkerende burgemeester in een pand van een joodse eigenaar, die eveneens terugkeerde en naar zijn verklaring bereid was de burgemeester voor een jaar de woning te verhuren. Na dat jaar wilde de joodse eigenaar zelf de woning weer in gebruik nemen, maar de de burgemeester weigerde te vertrekken. De eigenaar spande een proces aan tegen de burgemeester bij de rechtbank dat hij verloor. Dit voorbeeld toont dat ons hedendaags lekenperspectief op het recht niet altijd conform toenmalig recht is. Het rapport ligt nog bij B&W van deze plaats en is nog niet openbaar.

Succes met de verdere afwikkeling, in ben benieuwd naar jullie conclusies

Met vriendelijke groet

Prof dr
Professor emeritus of Economic, Social & Regional History
University of Groningen

15

MEMO GEHEIM

concerncontrol

Aan	College
Van	
Afdeling	Concerncontrol
CC	
Datum	10 maart 2022
Onderwerp	Kamplaan 8

Inleiding

Op verzoek van de burgemeester wordt in dit korte memo informatie gegeven over de kwestie rond de woning Kamplaan 8, de voormalige burgemeesterswoning. Eerst zal de context van de casus worden geschetst, de resultaten van de eerste fase van het onderzoek "Lege plekken". Daarna zal ingegaan worden op de concrete casus en de dilemma's die zich daarbij voordoen. Aan het einde van deze memo worden de vervolgstappen geschetst.

"Lege plekken"

Vorig najaar zijn de resultaten van het onderzoek van de RUG naar het omgaan met joodse inwoners met vastgoed bekend geworden, onder de naam: "Lege plekken (Ontvreemding van Joods vastgoed en rechtsherstel in de gemeente Groningen (1940-1955))".

In dat onderzoek is zorgvuldig onderzocht en beschreven wat de rol van de gemeente is geweest tijdens en na de oorlog.

Conclusie van het onderzoek was dat zich geen bijzondere onregelmatigheden hebben voorgedaan door gemeentelijk handelen. Er is bijvoorbeeld niet -zoals in andere steden- achteraf nog erfpacht opgelegd aan Joodse inwoners die naar concentratiekampen waren gedeporteerd, en daarna bij terugkomst een rekening kregen gepresenteerd.

Wel moet worden geconstateerd dat de opvang en bejegening van Joodse stadgers die terugkwamen bijzonder kil is geweest. De bejegening was koud en weinig empathisch, wat mede voortvloeide uit de naoorlogse veronderstelling dat er geen onderscheid mocht worden gemaakt tussen benadeelden ten gevolge van de oorlog.

Er was daarnaast van rijkswege wel rechtsherstel over het vastgoed door "minnelijke regelingen", maar over het algemeen werden die procedures gekenmerkt door de gedachte dat men verder moest.

Naar aanleiding van de publicatie van het eerste onderzoek hebben zich enkele mensen gemeld met diverse verzoeken en meldingen. Een van deze mensen was de heer [redacted] uit Israel.

Ondersteund door de heer Naftaniel van het Centraal Joods Overleg (CJO) heeft hij aangegeven dat een bepaald onderdeel van het rapport niet goed cq onvolledig was.

Inhoud casus

Het gaat dan om de gemeentelijke omgang (met name na de oorlog) met betrekking tot Kamplaan 8. Deze woning is pas laat na de oorlog (1949) formeel aan de familie in eigendom terug geleverd maar is in feite nooit aan de familie ter bewoning teruggegeven (tot juni 1951 nog in beheer bij het Nederlands Beheersinstituut (NBI)). Voor het zelf weer in gebruik nemen als woning was namelijk een gemeentelijke

woonvergunning voor noodzakelijk, die nooit is verstrekt. Het is niet bekend waarom dat is, die archieven zijn regulier vernietigd

De heer [redacted] is de zoon van het echtpaar, dat na de oorlog getracht heeft de woning Kamplaan weer in het bezit voor bewoning te krijgen. Kort gezegd in de oorlog was het door de Duitsers gevorderd, door een oorlogskoper gekocht, na de oorlog door het dan geldende gezag verhuurd aan een hoge brandweerfunctionaris, op basis van een toen geldende verordening dat hooggeplaatste functionarissen voorrang gaf bij de verdeling van schaarse woonruimte. Dit belemmerde dat de familie na de teruggave weer intrek in de woning kon nemen

Het voor deze notitie relevante punt is dat deze woning door de pers in het voorjaar 1952 (toen de woning nog werd bewoond door de betreffende functionaris) aangekondigd werd als de nieuwe woning van de net benoemde burgemeester Jan Tuin

Jan Tuin is daar in juni 1952 komen wonen nadat de betreffende functionaris blijkbaar was vertrokken. Daarnaast is relevant dat in november 1952 de woning is aangeboden aan de gemeente volgens de aanbieder makelaar "voor een lage prijs" te weten 30.000 gulden. Na enige discussie in de raad heeft de gemeente het aanbod aanvaard.

De heer [redacted] leidt uit het voorgaande af dat de gemeente hierbij niet zuiver gehandeld zou hebben. Hij vindt dat naar zijn mening de gemeente een rol zou hebben gespeeld bij het ten onrechte onthouden van de feitelijk teruggave aan de familie en dat de gemeente tevens heeft geprofiteerd van een lage koopprijs voor de (verhuurde) woning. De woning naast Kamplaan 8 is namelijk een jaar later verkocht voor 40.000 gulden.

Wij hebben getracht met professor [redacted] de situatie te reconstrueren. In een uitgebreid onderzoek kan de heer [redacted] niet de constatering van de heer [redacted] bevestigen. Wel zijn er een aantal omstandigheden die hij niet heeft kunnen duiden. Zo is niet bekend hoe burgemeester Tuin aan de woning aan de Kamplaan kwam, en hoe hij vergunning heeft gekregen om deze woning te huren. Ook is niets bekend over een huurovereenkomst van Jan Tuin met de familie. De informatie is niet compleet en dan is het lastig conclusies te trekken. Wij probeerden wel in overleg verder te komen.

Voor ons onverwacht heeft de heer [redacted] echter een claim ingediend voor ruim 300.000 euro en daarbij tegelijkertijd actief de pers benaderd.

Er is nu een vervelende situatie ontstaan waarbij we eigenlijk geen openbaar conflict wensen over een gevoelige kwestie die 70 jaar geleden speelde, en waarbij we de puzzel niet meer goed kunnen leggen. En waarbij de heer [redacted] mede op basis van familieherinneringen meent dat de gemeente hem tekort heeft gedaan.

In een normale juridische situatie zou (afgezien van verjaring) de heer [redacted] moeten aantonen dat de gemeente jegens zijn familie onrechtmatig heeft gehandeld. Maar dit is geen normale situatie. Het is juist het soort conflict waarbij moraal en fatsoen een rol speelt. Er missen feiten, we moeten oordelen over wat destijds gespeeld heeft en er was sprake van bijzondere naoorlogse omstandigheden. En het is overduidelijk dat de familie van de heer [redacted] zeer geleden heeft, zowel voor als na de oorlog. En we kunnen het gemeentelijk handelen van toen niet met zekerheid duiden.

Tegelijkertijd zou het wel zo moeten zijn dat het **aannemelijk** is dat de familie van de heer [redacted] door de **gemeente** te kort is gedaan. Honorering van de claim, mede onder druk van de pers, voelt ook niet goed. Ook al om te voorkomen dat er lichtvaardig claims door anderen worden ingediend. Dat is niet geheel onwaarschijnlijk, verdere publiciteit over deze casus kan met zich meebrengen dat anderen zich ook melden. Daarnaast zou het honoreren van een claim ook in feite het erkennen zijn dat burgemeester Tuin verkeerd zou hebben gehandeld.

Volgvel 2

Vervolg

De burgemeester stelt voor de gesprekken met de heer _____ voort te zetten, om te kijken of we nog meer feiten op tafel kunnen krijgen en de omstandigheden beter kunnen duiden. En vervolgens tot een gezamenlijk gedragen oplossing komen.

Daarbij zal gebruik worden gemaakt van een gezaghebbende externe onafhankelijke deskundige om dit gevoelige proces te begeleiden. Benaderd daarvoor is de heer mr dr Frank Vermeer, voorzitter van de Stichting Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen (OVCG) Hij heeft inmiddels toegezegd Daarbij trachten we met uiterste zorgvuldigheid tot een voor partijen bevredigende oplossing te komen Het volgende overleg daarover is gepland op vrijdag 18 maart a s Dan komen de heer _____ en zijn raadgever de heer Naftaniel naar Groningen.

-/-

16

Van:
Verzonden: maandag 28 maart 2022 15.43
Aan:
CC:
Onderwerp: RE Documenten Kamplaan 8

Beste meneer ,

In dank bevestig ik de ontvangst van Uw e-mail van afgelopen vrijdag. Het is inderdaad belangrijk dat wij over dezelfde documenten beschikken en wij zijn dankbaar voor Uw medewerking in deze. In de stukken over de Kamplaan 8 aankoop besluitvorming die U ons stuurde wordt op verschillende plaatsen verwezen naar **Voordracht 22 juli 1952, Bijlage 484**, en naar **Voordracht 14 November 1952, Bijlage Raadsverslag Nr. 133**. Wilt U zo goed zijn om ons deze ook nog even toe te sturen?

Daarna zullen wij wachten op de aanvullende onderzoeksresultaten. Als wij U nog ergens mee kunnen helpen, hopen we dat U niet zal aarzelen ons dit te laten weten.

Met vriendelijke groet,

From
Sent: Friday, March 25, 2022 8:55 AM
To:
Subject: Documenten Kamplaan 8

Goedemorgen meneer

Nog van harte dank voor het open en constructieve gesprek dat we vorige week met elkaar hebben kunnen voeren.

Er kwamen een aantal nieuwe zaken aan de orde, waarover we hebben afgesproken dat het van belang is gezamenlijk over dezelfde documentatie te kunnen beschikken en dat met name op het punt van de mogelijk niet opgeheven vordering nader onderzoek gedaan zou gaan worden door prof.

Bijgaand ontvangt u de toegezegde documenten rond de besluitvorming over de aankoop van de Kamplaan 8 door de gemeente Groningen

En prof. is momenteel bezig met zijn nadere onderzoek.

Van de aanwezigen zijn dit de contactgegevens:

Prof. Dr .

Mr

Dr. mr.

Zodra er aanvullende onderzoeksresultaten zijn of andere relevante ontwikkelingen brengen we u daarvan op de hoogte en we spraken af dat wederzijds te doen

Vriendelijke groet,

der gemeente toe te kennen, welke berekend wordt naar een halve cent per inwoner.

II Vast te stellen het besluit tot wijziging der begroting van inkomsten en uitgaven der gemeente voor het dienstjaar 1952, als in ontwerp is overgelegd bij de voordracht van Burgemeester en Wethouder, d.d. 22 Juli 1952, bijlage raadsverslag nr. 482.

B en W.

483. Voordracht van Burg en Weth. nopens doortrekking van de Wilhelminakade en uitgifte in erfpacht van grond aan de Veiligingsvereniging „Eendracht“ aldaar

Groningen, 22 Juli, 1952. Aan de Raad

De Directeur van Openbare Werken heeft een plan ontworpen voor de doortrekking van de Wilhelminakade tussen de Amalia van Solmsstraat en de Stadhouderslaan en de verbetering van deze kade tussen de Prinsesseweg en de Amalia van Solmsstraat, hetwelk wij C hierbij aanbieden.

De rijweg in het nieuw aan te leggen gedeelte zal een breedte verkrijgen van 8 m en worden bestraat met granietkeien. De strook tussen de rijweg en het terrein van de Veiligingsvereniging „Eendracht“ zal met oud materiaal worden verhard, ten einde tijdens de veilingen als parkeerterrein te worden benut.

In het bestaande gedeelte van de Wilhelminakade zal de rijweg, welke thans 6 m breed is, eveneens op 8 m worden gebracht. De onverharde strook tussen rijweg en bebouwing, waar de afwatering thans onvoldoende is en tot klachten aanleiding geeft, zal tot trottoir worden ingericht, waarlangs een groenstrook van 2,5 m is geprojecteerd.

De met de uitvoering van het werk gemiddelde kosten worden op f 99.000 geraamd.

Voor een gedeelte van deze kosten zal compensatie worden gevonden door de hogere opbrengst, welke van de aan de Wilhelminakade gelegen gronden zal kunnen worden verkregen. Het terrein, op de bij de stukken gevoegde tekening met een groene kleur aangeduid, is thans n.l. bij de Veiligingsvereniging „Eendracht“ in huur tegen een huurprijs van f 0,40 per m², met bepaling evenwel dat het recht in erfpacht kan worden overgezet tegen een canon, gebaseerd op de waarde van gereed bouwterrein, zodra de straataanleg ter plaatse door de gemeente wordt tot stand gebracht.

De canon zal in verband met het bovenstaande f 1,04 per m² bedragen de oppervlakte van het terrein is plm 8624 m². Een aanvraag tot uitdoening in erfpacht is door de Veiligingsvereniging reeds ingediend en bij de stukken gevoegd. Ook de vereiste storting van de waarborgsom heeft plaats gevonden.

Aan de uitdoening zullen de gebruikelijke voorwaarden kunnen worden verbonden, zoals deze ook gelden voor de aangrenzende bij de Eendracht reeds in erfpacht zijnde grond. Het recht zal kunnen worden gevestigd voor 47 jaren eindigende 30 Maart 1999, tegelijk met de erfpacht van het overige veilingsterrein.

Door de omzetting van huur in een meer blijvend gebruiksrecht op de betreffende terreinen gepaard gaande met de hierboven omschreven straataanleg, wordt een afronding van de Oranjewijk tot stand gebracht en een einde gemaakt aan de uit verkeersvoegpunt minder gewenste toestand van de aanwezigheid van een doodlopend straatgedeelte in

deze omgeving zoals de Wilhelminakade gedurende lange tijd is geweest.

Met overlegging der stukken en verwijzing daarnaar hebben wij de eer U voor te stellen onder voorbehoud voor zoveel nodig van de goedkeuring van Gedeputeerde Staten dezer provincie te besluiten.

I Burgemeester en Wethouders te machtigen het nodige te verrichten

a voor de doortrekking van de Wilhelminakade tussen de Amalia van Solmsstraat en de Stadhouderslaan en de verbetering van deze kade tussen de Prinsesseweg en de Amalia van Solmsstraat, volgens het bij hun voordracht van 22 Juli 1952 (bijlage raadsverslag nr. 483) overgelegde plan.

b voor de uitdoening in erfpacht aan de Veiligingsvereniging „Eendracht“ gevestigd te Groningen van plm 8624 m² grond aan de Wilhelminakade kadastraal bekend Gemeente Groningen, Sectie D nrs 3768 (ged.) 4073 en 4071 (ged.), tegen een canon berekend naar f 1,04 per m², zulks voor de tijd van plm 47 jaar (indigende 30 Maart 1999) en onder de gebruikelijke voorwaarden, zoals deze voor de overige erfpachtgrond van deze vereniging aan de Wilhelminakade gelden.

II vast te stellen het besluit tot wijziging der begroting van inkomsten en uitgaven voor 1952, in ontwerp overgelegd bij de sub I genoemde voordracht van Burgemeester en Wethouders.

B en W.

484. Voordracht van Burg. en Weth. nopens aankoop van het perceel de Savornin Lohmanlaan 40 en aanwijzing daarvan als ambtswoning

Groningen, 22 Juli 1952. Aan de Raad

De Gemeente ondervindt de laatste tijd in steeds toenemende mate moeilijkheden bij de huisvesting van haar hoofdambtenaren. Deze moeilijkheden vinden hun oorzaak vooral in de omstandigheid dat als een voor de huisvesting van een zodanige ambtenaar in aanmerking komende woning vrijkomt, deze in de meerderheid der gevallen direct na het vrijkomen wordt verkocht om huisvesting te bieden aan de nieuwe eigenaar. Het gevolg van deze gang van zaken is dat bij optredende vacatures in deze gemeente een aantal overigens zeer capabele figuren van sollicitatie wordt weerhouden, alleen in verband met de omstandigheid, dat ons college niet aanstonds aan een nieuw benoemde hoofdambtenaar een hem passende woning kan aanbieden.

Het is naar onze mening een gemeentebelangen van de eerste orde dat de beste functionarissen kunnen worden aangetrokken. In verband hiermede achten wij het gewenst dat de gemeente, zo ziele daartoe geschikte gelegenheid voordoet, de hand legt op een aantal voor het beoogde doel in aanmerking komende woningen.

Zo doet zich thans de gelegenheid voor het pand aan de Mr A. F. de Savornin Lohmanlaan nr. 40, groot -1-17 ha en kadastraal bekend gemeente Groningen, Sectie M nr. 3934, voor de gemeente te verwerven. Vrij van huur.

De eigenaar heeft zich, blijkens het zich bij de stukken bevindende verbandschrift, bereid verklaard dit pand te verkopen voor een prijs van f 28.000, in totaal welke prijs ons redelijk voorkomt. Dit, met deze aankoop ge-

moeide kosten zullen uiteraard voor rekening van de gemeente komen, terwijl overigens aan de overdracht de gebruikelijke voorwaarden kunnen worden verbonden.

Wat betreft de aan deze woning te geven bestemming menen wij dat daarvoor in aanmerking komt de eerste ambtenaar der gemeente de Secretaris.

Wij hebben de eer U voor te stellen om onder voorbehoud van de goedkeuring van Gedeputeerde Staten der provincie te besluiten

I Burgemeester en Wethouders te machtigen het noodige te verrichten tot de aankoop van de woning met schuur en tuin gelegen aan de Mr. A. F. de Savornin Lohmanlaan 40 te Groningen, groot 1 are, 17 centiare kadastraal bekend Gemeente Groningen, Sectie M nr 3934 zulks voor een koopsom van f 28 000 — in totaal en overigens onder de voorwaarden, welke zijn vermeld in hun voordracht van 22 Juli 1952 (bijlage raadsverslag nr 484).

II Vast te stellen het besluit tot wijziging van de begroting van Inkomsten en uitgaven voor 1952 in ontwerp gevraagd bij huy sub I genoemde voordracht.

III het pand Mr. A. F. de Savornin Lohmanlaan 40 aan te wijzen als ambtswoning voor de gemeente-secretaris.

B en W

485. Voordracht van Burg. en Weth. nopens het instellen van een rechtsvordering.

Groningen, 22 Juli 1952 Aan de Raad

Op 28 Maart 1951 vond op het verenigingspunt van de Petrus Campersingel en de Antonius Deusinglaan alhier een aanrijding plaats tussen een autobus van de Gemeentetram Groningen en een taxi van de N.V. Citax, alhier.

Tengevolge van deze aanrijding werd aan de Gemeentelijke autobus een materiele schade toegebracht ten bedrage van f 228,82 terwijl voorts gedurende de reparatie-termijn van deze bus een reserve autobus van de Gemeentetram heeft dienst gedaan waardoor de gemeente een schade leid van f 18,33 wegens wegensbelasting voor deze reservebus en f 157,50 als prijsverschil tussen de door deze reservebus verstoote benzine en de dieselolie, waarop de beschadigde autobus reed. In totaal heeft de schade voor de Gemeente derhalve bedragen f 402,65. Dit bedrag is aan de N.V. Citax alhier in rekening gebracht door de maatschappij waarbij deze N.V. voor dezelvige eventualiteiten is verzekerd, de Verzekeringsmaatschappij Zurich te 's-Gravenhage is niet bereid gebleken, dit bedrag aan de Gemeente te vergoeden zodat de gemeente thans niets anders overblijft dan de geleden schade langs gerechtelijke weg in te vorderen. Daartoe hebben wij van de raadman der Gemeente Mr. N. J. Polak alhier het ingevolge de Gemeentewet veretste juridisch advies ingewonnen dat hij bij de stukken gelieve aan te treffen.

Onder voorbehoud van de goedkeuring van Gedeputeerde Staten en onder overlegging der op deze aangelegenheid betrekking hebbende stukken hebben wij de eer U voor te stellen om te besluiten

Burgemeester en Wethouders te machtigen tot het instellen van een rechtsvordering terzake van de door de Gemeente geleden schade ad f 402,65 tengevolge van een aanrijding welke plaats had op 28 Maart 1951 op het

verenigingspunt van de Petrus Campersingel en de Antonius Deusinglaan te Groningen tegen P. C. Noordhoff te Groningen en de N.V. Citax te Groningen.

B. en W.

486. Voordracht van Burg. en Weth. nopens aanschaffing van een auto ten behoeve van de Gemeentelijke Geneeskundige Dienst.

Groningen, 22 Juli 1952 Aan de Raad

De Directeur van de Gemeentelijke Geneeskundige Dienst heeft et onze aandacht op gevestigd, dat het aantal patienten dat door de gemeente-artsen verzorgd wordt, sedert 1946 geleidelijk is gedaald.

Elffkens het overzicht van de wijkartsendienst, dat bij de stukken is overgelegd is het aantal ingeschreven gezinnen en personen sindsdien aanzienlijk verkleind en zijn ook de sprekkunverrichtingen van de wijkartsen aanmerkelijk teruggelopen.

In verband hiermede hebben wij ons de vraag gesteld, of in de vacature welke door het vertrek van de wijkarts de heer M. de Wildt per 1 September a.s. ontstaan zal, voorzien moet worden dan wel de dienst zodanig gereorganiseerd dient te worden dat het aantal wijkartsen tot 1 wordt teruggebracht.

Na aanpale overweging hebben wij gemeend aan laatstgenoemde oplossing de voorkeur te moeten geven hetgeen dus hierop neer zal komen dat de beide stadswijken worden samengevoegd en de dienst door één wijkarts i.c. de Heer Hartog verricht wordt.

Deze oplossing kan echter slechts verwezenlijkt worden, indien de wijkarts de beschikking wordt gegeven over een auto, zodat hij zich vlieger kan verplaatsen en, zo nodig, meer patienten zal kunnen bezoeken dan toans het geval is. De aanschaffingskosten van een auto, welke geschikt moet zijn voor zeer intensief gebruik worden geraamd op rond f 8.500,—.

De Raadscommissie voor de Geneeskundige Dienst kan zich geheel met het vorenstaande verenigen.

Onder verwijzing naar de stukken stellen wij U voor, voorzover punt II betreft behoudens de goedkeuring van Gedeputeerde Staten, te besluiten

I Burgemeester en Wethouders in verband met de voorgenomen reorganisatie van de Gemeentelijke Geneeskundige Dienst, zoals uiteengezet in hun voordracht d.d. 22 Juli 1952 bijlage raadsverslag nr 486, te machtigen ten behoeve van genoemde Dienst een personenauto aan te schaffen.

II Vast te stellen het besluit tot wijziging van de begroting van Inkomsten en uitgaven der gemeente voor het dienstjaar 1952, als in ontwerp is overgelegd bij de sub I genoemde voordracht van Burgemeester en Wethouders.

B en W

dan één kraar bij het onderwijs gebruikt worden beslist de rector wie met de zorg daarvoor zal zijn belast

- 3 De leraren in lichamelijke oefening zijn verplicht voor de aanvang van elke les te controleren of de te bezigen leeropdrachten en toestellen in zodanige staat verkeren dat het gebruik daarvan voor de leerlingen geen gevaar kan opleveren

Artikel 19

De rector verleent zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders aan derden geen toestemming tot het gebruik van schoollokalen voor een ander doel dan waarvoor zij bestemd zijn

Artikel 20

- 1 Waar in deze instructie wordt gesproken van „leraren” wordt daaronder ook kraressen verstaan
- 2 Met „leerlingen” worden zowel jongens als meisjes bedoeld

Artikel 21

Een exemplaar van deze instructie is in de school aanwezig

Artikel 22

Deze instructie treedt in werking op de dag van haar vaststelling

B en W

- 132 Voordracht van Burg en Weth nopens de benoeming van een tijdelijk leraar in de Aardrijkskunde aan de Inrichtingen voor Daghverheldsonderrwijs

Groningen, 12 November 1952 Aan de Raad

Bij Uw besluit dd 16 October 1950, nr 34, werd de heer J J Krips te rekenen met in gang van 1 September 1950 benoemd tot leraar in vaste dienst aan de Inrichtingen voor Daghverheldsonderrwijs der gemeente

Deze leraar werd voornamelijk belast met het geven van onderrwijs in het Nederlands waarvoor hij bevoegd is en op grond waarvan de vaste aanstelling werd verleend, terwijl hem tevens enkele lessen werden opgedragen in Aardrijkskunde, waarvoor hij geen wettelijke bevoegdheid bezit

Achteraf is gebleken dat het in verband met zijn pensioenaanspraken gewent is, dat hem naast zijn aanstelling als leraar in vaste dienst alsnog voor de schooljaren 1950/1951 en 1951/1952 voor het geven van de lessen in Aardrijkskunde een tijdelijke aanstelling wordt verleend

Onder mededeling dat de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen zich met dit voorstel heeft kunnen verenigen geven wij U in overweging te besluiten

I de heer Jacob Jetze Krips, geboren te Wommels op 19 December 1904 voor het tijdvak van 1 September 1950 tot 1 September 1952 te benoemen tot tijdelijk leraar in de Aardrijkskunde aan de Inrichtingen voor Daghverheldsonderrwijs der gemeente

II aan Burgemeester en Wethouders over te laten de bepaling van het aantal uren

hetwelk de benoemde geacht zal worden per week te hebben gegeven

B en W

133. Voordracht van Burg en Weth nopens aankoop perceel Kamplaan 8

Groningen 14 November 1952 Aan de Raad

Het Woningbureau Lagro en Zoon heeft ons doen weten dat de eigenaar van het perceel Kamplaan 8 hem opdracht heeft verstrekt dit pand zijnde de helft van een dubbele villa met tuin en garage kadastraal bekend Gemeente Groningen Sectie M nr 3640, groot 3 are 80 centiare te verkopen

Zoals U bekend zal zijn is de burgemeester huider van dit pand

Zou het perceel in handen van derden overgaan dan is het niet denkbeeldig dat de huur wordt opgezegd terwijl een beroep op huurbescherming niet afdoend moet worden geoordeeld. Gezien het feit dat het niet minder dan 8 maanden heeft geduurd alvorens voor de voorzitter van ons College een passende woning in deze gemeente kon worden gevonden en verwijzende naar onze voordracht van 22 Juli 1952 (Bijlage Raadsverslag nr. 484) stellen wij U voor het te koop aangeboden pand in het bezit van de gemeente te doen overgaan. De koopsom bedraagt f 30.000,— de aanvaarding kan geschieden 1 Februari 1953. In de koopprijs zijn begrepen het in het perceel aanwezige sanitair, de parketvloeren, dubbele ramen en deuren en zonneschermen

De koopsom komt ons gezien de aard en de onderhoudstoestand van het gebouw redelijk voor

De Raadscommissie voor de Financien kan zich blijken haar bij de stukken gevoegd advies met deze aankoop verenigen

Onder overlegging dier stukken en met verwijzing daarnaar hebben wij de eer U voor te stellen voorbehoudens de goedkeuring van Ge-deputeerde Staten dezer provincie te besluiten

I a Burgemeester en Wethouders te machtigen het nodige te verrichten voor de aankoop van het perceel Kamplaan 8 tegen een koopsom van f 30.000,— en onder de voorwaarden als in hun voordracht van 14 November 1952 (Bijlage Raadsverslag nr 133) zijn aangegeven

b het sub Ia genoemde perceel te bestemmen tot ambtswoning voor de burgemeester

II vast te stellen het besluit tot wijziging der begroting van inkomsten en uitgaven voor 1952 in ontwerp overgelegd bij de sub I vermelde voordracht van Burgemeester en Wethouders

B en W

- 134 Voordracht van Burg en Weth nopens wijziging van de Verordening tot regeling der bezoldiging voor het personeel in vaste dienst der gemeente Groningen

Groningen 17 November 1952 Aan de Raad

Voor de straatmakers werkzaam bij de dienst van Openbare Werken geldt een premiestelsel, dat in 1926/1927 is vastgesteld. Hoe-

17

Van:
Verzonden: dinsdag 29 maart 2022 15.40
Aan:
CC:
Onderwerp: RE: Documenten Kamplaan 8
Bijlagen: 1769_17971-1952_02 pdf; 1769_17971-1953_02 pdf

Goedemiddag meneer

Bijgaand ontvangt u de twee documenten, afkomstig uit de Groninger Archieven.
Ik vernam dat het nadere onderzoek van prof. . . . n een afrondend stadium is gekomen
Zodra het beschikbaar is, zal ik het u toesturen

Vriendelijke groet,

Van:
Verzonden: maandag 28 maart 2022 15.43
Aan:
CC:
Onderwerp: RE. Documenten Kamplaan 8

Beste meneer .

In dank bevestig ik de ontvangst van Uw e-mail van afgelopen vrijdag. Het is inderdaad belangrijk dat wij over dezelfde documenten beschikken en wij zijn dankbaar voor Uw medewerking in deze. In de stukken over de Kamplaan 8 aankoop besluitvorming die U ons stuurde wordt op verschillende plaatsen verwezen naar **Voordracht 22 juli 1952, Bijlage 484**, en naar **Voordracht 14 November 1952, Bijlage Raadsverslag Nr. 133**. Wilt U zo goed zijn om ons deze ook nog even toe te sturen?

Daarna zullen wij wachten op de aanvullende onderzoeksresultaten. Als wij U nog ergens mee kunnen helpen, hopen we dat U niet zal aarzelen ons dit te laten weten.

Met vriendelijke groet,

From:
Sent: Friday, March 25, 2022 8:55 AM
To:
Subject: Documenten Kamplaan 8

Goedemorgen meneer

Nog van harte dank voor het open en constructieve gesprek dat we vorige week met elkaar hebben kunnen voeren.

Er kwamen een aantal nieuwe zaken aan de orde, waarover we hebben afgesproken dat het van belang is gezamenlijk over dezelfde documentatie te kunnen beschikken en dat met name op het punt van de mogelijk niet opgeheven vordering nader onderzoek gedaan zou gaan worden door prof.

Bijgaand ontvangt u de toegezegde documenten rond de besluitvorming over de aankoop van de Kamplaan 8 door de gemeente Groningen

En prof. _____ is momenteel bezig met zijn nadere onderzoek.

Van de aanwezigen zijn dit de contactgegevens.

Prof. Dr

Mr.

Dr. mr.

Zodra er aanvullende onderzoeksresultaten zijn of andere relevante ontwikkelingen brengen we u daarvan op de hoogte en we spraken af dat wederzijds te doen

Vriendelijke groet,

187. ...

...

188. ...

...

... 189. ...

... 190. ...

... 191. ...

... 192. ...

... 193. ...

... 194. ...

... 195. ...

... 196. ...

... 197. ...

... 198. ...

... 199. ...

... 200. ...

... 201. ...

... 202. ...

... 203. ...

... 204. ...

... 205. ...

... 206. ...

... 207. ...

... 208. ...

... 209. ...

... 210. ...

... 211. ...

... 212. ...

... 213. ...

... 214. ...

... 215. ...

... 216. ...

... 217. ...

... 218. ...

... 219. ...

... 220. ...

... 221. ...

... 222. ...

... 223. ...

... 224. ...

... 225. ...

... 226. ...

... 227. ...

... 228. ...

... 229. ...

... 230. ...

18

Van:
Verzonden: woensdag 30 maart 2022 01:06
Aan:
Onderwerp: Reactie op documenten

Geachte heer

Veel dank voor de stukken die u toestuurde. Ze zijn historisch interessant, maar veranderen niets aan de constatering, dat de gemeente Groningen de familie _____ onrecht heeft aangedaan. De _____, konden na de oorlog niet in hun eigen huis wonen, omdat de gemeente Groningen dat verhinderde. Het gaat om het huis waarin mevrouw _____ was opgegroeid en waar ze woonde tot ze er samen met haar moeder in 1941 door de gemeente Groningen in opdracht van de bezetter uit was gezet. Het verhinderen van haar terugkeer in dat huis was in 1946 het geval toen de Rijksambtenaar _____ van de gemeente Groningen toestemming kreeg in de Kamplaan te gaan wonen en in juni 1952 toen burgemeester _____ er ging wonen. Er was vervolgens geen andere optie voor de familie _____, dan het huis met de burgemeester erin te verkopen.

We hebben tijdens ons bezoek aan Groningen op 18 maart geopperd, dat de familie _____ hun huis niet in mocht, omdat het door de gemeente Groningen gevorderd was in 1941 en daarna gevorderd is gebleven. Daarvoor pleiten ondermeer de notities van _____, die zegt dat de familie "nooit toestemming heeft gekregen deze mooie, geschikte villa te betrekken" en "De gemeente had beslag gelegd op deze villa". Ook wordt deze optie ondersteund door het feit dat er geen huurcontract is gevonden (ook niet in het uitgebreide archief dat _____ bij de gemeente heeft gedeponeerd) en de huur vanaf de vordering in 1941 tot de verkoop eind 1952 altijd gelijk bleef: fl 1200 per jaar. Inflatiecorrectie vond in die 11 jaar niet plaats. Het feit dat burgemeester _____ al in het voorjaar 1952 te kennen gaf de Kamplaan te zullen betrekken en erin trok voordat _____ zich uitschreef is een andere aanwijzing voor vordering. De bewoner van een gevorderd huis was immers gerechtigd toestemming te verlenen voor het betrekken van dat huis door iemand anders. Dat kon buiten de eigenaar om _____ en _____ kenden elkaar uiteraard en hebben dat zo kunnen afspreken.

Tijdens onze ontmoeting werd van uw kant gesuggereerd dat het idee van vordering op gespannen voet staat met het voorstel van BenW van 14 november 1952 tot aankoop van Kamplaan 8. Daarin staat: "Zou het perceel in handen van derden overgaan, dan is het niet denkbeeldig dat de huur wordt opgezegd, terwijl een beroep op huurbescherming niet afdoend moet worden beoordeeld." Op het eerste gezicht zou dat erop kunnen wijzen dat het pand toch door _____ van _____ gehuurd was en niet langer gevorderd. Echter volgens de Woonruimtwet 1947 en de richtlijnen van 30 augustus 1947 kan verkoop van een gevorderd pand heel goed leiden tot de beëindiging van de huur. Artikel 7 lid 1 van de Woonruimte wet stelt dat een burgemeester tot vordering kan overgaan, gelet "op de rechtspositie van de partijen en alle overige in aanmerking te nemen belangen". De minister heeft dit in zijn beschikking onder B1 uitgewerkt door te stellen dat "het oordeel over de doelmatigheid van een vordering steeds mede bepaald moet worden door overwegingen van rechtvaardigheid en billijkheid." *Helmstrijd* zegt hierover dat een nieuwe koper van een gevorderd pand door niets belemmerd wordt om naar de rechter te stappen en "de ingevorderde te gelasten zijn koffers te pakken".

M a.w. het klopt, dat _____ bij verkoop van de Kamplaan 8 aan een ander dan de gemeente Groningen, uit het huis gezet had kunnen worden. Ook als het pand gevorderd was. De nieuwe koper zou het pand dan voor zelfbewoning hebben moeten kopen en zou dan bij de rechter hebben moeten eisen dat _____ zou vertrekken. Het is overigens de vraag of _____ zoiets zou hebben afgewacht.

Duidelijk is dus dat het BenW voornemen tot koop, dat aan de Raad gestuurd werd op 14 november 1952, geen afbreuk doet aan de aanname dat Kamplaan 8 gevorderd was, toen burgemeester _____ het in juni 1952 betrok. Maar stel nu eens dat Kamplaan 8 niet gevorderd was, dan blijft het onverklaarbaar dat _____ in 1946 het pand kon betrekken en niet de familie _____. De door u opgestuurde verordening van 16 juli 1945 zegt in art 4.2: Een vergunning zal alleen worden geweigerd indien door het inwilligen der aanvraag "de belangen der huisvesting van hen, die uit hoofde van hun beroep of bedrijf, zich binnen deze gemeente moeten vestigen of moeten wonen op ontoelaatbare wijze zouden worden geschaad".

_____ was Rijksinspecteur van het Brandweerwezen van de drie Noordelijke provincies, niet van Groningen. Het Rijk verplaatste het Brandweerwezen naar Groningen. Daartoe voelde _____ zich verplicht om zich vanwege zijn beroep in Groningen te vestigen. Ondanks de grote woningnood daar. Het was evenwel uitsluitend de gemeente

Groningen, die de woning in de Kamplaan voor [redacted] bestemde. Doordat de gemeente toestond dat [redacted] zich met zijn tweetjes in de Kamplaan mocht vestigen, schaadde de gemeente op ontoelaatbare wijze de belangen van de familie [redacted]. Mevrouw [redacted] was een Groningse en de heer [redacted] had zijn bedrijf in Groningen. Zij waren bovendien de enige erfgenamen van de vermoorde eigenares. Ze hadden op grond van de verordening van 1945 veel betere papieren om in de Kamplaan te wonen dan [redacted]. Toen de Canadese soldaten vertrokken kwam het huis leeg. Dat was het moment waarop de [redacted], toestemming hadden moeten krijgen er in te trekken.

De meest aannemelijke reden, waarom de [redacted] onrecht is aangedaan, is zoals gezegd, dat het huis in de Kamplaan gevorderd was. Maar mocht dit onverhoopt niet het geval geweest zijn, dan nog is de familie [redacted] slachtoffer geworden van een bureaucratisch hardvochtig beleid van de gemeente Groningen. De pijn, die dit aan deze oorlogsslachtoffers veroorzaakt heeft, kan niet meer hersteld worden. Wel kan de gemeente Groningen alsnog verantwoordelijkheid nemen door het aangedane onrecht ruiterlijk te erkennen en de ingediende claim van de familie [redacted] te honoreren.

Met vriendelijke groet,

Centraal Joods Overleg

19

MEMO (Informerend) GEHEIM

concerncontrol

Aan	College
Van	
Afdeling	Concerncontrol
CC	
Datum	8 april 2022
Onderwerp	Kamplaan 8 (vervolg)

Inleiding

Uw college is op 15 maart jl. geïnformeerd over de kwestie rond de voormalige burgemeesterswoning Kamplaan 8. Naar aanleiding van het rapport "Lege plekken" heeft de heer _____ zich gemeld, waarbij hij aangaf dat de gemeente in 1952 onzorgvuldig zou hebben gehandeld met betrekking tot deze woning. Met als gevolg dat de familie _____ daar niet heeft kunnen wonen en de toen nieuwe burgemeester _____ wel.

De heer _____ stelde dat de gemeente de woning in feite gevorderd had en vervolgens burgemeester _____ tegen de wil van de familie daar geplaatst heeft waardoor de familie zich uiteindelijk gedwongen zag de woning tegen een te lage prijs te verkopen aan de gemeente.

Claim

Daarbij heeft de heer _____ een claim ingediend voor ruim 300.000 euro en tegelijkertijd actief de pers benaderd. Voor het grootste gedeelte bestaat de claim uit een bedrag wat voort zou vloeien uit het gestelde dat de familie gedwongen was geweest de woning te goedkoop aan de gemeente te verkopen.

Op 18 maart jl. heeft er een nader gesprek plaatsgevonden met de heer _____ en zijn raadgever de heer _____ in aanwezigheid van de hoofdonderzoeker, professor _____. In dat gesprek is de casus verder toegelicht en besproken en de heer _____ heeft vervolgens nog verder onderzoek verricht en is tot een uitgebreide analyse gekomen.

In de kern zijn dit de conclusies van de heer _____

- De dossiers over de woonvergunning(en) zijn niet bewaard gebleven;
- Feit is dat de woning niet ten bate van burgemeester _____ gevorderd is geweest;
- Verder is hoogst aannemelijk dat de burgemeester _____ wel een formele vergunning heeft gekregen voor de bewoning van Kamplaan 8. Eveneens is dan aannemelijk dat er een overeenkomst is geweest tussen burgemeester _____ en de familie _____ want voor een woonvergunning was een overeenkomst tussen potentiële huurder en verhuurder in beginsel noodzakelijk;
- Verder blijkt dat in de naoorlogse jaren slechts een woonvergunning werd verstrekt als een woning "passend" werd geacht. Waarbij er een nu niet meer te bedenken onderscheid werd gemaakt tussen categorieën woningzoekenden. Belangrijke functionarissen die voor hun werk moesten wonen in de stad kregen voorrang boven ieder ander. Nogmaals, nu niet meer voor te stellen maar dat was wel het beleid in de naoorlogse woningnoodsituatie;

Volgvel. 1

- Feit is ook dat de makelaar van de familie _____ eind november 1952 de woning met een termijn heeft aangeboden voor 30.000 gulden. De gemeente is daar met -een voor deze tijd- supersnelle procedure mee akkoord gegaan, via college, commissie en raad.
- De gemeente vreesde klaarblijkelijk volgens de bewaard geworden stukken dat bij verkoop aan een derde de huurbescherming die burgemeester _____ genoot verloren zou zijn gegaan,
- De conclusie van de heer _____ is dat een verhuurde woning (ook) in die tijd minder opbracht dan een niet-verhuurde woning

De laatste resultaten van het onderzoek en de duiding daarvan zullen aan de heer _____ worden voorgelegd. Aan hem gevraagd worden of hij zijn mening ten aanzien van het handelen van de gemeente en burgemeester _____ wil handhaven, wat ook voor de claim geldt. Het spreekt vanzelf dat hier de uiterste zorgvuldigheid betracht moet worden, het is en blijft een precaire zaak.

Mocht de heer _____ persisteren in zijn claim dan is het voorstel van de burgemeester dat een kleine commissie van onafhankelijke mensen de gemeente hierover gaat adviseren. Die commissie moet dan adviseren over de vraag of er niet vanuit een juridische verplichting, maar vanuit moraal en fatsoen aanleiding bestaat om in deze kwestie nog een schadevergoeding te betalen. Het gaat dan met name om de kwestie van de familie (geweigerde) woonvergunning in combinatie met het gestelde dat de gemeente mogelijk ten onrechte voordeel heeft gehad bij de aankoop van de woning.

-/-

20

Van:
Verzonden: vrijdag 22 april 2022 15:18
Aan:
CC:
Onderwerp: RE resultaten afrondend onderzoek Kamplaan 8

Geachte heer

Op 11 april hebben wij u de definitieve reactie van professor [naam] toegestuurd op de met u gevoerde correspondentie over de woning Kamplaan 8

Ik zegde u toe daarop deze week onze eerste reactie op te geven (ik heb ook al even u geprobeerd te bellen en uw voicemail ingesproken)

Enkele opmerkingen vooraf.

In historisch onderzoek wordt getracht zo compleet mogelijk te antwoorden op vragen. Dat gebeurt op basis van het beschikbare materiaal. Een feitelijke en heldere weergave van de gebeurtenissen is immers belangrijk. Echter, niet alles is altijd met zekerheid vast te stellen. Allerlei zaken die we nu zouden willen weten, zijn nooit opgeschreven. En niet alles wat in documenten is genoteerd is bewaard gebleven. Op grond van de Archiefwet gelden voor overheidsdocumenten bepaalde bewaartermijnen. Per soort materiaal verschillen deze. Documenten die de hoofdlijnen van het beleid vastleggen moeten lang worden bewaard. Terwijl documenten die ontstaan in de uitvoering van het beleid vaak een korte tijd worden bewaard. Voor bedrijven en particulieren geldt de archiefwet overigens niet. Hiervan is slechts incidenteel materiaal bewaard. Dit betekent dat niet op alle vragen over het verleden een goed en volledig antwoord mogelijk is. Er blijven vaak vragen over. En dat kan heel vervelend zijn.

Het rapport "lege plekken" biedt een diepgaand beeld van de verwickelingen in deze jaren. In het onderzoek naar gedwongen verkoop en de rol van de gemeente daarbij zijn alle ingangen van de zogenaamde Verkaufsbücher nagelopen. Dit betroffen de gedwongen verkopen volgens Verordening 154/1941. Tevens zijn alle ingangen nagelopen van de gedwongen verkopen op grond van verordening 102/1941 van landbouwgronden. In aanvulling hierop is een steekproef van 1.5 getrokken uit de adressen van joodse inwoners in de toenmalige gemeente Groningen. Voorts zijn de vermeldingen in de gemeentelijke administraties van aankoop, vordering en onteigening nagezocht. Bovendien is er uitgebreid gezocht naar aanwijzingen betreffende navorderingen van belastingen. De combinatie van deze onderzoekslijnen maken het mogelijk betrouwbare conclusies te trekken.

Onze beoordeling op basis van het onderzoeksrapport van professor

Voorop willen wij stellen dat wij getracht hebben met uiterste zorgvuldigheid en respect op de door u gestelde punten in te gaan. Daarbij realiseren wij ons terdege dat het beeld van de toenmalige situatie niet meer compleet gemaakt kan worden. Direct betrokkenen zijn overleden, stukken inmiddels vernietigd en daarnaast zijn ook regelgeving en bijbehorende normen en waarden na 70 jaar anders.

Daarnaast willen wij deze casus niet met een puur juridische bril beschouwen, maar met een perspectief van moraal en fatsoen. Daarbij stellen wij wel voorop dat standpunten gebaseerd dienen te zijn op de nog wel beschikbare feiten, en de opvattingen die deskundigen zoals de heer [naam] die aan ons voor hebben gelegd. Waar overigens ook de goede naam van burgemeester [naam] een rol speelt, zie verder.

Wij menen te mogen constateren dat professor [naam] een zeer uitgebreid en zorgvuldig nader onderzoek heeft verricht, waarin hij op alle relevante aspecten is ingegaan. We constateren daarnaast dat professor [naam] een aantal feiten boven tafel haalt die een ander licht op de situatie geeft dan u eerder in uw brieven veronderstelde.

Dat geldt met name voor een aantal, in onze ogen relevante aspecten, vereenvoudigd weergegeven.

- Als eerste geldt dat er geen sprake was van het formeel vorderen van de woning door de gemeente van uw ouders. Verder heeft de heer [naam] geconstateerd dat de vordering die in de oorlog was gepleegd begin 1946 is opgeheven. Dat laat onverlet dat uw ouders niet in de gelegenheid werden gesteld om de eigen woning te bewonen. Dat moet overigens ook geconstateerd worden ten aanzien van andere woningen van huiseigenaren in de stad Groningen in die tijd. Door de woningnood werd er een beleid gevoerd waarbij woningen "passend" en met voorrangregels werden verdeeld.
- Ten tweede valt niet aantoonbaar vast te stellen dat voormalig burgemeester [naam] een kwalijke rol zou hebben gespeeld. Professor [naam] vindt het zeer aannemelijk dat er een huurovereenkomst tot stand is gekomen tussen uw ouders en burgemeester [naam]. Dat zou overigens ook goed passen bij de constatering dat de verhouding tussen uw ouders met burgemeester [naam] goed was (evenals met gemeentesecretaris [naam]).
- Als derde relevant punt willen we noemen de kwestie rond de verkoop aan de gemeente van de woning Kamplaan 8. We constateren dat de gemeente de door de makelaar van uw ouders gestelde vraagprijs heeft betaald, en daarbij ook voldaan heeft aan de door de makelaar gestelde termijn. De besluitvormingsprocedure is gezien de zeer korte doorlooptijd in diverse gremia zeer kort geweest. Niet uit te sluiten valt dat de gemeente en uw ouders hierbij tot een overeenkomst zijn gekomen, voor een gedwongen verkoop. Ziet professor [naam] geen aanknopingspunten.
- Daarnaast valt uit de desbetreffende raadsstukken (u ook toegezonden) af te leiden dat de gemeente de overtuiging had dat de verkoop aan een ander (derde) de huurbescherming die burgemeester [naam] genoot doorbroken zou worden.

Dit is hoe wij de situatie en met name de feiten op dit moment duiden. Wij realiseren ons daarbij terdege dat er een verschil kan zijn in beleving vanuit uw perspectief.

Wij willen u hierbij in de gelegenheid stellen op onze voorlopige duiding te reageren. Tevens verzoeken wij u aan te geven of u nog andere feiten en omstandigheden ter beschikking heeft, die een nog een ander licht op de situatie kan geven. Naar aanleiding van uw reactie zullen wij ons standpunt bepalen, en u daarna informeren over de procedure voor het vervolg.

Met vriendelijke groet,

Van: [naam]
Verzonden: woensdag 13 april 2022 21.54
Aan: [naam]
CC: [naam]
Onderwerp: RE: resultaten afrondend onderzoek Kamplaan 8

Beste Meneer

Hartelijk dank voor Uw e-mail.
 Net als U, zal ik met aandacht het nadere onderzoek rapport lezen.

Hierbij wil ik U en Uw familie graag fijne, gezellige en vooral ook gezonde paasdagen toewensen.
 Ik hoop volgende week verder van u te horen.

Met vriendelijke groet,

From:

Sent: Monday, April 11, 2022 3:15 PM

To:

Cc:

Subject: resultaten afrondend onderzoek Kamplaan 8

Goedemiddag meneer

Bijgaand ontvang u de resultaten van het nadere onderzoek dat professor . heeft gedaan naar de Kamplaan 8.

Wij gaan de inhoud ervan bestuderen en dat zult u zeker ook willen doen. Volgende week, na Pasen, zal ik hierover weer contact met u opnemen.

Separaat ontvangt u vandaag of morgen een uitnodiging voor de informatieve publieksbijeenkomst over het uitgevoerde hoofdonderzoek Lege Plekken (rapport en boek), welke wordt gehouden op 29 april a s in de Synagoge te Groningen

In de bijeenkomst wordt ingegaan op de hoofdlijnen van het onderzoek en de betekenis ervan voor Groningen en haar samenleving anno 2022.

We gaan dan overigens niet in op individuele casuïstiek.

Met vriendelijke groet,

21

Van:
Verzonden: maandag 25 april 2022 16:50
Aan:
CC:
Onderwerp: RE: resultaten afrondend onderzoek Kamplaan 8

Geachte Heer

Dank U wel voor Uw e-mail van afgelopen vrijdag en ook voor Uw telefoon boodschap. Het was vrijdag een religieuze feestdag die ik met kinderen en kleinkinderen doorbracht en had mijn telefoon afgezet. Jammer dat we niet hebben kunnen praten.

Uiteraard heb ik het definitieve rapport van Professor [redacted] en uw reactie daarop goed bestudeerd, doch tijdens de feestdagen heb ik me niet kunnen beraden met mijn adviseurs en familie en dat zal ik nu heel beslist deze week doen en U alsnog een formeel antwoord sturen.

U hoort spoedig van mij.

Met vriendelijke groet,

From:
Sent: Friday, April 22, 2022 4:18 PM
To:
Cc:
Subject: RE: resultaten afrondend onderzoek Kamplaan 8

Geachte heer \

Op 11 april hebben wij u de definitieve reactie van professor [redacted] toegestuurd op de met u gevoerde correspondentie over de woning Kamplaan 8.

Ik zegde u toe daarop deze week onze eerste reactie op te geven (ik heb ook al even u geprobeerd te bellen en uw voicemail ingesproken).

Enkele opmerkingen vooraf:

In historisch onderzoek wordt getracht zo compleet mogelijk te antwoorden op vragen. Dat gebeurt op basis van het beschikbare materiaal. Een feitelijke en heldere weergave van de gebeurtenissen is immers belangrijk. Echter, niet alles is altijd met zekerheid vast te stellen. Allerlei zaken die we nu zouden willen weten, zijn nooit opgeschreven. En niet alles wat in documenten is genoteerd is bewaard gebleven. Op grond van de Archiefwet gelden voor overheidsdocumenten bepaalde bewaartermijnen. Per soort materiaal verschillen deze. Documenten die de hoofdlijnen van het beleid vastleggen moeten lang worden bewaard. Terwijl documenten die ontstaan in de uitvoering van het beleid vaak een korte tijd worden bewaard. Voor bedrijven en particulieren geldt de archiefwet overigens niet. Hiervan is slechts incidenteel materiaal bewaard. Dit betekent dat niet op alle vragen over het verleden een goed en volledig antwoord mogelijk is. Er blijven vaak vragen over. En dat kan heel vervelend zijn.

Het rapport "lege plekken" biedt een diepgaand beeld van de verwikkelingen in deze jaren. In het onderzoek naar gedwongen verkoop en de rol van de gemeente daarbij zijn alle ingangen van de zogenaamde Verkaufsbücher nagelopen. Dit betroffen de gedwongen verkopen volgens Verordening 154/1941. Tevens zijn alle ingangen

nagelopen van de gedwongen verkopen op grond van verordening 102/1941 van landbouwgronden. In aanvulling hierop is een steekproef van 1.5 getrokken uit de adressen van joodse inwoners in de toenmalige gemeente Groningen. Voorts zijn de vermeldingen in de gemeentelijke administraties van aankoop, vordering en onteigening nagezocht. Bovendien is er uitgebreid gezocht naar aanwijzingen betreffende navorderingen van belastingen. De combinatie van deze onderzoekslijnen maken het mogelijk betrouwbare conclusies te trekken

Onze beoordeling op basis van het onderzoeksrapport van professor

Voorop willen wij stellen dat wij getracht hebben met uiterste zorgvuldigheid en respect op de door u gestelde punten in te gaan. Daarbij realiseren wij ons terdege dat het beeld van de toenmalige situatie niet meer compleet gemaakt kan worden: direct betrokkenen zijn overleden, stukken inmiddels vernietigd en daarnaast zijn ook regelgeving en bijbehorende normen en waarden na 70 jaar anders.

Daarnaast willen wij deze casus niet met een puur juridische bril beschouwen, maar met een perspectief van moraal en fatsoen. Daarbij stellen wij wel voorop dat standpunten gebaseerd dienen te zijn op de nog wel beschikbare feiten, en de opvattingen die deskundigen zoals de heer [naam] die aan ons voor hebben gelegd. Waar overigens ook de goede naam van burgemeester [naam] een rol speelt, zie verder

Wij menen te mogen constateren dat professor [naam] een zeer uitgebreid en zorgvuldig nader onderzoek heeft verricht, waarin hij op alle relevante aspecten is ingegaan. We constateren daarnaast dat professor [naam] een aantal feiten boven tafel haalt die een ander licht op de situatie geeft dan u eerder in uw brieven veronderstelde

Dat geldt met name voor een aantal, in onze ogen relevante aspecten, vereenvoudigd weergegeven.

- Als eerste geldt dat er geen sprake was van het formeel vorderen van de woning door de gemeente van uw ouders. Verder heeft de heer [naam] geconstateerd dat de vordering die in de oorlog was gepleegd begin 1946 is opgeheven. Dat laat onverlet dat uw ouders niet in de gelegenheid werden gesteld om de eigen woning te bewonen. Dat moet overigens ook geconstateerd worden ten aanzien van andere woningen van huiseigenaren in de stad Groningen in die tijd. Door de woningnood werd er een beleid gevoerd waarbij woningen "passend" en met voorrangregels werden verdeeld.
- Ten tweede valt niet aantoonbaar vast te stellen dat voormalig burgemeester [naam] een kwalijke rol zou hebben gespeeld. [naam] vindt het zeer aannemelijk dat er een huurovereenkomst tot stand is gekomen tussen uw ouders en burgemeester [naam]. Dat zou overigens ook goed passen bij de constatering dat de verhouding tussen uw ouders met burgemeester [naam] goed was (evenals met gemeentesecretaris [naam]).
- Als derde relevant punt willen we noemen de kwestie rond de verkoop aan de gemeente van de woning Kamplaan 8. We constateren dat de gemeente de door de makelaar van uw ouders gestelde vraagprijs heeft betaald, en daarbij ook voldaan heeft aan de door de makelaar gestelde termijn. De besluitvormingsprocedure is gezien de zeer korte doorlooptijd in diverse gremia zeer kort geweest. Niet uit te sluiten valt dat de gemeente en uw ouders hierbij tot een overeenkomst zijn gekomen, voor een gedwongen verkoop ziet professor [naam] geen aanknopingspunten.
- Daarnaast valt uit de desbetreffende raadsstukken (u ook toegezonden) af te leiden dat de gemeente de overtuiging had dat de verkoop aan een ander (derde) de huurbescherming die burgemeester [naam] genoot doorbroken zou worden.

Dit is hoe wij de situatie en met name de feiten op dit moment duiden. Wij realiseren ons daarbij terdege dat er een verschil kan zijn in beleving vanuit uw perspectief.

Wij willen u hierbij in de gelegenheid stellen op onze voorlopige duiding te reageren. Tevens verzoeken wij u aan te geven of u nog andere feiten en omstandigheden ter beschikking heeft, die een nog een ander licht op de situatie kan geven. Naar aanleiding van uw reactie zullen wij ons standpunt bepalen, en u daarna informeren over de procedure voor het vervolg.

Met vriendelijke groet,

Van: [\[redacted\]](#)
Verzonden: woensdag 13 april 2022 21:54
Aan:
CC:
Onderwerp: RE: resultaten afrondend onderzoek Kamplaan 8

Beste Meneer,

Hartelijk dank voor Uw e-mail.
Net als U, zal ik met aandacht het nadere onderzoek rapport lezen.

Hierbij wil ik U en Uw familie graag fijne, gezellige en vooral ook gezonde paasdagen toewensen.
Ik hoop volgende week verder van u te horen.

Met vriendelijke groet,

From: [redacted]
Sent: Monday, April 11, 2022 3:15 PM
To: [redacted]
Cc:
Subject: resultaten afrondend onderzoek kamplaan 8

Goedemiddag meneer

Bijgaand ontvang u de resultaten van het nadere onderzoek dat professor [redacted] heeft gedaan naar de Kamplaan 8.

Wij gaan de inhoud ervan bestuderen en dat zult u zeker ook willen doen. Volgende week, na Pasen, zal ik hierover weer contact met u opnemen.

Separaat ontvangt u vandaag of morgen een uitnodiging voor de informatieve publieksbijeenkomst over het uitgevoerde hoofdonderzoek Lege Plekken (rapport en boek), welke wordt gehouden op 29 april a.s. in de Synagoge te Groningen.

In de bijeenkomst wordt ingegaan op de hoofdlijnen van het onderzoek en de betekenis ervan voor Groningen en haar samenleving anno 2022.

We gaan dan overigens niet in op individuele casuïstiek.

Met vriendelijke groet,

22

Van:
Verzonden: zaterdag 7 mei 2022 20.26
Aan:
CC:
Onderwerp: RE. resultaten afrondend onderzoek Kamplaan 8
Bijlagen: Brief aan de heer - 5 mei 2022 pdf

Beste Meneer

Dank U voor het telefoontje van gisteravond en ook dank voor de vriendelijk voicemail boodschap die U achter liet – en die ik pas later in de avond hoorde. Uw aanbod is zeer gewaardeerd – en ik neem graag een “rain-check”.

Zoals afgesproken, bijgaande is de pdf versie van mijn antwoord die ik U per aangetekende post heb opgestuurd, met ook kopies aan de Burgemeester en Secretaris van de Gemeente.

Als U na kennis te hebben genomen van bijgaande mij nog graag even wil spreken, dan laat me even weten op welke tijd dat U dit uitkomt. Ik ben de gehele zondag beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

P.S. Als onverhoopt mijn telefoon niet antwoord kan U mij ook bereiken op

From: - - -
Sent: Friday, April 22, 2022 3.18 PM
To:
Cc:
Subject: RE. resultaten afrondend onderzoek Kamplaan 8

Geachte heer

Op 11 april hebben wij u de definitieve reactie van professor [naam] toegestuurd op de met u gevoerde correspondentie over de woning Kamplaan 8

Ik zegde u toe daarop deze week onze eerste reactie op te geven (ik heb ook al even u geprobeerd te bellen en uw voicemail ingesproken)

Enkele opmerkingen vooraf:

In historisch onderzoek wordt getracht zo compleet mogelijk te antwoorden op vragen. Dat gebeurt op basis van het beschikbare materiaal. Een feitelijke en heldere weergave van de gebeurtenissen is immers belangrijk. Echter, niet alles is altijd met zekerheid vast te stellen. Allerlei zaken die we nu zouden willen weten, zijn nooit opgeschreven. En niet alles wat in documenten is genoteerd is bewaard gebleven. Op grond van de Archiefwet gelden voor overheidsdocumenten bepaalde bewaartermijnen. Per soort materiaal verschillen deze. Documenten die de hoofdlijnen van het beleid vastleggen moeten lang worden bewaard. Terwijl documenten die ontstaan in de uitvoering van het beleid vaak een korte tijd worden bewaard. Voor bedrijven en particulieren geldt de archiefwet overigens niet. Hiervan is slechts incidenteel materiaal bewaard. Dit betekent dat niet op alle vragen over het verleden een goed en volledig antwoord mogelijk is. Er blijven vaak vragen over. En dat kan heel vervelend zijn.

Het rapport "lege plekken" biedt een diepgaand beeld van de verwickelingen in deze jaren. In het onderzoek naar gedwongen verkoop en de rol van de gemeente daarbij zijn alle ingangen van de zogenaamde Verkaufsbucher nagelopen. Dit betroffen de gedwongen verkopen volgens Verordening 154/1941. Tevens zijn alle ingangen nagelopen van de gedwongen verkopen op grond van verordening 102/1941 van landbouwgronden. In aanvulling hierop is een steekproef van 1.5 getrokken uit de adressen van joodse inwoners in de toenmalige gemeente Groningen. Voorts zijn de vermeldingen in de gemeentelijke administraties van aankoop, vordering en onteigening nagezocht. Bovendien is er uitgebreid gezocht naar aanwijzingen betreffende navorderingen van belastingen. De combinatie van deze onderzoeklijnen maken het mogelijk betrouwbare conclusies te trekken.

Onze beoordeling op basis van het onderzoeksrapport van professor

Voorop willen wij stellen dat wij getracht hebben met uiterste zorgvuldigheid en respect op de door u gestelde punten in te gaan. Daarbij realiseren wij ons terdege dat het beeld van de toenmalige situatie niet meer compleet gemaakt kan worden. Direct betrokkenen zijn overleden, stukken inmiddels vernietigd en daarnaast zijn ook regelgeving en bijbehorende normen en waarden na 70 jaar anders.

Daarnaast willen wij deze casus niet met een puur juridische bril beschouwen, maar met een perspectief van moraal en fatsoen. Daarbij stellen wij wel voorop dat standpunten gebaseerd dienen te zijn op de nog wel beschikbare feiten, en de opvattingen die deskundigen zoals de heer [naam] die aan ons voor hebben gelegd. Waar overigens ook de goede naam van burgemeester [naam] een rol speelt, zie verder.

Wij menen te mogen constateren dat professor [naam] een zeer uitgebreid en zorgvuldig nader onderzoek heeft verricht, waarin hij op alle relevante aspecten is ingegaan. We constateren daarnaast dat professor [naam] een aantal feiten boven tafel haalt die een ander licht op de situatie geeft dan u eerder in uw brieven veronderstelde.

Dat geldt met name voor een aantal, in onze ogen relevante aspecten, vereenvoudigd weergegeven:

- Als eerste geldt dat er geen sprake was van het formeel vorderen van de woning door de gemeente van uw ouders. Verder heeft de heer [naam] geconstateerd dat de vordering die in de oorlog was gepleegd begin 1946 is opgeheven. Dat laat onverlet dat uw ouders niet in de gelegenheid werden gesteld om de eigen woning te bewonen. Dat moet overigens ook geconstateerd worden ten aanzien van andere woningen van huiseigenaren in de stad Groningen in die tijd. Door de woningnood werd er een beleid gevoerd waarbij woningen "passend" en met voorrangregels werden verdeeld.
- Ten tweede valt niet aantoonbaar vast te stellen dat voormalig burgemeester [naam] een kwalijke rol zou hebben gespeeld. Professor [naam] vindt het zeer aannemelijk dat er een huurovereenkomst tot stand is gekomen tussen uw ouders en burgemeester [naam]. Dat zou overigens ook goed passen bij de constatering dat de verhouding tussen uw ouders met burgemeester [naam] goed was (evenals met gemeentesecretaris [naam]).
- Als derde relevant punt willen we noemen de kwestie rond de verkoop aan de gemeente van de woning Kamplaan 8. We constateren dat de gemeente de door de makelaar van uw ouders gestelde vraagprijs heeft betaald, en daarbij ook voldaan heeft aan de door de makelaar gestelde termijn. De besluitvormingsprocedure is gezien de zeer korte doorlooptijd in diverse gremia zeer kort geweest. Niet uit te sluiten valt dat de gemeente en uw ouders hierbij tot een overeenkomst zijn gekomen, voor een gedwongen verkoop ziet professor [naam] geen aanknopingspunten.
- Daarnaast valt uit de desbetreffende raadsstukken (u ook toegezonden) af te leiden dat de gemeente de overtuiging had dat de verkoop aan een ander (derde) de huurbescherming die burgemeester [naam] genoot doorbroken zou worden.

Dit is hoe wij de situatie en met name de feiten op dit moment duiden. Wij realiseren ons daarbij terdege dat er een verschil kan zijn in beleving vanuit uw perspectief.

Wij willen u hierbij in de gelegenheid stellen op onze voorlopige duiding te reageren. Tevens verzoeken wij u aan te geven of u nog andere feiten en omstandigheden ter beschikking heeft, die een nog een ander licht op de situatie kan

geven. Naar aanleiding van uw reactie zullen wij ons standpunt bepalen, en u daarna informeren over de procedure voor het vervolg.

Met vriendelijke groet,

Vai.

Verzonden: woensdag 13 april 2022 21.54

Aan:

CC:

Onderwerp: RE. resultaten afrondend onderzoek Kamplaan 8

Beste

Hartelijk dank voor Uw e-mail.

Net als U, zal ik met aandacht het nadere onderzoek rapport lezen

Hierbij wil ik U en Uw familie graag fijne, gezellige en vooral ook gezonde paasdagen toewensen
Ik hoop volgende week verder van u te horen

Met vriendelijke groet,

From:

Sent: Monday, April 11, 2022 3.15 PM

To:

Cc:

Subject: resultaten afrondend onderzoek Kamplaan 8

Goedemiddag meneer

Bijgaand ontvang u de resultaten van het nadere onderzoek dat professor [naam] heeft gedaan naar de Kamplaan 8

Wij gaan de inhoud ervan bestuderen en dat zult u zeker ook willen doen. Volgende week, na Pasen, zal ik hierover weer contact met u opnemen.

Separaat ontvangt u vandaag of morgen een uitnodiging voor de informatieve publieksbijeenkomst over het uitgevoerde hoofdonderzoek Lege Plekken (rapport en boek), welke wordt gehouden op 29 april a.s. in de Synagoge te Groningen

In de bijeenkomst wordt ingegaan op de hoofdlijnen van het onderzoek en de betekenis ervan voor Groningen en haar samenleving anno 2022.

We gaan dan overigens niet in op individuele casuïstiek

Met vriendelijke groet,

Kamplaan 8: vervreemding, rechtsherstel en aanschaf door de gemeente

(Reactie op opmerkingen van dhr. Hiermee is het onderzoek naar dit pand afgerond. De beschikbare documenten zijn gezien en beoordeeld. MD – 6 april 2022).

Inleiding

In het rapport *Lege Plekken* wordt melding gemaakt van het pand Kamplaan 8. Dit is het pand in Groningen-Zuid van Joodse eigenaren dat in 1944 werd verkocht, waarop in 1949 rechtsherstel plaatsvond en dat in 1952 door de gemeente Groningen werd aangeschaft als ambtswoning voor de nieuwe burgemeester.¹ De zoon van de eigenaren in 1952 - heer – reageerde in een aantal brieven op de betreffende passage in het rapport. Hij stelt vraagtekens bij de gang van zaken in de periode en de weergave daarvan. Hij vindt dat de gemeente zijn ouders ten onrechte geen woonvergunning heeft verleend. Als terugkerende Joodse eigenaren hadden zij daar moreel recht op, zo stelt hij. Bovendien heeft hij vragen ten aanzien van de gevolgde procedures bij dit pand.

Op verzoek van de gemeente Groningen worden in deze notitie de beschikbare gegevens op een rij gezet ten behoeve van een reactie. Niet alle vragen zijn ten volle te beantwoorden omdat belangrijk bronmateriaal niet bewaard is gebleven. Om toch zo veel mogelijk duidelijkheid te verschaffen, volgt een schets van de situatie rond het pand, wat achtergronden, zoals de toenmalige regelgeving omtrent vordering en huisvesting in Groningen, het proces van rechtsherstel en enige informatie over de familie die enkele jaren het pand bewoonde. Hopelijk kan dit duidelijk maken op welke wijze gebruik is gemaakt van het pand Kamplaan 8, en wat de rol was van de gemeente Groningen en burgemeester Jan Tuin bij de aankoop van dit pand in 1952.

Korte antwoorden op de centrale vragen van de heer Deze worden in het onderstaande nader toegelicht:

- 1 Dhr. stelt terecht dat de bewindvoerder in november 1949 bij het rechtsherstel optrad namens de afwezige mw. H. Serphos-Menko en niet namens de nabestaanden. De nabestaanden waren wel – als de toekomstige erfgenamen – in november 1949 bij het beheer betrokken geraakt.
- 2 De acte van rechtsherstel was gebaseerd op een ‘minnelijke regeling’. Dit is de juridische term voor rechtsherstel die tot stand komt door overleg tussen betrokkenen. Rechtsherstel kon ook plaats vinden bij vonnis van de Raad voor het Rechtsherstel.
- 3 Het pand bleef tot juni 1951, tot het einde van het beheer verhuurd door het NBI. De verhuur werd voortgezet door de ‘herstelde eigenaren’. De huurder, dhr. Comello genoot huurbescherming en vertrok juni 1952 naar een ander pand. Om onbekende redenen kreeg de familie Van Blankenstein-Serphos nooit vergunning om hun huis aan de Kamplaan 8 te bewonen.
- 4 Het is onwaarschijnlijk dat Jan Tuin in juni 1952 op eigen gezag en zonder instemming van de eigenaren Kamplaan 8 is gaan bewonen. Zeer waarschijnlijk huurde hij de woning als privé persoon.
- 5 De verkoop aan de gemeente door T. van Blankenstein-Serphos van het pand in bewoonde staat was voordelig voor de koper.
- 6 In een mondelinge toelichting suggereerde dhr. dat de vordering door de Duitse bezetter van het pand (in 1941) nooit werd opgeheven, en de gemeente daarom in de naoorlogse jaren nog over dit pand kon beschikken. Dit is niet het geval. De militaire vordering van het pand verviel in elk geval met het einde van de bijzondere staat van beleg op 4 maart 1946.

¹ Maarten Duijvendak & Stefan van der Poel, *Lege plekken. Ontvreemding van Joods vastgoed en rechtsherstel in de gemeente Groningen 1940-1955* (Rijksuniversiteit Groningen 2021), p. 19. Het kadastraal perceelnummer van Kamplaan 8 is Helpman M3640. Door omnummering kreeg dit huis in 1956 no. 10.

Kamplaan 8 tot ca 1951

Vordering

De villa aan de Kamplaan 8 in de wijk Helpman te Groningen (als twee onder één kap ontworpen door de architecten Van Wijk en Broos) werd in 1933-1934 gebouwd in opdracht van het echtpaar Serphos-Menko. Het pand op nummer 6 werd gebouwd in opdracht van de heer mr. J.H. Tromp. Het echtpaar betrok de woning in mei 1934 en woonde daar ook toen Hugo Serphos in juli 1940 overleed. In mei 1941 werd de woning gevorderd door de Duitse Wehrmacht. Dit was één van de ruim 260 panden die gedurende de oorlog in Groningen zouden worden gevorderd, waarvan circa 20 van Joodse eigenaren. De weduwe Serphos-Menko verhuisde volgens de woningkaart begin mei naar de Westersingel 37 en had volgens de documenten recht op een schadevergoeding van 1100 gulden per jaar voor het gebruik van haar woonhuis met inboedel. Dit bedrag werd op 30 juni 1941 op basis van de huurwaarde vastgesteld door de gemeente Groningen namens de burgemeester. Het buurpand Kamplaan 6 werd in 1944 gevorderd en kreeg als huurwaarde 1050 gulden en een aparte vergoeding voor de inventaris, van 650 gulden.² De vergoedingen konden sterk verschillen tussen vergelijkbare panden. Waarom dit zo is, wordt niet uitgelegd in de overgebleven documenten. Bij Kamplaan 8 is geen gespecificeerde inventarislijst bewaard gebleven.

De vergoeding voor de vordering van de Kamplaan 8, in correspondentie vaak huur genoemd, werd betaald. In het algemeen vergoedden de Duitse instanties twee derde (733,33 gulden) van de huurwaarde en kwam de rest als zogenaamde 'bezettingsschade' van Schade Enquête Commissie van het Departement van Financien, later van de gemachtigde voor de oorlogs- en defensieschaden. Uit de correspondentie blijkt dat bij één pand (Kraneweg 19), deze een derde door de gemeente als voorschot werd betaald. Om onbekende reden werd dit niet bij de andere panden genoemd. Bij Kamplaan 8 is alleen sprake van de 733,33 gulden. In al deze gevallen liepen de betalingen via de Groningse gemeenteontvanger. In een brief aan de ANBO van 23 december 1943 stellen burgemeester en secretaris dat voor Kamplaan 8 de betalingen via de gemeente zijn verlopen 'van het begin der vordering af steeds aan de voormalige rechthebbenden'. Vanaf december 1942 vond echter geen betaling meer plaats aan de Joodse eigenaren en werd aan de ANBO betaald.³ Deze betaling van 733,33 gulden aan de ANBO-Groningen liep door, totdat F. Beenker in februari 1944 Kamplaan 8 kocht. G. Tekelenburg van de ANBO-Groningen verzocht de gemeenteontvanger op 17 februari 1944 de resterende 'huur' zo spoedig mogelijk te betalen. Immers de ANBO-Groningen moest dit nog afdragen aan de NGV. Vanaf dat moment diende de gemeente de vergoeding aan de nieuwe eigenaar uit te keren, zo meldde hij.⁴

De komst van een nieuwe eigenaar veranderde niets aan het gebruik van dit pand door de Duitsers. Die vertrokken in de april dagen 1945, maar hun plek werd vrijwel direct door Canadese militairen in genomen. De vordering van panden door de geallieerde militairen was gebaseerd op de 'Mutual Aid' en 'Lend and lease' regelingen en de overeenkomst tussen de geallieerden en de Nederlandse

² GA toeg. 1902 Gemeentebestuur van Groningen inv. 580 Vordering van gebouwen, terreinen e d met afschriften, 1940-1944, letter K met o a. Kamplaan 6 en Kamplaan 8

³ *Lege Plekken Ontvreemding van Joods vastgoed en rechtsherstel* p. 28 stelt dat de verandering aanvangt in voorjaar 1943. GA toeg. 1902 Gemeentebestuur van Groningen inv. 580 Vordering van gebouwen, terreinen e d met afschriften, 1940-1944, letter K met o a. Kamplaan 8. Gemeente bestuur aan ANBO 23 december 1943 no. 20182: vordering onroerende goederen door de Duitse weermacht inzake Kamplaan 8, Kraneweg 19, Grote Markt 52/52a en Ubbo Emmiusingel 57. Al deze vier panden stonden onder beheer van de NGV.

⁴ GA toeg. 1902 inv. 580 Vordering van gebouwen, terreinen e d met afschriften, 1940-1944, letter K met o a. Kamplaan 8. Het woord 'huur' werd hier gebruikt voor de schadevergoeding wegens vordering.

regering van 16 mei 1944. De vergoeding hiervoor werd pas vastgesteld bij besluit van 20 november 1945. Volgens het Vorderingsbesluit woonruimte van 11 september 1944 had de burgemeester de bevoegdheid een vordering te beeindigen. Zo'n besluit is niet aangetroffen. Met het einde van de staat van beleg op 4 maart 1946 vervielen alle resterende militaire vorderingen op basis van geallieerde en Duitse aanschrijvingen.⁵ Dit zal ook in het geval van de Kamplaan zijn gebeurd, immers maart 1946 startte een nieuwe bewoning.

Gedwongen verkoop en verhuur

De kopers van Kamplaan 8 in februari 1944, Fokko Beenker (en zijn vrouw L J Beenker-Jonker) kochten vanaf 1942 via de NGV of ANBO vier panden van Joodse eigenaren. Ook kochten beiden nog zeven percelen van Joodse eigenaren via de oorlogskoper Paulus Engelhardt uit Den Haag.⁶ De panden werden verhuurd, Kamplaan 8 aan Duitse en vanaf de bevrijding ook Canadese instanties, zoals onder meer blijkt uit de akte van Rechtsherstel, bepaling 13. Over de NSB-er Beenker bestaat een CABR-dossier. Deze koper handelde met zijn aankopen op geen enkele manier 'te goeder trouw'⁷

Registratie van wie het pand bewoonde of gebruikte is incompleet. De namen van de Duitse (en latere Canadese) personen of instanties ontbreken in het gemeentelijk materiaal over de vorderingen. Ook de dossiers inzake vordering en huisvesting van het provinciaal Militair Gezag bevat niet deze informatie.⁸ De woningkaart Kamplaan 8 van de gemeente Groningen meldt aansluitend de uitschrijving van mw H Serphos-Menko (17-05-1941) en de inschrijving van dhr. G J Comello (6-03-1946). In de tussentijd zijn geen bewoners vermeld.

Regelingen rond vordering en woningtoewijzing

De vordering en toewijzing van woonruimte was in de jaren 1940 geregeld op grond van de vooroorlogse Algemene Vorderingswet 1939 (Staatsblad no 631), en aangepast met het daaropvolgende Vorderingsbesluit van mei 1940 (Verordeningenblad 110/1940) en het Vestigingsbesluit oktober 1942 (Verordeningenblad 85/1942). De burgemeester was hierdoor gemachtigd over te gaan tot vordering van woonruimte en kon ook vestiging en verhuizing in een gemeente verbieden, indien daartoe een lokale verordening bestond. Bij de militaire vorderingen deed de burgemeester verantwoordelijkheid en was de uitvoerende administratieve taak belegd bij het gemeentelijke apparaat.⁹ In praktijk was het de bezetter die de panden uitkoos, voor een pand een 'vorderingsbewijs' bij de gemeente indiende en de gemeente dit verder afwikkelde.

⁵ F A Helmstrijd, *Het Vorderingsbesluit Woonruimte toegelicht* (Alphen aan de Rijn 1946), 9-10 en 49, Besluit E 103 van 11 september 1944 houdende vaststelling van het vorderingsbesluit Woonruimte, artikel 11 bepaalde dat de burgemeester een vordering kon beeindigen, Besluit F 292 van 20 november 1945 vergoeding militaire vorderingen en aanschaffingen, Besluit E 93 van 17 september 1944 houdende vaststelling van bezettingsmaatregelen, artikel 18 plaatste Verordening 85 'vestigingsbesluit' uit 1942 in de lijst C 'voorlopig gehandhaafd'. Opgenomen in Militair Gezag, *Herstel wetgeving. Tekstuitgave van de wettelijke regelingen uitgevaardigd met het oog op de bevrijding van Nederland*, deel 1, 338-370. De verordening no 110 uit 1940 komt in geen van de lijsten voor.

⁶ Zie leggerartikel Helpman 1751 en leggerartikel Helpman 1752. Ook rapport Lege Plekken, bijlage 1.

⁷ Zie meer over o.a. Beenker in het te verschijnen boek van Ron van Hasselt, *Uitgesloten. Schetsen van de verloren wereld van een Joodse gemeenschap* (Amersfoort 2022). F. Beenker kocht in 1943 het pand Kamplaan 8 voor f 20.750 (zie Hyp4 1292/59 en cf. NA Toeg. 2 09 16, inv. 536 6, Verkaufsbucher volgnummer 6503).

⁸ Onder meer GA toeg. 63, provinciaal Militair Gezag inv. 97 correspondentie inzake toewijzing of vordering woonruimte, inv. 146 correspondentie inzake rekeningen en huurcontracten.

⁹ Zie F A Helmstrijd, *De Woonruimtetwet 1947. Staatsblad nr. H 291* (proefschrift Leiden / Alphen aan de Rijn 1948).

Vanaf voorjaar 1944 werkte de gemeente Groningen aan een verordening als 'noodmaatregel' om de toestroom van evacuees en anderen te huisvesten. Naast mensen die hun huis elders dienden te verlaten, kwam een 60-tal Duitse en Nederlandse instellingen en bedrijven met hun personeel en families naar de stad. Het tekort aan woonruimte in de stad was ernstig. Groningse ambtenaren wonnen informatie in bij gemeenten met soortgelijke verordeningen, zoals Rotterdam, Haarlem en Utrecht, en meerdere concepten van de verordening werden besproken. Er werd gekozen voor een vrijwillige aanmelding van vrijkomende woonruimte, zoals in Haarlem. Verplichting was onnodig in Groningen, zo werd gesteld. Vrijkomende woonruimte in de stad werd snel bekend, immers ook de distributie van voedsel was aan adressen gekoppeld. Dit resulteerde in een voor de gemeente raadpleegbare registratie van bewoning bij het administratiebedrijf van gas en licht. De verordening maakte geen onderscheid naar de aard van het eigendom. Eigen woningbezit of verhuurde panden werden op dezelfde wijze behandeld. Formeel trad de regeling na goedkeuring van de secretaris-generaal van binnenlandse zaken op 22 februari 1945 in werking en daarmee bestond een 'doelmatige en verantwoorde toewijzing van beschikbare woonruimte' gebaseerd op een vergunningstelsel. Dit moest nadelige gevolgen voor de volksgezondheid van 'onaanvaardbare samenwoning' voorkomen. En bij het verlenen van de vergunning lette men op 'de belangen van hen, die uit hoofde van hun beroep of bedrijf te Groningen moeten wonen'.¹⁰

Onderdeel van de verordening was de instelling van een gemeentelijk huisvestingsbureau. Dit bureau verleende de vergunning tot vestiging en verhuizing en kon (op eigen gezag of in overleg met betrokkenen) woonruimte opeisen en toedelen. Dit bureau werd de facto al ingesteld in april 1944 en maakte deel uit van de dienst gemeentewerken en stond aanvankelijk onder leiding van een bouwkundig opzichter. Januari 1945 werd deze vervangen door Petrus Comello, de voormalige vertegenwoordiger van de commissaris voor niet-commerciele verenigingen en stichtingen.¹¹ Hij en de vijf gemeentelijke ambtenaren bij dit bureau kregen toestemming ongebruikte woonruimte op te sporen en daartoe percelen te betreden. Waar formeel geen verplichte aanmelding van vrijkomende woonruimte bestond, lijkt de uitvoering hierop wel gericht te zijn.

Woningnood en woonvergunningen

In het dagelijks spraakgebruik werd deze verordening het 'verbod verhuizingen' genoemd. Het verbod loste het gebrek aan woningen natuurlijk niet op en de verwoestingen tijdens de aprieldagen in 1945 verergerden de situatie. De verordening bleef bij de komst van het Militair Gezag in april 1945 dan ook gehandhaafd. Bij besluit no 2 van het Militair Gezag werd het uitgebreid tot de gehele provincie. Midden juli 1945 werd ze weer ingetrokken, terwijl voor de stad op 16 juli de gemeentelijke verordening no 6331 in werking trad.¹²

De gemeentelijke verordening van 16 juli 1945 leek sterk op de verordening van januari datzelfde jaar. Nu was er een verplichte aanmelding van vrijkomende woonruimte bij gekomen. Opnieuw omschreef art. 4 dat een vergunning voor het betrekken van een woning enkel kon worden geweigerd om redenen van hygiëne en volksgezondheid en indien 'de belangen van huisvesting van hen, die zich uit hoofde van hun beroep of bedrijf te Groningen moeten vestigen of wonen op

¹⁰ GA toeg 1841 Gemeentebestuur van Groningen (3), (1865) 1916 - 1965 inv 204 Instelling van een 'Gemeentelijk Huisvestingsbureau'. Maatregelen betreffende verhuur, gebruik en bestemming van woningen of gedeelten daarvan in verband met de heersende woningnood (1944 e v.) Verordening betreffende de vestiging en verhuizing binnen de gemeente (Vestigingsverbod), 1942-1951

¹¹ Zie Duijvendak & van der Poel, *Lege Plekken*, p. 55-56

¹² GA toeg 1841, inv 204 Instelling van een 'Gemeentelijk Huisvestingsbureau', brief van 16 juli 1945 aan het Militair Gezag. In GA toeg 1983 kabinet van de burgemeester van Groningen inv 21 bemoeiingen met bestaande woningen 1945-1961 bevat een dagregister met huisvestingsproblemen in april-juni 1945

ontoelaatbare wijze worden geschaad ' De uitvoering van de verordening beruste formeel steeds bij het huisvestingsbureau Dit had echter zo veel werkzaamheden om handen, dat de handhaving van het vestigingsbesluit voor een jaar werd toebedeeld aan de Stichting Centraal Woningbeheer Per 1 mei 1946 droeg dhr. Guit, op dat moment directeur van deze stichting, de taak weer over aan het gemeentelijke huisvestingsbureau Uiteraard viel ook de woonruimte aan de Kamplaan 8 onder de verordening Maar op grond van welke motivatie deze woonruimte aan iemand specifiek is toebedeeld of geweigerd, valt niet te achterhalen. De bewaartermijn voor archivalia betreffende de taakuitvoering van dit huisvestingsbureau bedroeg maximaal drie jaar ¹³

Wel valt uit de verordening op te maken dat (rijks) ambtenaren en mensen met een economisch binding met de stad voorrang hadden. Maar wat de procedure was ten aanzien van verschillende mensen met economische binding die dezelfde woonruimte wensten te betrekken blijft onhelder. Bovendien, de verordening werkte niet vlekkeloos, zo schreef het hoofd van de afdeling bevolking van de gemeente Groningen dhr. H. Burger in augustus 1945 in een vier pagina's tellende notitie aan B&W. Volgens hem was het probleem dat er geen echte sanctie bestond op het zonder vergunning vestigen of verhuizen in de gemeente De aanwezigheid van een vergunning werd wel gecheckt bij de inschrijving in het bevolkingsregister bij de afdeling bevolking, met als gevolg dat mensen zonder vergunning zich gewoon niet inschreven Het resultaat was dat vooral 'onverschillige en brutale mensen .. een woning betrokken'. Ruim twee jaar later, eind 1947, werd het verhuis- en vestigingsverbod ook door B&W beschouwd als een 'dode letter' Duidelijke handhaving bleek onmogelijk.¹⁴

Woonruimtetwet 1947

De verordening bleef in werking totdat de Woonruimtetwet 1947 vernieuwing nodig maakte. Onder meer in de raadsvergadering van 22 december 1947 over de consequenties van de wet, werd scherpe kritiek geuit op het functioneren van het huisvestingsbureau. Verschillende raadsleden noemden het bureau niet tegen de problemen opgewassen. Er waren veel schrijnende voorbeelden van slechte huisvesting en er stonden 7000 mensen ingeschreven als woningzoekend Deze mensen moesten regelmatig lang in de rij staan bij het huisvestingsbureau om met een stempeltje hun inschrijving te verlengen Van de Woonruimtetwet 1947 werd een meer efficient gebruik van woonruimte verwacht. Immers de wet bepaalde dat eigenaren van woningen alleen tot verhuur konden overgaan als ook B&W vergunning hadden verleend "Zonder dat dé gerechtigde zijn toestemming heeft gegeven en een overeenkomst van huur en verhuur heeft afgesloten met degene die de woning wenst te betrekken, kan de woning niet daadwerkelijk in gebruik worden genomen, alleen op grond van de door Burgemeester en Wethouders verleende vergunning. Beide — d w z de vergunning van Burgemeester en Wethouders en de toestemming van de gerechtigde — zijn vereist om een woning te kunnen betrekken " Bij de uitvoeringsvoorschriften werd door de regering bepaald dat in een aantal gevallen een vergunning niet kon worden geweigerd "Zo kunnen ambtenaren, aan wie door het bevoegd burgerlijk of Militair Gezag de gemeente als standplaats is aangewezen er aanspraak op maken, dat hun de vergunning voor het in gebruik nemen van een woning wordt verleend " De eigenaar wiens woning op deze manier aan een gebruiker werd toegewezen, kon nu wel hiertegen in beroep bij de kantonrechter en in specifieke gevallen ook bij Gedeputeerde

¹³ GA toeg 1336 Gemeentebestuur van Groningen inv 166 Vernietiging van archiefstukken afkomstig van gemeentelijke organen al of niet overgebracht naar het gemeentelijke archief (1921 - 1950)

¹⁴ GA toeg 1841, inv 204 Instelling van een 'Gemeentelijk Huisvestingsbureau', 'Beschouwing inzake de 'verordening betreffende de vestiging en verhuizing binnen de gemeente Groningen dd 16 juli 1945, gezien vanuit het oogpunt der Bevolkingsboekhouding. Zie ook Bijlagen bij de Handelingen Gemeente raad 1947 Voordracht 155 van B&W betreffende de toepassing der Woonruimtetwet 1947 Groningen, 2 December 1947

Staten ¹⁵ Overigens dit beroep was tevens mogelijk bij 'dringende behoefte voor eigen gebruik' en bij 'onbehoorlijk gebruik' door de bewoner. In die gevallen kon de eigenaar via een procedure bij de rechter de beschikking over de woonruimte terugkrijgen.¹⁶

In het raadsdebat op 22 december 1947 werden veel misstanden besproken en dit leidde mede tot een commissie van onderzoek naar organisatie en handelen van het huisvestingsbureau. Deze meldde in november 1948 in een verslag aan de raad dat het meeviel. De commissie had na een oproep in de pers meer klachten ontvangen over de gebrekkige huisvesting, dan over het functioneren van het bureau zelf. Tevens bleek de nieuwe directeur procedures te hebben aangepast. De commissie constateerde met voldoening, "dat haar bij dit onderzoek niet gebleken is, dat evident onjuiste of onrechtvaardige beslissingen zijn genomen."¹⁷ In januari 1952 ontving B&W nog een rapport over de organisatie van het bureau opgesteld door een accountant. Dit verslag bevatte aanbevelingen voor verandering van de organisatie. Het betrof indeling van werkzaamheden en het meer expliciet maken van criteria voor toewijzing en urgentie per categorie woningzoekende. Het rapport adviseerde verschillende lijsten te hanteren voor rijks- en gemeenteambtenaren, mensen in het onderwijs, gerepatrieerden, TBC-gevallen en overige gevallen.¹⁸ Dit rapport kwam niet bij de raad. Wel sprak de raad regelmatig over de woningnood, de toewijzingscriteria en de inzet van noodvoorzieningen, zoals 'Tramdorp', waarin gezinnen tot 1958 aan de Friesestraatweg in afgedankte trams woonden. Over het gebruik van verschillende urgentielijsten stelde de raad, dat ook mensen werkzaam in de industrie soms als urgent moesten worden beschouwd. De maatregelen die volgden op de Woonruimtetwet 1947 leidden tot een toewijzingsbeleid dat verdeeld bleef over verschillende groepen en beroepen. Het is duidelijk dat G. J. Comello als rijksinspecteur voor het brandwezen volgens de regels van woningtoewijzing voorrang op anderen had, zelfs op de eigenaren van de woning, de familie Van Blankenstein-Serphos.

De registers op de ingekomen stukken bij het kabinet van de burgemeester bevatten elke maand een aantal verzoeken tot bemiddeling in zake woonruimte, conflicten over toewijzing, dan wel verzoeken om een andere woning van allerlei burgers. Meestal werden deze brieven ter afdoening bij de verantwoordelijke wethouder mw. Aarsen-Jansen of bij het huisvestingsbureau neergelegd. Van de familie Van Blankenstein-Serphos is niet zo'n brief aangetroffen.¹⁹

Kamplaan 8 vanaf ca 1951

Rechtsherstel en einde beheer

Het beheer over Kamplaan 8 berustte tussen 1945 en 1951 bij het Nederlands Beheers Instituut (NBI) en werd uitgevoerd door de kandidaat-notaris K. de Haan. Overwegingen bij de keuze van beheerder staan niet in het NBI-dossier en zijn evenmin bewaard gebleven in de dossiers van het Militair Gezag onder wiens autoriteit het proces van rechtsherstel startte en de aanwijzing van een beheerder.

¹⁵ Bijlagen bij de Handelingen Gemeente raad 1947: Voordracht 155 van B&W betreffende de toepassing der Woonruimtetwet 1947. Groningen, 2 December 1947, p. 92-94, en idem. Voordracht 13 van B&W nopens benoeming van leden van de adviescommissie inzake vordering woonruimte, p. 10.

¹⁶ Helmstrijd, *De Woonruimtetwet 1947*, 71-79.

¹⁷ Bijlagen bij de Handelingen Gemeente raad 1948: 117 Rapport van de Commissie van onderzoek naar de Organisatie en de Handelingen van het Huisvestingsbureau, met advies van B&W, p. 79-82.

¹⁸ GA toeg. 1841, inv. 204, 'Instelling van een 'Gemeentelijk Huisvestingsbureau'. Verificateur der Gemeente Financien 'Organisatie Huisvestingsbureau' ingekomen 25 januari 1952.

¹⁹ GA toeg. 1607 Gemeentebestuur van Groningen (2) 1916-1965, Registers op ingekomen stukken kabinet burgemeester, inv. no. 204 t/m 210, sept. 1945 tot sept. 1952. Mogelijk heeft men op een andere manier gereclameerd.

plaatsvond²⁰ Wel bevat het NBI-dossier de brief van 3 juli 1945 van de Groningse advocaat en procureur N J Polak, waarin Tobias van Blankenstein wordt voorgedragen als bewindvoerder.²¹ De Haan trad vaker op als beheerder in boedels van afwezige personen en bij rechtsherstel.

De akte van rechtsherstel werd opgemaakt op 21 november 1949 bij notaris F Gouverne.²² Deze akte bevat de tot stand gekomen 'minnelijke regeling' tussen de partijen. Deze formele uitdrukking betekent dat de afspraken waren gemaakt in overleg tussen de partijen en niet opgelegd door de rechter. De Raad voor het Rechtsherstel toetste deze regelingen.²³ In de aanhef van de akte staan de partijen genoemd. De akte heeft een standaard opbouw van nietigverklaring van de koop, herleving van eventuele hypotheek en de verrekening van de kosten en baten. In de formuleringen zit regelmatig enige variatie. De opbouw en formuleringen waren gebaseerd op modellen die door de Raad voor het Rechtsherstel waren opgesteld en bekendgemaakt aan de notarissen. Het was de taak van de notaris om met de partijen een specifieke invulling te geven aan het standaard-model, vandaar de variatie in formulering.²⁴ Namens de afwezige mw H Serphos-Menko trad de beheerder K. de Haan op. Formeel is op dat moment nog onbekend dat zij is omgebracht. Daarnaast zijn er een vertegenwoordiger van het NBI, de oorlogskoper Beenker en een hypotheekverschaffer tevens familielid, de fabrikant Henri van Dam aanwezig. Deze laatste heeft rechtsherstel gevraagd voor de met hem aangegane hypothecaire lening.

Van belang in de regeling is art 3 waarbij de oorlogskoper voor de periode 15 februari 1944 tot 1 februari 1945 de geinde huren (schadeloosstelling) restitueerde, minus de door hem betaalde vaste lasten en normaal onderhoud. De huurgelden over de laatste oorlogsmaanden zijn mogelijk niet meer door hem ontvangen. Ook hier is alleen sprake van twee derde van de oorspronkelijke vergoeding, de 733,33 gulden. Waarom en sinds wanneer de door de SEC te betalen een derde niet meer werd vergoed is onhelder.

Van belang is ook art 8 waarin de in recht herstelde eigenaar zich verbindt om eventuele nog openstaande vaste lasten te betalen. In art 13 worden nog openstaande vorderingen op o.a. de NGV door de beheerder namens de in recht herstelde partij aanvaardt. Dit is in vrijwel alle aktes het geval. Er bestond op dat moment onhelderheid over het vermogen van de stichtingen NGV en ANBO en betalingen waren vaak niet verricht in de laatste oorlogsmaanden. Op de staat van vermogen van de boedel Serphos-Menko staan de vorderingen op de ANBO-Groningen 'voor geinde huren' als een pro memoriepost opgenomen.²⁵

Uit dezelfde staat van vermogen per 1 januari 1950 van de boedel Serphos-Menko wordt duidelijk dat T van Blankenstein 'wiens echtgenote als de toekomstige erfgename van mevrouw H Serphos-Menko kan worden aangemerkt, een bedrag van f.1500 —[heeft] voorgesloten' om de kasmiddelen in de boedel aan te vullen.²⁶ Dus er bestond betrokkenheid van het echtpaar Van Blankenstein-Serphos bij het beheer van de boedel, maar dit impliceert uiteraard geen instemming met de gang van zaken.

²⁰ GA Toeg 63 Militair Gezag inv 279 t/m 282 'correspondentie inzake rechtsherstel' Inv 281 is sprake van een De Haan die inspecteur voor rechtsherstel en beheer provincie Groningen. Of dit dezelfde is, blijft onduidelijk.

²¹ Aan deze brief refereert B.H. van Blankenstein in zijn notitie.

²² Groninger archieven 2207_5977 Hyp4_1380-41 Dagregister deel 165 nummer 615.

²³ Zie bijvoorbeeld W. Veraart, *Ontrechting en rechtsherstel in Nederland en Frankrijk in de jaren van bezetting en wederopbouw* (Rotterdam 2005) p 172 ev.

²⁴ Zie Veraart a.w. en ook R. Schutz, *Kille Mist. Het Nederlandse notariaat en de erfenis van de oorlog* (Amsterdam 2016), paragraaf 'het notariaat en de praktijk van het rechtsherstel'.

²⁵ NA toeg 2.09.16.13 NBI, beheersdossier 168405, Serphos-Menko, H.M., Groningen.

²⁶ NA toeg 2.09.16.13 NBI, beheersdossier 168405, Serphos-Menko.

Het beheer kon worden beëindigd nadat het overlijdensextract uit de burgerlijke stand van Groningen van mw. H. Serphos-Menco was ontvangen, dd 4 april 1951. De betalingen voor het overlijdensextract van haar zoon, Irwin Serphos uit Dordrecht (februari 1951) en de verklaring van erfrecht (mei 1949) voor haar dochter, waren reeds eerder geregistreerd in de staat van vermogen. De beheerder K. de Haan maakte per 15 mei 1951 zijn eindverslag op en werd 1 juni daaropvolgend van het beheer ontheven.

Bewoning door G. J. Comello

Eerder, in februari 1946, was de Noordelijke inspectie brandwezen overgeplaatst van Heerenveen naar Groningen. "Te dien einde gaat de huidige Rijksinspecteur, de heer Comello, (sic) in het perceel Kamplaan 8 wonen", zo meldde het *Nieuwsblad van het Noorden* die maand.²⁷ Comello woonde hier met zijn vrouw en personeel. Van zijn kinderen staat alleen zijn dochter voor een paar weken ter gelegenheid van haar huwelijk te Groningen op de woningkaart ingeschreven. Wel hield hij volgens het telefoonboek hier ook kantoor. De huurbetalingen van Gerard J. Comello werden vanaf maart 1946 ontvangen door de beheerder van het pand en zijn vermeld in de financiële verslagen opgenomen in het NBI-dossier. Hierin bevindt zich geen huurovereenkomst. De huur werd per zes maanden (vanaf 1 maart 1946) betaald en bedroeg 1200 gulden per jaar. De laatste betaling aan de NBI betrof de periode 1 september 1950 tot en met 1 maart 1951. De opheffing van het beheer is per juni 1951 (verzoek 1 april 1951, eindafrekening dd 15 mei 1951, formeel einde per 1 juni 1951).²⁸

De eerste huurbetaling (zonder de naam van de huurder) aanwezig in de financiële stukken van dhr. T. van Blankenstein betrof ook het jaar 1951 ('voor ontvangen huren, 600 gulden').²⁹ Dit moet betrekking hebben op de periode 1 maart tot en met 1 september 1951 om aan te sluiten op de NBI-administratie. Deze huur betrof in elk geval Kamplaan 8 dat voor 20.750 gulden op de vermogensstaat was geplaatst. Volgens dezelfde financiële stukken bedroegen de inkomsten uit ontvangen huren in het daaropvolgende jaar, 1952, in het totaal 1840 gulden. Dat was voor de Kamplaan 8 te Groningen en een perceel aan de Prinsestraat 1 te Enschede samen. Voor het eerst stonden beide panden op de vermogensstaat ten behoeve van de belastingaangifte van Van Blankenstein, de Kamplaan voor 30.000 en de Prinsestraat voor 36.000 gulden. De verdeling van de huurinkomsten tussen beide panden ontbreekt. Tot welke datum Comello huur betaalde en vanaf wanneer en hoeveel huur Jan Tuin betaalde, is hierlangs niet te achterhalen.³⁰ Overigens, het is niet verrassend dat de waarde van het pand in het boekjaar 1952 door de accountant op 30.000 werd gesteld, 9250 gulden meer dan het jaar daarvoor. Immers dat was het bedrag waarvoor het sinds november te koop werd aangeboden.

De familie Comello

De familienaam Comello kwam een aantal malen langs en dit kan tot verwarring leiden. Volgens de woningkaart van de gemeente Groningen verbleef G. J. Comello en zijn echtgenote van 6 maart 1946 tot en met 23 juni 1952 aan de Kamplaan 8. Op die laatste datum verhuisden zij formeel naar een huurpand aan de P. Campersingel 201 (in eigendom van de familie Schonfeld). Deze Gerard Jan Comello was geboren in 1893 in de buurt van Drachten en werd in de jaren dertig commandant van de brandweer in Heerenveen en omstreken. Hij was tot zijn overlijden in 1954 actief bij de brandweer, het laatst als Rijksinspecteur van het brandwezen district V (de drie Noordelijke

²⁷ *Nieuwsblad van het Noorden*, 15-02-1946

²⁸ NA toeg. 2 09 16 13, NBI-dossier 168405, Serphos-Menco

²⁹ GA toeg. 492 Familiearchief Van Blankenstein, inv. no. 32. Stukken betreffende het vermogen

³⁰ Indien beide panden evenveel huur opbrachten, had de opbrengst 2x1200 en 1x600, d.w.z. 3000 gulden moeten bedragen

provincies) en in 1950 bevorderd tot commandeur 1^e klas. Bij zijn crematie te Velzen (NH) sprak de waarnemend secretaris-generaal van Binnenlandse Zaken en was een bloemstuk van de Nederlandse regering aanwezig ³¹ Zijn weduwe plaatste een overlijdensadvertentie in het *Nieuwsblad van het Noorden*, mede namens de familie, ook namens zijn broers, behalve één. P. Comello Gerard Jan Comello was de jongere broer van Petrus (W.) Comello Deze P. Comello, die consequent ook zijn patroniem Willem gebruikte, was handelsreiziger in sigaren Als NSB-er kreeg hij de functie van vertegenwoordiger van de commissaris voor niet-commerciele verenigingen en stichtingen in Groningen en werd bovendien in de laatste oorlogsmaanden 'leider' van het woningbureau in de stad. April 1945 werd hij van zijn taken ontheven en als NSB-er geïnterneerd Over P. Comello bestaat een CABR-dossier

Verder waren er nog twee achterneven Comello in Noordoost Nederland actief Gerard Willem, te Amsterdam geboren, aldaar onderwijzer en later onderwijsinspecteur. Per 1 februari 1940 werd hij in Groningen inspecteur van het lager onderwijs, tijdens de oorlog door Tammens ontslagen en in 1945 herbenoemd en bleef als zodanig actief tot zijn vertrek in 1952 Hij was in Groningen mede-oprichter van de VVD ³² De andere achterneef was de te Rolde geboren Georg Willem Comello. Deze was in zijn loopbaan journalist en als lid van de NSB, burgemeester van Dwingeloo in 1944 en 1945.³³ Een bemoeienis van broer Petrus W. Comello met het verblijf van Gerard J. Comello aan de Kamplaan is uit te sluiten In 1946 was P.W. Comello niet meer verantwoordelijk voor huisvesting in Groningen.

Burgemeester Jan Tuin

Op het moment van benoeming tot burgemeester van Groningen, woonde Jan Tuin te Hoogezand aan de Noordersingel 25, in een pand van de gemeente waar hij eerder burgemeester was.³⁴ Volgens de woningkaart van de gemeente Groningen betrok Jan Tuin op 4 juni 1952 de villa aan de Kamplaan 8 Aan de verhuizing ging een zoektocht van enkele maanden naar een passende ambtswoning vooraf Toch kwam reeds in oktober 1951 bij het kabinet van de burgemeester een eerste aanbod van woonruimte binnen Het was een brief betreffende een 'burgemeesterswoning' van dominee Arjen van der Ziel van de Vrijgemaakte Kerk van Groningen-Zuid En een maand later vond er correspondentie over een huurpand plaats met Ph. Wallage Welke panden dit precies betrof is niet vermeld en ook om welke redenen men van huur afzag is niet bewaard gebleven. Deze stukken bereikten niet de agenda van B&W ³⁵ Het *Nieuwsblad van het Noorden* berichtte 30 april 1952 dat Jan Tuin per 1 juni in Helpman aan de Kamplaan 8 zou komen wonen. Blijkbaar bestond er toen overeenstemming over de huur van dit pand tussen de betrokken partijen.³⁶ Correspondentie hierover tussen Van Blankenstein-Serphos en burgemeester Tuin is niet aangetroffen in het register van ingekomen stukken van het kabinet van de burgemeester en niet vermeld in zijn privé-archief.³⁷ Dit versterkt de gedachte dat het om een privé-overeenkomst ging tussen Jan Tuin en de familie Van Blankenstein-Serphos Overigens vermelding van zo'n privé brief tussen de stukken van het kabinet van de burgemeester was gezien de eerdere berichten van Van der Ziel niet onmogelijk geweest en ook bij de ambtsvoorganger van Tuin, werd regelmatig privé correspondentie in geschreven

³¹ NvhN, 01-10-1946 en zie het in memoriam in NvhN, 25-08-1954

³² NvhN, 09-04-1952

³³ *Provinciale Drentsche en Asser Courant*, 11 april 1947

³⁴ Zie over hem Maarten Duijvendak & Bart de Vries (eds.), *Stad van het Noorden* (2003), 247-252

³⁵ GA toeg 1607 Gemeentebestuur van Groningen 1916-1965, kabinet burgemeester, inv no 209; Volg no 1294, ds A van der Ziel, 13-10-1951 en volg no 1535, Ph Wallage, 14-11-1951 Mogelijk betrof het de panden die zij zelf huurden, resp de Verlengde Oosterstraat 11 en Nassaulaan 1

³⁶ NvhN, 30 april 1952, 'Burgemeester Tuin wordt Helpenaar'

³⁷ GA toeg 3043, Archief Jan Tuin, 1919 – 1972

De gemeente had op grond van de Woonruimtetwet 1947 vergaande bevoegdheden. De wet beoogde leegstand te voorkomen en gaf het gemeentelijk huisvestingsbureau de mogelijkheid om bij vrijkomende woningen snel een passende huurder te vinden uit het bestand woningzoekenden. Daartoe bestonden de inschrijving als woningzoekende en de urgentielijsten met criteria. De uitvoerings-administratie van het bureau huisvesting is conform de regels niet bewaard gebleven, op één bijzonder onderdeel na. Indien de eigenaar van de woning niet 'op basis van vrijwilligheid' instemde met de nieuwe huurder, kon het hoofd van het gemeentelijke huisvestingsbureau een voorstel tot vordering doen bij B&W. Deze kon hiertoe besluiten na advies van een speciale commissie. In Groningen heeft zo'n procedure in de periode 1948 – 1963 bij vele tientallen panden plaats gehad. Twee voorbeelden met (andere) panden aan de Kamplaan mogen dit illustreren en werpt meer licht op de gehanteerde criteria en het belang van overleg in de procedure en de belangrijke rol van het huisvestingsbureau.³⁸

Zomer 1949 kwam door vertrek van de huurder de villa Kamplaan 4 vrij. Het gemeentelijk huisvestingsbureau stelde voor als nieuwe bewoners de geneesheer-directeur van het diaconessen ziekenhuis met zijn vrouw en vier kinderen. Echter de eigenaresse weigerde want zij was voornemens de woning te verkopen. In dit overleg kon het huisvestingsbureau met de eigenaresse geen overeenstemming bereiken over de beoogde koper (de potentiële bewoner), en het hoofd van het bureau stelde op 17 juni 1949 voor het pand te vorderen voor het genoemde gezin. B&W besloot 2 augustus 1949 de gehele woonruimte voor onbepaalde tijd te vorderen, na raadpleging van de vaste commissie van advies inzake vordering. Negen jaar later speelde weer zo'n procedure in de Kamplaan, nu bij nummer 5. De bewoner vertrok naar Haren en het huisvestingsbureau stelde de eigenaar voor de woning te verhuren aan de nieuwe hoogleraar economische geschiedenis en zijn vrouw en vier zonen. Ook hier weigerde de eigenaar, aangezien deze de woning in lege staat wenste te verkopen. Overleg leidde niet tot een oplossing, er bleek geen koper voorhanden en binnen een maand, op 3 september 1958, stelde het hoofd van het huisvestingsbureau aan B&W voor het pand te vorderen. B&W besloot na een unaniem advies van de vaste commissie inzake vordering en de eigenaar kreeg op 26 september 1958 een 'lastgeving' tot de vordering van het pand voor onbepaalde tijd.

De gemeente gebruikte dit vorderings-instrument ten behoeve van ingeschreven woningzoekenden als het overleg over bewoning met de eigenaar geen resultaat kreeg. Oordelend naar de gebruikte overwegingen in de procedure waren de status van inschrijving, de omvang van het gezin en het beroep van de vader daarbij belangrijke criteria. Het beroep valt te zien als indicator van welstand. Tevens waren de omvang en huurwaarde van de woning belangrijke gegevens. Voor deze verzamelde criteria werd in de correspondentie het begrip 'passend' gebruikt. Ook een eventuele koper (voor eigen gebruik) diende te 'passen' bij de woning.

Of er in april 1952 ten aanzien van de Kamplaan 8 overleg is geweest, kunnen we niet met zekerheid vaststellen, maar lijkt gezien het bovenstaande waarschijnlijk. Wellicht is uit het feit dat Kamplaan 8 niet is gevorderd op basis van de Woonruimtetwet 1947, af te leiden dat er overeenstemming werd bereikt.³⁹ T. van Blankenstein maakte in zijn memoires geen expliciete melding van overleg. Hij stelt

³⁸ GA toeg 1841, inv 385-c, Vorderingsbesluit woonruimte 1947. Dit dossier bevat vele tientallen vorderingen alfabetisch op straatnaam, GA toeg 1841, inv 384. Benoeming van een commissie van advies inzake vordering van woonruimte. Deze commissie bestond uit vijf personen, o.a. een bestuurslid van de vereniging van huiseigenaren "Door Eendracht Sterk", een directeur van een hypotheekbank en een lid van de raadscommissie Volkshuisvesting. De samenstelling werd jaarlijks door de raad bepaald.

³⁹ Helmstrijd, *Woonruimtetwet 1947*, p. 100-101 merkt op dat vordering ook kan plaatsvinden ten behoeve van een woning voor een burgemeester zelf.

dat 'de burgemeester van Groningen Jan Tuin [in dit huis] was ondergebracht' en het huisvestingsbureau hen als bewoners weigerde, zonder duidelijke motivering. In de getypte tekst van de memoires staat '... een bepaalde motivering hiervoor kan ik me niet herinneren ...', de laatste woorden doorgehaald en met balpen vervangen door 'gaf men niet'. Naar zijn oordeel, zo schreef hij verder '[had] de gemeente beslag gelegd op deze villa en ik heb altijd een sterk vermoeden gehad dat men ons gezin niet passend vond daar. We verkochten daarop voor fl. 33 000 Kamplaan 8 in de loop van 1953 aan de gemeente zodat burgemeester Tuin er kon blijven wonen'.⁴⁰

De vraag waarom de familie Van Blankenstein geen woonvergunning kreeg blijft onbeantwoord. Ze zullen bij het proces van rechtsherstel en beëindiging van het beheer door het NBI dit hebben aangevraagd, wellicht weer bij het vertrek van Comello in 1952. Of het gemeentelijke huisvestingsbureau negatief beschikte, en daarmee het gezin Van Blankenstein impliciet 'niet passend vond' is onwaarschijnlijk. Het gezin bestond immers uit zes personen, en als professie noteerde Van Blankenstein 'verftechnicus'.⁴¹ Echter op grond van de criteria voor toewijzing van woonruimte ging een (rijks) ambtenaar voor. Uit zijn toevoeging in de memoires 'gaf men niet' valt af te leiden dat er een vorm van overleg is geweest. Voor zover valt na te gaan is er door Van Blankenstein geen beroep aangetekend tegen dit besluit van het huisvestingsbureau op grond van de 'behoefte voor eigen gebruik'.

Op 7 november 1952 tekende T. van Blankenstein een formele opdracht aan makelaar J.L. la Gro tot verkoop van Kamplaan 8. Een week eerder al zond deze makelaar een brief aan B&W van Groningen, waarin het schreef "...dat ons de Verkoop is opgedragen van de helft van de dubbele Villa met tuin en Garage Kamplaan 8, bewoond door onze Burgemeester, de Heer J. Tuin. Koopprijs f 30 000. Dit is een zeer lage prijs".⁴² In de formele machtiging tot verkoop aan de makelaar stelde de eigenaar een termijn van twee maanden, het aanbod aan de gemeente gold tot en met 12 januari 1953. B&W gingen, zoals vermeld, snel op dit aanbod in. Op 4 november was het voorstel reeds kort onderwerp van gesprek in de commissie financiën waar de voorzitter, wethouder J. de Wilde mede deelde dat dit het perceel was dat 'door de burgemeester wordt bewoond' en de prijs van fl. 30.000 'laag is te achten. B. en W. zouden tot koop willen zien overgaan'. Bij de commissie bestond tegen de aankoop geen bezwaar.⁴³ De haast van de gemeente was begrijpelijk, gezien de door verkoper gestelde termijn en een eventuele andere koper, die wellicht op grond van de wens tot eigen bewoning, de huur aan de burgemeester zou kunnen opzeggen. Deze dreiging was onderdeel van de argumentatie in het raadsvoorstel tot aanschaf van de woning.

De mogelijke aankoop van Kamplaan 8 werd op 10 november 1952 in B&W besproken, en kwam daar ter tafel met positief advies van de commissie financiën. B&W besloot een raadsvoorstel plus wijziging van de begroting voor te bereiden.⁴⁴ Bij de bespreking in de gemeenteraad van 1 december 1952 was er toelichting en discussie over het voorstel tot aankoop. Een aantal raadsleden uitte een

⁴⁰ GA toeg 492, inv. 28, 'Memoires van T. van Blankenstein betreffende zijn familie en de firma R. Kranenburg 1855-1965'. De memoires werden in de jaren 1980 op papier gesteld.

⁴¹ Onder meer bij de formele opdracht tot verkoop en idem bij koopovereenkomst in 1953 van het huis aan de Verlengde Hereweg 132 liet Van Blankenstein 'Verf-technicus' als beroep noteren. Leggerartikel Helpman 2125.

⁴² GA toeg 1841 Gemeentebestuur van Groningen 1916 - 1965 inv. 952, nr. 39. Aankoop van het perceel Kamplaan 8.

⁴³ GA Toeg 1387, inv. 11, commissie van financiën, notulen 4 november 1952, punt 4.

⁴⁴ GA toeg 1607 Gemeentebestuur van Groningen (2), inv. 185 Agenda B&W, 10 november 1952. 13 'Schrijven van de raadsc. voor de Financiën d. d. 4 Nov. 1952 nopens aankoop perceel Kamplaan 8'. In de marge 'raadsvoordracht gereed maken (met Secr. bespreken)'

voorkeur voor een huis in of nabij het centrum, waar de burgemeesters meestal woonden.⁴⁵ De afstand tussen Grote Markt en de Kamplaan werd te groot geacht. De verantwoordelijke wethouder mw Aarsen-Jansen merkte op, dat het acht maanden had geduurd voordat een woning was gevonden en B&W was tevreden met het resultaat. Zij verwees daarbij naar de eveneens lastige zoektocht naar woonruimte voor de nieuwe gemeentesecretaris dhr Mr. M. Troostwijk eerder dat jaar. Verdere discussie vond niet plaats en de raad stemde in.⁴⁶ Ook werd de koopovereenkomst goedgekeurd door het Prijzenbureau voor Onroerende zaken in het Ambtsgebied Groningen, die toezag op de prijsvorming van koopwoningen. Na de koop werd het beheer van de woning overgedragen aan de Stichting Centraal Woningbeheer. Deze stichting verzocht de gemeentelijke huurcommissie 'een geldende huurprijs' vast te stellen om de ambtswoning te verhuren aan de burgemeester.⁴⁷ Na Jan Tuin zouden ook zijn opvolgers, Jan Berger en Harm Bouter, nog van dit pand gebruikmaken.

Er is een 10 procent verschil in de koopsom 30.000 gulden en de prijs zoals Van Blankenstein zich dertig jaar later herinnerde bij het schrijven van zijn memoires (fl. 33.000). In het algemeen is de verkoopprijs van een verhuurd pand lager dan de koopprijs van eenzelfde huis in lege staat. Het prijsverschil kan op verschillende manieren worden berekend. Uit de bronnen valt niet op te maken of, en hoe, dit in deze situatie is gedaan. Helder is dat het buurpand, Kamplaan 6, in 1954 werd verkocht in lege staat voor f 40.000, dat is ruim dertig procent meer.⁴⁸

De familie Van Blankenstein-Serphos kocht datzelfde jaar (1953) op een publieke veiling het pand Verlengde Hereweg 132 voor 27.000 gulden, dat zij die zomer betrokken.⁴⁹ Vanaf dat moment woonden ze om de hoek bij de gemeentesecretaris mr. Maurits Troostwijk, die een jaar eerder op de Savornin Lohmanlaan was komen wonen. In de memoires van T. van Blankenstein werd hij 'een goede persoonlijke vriend' genoemd en ook met burgemeester Jan Tuin ontstond, volgens dezelfde bron, een vriendschappelijke relatie.

Afrondende opmerkingen

Op verschillende pagina's in de brieven van B. van Blankenstein is een onderliggende argumentatie aanwezig die toe redeneert naar een uitkomst. Geparafraseerd luidt deze: het pand Kamplaan 8 kan beschouwd worden als ideale ambtswoning voor hoge ambtenaren; daarom gevorderd voor Duitse (hoge) officieren, kreeg door vordering een 'publieke bestemming', daarom bewoond door een hoge brandweerman; en daarom de nieuwe ambtswoning van de burgemeester. Deze gedachtegang vindt geen steun in de bronnen; de vordering ten behoeve van de Wehrmacht gaf het pand geen publieke functie en in het perspectief van het gemeentebestuur was Kamplaan als burgemeesterswoning niet

⁴⁵ De drie hieraan voorafgaande burgemeesters huurden een villa aan het Zuiderpark, daarvoor woonden de meeste burgemeesters rond de Ossenmarkt. Zie bijvoorbeeld Beno's Stad no. 363, Ambtswoningen Groninger burgemeesters (4-6-2009) <https://www.youtube.com/watch?v=JbU3vHpSYwU>

⁴⁶ Zie Handelingen Gemeenteraad 1 december 1952, p. 116 en de bijlagen voordracht van B&W 133 'nopens aankoop perceel Kamplaan 8 en aanwijzing daarvan als ambtswoning' en Voordracht van B&W 484 'nopens aankoop van het perceel de Savornin Lohmanlaan 40 en aanwijzing daarvan als ambtswoning Groningen

⁴⁷ GA toeg 1841, inv. 952, nr. 39 'Aankoop van het perceel Kamplaan 8'

⁴⁸ Vaak wordt bij verkoop in verhuurde staat 70 procent van de leegwaarde (de executiewaarde) als een redelijke prijs gezien, terwijl de hedendaagse belastingheffing uitgaat van een leegwaarde ratio van tussen de 45 en 85 procent. Het bedrag van f 40.000 is te vinden in Hyp4 1494/1. Bij oplevering bedroegen de kosten voor de percelen resp. f 5.652,50 voor 6 (Hyp4 1141/103) en f 5.651 voor 8 (Hyp4 1143/25). Het perceel van no. 6 is een paar centiares groter.

⁴⁹ GA toeg 492, inv. 28 'Memoires van T. van Blankenstein', Leggerartikel Helpman 2125

ideaal. Daarom ook het besprokene dat als er een andere woning beschikbaar kwam, die zonder meer als ambtswoning bestempeld kon worden.

Met grote waarschijnlijkheid kan worden vastgesteld dat het huisvestingsbureau en Jan Tuin als potentiële huurder vóór 30 april 1952 overeenstemming bereikten met de eigenaren van Kamplaan 8 over de verhuur van het pand aan Tuin, ingaande 1 juni 1952. Hiervoor moet het de gemeente dus een vergunning voor hebben afgegeven. Maar een bewijs op schrift is niet bewaard gebleven. Tuin werd gedurende zijn 14-jarige ambtsperiode een populaire burgemeester. Bij zijn afscheid werd hij getypeerd als 'evenwichtig', 'weloverwogen', 'vriendelijk' en wellicht wat weinig 'dynamisch'.⁵⁰ Het is de vraag of hij deze reputatie zou hebben gekregen wanneer hij zijn burgemeesterschap was begonnen met een dubieuze verwerving van een villa aan de Kamplaan. Immers in deze jaren was de woningnood zo'n belangrijk en politiek beladen vraagstuk dat een burgemeester die de woningtoewijzingsregels omzeilde, politieke schade had opgelopen. De oppositie tegen het gemeentelijk huisvestingsbeleid had daar gebruik van gemaakt, en daar is in de raadsnotulen of pers geen aanwijzing voor.⁵¹

De morele vraag of aan de nabestaanden van de mevrouw Serphos-Menko, het gezin Van Blankenstein-Serphos, direct een woonvergunning had moeten worden verleend is lastig te beantwoorden. We zijn nu, in 2022, wellicht geneigd tot een bevestigend antwoord. In de naoorlogse jaren lag dit anders. Er was ernstige woningnood en het beleid was dat ambtenaren voorrang hadden voor de hun passende woningen. Men wenste geen onderscheid te maken tussen oorlogsslachtoffers bij toewijzing van de schaarse woningen. Toch dient bij dit beeld wel een kanttekening te worden geplaatst. In de weken direct na de bevrijding eigende tal van mensen zich woningen toe, onder meer huizen van op dat moment geïnterneerde NSB-ers. Een geordende woningtoewijzing, op grond van geldende regelingen, was nog niet effectief in de bevrijdingsmaanden en de zomer 1945. De situatie was chaotisch. Er bestaat een veelzeggende dagregister, door een ambtenaar bijgehouden van 18 april tot en met 6 juni 1945 ten behoeve van de burgemeester, waaruit de chaotische toewijzing en toe-eigening van woonruimte blijkt en de manier waarop reglementering langzaam praktijk werd. Voorrang kregen op dat moment de uit hun woning gezette spoorwegambtenaren en mensen uit de illegaliteit. Maar soms bleken ook anderen met goede contacten succes te hebben. Voor de meeste mensen duurde het lang en was het resultaat vaak anders dan gewenst.⁵² Een extra strikte toepassing van de regels voor woningtoewijzing is in reactie hierop begrijpelijk.

Het is mogelijk, maar moeilijk vast te stellen, dat het echtpaar Blankenstein-Serphos zich gedwongen voelden het pand Kamplaan 8 aan Jan Tuin te verhuren en het vervolgens aan de gemeente te verkopen. Dhr. Van Blankenstein jr. stelt nadrukkelijk dat er geen financiële redenen waren om de woning te verkopen, de financiële administratie van zijn vader geeft geen aanleiding tot zo'n suggestie. In elk geval betrof het geen gedwongen verkoop zoals de ANBO of NGV die organiseerden op basis van de Duitse verordeningen. Wel betekende de verkoop in verhuurde staat, zeer waarschijnlijk, voor hen een lagere opbrengst uit deze verkoop.

⁵⁰ Duijvendak & De Vries (eds.), *Stad van het Noorden*, 251-152.

⁵¹ De CPN, een belangrijke oppositiepartij in de Groningse gemeenteraad, repte niet over de Groningse burgemeesterswoning. In *NvhN* en in het blad *De Waarheid* werd er verder niet over geschreven.

⁵² GA toeg 1983, inv. 21, kabinet van de burgemeester van Groningen, stukken betreffende bemoeiingen met bestaande woningen, 1945-1961. Dagregister van mr. J. F. Jansen ten behoeve van de burgemeester, 18 april - 6 juni 1945.

23

Van: Koen Schuling
Verzonden: zondag 8 mei 2022 07:39
Aan:
CC:
Onderwerp: Re resultaten afrondend onderzoek Kamplaan 8
Bijlagen: Brief aan de heer - 5 mei 2022.pdf

Ik denk dat we nu onze afspraak maar in de aanbieding moeten gooien. Namelijk dat een commissie in het leven roepen die tot een redelijk en gedragen voorstel komt. Met alle correspondentie die er ligt zou dat in een goed voorbereid gesprek moeten kunnen lukken waarbij de heer [naam] uiteraard ook enig respect wordt gegund als de commissie haar idee heeft geformuleerd.

Ik breng daarbij nog het verzoek van de synagoge in herinnering dat ik nog separaat hierna zal doen toekomen.

Uitgaande van de woorden die ik vorige week uitsprak, we moeten nu wel het goede doen

Koen

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 7 mei 2022 om 21.36 heeft [naam] > het volgende geschreven:

Goedenavond allen,
Bijgaand de reactie van dhr. [naam] op het laatste (..) aanvullende onderzoek door [naam]

Hij volhardt in de claim.

Goed voor nu er kennis van te nemen

En van belang er komende maandag met elkaar over van gedachten te wisselen.

Inhoud - proces:

Inhoud: zijn reactie vraagt helaas toch weer tot (allerm minst voor onszelf) om bepaalde uitspraken ofwel te bevestigen ofwel te weerleggen. [naam], kun je jezelf nog weer opladen dat op te pakken?

Proces. er zal tussen de gemeente en [naam] niet tot overeenstemming gekomen worden.

Het is nu een situatie van welles-nietes geworden. Klassiek in de tegenstelling met standpunten.

Terwijl het (denk ik) gaat om de onderliggende belangen. Daar waar de emotie sterk is.

We hadden de gedachte om - als [naam] zou gaan volharden in zijn claim- een externe commissie van deskundige wijzen te vragen om advies aan ons als gemeente.

Daar moeten we het maandag over gaan hebben

Waarom direct maandag?

Het programma nieuwsuur maakt een item over het landelijk beeld van de gemeentelijke onderzoeken rond het Joodse vastgoed. Dinsdag komen zij naar Groningen en willen praten met

Koen [naam] is dan ook present. En de Kamplaan is ook specifiek benoemd als casus.

We moeten dat voorbereiden en een lijn uitzetten over de Kamplaan

Dat zou volgens mij vooral nog moeten zijn. we zijn in gesprek, aan de pers geen inhoudelijke mededelingen daarover

Ik plan een overleg in voor a s maandag /ik met als resultaat een advies aan Koen en misschien als er tijd voor is nog een contact met Koen daarover

Voor nu:
Allen nog een goed weekend,
Hartelijke groeten,

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van:
Datum: 7 mei 2022 om 20:25:49 CEST
Aan:
Kopie:
Onderwerp: RE: resultaten afrondend onderzoek Kamplaan 8

Beste Meneer

Dank U voor het telefoontje van gisteravond en ook dank voor de vriendelijk voicemail boodschap die U achter liet – en die ik pas later in de avond hoorde Uw aanbod ius zeer gewaardeerd – en ik neem graag een “rain-check”.

Zoals afgesproken, bijgaande is de pdf versie van mijn antwoord die ik U per aangetekende post heb opgestuurd, met ook kopies aan de Burgemeester en Secretaris van de Gemeente

Als U na kennis te hebben genomen van bijgaande mij nog graag even wil spreken, dan laat me even weten op welke tijd dat U dit uitkomt. Ik ben de gehele zondag beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

P S. Als onverhoopt mijn telefoon niet antwoord kan U mij ook bereiken op

From
Sent: Friday, April 22, 2022 3:18 PM
To:
Cc:
Subject: RE. resultaten afrondend onderzoek Kamplaan 8

Geachte heer

Op 11 april hebben wij u de definitieve reactie van professor -
toegestuurd op de met u gevoerde correspondentie over de woning Kamplaan 8

Ik zegde u toe daarop deze week onze eerste reactie op te geven (ik heb ook al even u geprobeerd te bellen en uw voicemail ingesproken)

Enkele opmerkingen vooraf.

In historisch onderzoek wordt getracht zo compleet mogelijk te antwoorden op vragen. Dat gebeurt op basis van het beschikbare materiaal. Een feitelijke en heldere weergave van de gebeurtenissen is immers belangrijk. Echter, niet alles is altijd met zekerheid vast te stellen. Allerlei zaken die we nu zouden willen weten, zijn nooit opgeschreven. En niet alles wat in documenten is genoteerd is bewaard gebleven. Op grond van de Archiefwet gelden voor overheidsdocumenten bepaalde bewaartermijnen. Per soort materiaal verschillen deze. Documenten die de hoofdlijnen van het beleid vastleggen moeten lang worden bewaard. Terwijl documenten die ontstaan in de uitvoering van het beleid vaak een korte tijd worden bewaard. Voor bedrijven en particulieren geldt de archiefwet overigens niet. Hiervan is slechts incidenteel materiaal bewaard. Dit betekent dat niet op alle vragen over het verleden een goed en volledig antwoord mogelijk is. Er blijven vaak vragen over. En dat kan heel vervelend zijn.

Het rapport “lege plekken” biedt een diepgaand beeld van de verwickelingen in deze jaren. In het onderzoek naar gedwongen verkoop en de rol van de gemeente daarbij zijn alle ingangen van de zogenaamde Verkaufsbücher nagelopen. Dit betroffen de gedwongen verkopen volgens Verordening 154/1941. Tevens zijn alle ingangen nagelopen van de gedwongen verkopen op grond van verordening 102/1941 van landbouwgronden. In aanvulling hierop is een steekproef van 1·5 getrokken uit de adressen van joodse inwoners in de toenmalige gemeente Groningen. Voorts zijn de vermeldingen in de gemeentelijke administraties van aankoop, vordering en onteigening nagezocht. Bovendien is er uitgebreid gezocht naar aanwijzingen betreffende navorderingen van belastingen. De combinatie van deze onderzoekslijnen maken het mogelijk betrouwbare conclusies te trekken.

Onze beoordeling op basis van het onderzoeksrapport van professor

Voorop willen wij stellen dat wij getracht hebben met uiterste zorgvuldigheid en respect op de door u gestelde punten in te gaan. Daarbij realiseren wij ons terdege dat het beeld van de toenmalige situatie niet meer compleet gemaakt kan worden: direct betrokkenen zijn overleden, stukken inmiddels vernietigd en daarnaast zijn ook regelgeving en bijbehorende normen en waarden na 70 jaar anders. Daarnaast willen wij deze casus niet met een puur juridische bril beschouwen, maar met een perspectief van moraal en fatsoen. Daarbij stellen wij wel voorop dat standpunten gebaseerd dienen te zijn op de nog wel beschikbare feiten, en de opvattingen die deskundigen zoals de heer [naam] die aan ons voor hebben gelegd. Waar overigens ook de goede naam van burgemeester [naam] een rol speelt, zie verder.

Wij menen te mogen constateren dat professor [naam] een zeer uitgebreid en zorgvuldig nader onderzoek heeft verricht, waarin hij op alle relevante aspecten is ingegaan. We constateren daarnaast dat professor [naam] een aantal feiten boven tafel haalt die een ander licht op de situatie geeft dan u eerder in uw brieven veronderstelde.

Dat geldt met name voor een aantal, in onze ogen relevante aspecten, vereenvoudigd weergegeven:

- Als eerste geldt dat er geen sprake was van het formeel vorderen van de woning door de gemeente van uw ouders. Verder heeft de heer [naam] geconstateerd dat de vordering die in de oorlog was gepleegd begin 1946 is opgeheven. Dat laat onverlet dat uw ouders niet in de gelegenheid werden gesteld om de eigen woning te bewonen. Dat moet overigens ook geconstateerd worden ten aanzien van andere woningen van huiseigenaren in de stad Groningen in die tijd. Door de woningnood werd er een beleid

gevoerd waarbij woningen “passend” en met voorrangregels werden verdeeld.

- Ten tweede valt niet aantoonbaar vast te stellen dat voormalig burgemeester [] een kwalijke rol zou hebben gespeeld. Professor [] vindt het zeer aannemelijk dat er een huurovereenkomst tot stand is gekomen tussen uw ouders en burgemeester []. Dat zou overigens ook goed passen bij de constatering dat de verhouding tussen uw ouders met burgemeester [] goed was (evenals met gemeentesecretaris []).
- Als derde relevant punt willen we noemen de kwestie rond de verkoop aan de gemeente van de woning Kamplaan 8. We constateren dat de gemeente de door de makelaar van uw ouders gestelde vraagprijs heeft betaald, en daarbij ook voldaan heeft aan de door de makelaar gestelde termijn. De besluitvormingsprocedure is gezien de zeer korte doorlooptijd in diverse gremia zeer kort geweest. Niet uit te sluiten valt dat de gemeente en uw ouders hierbij tot een overeenkomst zijn gekomen, voor een gedwongen verkoop ziet professor [] geen aanknopingspunten
- Daarnaast valt uit de desbetreffende raadsstukken (u ook toegezonden) af te leiden dat de gemeente de overtuiging had dat de verkoop aan een ander (derde) de huurbescherming die burgemeester [] genoot doorbroken zou worden

Dit is hoe wij de situatie en met name de feiten op dit moment duiden. Wij realiseren ons daarbij terdege dat er een verschil kan zijn in beleving vanuit uw perspectief

Wij willen u hierbij in de gelegenheid stellen op onze voorlopige duiding te reageren. Tevens verzoeken wij u aan te geven of u nog andere feiten en omstandigheden ter beschikking heeft, die een nog een ander licht op de situatie kan geven. Naar aanleiding van uw reactie zullen wij ons standpunt bepalen, en u daarna informeren over de procedure voor het vervolg.

Met vriendelijke groet,

Van:

Verzonden: woensdag 13 april 2022 21:54

Aan:

CC:

Onderwerp: RE: resultaten afrondend onderzoek Kamplaan 8

Beste Meneer [],

Hartelijk dank voor Uw e-mail

Net als U, zal ik met aandacht het nadere onderzoek rapport lezen

Hierbij wil ik U en Uw familie graag fijne, gezellige en vooral ook gezonde paasdagen toewensen.

Ik hoop volgende week verder van u te horen

Met vriendelijke groet,

From:

Sent: Monday, April 11, 2022 3.15 PM

To: _____

Cc:

Subject: resultaten afrondend onderzoek Kamplaan 8

Goedemiddag meneer

Bijgaand ontvang u de resultaten van het nadere onderzoek dat professor heeft gedaan naar de Kamplaan 8

Wij gaan de inhoud ervan bestuderen en dat zult u zeker ook willen doen. Volgende week, na Pasen, zal ik hierover weer contact met u opnemen.

Separaat ontvangt u vandaag of morgen een uitnodiging voor de informatieve publieksbijeenkomst over het uitgevoerde hoofdonderzoek Lege Plekken (rapport en boek), welke wordt gehouden op 29 april a.s. in de Synagoge te Groningen. In de bijeenkomst wordt ingegaan op de hoofdlijnen van het onderzoek en de betekenis ervan voor Groningen en haar samenleving anno 2022. We gaan dan overigens niet in op individuele casuïstiek.

Met vriendelijke groet,

24

Van:
Verzonden: zondag 8 mei 2022 16:12
Aan:
CC: Koen Schuiling
Onderwerp: Re resultaten afrondend onderzoek Kamplaan 8
Bijlagen: Reactie_ _op_ _5_mei_8_mei.pdf
↳ laatste pagina

Beste
bijgaand mijn reactie op de brief van van 5 mei. Morgen ben ik eventueel telefonisch wel bereikbaar, maar zit dan in het archief te Coevorden, voor (vergelijkbaar) onderzoek.
met vriendelijke groet

Prof.dr
Professor emeritus of Economic, Social & Regional History
University of Groningen

On Sat, May 7, 2022 at 9.36 PM · wrote:
Goedenavond allen,
Bijgaand de reactie van dhr op het laatste (...) aanvullende onderzoek door

Hij volhardt in de claim.

Goed voor nu er kennis van te nemen.

En van belang er komende maandag met elkaar over van gedachten te wisselen

Inhoud - proces.

Inhoud: zijn reactie vraagt helaas toch weer tot (allerm minst voor onszelf) om bepaalde uitspraken ofwel te bevestigen ofwel te weerleggen. Kun je jezelf nog weer opladen dat op te pakken?

Proces. er zal tussen de gemeente en niet tot overeenstemming gekomen worden. Het is nu een situatie van welles-nietes geworden. Klassiek in de tegenstelling met standpunten. Terwijl het (denk ik) gaat om de onderliggende belangen. Daar waar de emotie sterk is.

We hadden de gedachte om - als zou gaan volhardten in zijn claim- een externe commissie van deskundige wijzen te vragen om advies aan ons als gemeente.

Daar moeten we het maandag over gaan hebben.

Waarom direct maandag?

Het programma nieuwsuur maakt een item over het landelijk beeld van de gemeentelijke onderzoeken rond het Joodse vastgoed. Dinsdag komen zij naar Groningen en willen praten met Koen is dan ook present. En de Kamplaan is ook specifiek benoemd als casus.

We moeten dat voorbereiden en een lijn uitzetten over de Kamplaan.

Dat zou volgens mij vooral nog moeten zijn: we zijn in gesprek, aan de pers geen inhoudelijke mededelingen daarover.

Ik plan een overleg in voor a.s maandag ik met als resultaat een advies aan Koen en misschien als er tijd voor is nog een contact met Koen daarover.

Voor nu:

Allen nog een goed weekend,

Hartelijke groeten,

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van:

Datum: 7 mei 2022 om 20:25:49 CEST

Aan:

Kopie:

Onderwerp: RE: resultaten afrondend onderzoek Kamplaan 8

Beste Meneer

Dank U voor het telefoontje van gisteravond en ook dank voor de vriendelijk voicemail boodschap die U achter liet – en die ik pas later in de avond hoorde. Uw aanbod is zeer gewaardeerd – en ik neem graag een “rain-check”.

Zoals afgesproken, bijgaande is de pdf versie van mijn antwoord die ik U per aangetekende post heb opgestuurd, met ook kopies aan de Burgemeester en Secretaris van de Gemeente

Als U na kennis te hebben genomen van bijgaande mij nog graag even wil spreken, dan laat me even weten op welke tijd dat U dit uitkomt. Ik ben de gehele zondag beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

P.S. Als onverhoopt mijn telefoon niet antwoord kan U mij ook bereiken op

From:

Sent: Friday, April 22, 2022 3:18 PM

To:

Cc:

Subject: RE: resultaten afrondend onderzoek Kamplaan 8

Geachte heer

Op 11 april hebben wij u de definitieve reactie van professor [naam] toegestuurd op de met u gevoerde correspondentie over de woning Kamplaan 8.

Ik zegde u toe daarop deze week onze eerste reactie op te geven (ik heb ook al even u geprobeerd te bellen en uw voicemail ingesproken)

Enkele opmerkingen vooraf.

In historisch onderzoek wordt getracht zo compleet mogelijk te antwoorden op vragen. Dat gebeurt op basis van het beschikbare materiaal. Een feitelijke en heldere weergave van de gebeurtenissen is immers belangrijk. Echter, niet alles is altijd met zekerheid vast te stellen. Allerlei zaken die we nu zouden willen weten, zijn nooit opgeschreven. En niet alles wat in documenten is genoteerd is bewaard gebleven. Op grond van de Archiefwet gelden voor overheidsdocumenten bepaalde bewaartermijnen. Per soort materiaal verschillen deze. Documenten die de hoofdlijnen van het beleid vastleggen moeten lang worden bewaard. Terwijl documenten die ontstaan in de uitvoering van het beleid vaak een korte tijd worden bewaard. Voor bedrijven en particulieren geldt de archiefwet overigens niet. Hiervan is slechts incidenteel materiaal bewaard. Dit betekent dat niet op alle vragen over het verleden een goed en volledig antwoord mogelijk is. Er blijven vaak vragen over. En dat kan heel vervelend zijn.

Het rapport "lege plekken" biedt een diepgaand beeld van de verwickelingen in deze jaren. In het onderzoek naar gedwongen verkoop en de rol van de gemeente daarbij zijn alle ingangen van de zogenaamde Verkaufsbucher nagelopen. Dit betroffen de gedwongen verkopen volgens Verordening 154/1941. Tevens zijn alle ingangen nagelopen van de gedwongen verkopen op grond van verordening 102/1941 van landbouwgronden. In aanvulling hierop is een steekproef van 1·5 getrokken uit de adressen van joodse inwoners in de toenmalige gemeente Groningen. Voorts zijn de vermeldingen in de gemeentelijke administraties van aankoop, vordering en onteigening nagezocht. Bovendien is er uitgebreid gezocht naar aanwijzingen betreffende navorderingen van belastingen. De combinatie van deze onderzoekslijnen maken het mogelijk betrouwbare conclusies te trekken.

Onze beoordeling op basis van het onderzoeksrapport van professor

Voorop willen wij stellen dat wij getracht hebben met uiterste zorgvuldigheid en respect op de door u gestelde punten in te gaan. Daarbij realiseren wij ons terdege dat het beeld van de toenmalige situatie niet meer compleet gemaakt kan worden. Direct betrokkenen zijn overleden, stukken inmiddels vernietigd en daarnaast zijn ook regelgeving en bijbehorende normen en waarden na 70 jaar anders.

Daarnaast willen wij deze casus niet met een puur juridische bril beschouwen, maar met een perspectief van moraal en fatsoen. Daarbij stellen wij wel voorop dat standpunten gebaseerd dienen te zijn op de nog wel beschikbare feiten, en de opvattingen die deskundigen zoals de heer [naam] die aan ons voor hebben gelegd. Waar overigens ook de goede naam van burgemeester [naam] een rol speelt, zie verder.

Wij menen te mogen constateren dat professor [naam] een zeer uitgebreid en zorgvuldig nader onderzoek heeft verricht, waarin hij op alle relevante aspecten is ingegaan. We constateren

daarnaast dat professor [redacted] een aantal feiten boven tafel haalt die een ander licht op de situatie geeft dan u eerder in uw brieven veronderstelde.

Dat geldt met name voor een aantal, in onze ogen relevante aspecten, vereenvoudigd weergegeven.

- Als eerste geldt dat er geen sprake was van het formeel vorderen van de woning door de gemeente van uw ouders. Verder heeft de heer [redacted] geconstateerd dat de vordering die in de oorlog was gepleegd begin 1946 is opgeheven. Dat laat onverlet dat uw ouders niet in de gelegenheid werden gesteld om de eigen woning te bewonen. Dat moet overigens ook geconstateerd worden ten aanzien van andere woningen van huiseigenaren in de stad Groningen in die tijd. Door de woningnood werd er een beleid gevoerd waarbij woningen “passend” en met voorrangregels werden verdeeld.
- Ten tweede valt niet aantoonbaar vast te stellen dat voormalig burgemeester [redacted] een kwalijke rol zou hebben gespeeld. Professor [redacted] vindt het zeer aannemelijk dat er een huurovereenkomst tot stand is gekomen tussen uw ouders en burgemeester [redacted]. Dat zou overigens ook goed passen bij de constatering dat de verhouding tussen uw ouders met burgemeester [redacted] goed was (evenals met gemeentesecretaris [redacted]).
- Als derde relevant punt willen we noemen de kwestie rond de verkoop aan de gemeente van de woning Kamplaan 8. We constateren dat de gemeente de door de makelaar van uw ouders gestelde vraagprijs heeft betaald, en daarbij ook voldaan heeft aan de door de makelaar gestelde termijn. De besluitvormingsprocedure is gezien de zeer korte doorlooptijd in diverse gremia zeer kort geweest. Niet uit te sluiten valt dat de gemeente en uw ouders hierbij tot een overeenkomst zijn gekomen, voor een gedwongen verkoop. Ziet professor [redacted] geen aanknopingspunten.
- Daarnaast valt uit de desbetreffende raadsstukken (u ook toegezonden) af te leiden dat de gemeente de overtuiging had dat de verkoop aan een ander (derde) de huurbescherming die burgemeester [redacted] genoot doorbroken zou worden.

Dit is hoe wij de situatie en met name de feiten op dit moment duiden. Wij realiseren ons daarbij terdege dat er een verschil kan zijn in beleving vanuit uw perspectief.

Wij willen u hierbij in de gelegenheid stellen op onze voorlopige duiding te reageren. Tevens verzoeken wij u aan te geven of u nog andere feiten en omstandigheden ter beschikking heeft, die een nog een ander licht op de situatie kan geven. Naar aanleiding van uw reactie zullen wij ons standpunt bepalen, en u daarna informeren over de procedure voor het vervolg.

Met vriendelijke groet,

Wij gaan de inhoud ervan bestuderen en dat zult u zeker ook willen doen. Volgende week, na Pasen, zal ik hierover weer contact met u opnemen.

Separaat ontvangt u vandaag of morgen een uitnodiging voor de informatieve publieksbijeenkomst over het uitgevoerde hoofdonderzoek Lege Plekken (rapport en boek), welke wordt gehouden op 29 april a.s. in de Synagoge te Groningen.

In de bijeenkomst wordt ingegaan op de hoofdlijnen van het onderzoek en de betekenis ervan voor Groningen en haar samenleving anno 2022.

We gaan dan overigens niet in op individuele casuïstiek

Met vriendelijke groet,

Beste

Bijgaand mijn reactie op de brief van dhr. [naam] van 5 mei.

Ad.1 Tav de openingszin op p 1 van dhr. [naam] Het is een feit dat de woning na de oorlog niet opnieuw gevorderd was. Dat is geen 'mening', zoals hij suggereert. Een mening en een feit zijn verschillende dingen. De militaire vorderingen eindigden ten laatste op 4 mei 1946. Op dat moment vervielen alle vorderingen die gedaan waren onder de bijzonder staat van beleg.¹ Dat betekende dat voordien de laatste Canadezen waren vertrokken, ook uit de Kamplaan. De opheffing van de vorderingen was een proces dat in zomer 1945 startte en waarbij alle door de Canadezen (en soms Amerikanen) gebruikte panden weer een civiele bestemming kregen. Het militaire gezag heeft dit bijgehouden voor overheidsgebouwen, zoals scholen (zomer en najaar 1945). Voor andere gebouwen bestaat geen gedetailleerde lijst met gegevens over wanneer ze vrij vielen. Maar hierover bestond duidelijk overleg tussen de Canadezen, het militair gezag en het gemeentebestuur.²

De gemeente heeft na 1945 geen gebruik gemaakt van het middel 'vordering' bij Kamplaan 8. De toewijzing aan de rijksambtenaar [naam] was gewoon mogelijk op grond van de regels van de gemeentelijke Woonruimte-verordening van 16 juli 1945. Voor de lokale verordening te Groningen veranderde de praktijk weinig met de woonruimtetwet van 1947. Dit is geen "een anti-datering, die door de tijdlijn der gebeurtenissen ondergraven wordt" zoals [naam] stelt op p 2.

De verbazing van dhr. [naam] over de consequenties van de woonruimteregeling is goe voorstelbaar vanuit hedendaags perspectief. Maar de strikte toepassing toen, is begrijpelijk vanuit een begrip van de periode na de oorlog, waarbij in de ogen van het toenmalige landsbestuur het essentieel was om ambtenaren goed te huisvesten om orde en rechtshandhaving te stimuleren, er tegelijk bijzonder grote woningnood was in plaatsen zoals Groningen en bovendien geen sprake was van een aparte status voor Joodse slachtoffers.

Maar tegelijk, [naam] heeft een punt dat een situatie van samenwoning wellicht had gekund - het pand was groot genoeg. We zien dat bij andere panden, samenwoning wordt toegestaan, zelfs tussen terugkerende Joodse gezinnen en leden van het gezin van de (geïnterneerde) oorlogskoper.³ Vanuit ons perspectief had dat wellicht meer recht gedaan aan de belangen van de nabestaanden [naam]. De slotzin in de vet gezette samenvatting bij punt 1 op p 2 is niet op feiten gebaseerd.

Tav zijn punten 2 en 5. In het onderzoek is inderdaad geen huurovereenkomst aangetroffen. Er komen in de boekhouding van [naam] huurinkomsten binnen in de periode dat [naam] aan de Kamplaan woonde, maar bij die bedragen staan geen namen van huurders of adressen. De huurinkomsten kunnen daarmee ook het eigendom te Enschede betreffen. In de omliggende documenten werd soms wel en soms niet het woord 'huur' of 'huurder' gebruikt. Het wordt niet gebruikt in de vergadering van de commissie financiën op 4 november 1952, waar het voorstel tot aanschaf van Kamplaan 8 kort aan de orde komt en de voorzitter, wethouder [naam] mededeelde dat dit het perceel was dat 'door de burgemeester wordt bewoond'.

¹ Besluit E 103 van 11 september 1944 houdende vaststelling van het vorderingsbesluit Woonruimte, artikel 11 bepaalde dat de burgemeester een vordering kon beeindigen, Besluit E 93 van 17 september 1944 houdende vaststelling van bezettingsmaatregelen. Opgenomen in Militair Gezag, *Herstel wetgeving Tekstuitgave van de wettelijke regelingen uitgevaardigd met het oog op de bevrijding van Nederland*, deel 1, p. 338-370

² O.a. GA Toegang 63 Militair Gezag, inv. 189 Brief 7 september 1945 gemeentebestuur van Groningen no 8756 aan provinciaal militair commissariaat te Haren. Betreffende opheffing vordering gebouwen.

³ Lege plekken Ontvreemding van Joods vastgoed en rechtsherstel in de gemeente Groningen (1940-1955) (Rapport) p. 33

schrift inderdaad in zijn memoires dat 'in de Kamplaan 8 "de burgemeester van Groningen was ondergebracht" Het begrip 'huur' en huurder' komen wel voor in de aanbiedingsbrief aan de gemeenteraad van 14 november 1952. In de aanbiedingsbrief staat expliciet: "zoals U bekend zal zijn is de burgemeester huurder van dit pand". En er wordt in de motivatie tot aanschaf van het pand gewezen op de mogelijkheid dat indien het pand in handen van derden zou overgaan, deze nieuwe eigenaar de huur aan zou kunnen opzeggen 'terwijl een beroep op huurbescherming niet afdoend moet worden geoordeeld.'⁴ Dit verwijst naar een mogelijke verkoop aan een potentiële bewoner die voldeed aan de vereisten van de woningtoewijzingsregelingen. Zoals uit de besprekingen van andere vorderingen van panden op basis van de Woonruimtetwet 1947 bleek, was dat immers een noodzaak⁵

Het is onjuist, zoals twee keer stelt op p. 3 dat burgemeester in 1951 al in Groningen woonde. Hij betrok het huis Kamplaan 8 in juni 1952 vanaf zijn eerdere woning aan de Noordersingel 25 in Hoogezand.

Afsluitend:

Een sluitend bewijs dat als huurder aan de Kamplaan woonde en dat er een huurovereenkomst is gesloten tussen hem en de eigenaar bestaat inderdaad niet. Het is een waarschijnlijkheid, volgens de regels van de woningtoewijzing.

Deze waarschijnlijkheid steunt op drie overwegingen.

- 1) Het mag worden verondersteld dat de regels werden gevolgd door een recent benoemde burgemeester. Een gerucht van nepotisme had zijn politieke en bestuurlijke positie kunnen schaden. Daarvan blijkt niet.
- 2) De woning kon aan hem worden toegewezen op grond van de woonruimtetwet 1947 en de daarop gebaseerde gemeentelijke verordening. Als hoge ambtenaar had hij voorrang. Maar instemming van de eigenaar was daarbij wel een vereiste.
- 3) Indien er geen overeenstemming zou zijn bereikt in overleg tussen huisvestingsbureau, eigenaar en potentiële bewoner had toewijzing bij vordering kunnen plaats hebben. Dat is niet nodig geweest.

De conclusie blijft staan dat 'zeer waarschijnlijk' met instemming van de eigenaar met een huurovereenkomst aan de Kamplaan 8 woonachtig was.

8 mei 2022.

⁴ 133 Voordracht van Burg en Weth. nopens aankoop perceel Kamplaan 8 Groningen, 14 November 1952 Aan de Raad

⁵ Zie mijn notitie 'Kamplaan 8 vervreemding, rechtsherstel en aanschaf door de gemeente' dd 6 april 2022, p. 10

25

Van:
Verzonden: maandag 9 mei 2022 15:21
Aan: Koen Schuiling
CC:
Onderwerp: gesprekken vanochtend met

Dag Koen

Vanochtend (lang) en vroeg in de middag (kort) heb ik telefonisch contact gehad met

Vanochtend:

- Hij meldde mij dat hij morgenochtend 09:30 wordt geïnterviewd door Nieuwsuur, hier in Groningen
- heeft e e a. georganiseerd
- Ik heb aangegeven het ongemakkelijk te vinden omdat het morgen met Nieuwsuur lijkt te gaan over de Kamplaan i p.v. het brede onderzoek en de aangrijpende informatie daarover. En heb gezegd dat we niet op de inhoud van de Kamplaan zullen ingaan omdat we hechten aan het onderlinge gesprek daarover en dat niet via de pers willen doen.
- zat nogal op de toer van "dhr heeft het niet goed uitgezocht en trekt verkeerde conclusies, hij trekt de woorden van mijn vader in twijfel"
- bij herhaling stelde hij: we komen er samen wel uit. Daar heb ik op doorgevraagd, om af te tasten wat zijn doel is: (extreem gesteld) een genoegdoening in de vorm van geld (de claim), of vanuit de gemeente oprechte erkenning van ontstane leed. Dat laatste bovenal, maar ook met geld (niet per se de 3 ton). Hij wil graag dat de naam gezuiverd/geeerd wordt.
- Gelet op zijn aanwezigheid in Groningen heb ik hem voorgesteld jou te ontmoeten, om kennis te maken en de wederzijds intentie uit te spreken er samen uit te komen.. Die ontmoeting hebben we dus vanmiddag 17:30u. Zij vrouw komt mee (die spreekt overigens geen Nederlands)

Vanmiddag (om de uitnodiging voor de ontmoeting in de namiddag concreet te maken).

- Waardering dat jij daar tijd voor wilt vrijmaken
- Hij vertelde dat had gereageerd: "hoezo nu wel een ontmoeting en eerder niet, zeker omdat het nu in de pers komt". Erg suggestief en erg jammer.

Het is goed dat de ontmoeting er vanmiddag is,
Ik zal erbij zijn.

Beste groet,

26

Van: Koen Schuiling
Verzonden: maandag 6 juni 2022 17:04
Aan:
CC:
Onderwerp: Fwd: Kamplaan 8 - claim van
Bijlagen: image001.png, Brief aan de heer --7 juni 2022.pdf

Ik kan eerlijk gezegd maar niet doorgronden wat nu bedoelt. Advies en bemiddeling worden uit elkaar getrokken. Het gegeven dat ik niet in de positie ben rechtstreeks met hem over de inhoud van gedachten te wisselen, hetgeen door mij expliciet is genoemd in ons gesprek, wordt vergeten

Maar het is goed dat de reactie van ook bij het drietal onder de aandacht wordt gebracht. Hoe opener hoe beter en hoe meer en beter we in staat zijn hopelijk in gezamenlijkheid tot een 'oplossing' te komen. Als er een mening/opvatting/advies/voorstel ligt kunnen en ik naar ik hoop nog een gesprek hebben.

Koen

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht.

Van
Datum: 6 juni 2022 om 15:45:45 CEST
Aan:
Kopie: Koen Schuiling
Onderwerp: RE: Kamplaan 8 - claim van

Geachte heer

Dank voor uw e-mail van 30 mei, waarin u bekend maakt een adviescommissie te willen installeren, die moet beoordelen of er aanleiding is mijn claim uit het oogpunt van "moraal en fatsoen" te honoreren.

Ik wil niet uitvoerig op uw mail ingaan, omdat de wijze waarop de gemeente Groningen tot haar besluitvorming komt een zaak van de gemeente zelf is. Desalniettemin vind ik het zeer teleurstellend te vernemen dat burgemeester Schuiling ondanks zijn publieke toezegging in het tv programma Nieuwsuur op 16 mei, niet van plan lijkt inhoudelijk met mij over de kwestie Kamplaan 8 te praten.

De burgemeester zei op 16 mei expliciet *"Wij gaan met de beste en integere intenties met de heer [naam] het gesprek aan om tot een vergelijk te komen. We trekken lessen uit het verleden. Daar is niet het goede gebeurd. Dat gaan we nu wel doen."*

In uw e-mail zegt u ook dat de burgemeester "eerder heeft aangegeven" een onafhankelijk advies te willen vragen. Misschien heeft de burgemeester dat aan anderen verteld, voor mij is dit plan

volstrekt nieuw. Wel heeft hij het eerder over bemiddeling gehad, ook in het Nieuwsuur programma. Ik vond bemiddeling voorbarig. Ik wist immers niet wat de reactie van de gemeente zou zijn op de informatie, die ik in mijn aangetekende brief van 5 mei - op uw verzoek - had aangereikt. Die (niet-inhoudelijke) reactie kwam pas, nadat ik u op 25 mei nogmaals aanschreef. Zonder dit rappel had ik wellicht helemaal niets vernomen over uw verdere aanpak, terwijl u in uw brief van 22 april toezegde mij "te informeren over de procedure voor het vervolg"

U meent in uw mail dat er op strikt juridische basis geen aanleiding is mijn claim te honoreren. Daarbij constateert u dat mijn claim gebaseerd is op een aantal stellingen die niet worden bevestigd door "de feiten" die uit het onderzoek blijken. Mijn vraag aan u is welke feiten uit het onderzoek bedoelt u?

Is uw bewering, dat de heer Kamplaan 8 kreeg toegewezen, nadat de vordering door de gemeente Groningen van het huis op 4 maart 1946 was opgeheven, zo'n feit? In de krant had weken voor deze cruciale datum gestaan, dat de woning zou betrekken. Vóór het opheffen van de vordering dus. Of slaat het op de bewering van prof. dat het "zeer waarschijnlijk is" dat er een huurcontract tussen mijn vader en burgemeester was, terwijl nergens een spoor van zo'n contract te ontdekken valt? Of doelt u op de conclusie, dat op basis van de woonverordening uit 1947 in de Kamplaan 8 kwam, terwijl glashelder is dat hij zich daar al op 6 maart 1946 inschreef? Dat er geen juridische basis is om mijn claim gehonoreerd te krijgen, laat ik graag aan u. Ik hoop alleen dat een rechtsgang vermeden kan worden.

Tegen die achtergrond vraag ik mij af wat er van uw toezegging terecht is gekomen om mijn narratief van het gebeuren in de Kamplaan 8 samen met het onderzoek van prof. in een afzonderlijk rapport, naast "Lege Plekken" te publiceren? Op 18 maart heeft een delegatie van de gemeente Groningen met de heer van het Centraal Joods Overleg en ondergetekende, onder voorzitterschap van dr. hierover een gesprek gehad. Concreet wil ik graag van u weten, wanneer komt dat afzonderlijke rapport uit en krijg ik het voor publicatie nog te zien? In het verlengde hiervan herinner ik u ook graag aan mijn verzoek, gedaan in mijn aangetekende brief van 5 mei, of u de Gemeenteraad op de hoogte wil stellen van onze correspondentie. Heeft u dat gedaan, of zal ik het doen?

Laat ik afsluiten met de hoop uit te spreken dat de gemeente Groningen inderdaad "de lessen uit het verleden", waar burgemeester Schuilting in Nieuwsuur zo oprecht over sprak, zal trekken. De achterstelling, die mijn familie door het huisvestingsbeleid van de gemeente Groningen ondervond, was buitengewoon pijnlijk, zeker in het licht van wat mijn ouders in de oorlog was aangedaan. Graag stel ik voor om met burgemeester Schuilting u en de heer alsnog een goed inhoudelijk gesprek te voeren. Wellicht kan dit, vooraf aan de adviesaanvraag, de weg effenen naar een gewetensvolle oplossing.

Met vriendelijke groet,

Cc. Burgemeester de Heer Koen Schuilting (per e-mail)
Gemeentesecretaris mw. (per e-mail)
Mr. , Centraal Joods Overleg (per e-mail)

From:

Sent: Monday, May 30, 2022 8.47 PM

To

Subject: RE: Kamplaan 8 - claim van

Geachte heer

Hierbij antwoord ik op uw brief gericht aan burgemeester Schuiling d.d 25 mei 2022.

Burgemeester Schuiling heeft mij gevraagd hierop namens hem te reageren

Het is correct dat u nog geen formele reactie op uw claim hebt ontvangen, excuus daarvoor. Hierbij informeer ik u over het vervolgproces.

De burgemeester heeft eerder aangegeven een onafhankelijk advies te vragen aan een aantal onafhankelijke gezaghebbende personen om uw claim te beoordelen en daarover aan de gemeente te adviseren. Dat advies zal worden beschouwd als een zeer zwaarwegend advies.

De adviesvraag zal zijn of er gelet op het onderzoek dat heeft plaatsgevonden door de Rijksuniversiteit Groningen, uw claim en de reactie(s) daarop van de onderzoekers, aanleiding is uit oogpunt van moraal en fatsoen uw claim te honoreren. Voor alle duidelijkheid, het betreft hier geen bemiddeling, maar een onafhankelijk advies voor en aan de gemeente hoe met uw claim om te gaan.

Wij zien op strikt juridische basis geen aanleiding om uw claim te honoreren. Verder constateren wij dat uw claim is gebaseerd op een aantal stellingen, die niet worden bevestigd door de feiten die uit het onderzoek blijken.

Dat, en het feit dat het hier om gemeenschapsgeld gaat, maakt dat de gemeente hierover een onafhankelijk advies wil.

Op dit moment worden de daarvoor geschikt geachte personen benaderd. Zodra de commissie start met haar werkzaamheden zullen wij u daarvan op de hoogte stellen. U krijgt dan ook de definitieve vraagstelling aan de commissie en het dossier wat wij aan deze commissie voorleggen.

Wij willen de commissie de maximale ruimte geven om aan deze adviesvraag te voldoen. Wij stellen ons daarbij voor dat de commissie zowel U, de onderzoekers van de RUG en gemeentelijke medewerkers zullen horen en tot een gedegen onderbouwd advies zal komen. Wij vragen de commissie om daarbij voortvarend te werk te gaan.

Verdere correspondentie kunt u richten aan mij. Ik stel voor dat we daarvoor de mail blijven gebruiken, dat spaart kosten en tijd. Mail van u zal ik steeds beantwoorden met in eerste instantie een ontvangstbevestiging, zodat u weet dat uw mail is aangekomen.

Met vriendelijke groet,

Van: _____

Verzonden: woensdag 26 mei 2022 07:49

Aan: burgemeester@ groningen.nl.

CC: _____

Onderwerp: Kamplaan 8 - claim van

Urgentie: Hoog

Geachte heer Schuiling

Drie weken geleden heb ik u per aangetekende brief in kennis gesteld van mijn reactie op een aantal voorlopige bevindingen van de heer _____. Ik heb in die brief uitvoerig onderbouwd waarom de Gemeente Groningen na de oorlog ernstig tekort is geschoten bij het rechtsherstel van mijn ouders voor hun huis in de Kamplaan 8. Mijn claim van €328.600 op de Gemeente Groningen heb ik onverkort gehandhaafd.

Helaas heb ik de afgelopen periode geen formele reactie van u ontvangen op mijn schrijven. In de tussentijd zijn mijn vrouw en ik kort bij u op het stadhuis ontvangen. Dat was een aangenaam informeel samenzijn, maar het was een kennismaking ontmoeting en had geen enkele intentie om over een oplossing te praten.

Enkele dagen daarna hoorde ik u op het tv programma Nieuwsuur zeggen in mijn zaak "het goede te willen doen". Dat is heel fijn, maar hoe u dat zou willen doen, blijft onduidelijk.

Gelet op het bovenstaande doe ik hierbij een beroep op u om mij een formele reactie te sturen op mijn schrijven van drie weken geleden.

Met vriendelijke groet,

27

Van:
Verzonden: woensdag 8 juni 2022 16:08
Aan:
Onderwerp: RE: Kamplaan 8 - claim van

Geachte heer

We hebben uw per mail verzonden brief van 7 juni in goede orde ontvangen.

We hebben u op de hoogte gesteld van de voorgenomen vorming van een onafhankelijke en deskundige adviescommissie. Dat is in lijn met datgene wat de burgemeester daarover op 9 mei aan u heeft verteld. De commissie zal ten behoeve van haar op te stellen advies kennisnemen van alle documenten en correspondentie en ook de betrokkenen horen. Dat betekent dat u ook daartoe een uitnodiging zult ontvangen.

Wij willen de adviescommissie volledig vrij laten in haar werkzaamheden en beschouwen hun advies op voorhand als zwaarwegend voor onze besluitvorming over uw situatie.

Voor de goede orde nogmaals: het onderzoek Lege Plekken is uitgevoerd door wetenschappers, die onafhankelijk zijn en geen enkel belang hebben bij de uitkomsten. Laat staan dat zij daarop gestuurd hebben. U bent het met de bevindingen niet mee eens, en dat is uw goed recht. Maar u doet de onderzoekers geen recht als u de integriteit indirect in twijfel trekt. Dat wijzen wij dan ook volstrekt van de hand.

Inhoudelijk zullen we niet verder ingaan op uw brief. Dat zou een herhaling van zetten betekenen, en dat is gelet op het feit dat er een commissie wordt ingesteld om de zaak te onderzoeken ook niet gepast.

Gisteren heb ik u geattendeerd op de openbare beeldvormende sessie van de gemeenteraad op 15 juni, over het onderzoek Lege Plekken.

Ofschoon het dan niet gaat over individuele casuïstiek, hebben we de gemeenteraad wel voorzien van de berichten in de media over natuurlijk het onderzoek, maar ook rond de Kamplaan 8. Om daarmee de reikwijdte van het onderzoek te benadrukken.

Wij stellen u nu voor het onderzoek en de conclusies van de adviescommissie af te wachten.

Met vriendelijke groet,

Van:
Verzonden: maandag 6 juni 2022 15:46
Aan:
CC: Koen Schuiling

Onderwerp: RE: Kamplaan 8 - claim van

Geachte heer

Dank voor uw e-mail van 30 mei, waarin u bekend maakt een adviescommissie te willen installeren, die moet beoordelen of er aanleiding is mijn claim uit het oogpunt van "moraal en fatsoen" te honoreren.

Ik wil niet uitvoerig op uw mail ingaan, omdat de wijze waarop de gemeente Groningen tot haar besluitvorming komt een zaak van de gemeente zelf is. Desalniettemin vind ik het zeer teleurstellend te vernemen dat burgemeester Schuling, ondanks zijn publieke toezegging in het tv programma Nieuwsuur op 16 mei, niet van plan lijkt inhoudelijk met mij over de kwestie Kamplaan 8 te praten.

De burgemeester zei op 16 mei expliciet: *“Wij gaan met de beste en integere intenties met de heer [naam] het gesprek aan om tot een vergelijk te komen. We trekken lessen uit het verleden. Daar is niet het goede gebeurd. Dat gaan we nu wel doen.”*

In uw e-mail zegt u ook dat de burgemeester “eerder heeft aangegeven” een onafhankelijk advies te willen vragen. Misschien heeft de burgemeester dat aan anderen verteld, voor mij is dit plan volstrekt nieuw. Wel heeft hij het eerder over bemiddeling gehad, ook in het Nieuwsuur programma. Ik vond bemiddeling voorbarig. Ik wist immers niet wat de reactie van de gemeente zou zijn op de informatie, die ik in mijn aangetekende brief van 5 mei - op uw verzoek - had aangereikt. Die (niet-inhoudelijke) reactie kwam pas, nadat ik u op 25 mei nogmaals aanschreef. Zonder dit rappel had ik wellicht helemaal niets vernomen over uw verdere aanpak, terwijl u in uw brief van 22 april toezegde mij *“te informeren over de procedure voor het vervolg”*.

U meent in uw mail dat er op strikt juridische basis geen aanleiding is mijn claim te honoreren. Daarbij constateert u dat mijn claim gebaseerd is op een aantal stellingen die niet worden bevestigd door "de feiten" die uit het onderzoek blijken. Mijn vraag aan u is: welke feiten uit het onderzoek bedoelt u?

Is uw bewering, dat de heer [naam] Kamplaan 8 kreeg toegewezen, nadat de vordering door de gemeente Groningen van het huis op 4 maart 1946 was opgeheven, zo'n feit? In de krant had weken voor deze cruciale datum gestaan, dat [naam] de woning zou betrekken. Vóór het opheffen van de vordering dus. Of slaat het op de bewering van prof. [naam] dat het “zeer waarschijnlijk is” dat er een huurcontract tussen mijn vader en burgemeester [naam] was, terwijl nergens een spoor van zo'n contract te ontdekken valt? Of doelt u op de conclusie, dat [naam] op basis van de woonverordening uit 1947 in de Kamplaan 8 kwam, terwijl glashelder is dat hij zich daar al op 6 maart 1946 inschreef? Dat er geen juridische basis is om mijn claim gehonoreerd te krijgen, laat ik graag aan u. Ik hoop alleen dat een rechtsgang vermeden kan worden.

Tegen die achtergrond vraag ik mij af wat er van uw toezegging terecht is gekomen om mijn narratief van het gebeuren in de Kamplaan 8 samen met het onderzoek van prof. [naam] in een afzonderlijk rapport, naast “Lege Plekken” te publiceren? Op 18 maart heeft een delegatie van de gemeente Groningen met de heer [naam] van het Centraal Joods Overleg en ondergetekende, onder voorzitterschap van dr. [naam] hierover een gesprek gehad. Concreet wil ik graag van u weten, wanneer komt dat afzonderlijke rapport uit en krijg ik het voor publicatie nog te zien? In het verlengde hiervan herinner ik u ook graag aan mijn verzoek, gedaan in mijn aangetekende brief van 5 mei, of u de Gemeenteraad op de hoogte wil stellen van onze correspondentie. Heeft u dat gedaan, of zal ik het doen?

Laat ik afsluiten met de hoop uit te spreken dat de gemeente Groningen inderdaad “de lessen uit het verleden”, waar burgemeester Schuling in Nieuwsuur zo oprecht over sprak, zal trekken. De achterstelling, die mijn familie door het huisvestingsbeleid van de gemeente Groningen ondervond, was buitengewoon pijnlijk, zeker in het licht van wat mijn ouders in de oorlog was aangedaan. Graag stel ik voor om met burgemeester Schuling u en de heer [naam] alsnog een goed inhoudelijk gesprek te voeren. Wellicht kan dit, vooraf aan de adviesaanvraag, de weg effenen naar een gewetensvolle oplossing.

Met vriendelijke groet,

Cc Burgemeester de Heer Koen Schuiling, (per e-mail)

Mr _____, Centraal Joods Overleg (per e-mail)

From: _____

Sent: Monday, May 30, 2022 8.47 PM

To:

Subject: RE: Kamplaan 8 - claim van _____

Geachte heer

Hierbij antwoord ik op uw brief gericht aan burgemeester Schuiling d d 25 mei 2022

Burgemeester Schuiling heeft mij gevraagd hierop namens hem te reageren

Het is correct dat u nog geen formele reactie op uw claim hebt ontvangen, excuus daarvoor. Hierbij informeer ik u over het vervolgproces.

De burgemeester heeft eerder aangegeven een onafhankelijk advies te vragen aan een aantal onafhankelijke gezaghebbende personen om uw claim te beoordelen en daarover aan de gemeente te adviseren. Dat advies zal worden beschouwd als een zeer zwaarwegend advies

De adviesvraag zal zijn of er gelet op het onderzoek dat heeft plaatsgevonden door de Rijksuniversiteit Groningen, uw claim en de reactie(s) daarop van de onderzoekers, aanleiding is uit oogpunt van moraal en fatsoen uw claim te honoreren. Voor alle duidelijkheid, het betreft hier geen bemiddeling, maar een onafhankelijk advies voor en aan de gemeente hoe met uw claim om te gaan.

Wij zien op strikt juridische basis geen aanleiding om uw claim te honoreren. Verder constateren wij dat uw claim is gebaseerd op een aantal stellingen, die niet worden bevestigd door de feiten die uit het onderzoek blijken. Dat, en het feit dat het hier om gemeenschapsgeld gaat maakt dat de gemeente hierover een onafhankelijk advies wil.

Op dit moment worden de daarvoor geschikt geachte personen benaderd. Zodra de commissie start met haar werkzaamheden zullen wij u daarvan op de hoogte stellen. U krijgt dan ook de definitieve vraagstelling aan de commissie en het dossier wat wij aan deze commissie voorleggen.

Wij willen de commissie de maximale ruimte geven om aan deze adviesvraag te voldoen. Wij stellen ons daarbij voor dat de commissie zowel U, de onderzoekers van de RUG en gemeentelijke medewerkers zullen horen en tot een gedegen onderbouwd advies zal komen. Wij vragen de commissie om daarbij voortvarend te werk te gaan.

Verdere correspondentie kunt u richten aan mij. Ik stel voor dat we daarvoor de mail blijven gebruiken, dat spaart kosten en tijd. Mail van u zal ik steeds beantwoorden met in eerste instantie een ontvangstbevestiging, zodat u weet dat uw mail is aangekomen.

Met vriendelijke groet,

Van

Verzonden: donderdag 26 mei 2022 07:49

Aan: burgemeester@groningen.nl

CC: _____

Onderwerp: Kamplaan 8 - claim var

Urgentie: Hoog

Geachte heer Schuiling

Drie weken geleden heb ik u per aangetekende brief in kennis gesteld van mijn reactie op een aantal voorlopige bevindingen van de heer [redacted]. Ik heb in die brief uitvoerig onderbouwd waarom de Gemeente Groningen na de oorlog ernstig tekort is geschoten bij het rechtsherstel van mijn ouders voor hun huis in de Kamplaan 8. Mijn claim van €328.600 op de Gemeente Groningen heb ik onverkort gehandhaafd

Helaas heb ik de afgelopen periode geen formele reactie van u ontvangen op mijn schrijven. In de tussentijd zijn mijn vrouw en ik kort bij u op het stadhuis ontvangen. Dat was een aangenaam informeel samenzijn, maar het was een kennismaking ontmoeting en had geen enkele intentie om over een oplossing te praten

Enkele dagen daarna hoorde ik u op het tv programma Nieuwsuur zeggen in mijn zaak "het goede te willen doen". Dat is heel fijn, maar hoe u dat zou willen doen, blijft onduidelijk.

Gelet op het bovenstaande doe ik hierbij een beroep op u om mij een formele reactie te sturen op mijn schrijven van drie weken geleden

Met vriendelijke groet,

28

MEMO GEHEIM (informerend)

concerncontrol

Aan	College
Van	
Afdeling	Concerncontrol
CC	
Datum	2 juni 2022
Onderwerp	Kamplaan 8 (vervolg)

Inleiding

Uw college is op 10 maart en 6 april jl. geïnformeerd over de kwestie rond de voormalige burgemeesterswoning Kamplaan 8. Naar aanleiding van het rapport "Lege plekken" heeft de heer [] zich gemeld waarbij hij aangaf dat de gemeente in 1952 onzorgvuldig zou hebben gehandeld met betrekking tot deze woning, waardoor de familie [] daar niet heeft kunnen wonen en de toen nieuwe burgemeester [] wel.

De heer [] stelt dat de gemeente de woning in feite gevorderd had en vervolgens burgemeester [] tegen de wil van de familie daar geplaatst heeft waardoor de familie zich uiteindelijk gedwongen zag de woning tegen een te lage prijs te verkopen aan de gemeente.

De heer [] heeft een claim ingediend van ruim 328.000 euro en daarbij tegelijkertijd actief de pers benaderd. Voor het grootste gedeelte bestaat de claim uit een bedrag wat voort zou vloeien uit het gestelde dat de familie gedwongen was geweest de woning te goedkoop aan de gemeente te verkopen. Een ander gedeelte betreft de huurinkomsten van de woning, die de gemeente ten onrechte niet aan de familie had doen toekomen, althans volgens de heer []

In de memo van 6 jl. april is al aangegeven dat indien er met de heer [] niet uitgekomen kon worden, overwogen werd om een externe commissie te benoemen. Die commissie moet dan de gemeente adviseren of er vanuit moraal en fatsoen er aanleiding bestaat om in deze kwestie nog een schadevergoeding te moeten betalen. Het gaat daarmee niet om een juridische vraag, maar om een behoorlijkheidsvraag.

Actuele situatie:

De burgemeester heeft inmiddels persoonlijk met de heer [] gesproken die, ondanks dat hij aangaf in goed overleg te willen blijven met de gemeente, toch actief de pers (verder) heeft gezocht. Dat heeft zelfs geleid tot een kort item in Nieuwsuur, waarin gefilmd werd hoe de heer [] de woning Kamplaan 8 (voor de eerste maal) bezocht.

Volgvel 1

Uit deze uitzending en uit een vervolgmil van hem is duidelijk geworden dat de heer persisteert in zijn claim. Daarop heeft de burgemeester contact gezocht met een aantal gezaghebbende personen, die vanuit een basis van onafhankelijkheid, deskundigheid en ervaring hierover de gemeente kunnen adviseren

- Mevrouw (Ombudsman van de gemeente Den Haag)
- De heer (voormalig commissaris van de koning van Groningen)
- De heer (voormalig voorzitter College van Bestuur van de Hanzehogeschool en lid van de Eerste Kamer)

Er is met alle drie adspirant-leden al orienterend gesproken, zij begrijpen terdege de gecompliceerde situatie, de gevoeligheid van de materie en het belang voor de gemeente om deze kwestie goed af te ronden. En zij zijn bereid gevonden hier een rol in te willen spelen.

De bedoeling is de commissie niet te binden aan al te formele reglementen, maar in zekere mate de vrije hand te geven in deze situatie. Dat geldt ook bijvoorbeeld voor- het voorzitterschap. We vragen de commissie om daar zelf in te voorzien.

Aan de commissie zal een chronologisch dossier ter beschikking worden gesteld. Logisch is dat de meest betrokkenen kunnen worden gehoord en uiteindelijk zal er een advies worden opgesteld, dat door de gemeente als zwaarwegend wordt beschouwd, en waar niet zonder zware motivering van kan worden afgeweken.

De vraag aan de commissie is om in deze kwestie voortvarend te werk te gaan.

Als de commissie van start gaat zullen taak en werkwijze met de commissie worden besproken en na akkoord in het college worden vastgesteld.

De commissie zal worden gefaciliteerd door medewerkers van de Concernstaf.

Desgewenst kunnen de commissieleden een onkostenvergoeding (en reis- en verblijfskostenvergoeding) ontvangen voor hun werkzaamheden. Het daarvoor bedachte bedrag is hetzelfde als voor de leden van de begeleidingscommissie van het onderzoek "Lege plekken".

Indien de commissie zou adviseren dat (een deel van) de claim gehonoreerd moet worden of er anderszins een suggestie wordt gedaan met financiële consequenties, zal dit aan de raad worden voorgelegd

29

Van:
Verzonden: dinsdag 7 juni 2022 15:13
Aan:
Onderwerp: Bespreking onderzoek lege Plekken in de gemeenteraad

Geachte heer

Zoals bekend is in opdracht van de gemeente Groningen door de Rijksuniversiteit Groningen het gefaseerde onderzoek Lege Plekken uitgevoerd.

Het onderzoek richtte zich op het overheidshandelen rond de vervreemding en het rechtsherstel van Joods vastgoed tijdens en na de Tweede Wereldoorlog. En een vervolgonderzoek naar onder meer hoe de brede Groningse samenleving

omging met de Joodse oorlogsslachtoffers tijdens en direct na de oorlog.

Na de eerdere presentatie van de twee deelonderzoeken in de Synagoge te Groningen, eind april, vindt een bespreking plaats in de gemeenteraad van Groningen op 15 juni a.s.

Het betreft een zgn. beeldvormde sessie, een politiek gesprek naar aanleiding van presentaties, tussen raad en burgemeester.

Het gaat daarbij overigens om de duiding op hoofdlijnen van het onderzoek, niet over individuele casuïstiek.

Graag wil ik u op deze sessie attenderen.

Het is een openbare sessie, die plaats zal vinden in zaal Topweert van het Provinciehuis te Groningen en zal beginnen om 19.30u.

De sessie is ook rechtstreeks te volgen via een live uitzending.

Hieronder is de link naar de site van de gemeenteraad:

<https://gemeenteraad.groningen.nl/Vergaderingen/Politieke-woensdag-Dag-agenda/2022/15-juni/10:00/Presentatie-onderzoek-Lege-Plekken>

met vriendelijke groet,

Programmamanager Concernstaf gemeente Groningen

30

Van:
Verzonden: zondag 12 juni 2022 11:36
Aan:
CC:
Onderwerp: Re: Onze bespreking van 18 maart 2022 mbt Kamplaan 8 Claim

Geachte heer¹

In antwoord op uw mail van 8 juni j.l. bericht ik u hierbij als volgt.

Tijdens de bijeenkomst van 18 maart is afgesproken dat de resultaten van het aanvullend onderzoek van prof. [naam] op de website van de gemeente geplaatst zou worden. Het aanvullende rapport, dat betrekking heeft op een individueel geval, zou in mijn herinnering niet als integraal onderdeel van het rapport en boek "Lege plekken" worden beschouwd en zou daarom als afzonderlijk rapport op de website verschijnen.

Wat betreft de weergave van uw narratief merk ik op dat in het aanvullend onderzoek de heer [naam] een aantal van de door u ingenomen standpunten over feiten en (juridische) consequenties heeft behandeld. Daarmee is uw narratief in elk geval aan de orde gekomen. Of uw narratief daarmee in uw ogen voldoende aandacht heeft gekregen kan ik niet beoordelen.

Ik stuur deze mail cc aan de heren [naam] en [naam] van de gemeente Groningen.

Met vriendelijke groet,

On Wed, Jun 8, 2022 at 7:33 PM <[naam]> > wrote:

Geachte heer

Graag wil ik even terugkomen onze bijeenkomst van 18 maart, waar u als onpartijdige gespreksleider fungeerde in verband met mijn claim op de gemeente Groningen m.b.t. de Kamplaan 8. We hebben uw bemoeienis als heel prettig ervaren.

Volgende week zal er een belangrijke vergadering zijn in de gemeenteraad en ik wil heel graag zeker zijn dat mijn en mijn collega [naam] herinneringen aan de afspraken van 18 maart correct zijn.

Op de vergadering werd onder meer afgesproken dat:

1. De gemeente zal vragen aan Professor [naam] een aanvullend onderzoek over Kamplaan 8 te maken in een afzonderlijk rapport, en dat zal naast "Lege Plekken" gepubliceerd worden [Dit werd afgesproken nadat Prof. [naam] zei geen veranderingen te willen aanbrengen in zijn Lege Plekken rapport, omdat dit aanleiding zou kunnen geven voor meerdere verzoeken voor veranderingen.]

1. In de discussie wat er met zo'n onderzoek gedaan zou worden, werd afgesproken dat het verspreid zou worden samen met de andere onderzoek rapporten op de Gemeente's website en dat de drie rapporten (fase 1, fase 2, Kamplaan) samen integraal als het gehele onderzoek beschouwd zullen worden.

1. In het afzonderlijke rapport over de Kamplaan zal ook ons narratief worden verteld. Het zou immers kunnen dat er op een aantal punten geen eenduidige visie bestaat tussen prof. [naam] bevindingen en die van ons. We zouden in ieder geval inspraak krijgen in dat Kamplaan rapport.

Graag verneem ik of onze aantekeningen volgens u kloppen. Uw reactie tegemoet ziende en met vriendelijke dank,

Met vriendelijke groet,

31

Van:
Verzonden: maandag 13 juni 2022 12:10
Aan:
CC:
Onderwerp: schriftelijke inspraak de heer
Bijlagen: Nr 24 Insprekbydrage voor Vergadering 15 juni 2022 Lege Plekken.pdf

Ter info. Meneer ' komt dus zelf niet.

Geachte Raadsleden,

Helaas kan ik uw beraadslagingen niet bijwonen

Onze woning aan de Kamplaan, gebouwd door mijn grootouders, is tijdens de bezetting gevorderd en in 1951 gerestitueerd zonder dat de erfgenamen er vrije beschikking over kregen. Mijn ouders mochten er van de gemeente Groningen, zelfs met vier kinderen, nooit wonen. De gemeente wees de woning toe aan een Rijksambtenaar (1946) en bracht er vervolgens (1952) burgemeester [naam] onder, waarna mijn ouders het pand tegen een aantoonbaar te lage prijs aan de gemeente verkochten.

Het leed van mijn moeder, van wie de hele familie – moeder, broer, neefjes en nichtjes, ooms en tantes – was uitgemoord, kan nooit goedgeemaakt worden. Echter, bij financieel onrecht is compensatie mogelijk. Voor mijn moeder – de enige erfgename – was dit huis een laatste tastbare herinnering aan haar familie. Onze claim is gebaseerd op het kille beleid dat Groningen na de oorlog tegenover mijn familie heeft gevoerd.

Volgens oorlogstrauma-specialist dr. [naam] heeft een financiële tegemoetkoming symbolische betekenis voor oorlogsslachtoffers, een sociale erkenning, uitdrukkend dat de samenleving heeft begrepen wat hen is aangedaan. Weigering van compensatie wordt veelal ervaren als miskenning van oorlogsleed. Uw besluit heeft dus grote betekenis voor ons en de oorlogsgeschiedenis van onze ouders. De verklaring die mijn vader in het Groningse archief over zijn huisvestingsproblemen naliet, was niet bedoeld om hem 40 jaar later te negeren. Hij schreef onbevangen, niets wetend van de onderzoeken nu.

Met uw onderzoeksopdracht nam u een mooi initiatief, maar inzake het Kamplaan-gebeuren weten wij maanden later nog steeds niet wat de gemeente wil. Het standpunt van uw burgemeester, geuit in Nieuwsuur wekt vertrouwen. *“Wij gaan met de beste en integere intenties met de heer [naam] het gesprek aan om tot een vergelijk te komen. We trekken lessen uit het verleden. Daar is niet het goede gebeurd. Dat gaan we nu wel doen.”* Echter, tot op heden is dit inhoudelijk gesprek uitgebleven.

Help ons dat uit te voeren.

Met vriendelijke groet,

32

Van:
Verzonden: vrijdag 19 augustus 2022 15:37
Aan:
Onderwerp: FW dossier Kamplaan 8 Groningen
Bijlagen: 20220615170518.pdf

Beste

Meneer heeft de gelegenheid gekregen om ons als commissie stukken toe te sturen ter voorbereiding van het gesprek dat we op 6 september met hem houden.

Hij vroeg zich af wat wij al hebben en of hij daar ook over kon beschikken

Klopt het dat jullie bijgaand "dossier" ook aan hem gestuurd hebben? Zo nee, is het akkoord als hij dat dossier *alsnog* ontvangt?

Uiteraard is duidelijk dat hij het instellingsbesluit heeft ontvangen en kan ik hem melden dat we van de gemeente het boek "Uitgesloten" van hebben ontvangen.

Alvast dank voor jullie reactie,

Van:
Verzonden: donderdag 16 juni 2022 14:11
Aan:
CC:
Onderwerp: dossier Kamplaan 8 Groningen

Geachte commissieleden,

Hierbij zend ik u zoals beloofd het dossier m.b.t. de casus Kamplaan 8. Ik heb een inhoudsopgave bijgevoegd. Mocht u door of na lezing toch nog stukken missen, dan hoor ik het graag.

Het rapport lege plekken heb ik vanwege de omvang niet mee gekopieerd. Wel is het digitaal te raadplegen via

<https://gemeenteraad.groningen.nl/Documenten/Collegebrieven/Bijlage-Onderzoeksrapport-Lege-plekken-Joodse-eigendommen.pdf>

Kamplaan 8 komt daar maar heel kort in voor, nl op pagina 19.

Ik stuur u nog separaat toe een model voor de werkwijze van uw commissie. Als u zich hierin kunt vinden dan leggen we dit aan het college voor ter verstelling.

Met vriendelijke groet,

namens
Vrgroet,

De disclaimer van toepassing op e-mail van de gemeente Den Haag vindt u op. <http://www.denhaag.nl/disclaimer>

33

Van:
Verzonden: zaterdag 25 juni 2022 09:42
Aan:
Onderwerp: Onafhankelijke commissie inzake uw claim

Geachte heer

Hierbij informeer ik u over het volgende. Het college van burgemeester en wethouders en de raad van de gemeente Groningen hebben er mee ingestemd dat uw claim beoordeeld zal worden door een onafhankelijke commissie.

Daartoe zijn de volgende personen benaderd die zich akkoord hebben verklaard met het verzoek om het college hierover te adviseren:

Mevrouw Ombudsman te Den Haag,
De heer voormalig Commissaris der Koning van de provincie Groningen,
De heer lid van de Eerste Kamer der Staten Generaal.

Wij laten het aan de commissie over om werkwijze en proces te bepalen. De commissie zal u ongetwijfeld benaderen om u in de gelegenheid te stellen uw standpunt en opvattingen te geven. Uw gegevens hebben wij daartoe aan de commissie verstrekt, evenals het dossier. Tot slot kan ik u nog mededelen dat we de commissie hebben gevraagd voortvarend te werk te gaan. Het college zal het (gemotiveerde) advies van de commissie als zwaarwegend beschouwen.

In vertrouwen u hiermee voldoende te hebben ingelicht.

Met vriendelijke groet,

Verstuurd vanaf mijn iPad

34

Van:
Verzonden: woensdag 6 juli 2022 19:06
Aan:
CC:
Onderwerp: Kamplaan - Nadere Informatie
Bijlagen: Pagina 191 uit het Verweven met Twente boek over de Kamplaan en pdf,
Titel en andere info plus pagina 191 uit Verweven met Twente - De Joodse
Fabrikantenfamilie Spanjaard (1800-2000) pdf

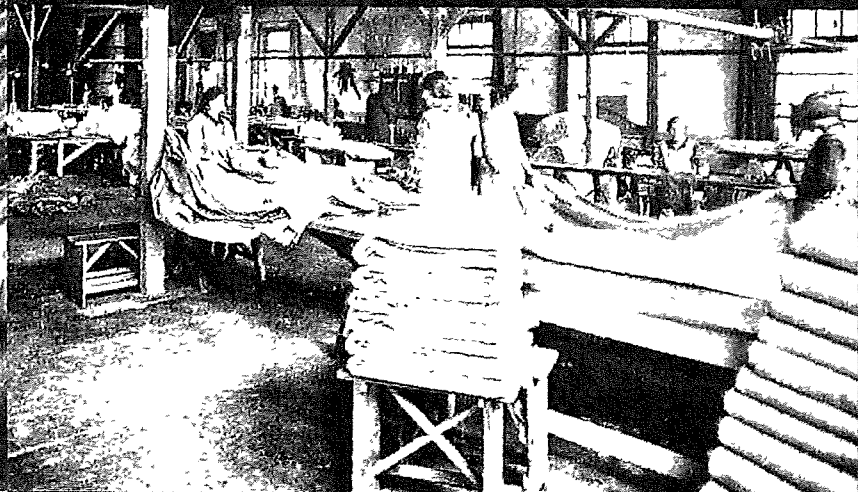
Geachte Heer

Toevallig las ik vandaag over de trieste geschiedenis van mijn ouders in het in 2011 uitgegeven boek "Verweven met Twente: de Joodse Fabrikantenfamilie Spanjaard (1800-2000)" waar op pagina 191 over de Kamplaan en burgemeester geschreven wordt. Ik dacht dat U dit mogelijk wel aan het dossier van de Advies Commissie zou willen toevoegen

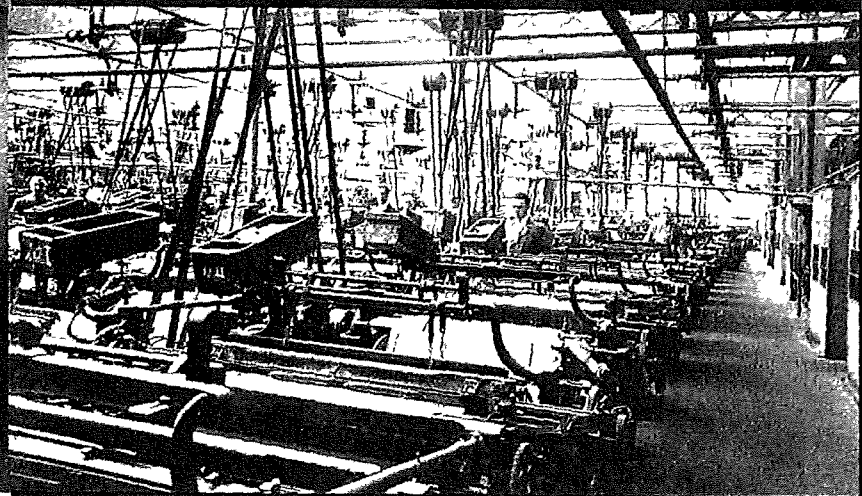
Met vriendelijke groet,

Verweven met Twente

De joodse fabrikantenfamilie
Spanjaard (1800-2000)

Marianka Spanjaard & Paul Denekamp

Walburg Pers

Verweven met Twente

**De joodse fabrikantenfamilie
Spanjaard (1800-2000)**

Marjolijn Spanjaard & Paul Berelamp

Walburg Pers

Inhoud

Voorwoord 7

Inleiding 9

Paul Denekamp

Hoofdstuk 1 Van marskramer tot fabrikier (1800-1850) 11

De naamsaanneming 11 Waar kwam Salomon vandaan? 15 Joden in Nederland tot 1800 16 Het dorp Borne tot 1800 17 Van Gelder en Menko 20 De achternaam Spanjaard 21 De joodse gemeente van Borne en een nieuwe synagoge 22 Handelaar, winkelier en vooral fabrikier 24 Het gezin van Salomon en Sara 32 De betekenis van Salomon Spanjaard 36

Marijanka Spanjaard

Hoofdstuk 2 Fabrikanten in opkomst (1850-1900) 37

Industrialisatie 37 Borne en de Spanjaardfabriek 42 Werknemers en werkgevers in Borne 47 Familie en bedrijf 48 Trouwen 58 Uitwaaiing 67 Sociale verhoudingen in Borne 67 De joodse gemeente van Borne 74 Joods in een niet-joodse wereld 76 Gouden bijloft 77 Beith Salom 81

Marijanka Spanjaard

Hoofdstuk 3 Groei en crisis (1901-1940) 85

Een nieuwe wind 85 Sociale 101 93 Sociale strijd 97 De grote crisis 101 Conflicten in de directie 103 Buiten de boot 107 Spanjaarden elders 111 Vrouwen en emancipatie 112 Studeren 113 Vrouwen en politiek 115 Ongetrouwd 116 Joods? 118 Christelijk 119 Zionisme 121 Eerste Wereldoorlog 122 Dreiging 125 De joodse gemeente van Borne 126 Beith Salom 127 Statuten 129

Deze uitgave kwam tot stand mede dankzij financiële steun van de David Roos-Weijl Stichting, de Stichting Maatschappij tot Nut der Israelieten in Nederland, het Nederlands Openluchtmuseum en Koninklijke 'Ien Cate nv

© 2011 Marianka Spanjaard & Paul Denekamp, p/a Uitgeversmaatschappij Walburg Peis, Zutphen

www.walburgpeis.nl

Afbeeldingen omslag. Gemeentearchief Borne

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoerd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351 zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Zoveel mogelijk is getracht de eventuele rechthebbenden van de afbeeldingen te achterhalen. Rechthebbenden die in dit verband niet zijn benaderd wordt verzocht zich met de uitgever in verbinding te stellen.

Omslagontwerp: Henk Wals, Lauwers-C, Nijmegen
Vormgeving binnenwerk: Marijke Maaijveld, ViaMaar, Zutphen

ISBN 978 90 5730 734 8
NUR 681

Paul Denekamp

Intermezzo Spanjaard en kunst 131

Paul Denekamp

Hoofdstuk 4 De Tweede Wereldoorlog en de jodenvervolging (1940-1945) 137

Inleiding 137 Nederland wordt bezet 139 De eerste anti-joodse maatregelen 140
Duits bestuur 141 De Joodse Raad 143 Borne tijdens de bezetting 147 De
Spanjaardfabriek gedurende de bezetting 149 Vluchten uit Nederland en elders 150
152 Om te ontkomen aan deportatie 155 Barneveldlijst 158 Ongewild beschermde
verzet 163 Ondergedoken 166 Toch maar niet ondergedoken 170 De deportatie
uit Nederland 171 In concentratiekampen 174 De bevrijding van Nederland
Familieleden in Nederlands-Indië tijdens de Japanse bezetting 178 Het aantal
men familieleden 181

Marijka Spanjaard en Paul Denekamp

Hoofdstuk 5 Opstaan en doorgaan (1945-2000) 185

Bevrijd 185 Weer naar de fabriek 188 Zuivering, Bijzondere Rechtspleging en
Rechtsheistel 190 Zionisme 192 Borne 195 De joodse gemeente van Borne
herstart 199 De merkenstrategie 203 Nijverdalen-Ten Cate 207 Hoe Spanjaard
Borne 210 Wat is er nog van Spanjaard? 213 Andere ondernemers 217 Het
Berith Salom 220 Naar één vereniging 223

Noten 229

Register van persoonsnamen 247

Illustratieverantwoording 255

geregeld in 1949 toen bij wet werd vastgelegd dat een overlijdensverklaring kon worden opgesteld voor vermiste personen.

Na 1945 waren de woningen van degenen die waren gedeporteerd of ongedokken vaak verkocht of verhuurd aan anderen. Wie opdook of uit een concentratiekamp terugkeerde had soms grote moeite het eigen huis terug te krijgen. In een aantal gevallen lukte dat helemaal niet. Rachel van Blankenstein-van Westenboig kon haar eigen huis aan de Van Soutelandelaan in Den Haag niet betrekken toen zij in 1946 in Den Haag terugkeerde uit het kamp Lampesari in Nederlands-Indië. Er woonden andere mensen. Tijdens de bezettingstijd hadden de Duitsers het huis geveerd en als paardenstal in gebruik gehad. Ook was er bomschade. Uiteindelijk kreeg Rachel van Blankenstein na veel moeite de beschikking over de eerste verdieping van haar eigen huis, waar zij woonde met haar dochter, schoonzoon en kleinzoon. De kleine Tobias sliep de eerste tijd in een kast.¹³

Het huis van de familie Heertje werd bewoond door een dochter van de huisbaas, ('die mensen komen toch met meei terug'), pas in 1947 kon het gezin het eigen huis weer betrekken.¹⁴

De moeder en broer van Nettie van Blankenstein-Seiphos waren in Auschwitz omgekomen, haar vader was overleden in 1940. Nettie en haar man Tobias (Toob) van Blankenstein waren de enige erfgenamen. Ook het ouderlijk huis van Nettie in Haren bij Groningen maakte deel uit van de boedel. Toen Nettie en Toob de villa aan de Kamplaan na de oorlog wilden betrekken gaf de gemeente Groningen daarvoor geen toestemming. Het huis werd bewoond door de latere burgemeester Tuin. De Van Blankensteins moesten toen zelf – noodgedwongen – woonruimte huren. Pas in 1952 is huu betaald voor het royale pand. In verhuur van het huis hadden Toob en Nettie trouwens ook niet toegestemd. Toob is daarna een procedure begonnen inzake Rechtsherstel die hij won. Vervolgens zette de gemeente Groningen administratieve middelen in en gaf de Van Blankensteins geen vergunning hun eigen huis te betrekken. Ze kregen dus in feite hun huis niet terug. Toob van Blankenstein schreef hierover: 'Van het Groningse huisvestingsbureau hebben we echter nooit toestemming gekregen deze mooie, geschikte villa te betrekken. Een bepaalde motivering hiervoor gaf men niet. De gemeente had beslag gelegd op deze villa en ik heb altijd een steek vermoeden gehad dat men ons gezin niet passend vond daar. We verkochten daarop het huis aan de Kamplaan 8 voor f 33.000 in de loop van 1953 aan de gemeente Groningen, zodat burgemeester Tuin er kon blijven wonen.' De gemeente Groningen had zich het pand na de oorlog in feite gewoon toegeëigend.¹⁵

Degenen die met de Duitsers hadden samengewerkt of hadden geprofiteerd van oorlog en bezetting, moesten worden opgespoord en bestraft. Er werden 400.000 dossiers

geregeld in 1949 toen bij wet werd vastgelegd dat een overlijdensverklaring kon worden opgesteld voor vermiste personen.

Na 1945 waren de woningen van degenen die waren gedeporteerd of ondergedoken vaak verkocht of verhuurd aan anderen. Wie opdook of uit een concentratiekamp terugkeerde had soms grote moeite het eigen huis terug te krijgen. In een aantal gevallen lukte dat helemaal niet. Rachel van Blankenstein-van Westenborg kon haar eigen huis aan de Van Soutelandelaan in Den Haag niet betrekken toen zij in 1946 in Den Haag terugkeerde uit het kamp Lampesari in Nederlands-Indië. Er woonden andere mensen. Tijdens de bezettingsjaren hadden de Duitsers het huis gevorderd en als paardenstal in gebruik gehad. Ook was er bomschade. Uiteindelijk kreeg Rachel van Blankenstein na veel moeite de beschikking over de eerste verdieping van haar eigen huis, waar zij woonde met haar dochter, schoonzoon en kleinzoon. De kleine Tobias sliep de eerste tijd in een kast.¹³

Het huis van de familie Heertje werd bewoond door een dochter van de huisbaas, ('die mensen komen toch niet meer terug'), pas in 1947 kon het gezin het eigen huis weer betrekken.¹⁴

→ De moeder en broer van Nettie van Blankenstein-Seiphos waren in Auschwitz omgekomen, haar vader was overleden in 1940. Nettie en haar man Tobias (Toob) van Blankenstein waren de enige erfgenamen. Ook het ouderlijk huis van Nettie in Haren bij Groningen maakte deel uit van de boedel. Toen Nettie en Toob de villa aan de Kamplaan na de oorlog wilden betrekken gaf de gemeente Groningen daarvoor geen toestemming. Het huis werd bewoond door de latere burgemeester Tuin. De Van Blankensteins moesten toen zelf – noodgedwongen – woonruimte huren. Pas in 1952 is huur betaald voor het royale pand. In verhuur van het huis hadden Toob en Nettie trouwens ook niet toegestemd. Toob is daarna een procedure begonnen inzake Rechtsherstel die hij won. Vervolgens zette de gemeente Groningen administratieve middelen in en gaf de Van Blankensteins geen vergunning hun eigen huis te betrekken. Ze kregen dus in feite hun huis niet terug. Toob van Blankenstein schreef hierover: 'Van het Groningse huisvestingsbureau hebben we echter nooit toestemming gekregen deze mooie, geschikte villa te betrekken. Een bepaalde motivering hiervoor gaf men niet. De gemeente had beslag gelegd op deze villa en ik heb altijd een sterk vermoeden gehad dat men ons gezin niet passend vond daar. We verkochten daarop het huis aan de Kamplaan 8 voor f 33.000 in de loop van 1953 aan de gemeente Groningen, zodat burgemeester Tuin er kon blijven wonen.' De gemeente Groningen had zich het pand na de oorlog in feite gewoon toegeëigend.¹⁵

Degenen die met de Duitsers hadden samengewerkt of hadden geprofiteerd van oorlog en bezetting, moesten worden opgespoord en bestraft. Er werden 400.000 dossiers

35

Van:
Verzonden: maandag 8 augustus 2022 16:23
Aan:
CC:
Onderwerp: RE: formeel besluit instelling adviescommissie

Geachte heer

Hartelijk dank voor het sturen van het instellingsbesluit en het mandaat van de commissie.
Ik hoop begin september met de leden van de commissie van gedachten te kunnen wisselen.

Met vriendelijke groet,

From:
Sent: Monday, August 8, 2022 1:08 PM
To:
Subject: formeel besluit instelling adviescommissie

Goedemorgen meneer

Zoals u weet is er naar aanleiding van uw claim met betrekking tot de Kamplaan 8 een onafhankelijke adviescommissie geïnstalleerd.

Inmiddels bent u al benaderd door de voorzitter van de commissie, mevrouw

Voor de volledigheid stuur ik u bijgaand het officiële besluit voor het instellen van de commissie en de kaders voor hun werkwijze

Met vriendelijke groet,

Samenvatting

Naar aanleiding van het rapport Lege Plekken, over de omgang met joods onroerend goed, is een claim ingediend. Het college stelt een externe onafhankelijke adviescommissie in om over deze claim te adviseren. De adviescommissie krijgt een zo groot mogelijk vrije opdracht om deze claim te beoordelen en daarover te adviseren. Het college zal het advies als zeer zwaarwegend beschouwen.

Vervolg voorgesteld collegebesluit

Aanleiding en doel

Uw college is op 10 maart en 6 april jl geïnformeerd over de kwestie rond de voormalige burgemeesterswoning Kamplaan 8. Naar aanleiding van het rapport "Lege plekken" heeft de heer _____ zich gemeld waarbij hij aangaf dat de gemeente in 1952 onzorgvuldig zou hebben gehandeld met betrekking tot deze woning, waardoor de familie _____ daar niet heeft kunnen wonen en de toen nieuwe burgemeester _____ wel.

De heer _____ stelt dat de gemeente de woning in feite gevorderd had en vervolgens burgemeester _____ tegen de wil van de familie daar geplaatst heeft waardoor de familie zich uiteindelijk gedwongen zag de woning tegen een te lage prijs te verkopen aan de gemeente.

De heer _____ heeft een claim ingediend van ruim 328.600 euro en daarbij tegelijkertijd actief de pers benaderd. Voor het grootste gedeelte bestaat de claim uit een bedrag dat voort zou vloeien uit het gestelde dat de familie gedwongen was geweest de woning te goedkoop aan de gemeente te verkopen. Een ander gedeelte betreft de huurinkomsten van de woning, die de gemeente ten onrechte niet aan de familie had doen toekomen, althans volgens de heer _____.

In de memo van 6 jl april is al aangegeven dat indien er met de heer _____ niet uitgekomen kon worden, overwogen werd om een externe adviescommissie te benoemen. Die adviescommissie moet dan de gemeente adviseren of er vanuit moreel en fatsoen aanleiding bestaat om in deze kwestie nog een schadevergoeding te moeten betalen. Het gaat daarmee niet om een juridische vraag, maar om een behoudelijkheidsvraag.

Kader

-

Mogelijke oplossingen

Het is duidelijk geworden dat de heer _____ persisteert in zijn claim. Daarop heeft de burgemeester contact gezocht met een aantal gezaghebbende personen, die vanuit een basis van onafhankelijkheid, deskundigheid en ervaring hierover de gemeente kunnen adviseren.

- Mevrouw _____ (Ombudsman van de gemeente Den Haag)
- De heer _____ (voormalig commissaris van de Koning(in) van Groningen)
- De _____ (voormalig voorzitter College van Bestuur van de Hanzehogeschool en lid van de Eerste Kamer)

Er is met alle drie aspirant-leden al oriënterend gesproken, zij begrijpen terdege de gecompliceerde situatie, de gevoeligheid van de materie en het belang voor de gemeente om deze kwestie goed af te ronden. En zij zijn bereid gevonden hier een rol in te willen spelen.

De bedoeling is de adviescommissie niet te binden aan al te formele reglementen, maar in zekere mate de vrije hand te geven in deze situatie. Dat geldt ook bijvoorbeeld voor het voorzitterschap, de commissie heeft daar zelf in voorzien en heeft mevrouw _____ voorgedragen.

Aan de adviescommissie is een chronologisch dossier ter beschikking gesteld. Logisch is dat de meest betrokkenen kunnen worden gehoord en uiteindelijk zal er een advies worden opgesteld, dat door de gemeente als zeer zwaarwegend wordt beschouwd, en waar niet zonder zware motivering van kan worden afgeweken.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

nvt

Financiële consequenties

De ingediende claim betreft een bedrag van 328.600 euro. De kans op honoreren van de claim valt niet goed in te schatten. De adviescommissie ziet af van een vergoeding voor haar werkzaamheden. Natuurlijk zullen reis- en verblijfskosten wel worden vergoed.

Overige consequenties

-

Ambtelijk advies (weging mogelijkheden, draagvlak en consequenties)

-

Publiciteit

De adviescommissie stelt er prijs op dat haar instelling transparant is.

Vervolg

De vraag aan de commissie is om in deze kwestie voortvarend te werk te gaan, maar gelet op de drukke agenda's en het feit dat de commissie met zorgvuldigheid te werk zal gaan, zal toch een afrondering pas na de zomervakantie worden verwacht. Het gaat hier om een privaatrechtelijke kwestie dus is in beginsel het college bevoegd. Maar aangezien de kwestie ook mogelijk budgettaire gevolgen heeft, zal dit ook in enige vorm aan de raad worden voorgelegd. Met de raad zal worden afgestemd hoe hij verder betrokken wordt bij de besluitvorming.

Lange Termijn Agenda

Instellingsbesluit adviescommissie met betrekking tot claim Kamplaan.

Introductie:

In opdracht van de gemeente Groningen heeft de RUG onderzoek verricht naar de omgang van de gemeente met joods eigendom van onroerend goed. Naar aanleiding van het rapport is er een reactie gekomen van de heer _____, wonende te Israël.

De claim van de heer

In zijn brieven van dd 31 december 2021 en 24 februari 2022 verwoordt de heer _____ zijn verzoeken en claim:

(Ik ben zelf oud-Groninger, _____, geboren in 1947 in Groningen. Voor de Tweede Wereldoorlog woonden mijn moeder en grootouders, de familie _____ in de Kamplaan 8 in Haren. Zij komen heel kort voor op p. 19 van het bewuste rapport. Hoewel ik waardering heb voor het vele verzette werk kan ik het met de weergave van de geschiedenis van het bewuste pand bepaald niet eens zijn. Daarom) heb ik een eigen rapportage samengesteld, die ik u hierbij doe toekomen. Ik vertrouw erop dat het college van burgemeester en wethouders deze rapportage zal toevoegen aan het onderzoeksrapport 'Lege Plekken' en dat de onderzoekers mijn eigen volledige rapportage grondig zullen bekijken en het eindrapport op grond daarvan zullen aanpassen. Natuurlijk blijf ik beschikbaar voor Uw onderzoekers team als ik hen verder kan helpen.)

“De huur/schadevergoeding van de Kamplaan 8 op 30 juni 1941 was vastgesteld op f 1.100,- per jaar. Voor de jaren 1942 en 1943 samen is dat een bedrag van f 2.200,-. Begin 1944 is het huis verkocht. In de minnelijke regeling staat de verrekening met de oorlogskoper beschreven. Daarna kwam het huis (augustus 1945) onder beheer van het NBI. In totaal gaat het wat betreft de gemeente dus om een bedrag van f 2.200,-.

De normale oprentingsfactor is 13 maal van gulden naar euro's. **€ 28.600,-**

Bij de verkoop van het huis aan de gemeente Groningen t.b.v. de burgemeester _____ heeft de familie _____ door de aan hen opgedrongen omstandigheden slechts f 30.000,- ontvangen in plaats van de werkelijke waarde: f 40.000,-. Dat is ¼ te weinig. Hetzelfde pand heeft nu een verkoopwaarde van circa 1.200.000 euro. Opgemerkt naar het heden is de familie _____ dus met ¼ van dat bedrag benadeeld. **€ 300.000,-**

De totale benadeling van beide bedragen samen bedraagt: **€ 328.600,-**

De gemeente Groningen wordt voor dit bedrag aangesproken, als vergoeding voor de ellende die het gevoerde huisvestingsbeleid van de gemeente aan de familie _____ heeft berokkend.”

Vraagstelling:

De vraag aan de commissie is of er **vanuit het oogpunt van moraal en fatsoen** aanleiding is om de heer _____ een schadevergoeding te verlenen. De vraag is daarmee ruimer dan een juridische aansprakelijkheidsvraag.

Samenstelling commissie:

Er is sprake van een onafhankelijke commissie die vanuit meerdere gezichtspunten kan kijken naar de casus. Daarbij beseft de commissie de gevoeligheid van de materie. De leden komen uit verschillende organisaties, hebben verschillende achtergronden maar kunnen met elkaar tot een gemotiveerd en finaal zwaarwegend advies aan de gemeente komen.

De commissie bestaat uit:

- a) _____ (Ombudsman van de gemeente Den Haag) en tevens voorzitter;
- b) De heer _____ (voormalig commissaris van de Koning(in) van Groningen);
- c) De heer _____ (voormalig voorzitter College van Bestuur van de Hanzehogeschool en lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal)

Taak:

- Het onderzoeken van de betreffende casus tegen de achtergrond van het brede onderzoek naar de omgang van de gemeente Groningen met joods onroerend goed;
- Het horen van de verschillende betrokken partijen;
- Het uitbrengen in een afzienbare tijd van een finaal en zwaarwegend advies over de voorgelegde vraagstelling en verder alles wat de commissie als juist voorkomt;
- De commissie vergadert en beraadslaagt in beslotenheid;
- Voor het overige bepaalt de commissie haar eigen werkwijze en wat nodig is om over deze casus goed te kunnen adviseren.

Ondersteuning van de commissie:

De commissie wordt ondersteund waar nodig door medewerkers van de Concernstaf van de gemeente Groningen.

Onkostenvergoeding:

De voorzitter en overige leden van de commissie zien af van een specifieke vergoeding, maar komen wel in aanmerking voor eventuele reis- en verblijfskosten.

Burgemeester en wethouders
van Groningen

de burgemeester

De secretaris

36

Van: _____
Verzonden: donderdag 8 september 2022 15:47
Aan: _____
CC: _____
Onderwerp: RE: update opdracht advies over Kamplaan

Beste

Van mij uit is er nog geen initiatief genomen tot contact met _____ Als meneer _____ rekent op contact, dan zal ik hem bellen zodra ons advies is afgerond

Voor de rest hebben we naar het zich nu laat aanzien geen hulp van jullie nodig. En wat betreft het advies: Het is onze uitdrukkelijke bedoeling dat rechtstreeks aan de burgemeester uit te brengen. Er zijn al afspraken gemaakt onderling dat we er allemaal het zwijgen toe doen tot het advies is aangeboden aan de burgemeester. Dat geldt dus ook -op hun voorstel- voor meneer _____ en meneer _____. Wel zal er dit weekeinde of volgende week in de Haaretz een artikel verschijnen waarin het feit dat de adviescommissie is ingesteld wordt vermeld.

Hartelijke groet

Van: _____
Verzonden: woensdag 7 september 2022 11:44
Aan: _____
CC: _____
Onderwerp: RE: update opdracht advies over Kamplaan

Beste

Dank voor je bericht.
We begrijpen dat het gesprek met dhr _____ zodanige informatie heeft opgeleverd dat het niet meer nodig is onderzoeker _____ nog te horen over de onderzoeksresultaten?
Zullen wij dat hem laten weten of doe jij dat?

Als er de komende weken nog vormen van ondersteuning nodig zijn of eventueel nadere vragen, dan horen we dat graag. We willen wel graag even afstemmen over hoe we het precies gaan doen met het advies. We weten natuurlijk niet waar jullie mee komen, maar is het nog handig om ons enigszins vooraf een concept te sturen zodat we ons kunnen voorbereiden (met name procedureel naar pers en raad) en eventueel een feitencheck kunnen doen?

Veel succes en wijsheid gewenst bij het tot stand brengen van jullie advies.

Vriendelijke groet

Van: _____
Verzonden: dinsdag 6 september 2022 18:10
Aan: _____
Onderwerp: update opdracht advies over Kamplaan

Beste

en ik hebben met meneer gesproken. We verwachten met een advies te komen over de claim, zonder dat we daarvoor ook nog met de onderzoekers hoeven spreken.

Onze planning nu is dat we rond 1 oktober met een advies kunnen komen. Als het anders wordt, zal ik jullie zo spoedig mogelijk berichten.

Ombudsman

Den Haag | Leidschendam – Voorburg | Den Haag Meldt

Mail: ombudsman@denhaag.nl | denhaagmeldt@denhaag.nl

Website: www.ombudsman.denhaag.nl | www.denhaagmeldt.nl

Adres: Postbus 16623 2500 BP Den Haag

Wij zijn van 9.00 tot 12.00 telefonisch bereikbaar: 070 7528200

De disclaimer van toepassing op e-mail van de gemeente Den Haag vindt u op: <http://www.denhaag.nl/disclaimer>

De disclaimer van toepassing op e-mail van de gemeente Den Haag vindt u op: <http://www.denhaag.nl/disclaimer>

37

Van:
Verzonden: woensdag 7 september 2022 11:36
Aan:
Onderwerp: commissie Kamplaan, stand van zaken

Concept

Dag Koen

We hebben bericht gekregen van de commissie dat zij in de buurt van 1 oktober met een advies zullen komen. Zij hebben gisteren meneer _____ gesproken, en daarbij naar ons aangegeven dat zij geen aanleiding zien om nog de onderzoeker(s) te spreken. Dat vinden we verontrustend, en het doet ook een beetje afbreuk aan het zorgvuldige proces, vinden we. Speculeren over het waarom heeft weinig zin. Het kan zijn dat de commissie vindt dat er overduidelijk geen reden is om te compenseren, maar ook het omgekeerde kan het geval zijn.

We zien in hoofdlijnen drie mogelijke uitkomsten:

- De commissie ziet geen aanleiding voor een compensatie
- De commissie ziet aanleiding voor een compensatie voor de heer
- De commissie ziet aanleiding voor een compensatie die ten goed komt aan de joodse gemeenschap in totaal.

Op de laatste optie werd al een keer gespeculeerd door een commissielid. Onduidelijk is of de andere commissieleden dit ook delen en/of wat meneer _____ daarvan zou kunnen vinden.

Wij _____ zullen ons voorbereiden op het advies, en daarbij verschillende uitkomsten betrekken. We zullen er op aandringen dat we, voor het advies er officieel ligt, we nog iets van een feitencheck of iets dergelijks kunnen doen, zodat we een beetje vroegtijdig weten wat er komt. Maar of dat gaat lukken....

Procedureel stellen we ons het volgende voor.

Na het advies zullen we onmiddellijk een reactie maken en deze met het advies onder geheimhouding agenderen in het college.

Als het college eens is met de reactie kan Koen dit in het presidium melden en het gevoelen van de raad vernemen. Daarna maken we een officieel besluit met eventueel raadsvoorstel (instemming en dekking)

We zullen ook _____ hierbij betrekken.

m.v.g.

38

Van:
Verzonden: vrijdag 23 september 2022 11:15
Aan:
CC:
Onderwerp: proces besluitvorming claim Kamplaan

Goedemorgen meneer,

Zoals bekend is naar aanleiding van uw claim over de Kamplaan 8 een externe commissie gevraagd daarover advies uit te brengen aan de gemeente.

Hierbij wil ik u informeren over het verwachte moment waarop de gemeente over uw claim een besluit neemt.

Ons is aangekondigd dat de burgemeester op 30 september het advies van de externe commissie ontvangt. Dat advies zal worden gewogen en zal naar wij verwachten op 11 oktober leiden tot een besluit van het college van burgemeester en wethouders.

Op 12 oktober vindt vervolgens een persconferentie plaats.

U wordt als belanghebbende daarvoor geïnformeerd.

U krijgt dan van de burgemeester het besluit en het onderliggende advies van de externe commissie.

In vertrouwen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Met vriendelijke groet,

39

Van:
Verzonden: maandag 3 oktober 2022 13:27
Aan:
CC:
Onderwerp: RE: Document2 (Compatibiliteitsmodus).docx

, nog even in de nastoot: het is ook even van belang hoe Koen het presidium informeert, doet hij dit mondeling met toezending van het advies van de commissie? En dat weet dat de fractievoorzitters bij elkaar komen,

m.v.g.

Van:
Verzonden: maandag 3 oktober 2022 12:41
Aan:
CC:
Onderwerp: Document2 (Compatibiliteitsmodus).docx

Dag en

Jullie memo heb ik voorgelegd aan Koen. We hebben kleine wijziging doorgevoerd. Deze heb ik met geel gearceerd. Graag hoor ik of dit voor jullie ook akkoord is.

Groet,

40

Van:
Verzonden: maandag 3 oktober 2022 14:11
Aan:
CC:
Onderwerp: Memo

Dag

Ter info, zojuist met Koen gesproken. Hij wil graag de memo zo houden met tekstaanpassingen van mij en deze vanuit zijn naam naar het college versturen. Dit ga ik nu in gang zetten

Groet,

41

Van:
Verzonden: maandag 3 oktober 2022 09.45
Aan:
Onderwerp: RE. wanneer ben jij beschikbaar om te bellen?

Goedemorgen
Dank voor je bericht,
Zullen we even na 11:30 contact hebben?

Tot straks dan,

Vrgroet,

Van:
Verzonden: maandag 3 oktober 2022 09:13
Aan:
Onderwerp: wanneer ben jij beschikbaar om te bellen?

Beste

Dit weekeinde hebben we als commissie overleg gehad. Ik wil graag even met je bellen over onze constatering.
Hoe laat zou dat lukken?
Ik kan vanmorgen goed, behalve tussen 11 en 11:30 uur.

Ombudsman
Den Haag | Leidschendam – Voorburg | Den Haag Meldt

Mail: ombudsman@denhaag.nl | denhaagmeldt@denhaag.nl
Website: www.ombudsman.denhaag.nl | www.denhaagmeldt.nl
Adres: Postbus 16623 2500 BP Den Haag
Wij zijn van 9:00 tot 12:00 telefonisch bereikbaar: 070 7528200.

De disclaimer van toepassing op e-mail van de gemeente Den Haag vindt u op: <http://www.denhaag.nl/disclaimer>

42

GEHEIMHOUDING EX ART. 55 GEMEENTEWET

MEMO

Aan	Het college
Van	
Afdeling	Concernstaf
CC	
Datum	3 oktober 2022
Onderwerp	Ontwikkeling woning Kamplaan

Op 12 juli jl. heeft het college een externe commissie ingesteld met het verzoek te adviseren over de kwestie Kamplaan 8. Het gaat om de voormalige burgemeesterswoning die na de oorlog niet door de familie bewoond kon worden en die uiteindelijk in 1952 aan de gemeente is verkocht.

Op 30 september heeft de genoemde commissie haar advies uitgebracht, hier opgenomen als bijlage 1.

De vraagstelling aan de commissie was of er aanleiding was op basis van moraal en fatsoen om de heer een vergoeding te geven. De commissie komt tot die conclusie. De commissie komt tevens tot de conclusie dat er excuses moet worden aangeboden en in welke vorm dat moet gebeuren.

We hebben de commissie speciaal voor de genoemde vraagstelling samengesteld, de commissie is onafhankelijk en heeft de vrije hand gekregen om tot een oordeel te komen. Het advies hebben wij doorgenomen en adviseren dit te volgen. In elk geval met betrekking tot de 328.000 euro, het is aan de gemeente zelf om de erkenning van het leed al dan niet gekoppeld aan excuses vorm te geven.

Bij het instellen van de commissie is er rekening gehouden met het oordeel dat men zou vinden dat er aanleiding was een vergoeding te geven. Het effectueren van het besluit is een college-bevoegdheid, voor de dekking van het bedrag is een raadsbesluit nodig.

Indien het college voornemens is uitvoering te geven aan het advies en besluit om de claim te honoreren, wordt dit informeel voorgelegd aan de fractievoorzitters, deze kunnen met hun fracties wensen en bedenkingen geven, waarna het college op een beoogde datum van 11 oktober een definitief besluit neemt.

De burgemeester kan dan op 12 oktober het besluit tijdens de persconferentie meedelen en toelichten. Ook de voorzitter van de commissie is dan aanwezig.

43

Van:
Verzonden: zondag 9 oktober 2022 21.04
Aan:
CC:
Onderwerp: RE telefonisch contact met burgemeester Schuiling

Geachte Heer

Het is vandaag precies een jaar geleden dat ik voor het eerst door een onderzoeker van het Joods Onroerend Goederen project werd benaderd met vragen over de Kamplaan. De daarop volgende gebeurtenissen hebben mij in feite geen dag losgelaten en daarom ben ik blij dat de gemeente nu haar positie gaat bepalen.

Wij vieren deze week Loofhuttenfeest en ik zijn bij onze kinderen in Israël. De burgemeester kan bellen op mijn Nederlandse nummer, maar als dat niet lukt, ben ik ook bereikbaar op mijn Israëlische cellphone.
[Als Schuiling een zoom prefereert kan dat natuurlijk ook.]

Uiteraard zal ik het verzoek om een embargo volledig respecteren. Kunt u mij zeggen wanneer de burgemeester op woensdag zijn persconferentie houdt?

Met vriendelijke groet,

From:
Sent: Sunday, October 9, 2022 3:28 PM
To:
Cc:
Subject: telefonisch contact met burgemeester Schuiling

Goedmiddag meneer

U heeft een claim ingediend bij de gemeente Groningen naar aanleiding van de transacties Kamplaan 8 te Groningen.

Op verzoek van de gemeente heeft een externe commissie zich gebogen over uw claim en advies uitgebracht aan de gemeente.

Het college van Burgemeester en wethouders zullen naar verwachting dinsdag 11 oktober daarover een besluit nemen.

Burgemeester Schuiling wil graag het besluit met u delen voordat het via de persconferentie van woensdagmiddag 12 oktober in de publiciteit komt.

Hij zal u bellen op dinsdag 11 oktober tussen 15.00 en 17:00 op het bij ons bekende telefoonnummer van u.

Ten overvloede op het gemeentebesluit dat de burgemeester met u deelt, rust een embargo tot en met de persconferentie van woensdagmiddag 12 oktober.

Wij vertrouwen erop dat u dat respecteert.

Met vriendelijke groet,

Programmamanager Concernstaf gemeente Groningen.

44

Van:
Verzonden: maandag 10 oktober 2022 11:17
Aan: Koen Schuiling
CC:
Onderwerp: RE: aanbiedingsbrief bij advies Kamplaan8 getekende versie
Bijlagen: aanbiedingsbrief advies Kamplaan 8 pdf

Beste lezers,

Met excuses nogmaals de aanbiedingsbrief, nu met een elektronische handtekening

Ombudsman
Den Haag | Leidschendam – Voorburg | Den Haag Meldt

Mail: ombudsman@denhaag.nl | denhaagmeldt@denhaag.nl
Website: www.ombudsman.denhaag.nl | www.denhaagmeldt.nl
Adres: Postbus 16623 2500 BP Den Haag
Wij zijn van 9.00 tot 12.00 telefonisch bereikbaar: 070 7528200.

Van:
Verzonden: maandag 10 oktober 2022 09:52
Aan:
CC:
Onderwerp: aanbiedingsbrief bij advies Kamplaan8

Beste

Op verzoek van de burgemeester heb ik nog een aanbiedingsbrief gemaakt om een paar zaken uit het advies te verduidelijken. Zie bijlage. Ik heb die brief ook met een persoonlijke noot aan hem toegestuurd.

Mag ik jullie vragen mij te informeren wat nu de verdere gang van zaken is. Is er komende woensdag een persconferentie? En zo ja, is daarbij mijn aanwezigheid nog steeds gewenst? En als dat zo is, kan ik dan vandaag nog geïnformeerd worden waar en hoe laat?

Alvast dank

Hartelijke groet,

Ombudsman
Den Haag | Leidschendam – Voorburg | Den Haag Meldt

Mail: ombudsman@denhaag.nl | denhaagmeldt@denhaag.nl
Website: www.ombudsman.denhaag.nl | www.denhaagmeldt.nl
Adres. Postbus 16623 2500 BP Den Haag
Wij zijn van 9 00 tot 12 00 telefonisch bereikbaar: 070 7528200.

De disclaimer van toepassing op e-mail van de gemeente Den Haag vindt u op. <http://www.denhaag.nl/disclaimer>

Den Haag september/oktober 2022

Aan de burgemeester van Groningen,

Beste meneer Schuiling

Op uw verzoek hebben wij advies uitgebracht over de claim van meneer met
betrekking tot Kamplaan 8

De commissie heeft bij het uitbrengen van het advies de volgende aandachtspunten van groot belang gevonden

De opdracht is door ons aanvaard met de uitdrukkelijke overtuiging dat we geheel vrij waren in het zoeken naar de juiste oplossing. Wij hebben na onderling overleg daar twee keuzes bij gemaakt

Respect voor het narratief

De geschiedschrijving zoals in het rapport Lege Plekken staat, zouden wij niet gaan bevragen. De gemeente had opdracht gegeven tot dat onderzoek en heeft de onderzoeksresultaten ook aanvaard. Dat laat onverlet dat het eigen verhaal van de familie zoals in zijn familie verteld en aan de hand van zijn documenten valt te reconstrueren, een op zichzelf staande betekenis heeft. In het gesprek met meneer en meneer kwam vervolgens respect voor dat narratief ook als eerste aan de orde. De gemeente en de burgemeester kan door een voorwoord in een boek van meneer dat respect ook tonen.

Verwoorden van de geschonden norm en de ervaren impact maken excuses van waarde

De tweede keuze die we hebben gemaakt is het opstellen van excuses met de juiste aandacht voor de erkenning van de geschonden norm en het benoemen van de impact van het schenden van die norm op degene die excuses vraagt. Bij het aanbieden van excuses wordt dat vaak vergeten en dat doet afbreuk aan de excuses. Excuses moeten volgens ons in dit geval worden aangeboden voor de wijze waarop na de oorlog de woning van de familie van meneer ' een burgemeesterswoning is geworden. Voor meneer kwam het door de gemeente Groningen ingestelde onderzoek onverwacht en vervolgens vond hij daarin niet zijn familiegeschiedenis over die woning terug. Dit had grote impact op hem.

Wij wensen u wijsheid toe bij uw besluitvorming over de ingediende claim

Met vriendelijke groet,

namens de commissie,

45

Raadsvoorstel

Onderwerp Claim Kamplaan 8
Steller/telnr. / 78 54 Bijlagen -

Registratienummer 544524-2022
Classificatie Openbaar Geheim Vertrouwelijk (bij gebruik van
persoonsgegevens)

Portefeuillehouder Schuiling
Langetermijn agenda (LTA) LTA ja: Maand Jaar
Raad LTA nee: Niet op LTA

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- I. een bedrag van € 328.000,-- ter beschikking te stellen voor de ingediende claim Kamplaan 8 en te dekken door een onttrekking aan de Algemene reserve;
- II. de gemeentebegroting 2022 op deelprogrammaniveau te wijzigen.

Samenvatting

In opdracht van de gemeente heeft de RUG onderzoek verricht naar de betrokkenheid van de gemeente rond de vervreemding van het Joodse vastgoed in de Tweede Wereldoorlog en het naoorlogs rechtsherstel. Het heeft geresulteerd in een rapport en een boek, getiteld Lege Plekken. Naar aanleiding van het onderzoek is door een Joodse belanghebbende een claim ingediend wat betreft het pand Kamplaan 8. Het college heeft een onafhankelijke externe commissie ingesteld om te adviseren over deze claim omdat het gaat om de bewoning van de voormalige burgemeesterswoning. Het in te winnen advies is op voorhand als zwaarwegend beschouwd. De commissie heeft haar advies uitgebracht en geadviseerd de heer ' € 328.000 uit te keren. Het college heeft besloten dit advies over te nemen en daarover het presidium geconsulteerd. Het college heeft daarop besloten het betreffende bedrag uit te keren aan de heer ' . Omdat dit bedrag niet begroot is, moet dit bedrag worden gedekt uit de Algemene reserve.

Vervolg voorgesteld raadsbesluit

Aanleiding en doel

Het onderzoek van de RUG “Lege Plekken” gaat op basis van zorgvuldig onderzoek in op de door de bezetter geïnitieerde verveemding van het Joodse vastgoed in de Tweede Wereldoorlog. Na de oorlog heeft daarover rechtsherstel plaatsgevonden. Er is naar aanleiding van het onderzoek een claim ingediend door een erfgenaam van, een zo gesteld wordt, een gedupeerde familie rond de bewoning en verkoop van de latere burgemeesterswoning aan de Kampaan 8. Het gaat om een situatie uit 1952, puur juridisch is de kwestie verjaard. De juridische vraag is niet het enige criterium om de kwestie te beoordelen. Daarom is er een commissie van advies gevormd die de kwestie op basis van moraal en fatsoen heeft beoordeeld. Men is gevraagd of er redenen zijn om een schadevergoeding uit te keren op bovengenoemde criteria.

Kader

De landelijke problematiek rond de verveemding van Joods vastgoed heeft geleid tot een gemeentelijk initiatief, namelijk een onafhankelijk onderzoek door de RUG. Diverse betrokkenen en belanghebbenden hebben daarop gereageerd. Op voorhand is ervoor gekozen reacties serieus en zorgvuldig te behandelen.

Argumenten en afwegingen

Wat betreft deze kwestie hebben we een externe commissie gevraagd om advies. Dit advies hebben wij op voorhand geframeerd als “zwaarwegend”. Daarom wordt voorgesteld de strikking van het advies van de commissie te volgen.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Deze zaak heeft de publiciteit gezocht en gevonden en maakt deel uit van de gesprekken die over en na het rapport Lege Plekken hebben plaatsgevonden. Deze varenieden van vragen, tot nader onderzoek. Deze zijn ruimhartig opgepakt. In deze casus gaat het om een ingediende financiële claim, over een bijzondere situatie.

Financiële consequenties

Voor het geclaimde bedrag is geen dekking. Daarom wordt de raad voorgesteld het bedrag van €328.000 euro te dekken ten laste van de Algemene reserve. De onttrekking aan de algemene reserve leidt tot een kleine verslechtering van het weerstandsvermogen (de ratio weerstandsvermogen wordt 0,3% lager).

Dit voorstel leidt tot een wijziging van de begroting volgens onderstaande begrotingswijziging.

Begrotingswijziging 2022
Claim Kamplaan 8

Betrokken directie(s) **Concerndirectie**
Naam voorstel **Claim Kamplaan 8**
Besluitvorming (orgaan + datum) **Raad**
Incidenteel / Structureel **I**
Soort wijziging **Exploitatie**

Financiële begrotingswijziging

Deelprogramma	Programma	Directie	I/S	Lasten	Baten	Bedragen x 1 000 euro			Saldo na res. mut.
						Saldo voor res. mut.	Toev. res.	Ontt. res.	
042 - College en Raad	04 - Dienstverlening en bestuur	503 Concerndirectie	I	328		-328		328	0
TOTALEN BEGROTINGSWIJZIGING				328	0	-328	0	328	0

Met de bijgaande begrotingswijziging worden de benodigde middelen overgeheveld van de algemene reserve naar het deelprogramma 42 (College en Raad)

Overige consequenties

Het is wel duidelijk dat het, juist omdat het de voormalige burgemeesterswoning betreft en de verkrijging/bewoning daarvan door een voormalige burgemeester betreft, het een unieke zaak is

Vervolg

Lange Termijn Agenda

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuilings

secretaris,

Dit raadsvoorstel is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend

Collegevoorstel

Onderwerp Claim Kamplaan 8

Steller/tehr. / 78.54 Bijlagen 2 Directeur Schütte

Fatale datum 11-10-2022

Registratienummer 544524-2022

Portefeuillehouder | Schuiling Overlegd met

Voorstel voor agendering Discussiedeel Conformdeel

Classificatie Openbaar Intern Vertrouwelijk Geheim

Publiciteit Persbericht Persconferentie: Regulier

Geen publiciteit, want

Langetermijn agenda (LTA) LTA ja: Maand 11 Jaar 2022

Raad LTA nee: Niet op LTA

Voorgesteld collegebesluit

Het college, en de burgemeester, ieder voor het zijn eigen bevoegdheid betreft, besluiten:

1. kennis te nemen van het advies van de commissie Kamplaan 8 en het advies over te nemen;
2. de commissie te danken voor zijn advies;
3. de burgemeester te machtigen het gevoelen van de gemeente over te brengen aan de heer
4. De raad voor te stellen:

Een bedrag van € 328.000 ter beschikking te stellen voor de ingediende claim Kamplaan 8 en te dekken door een onttrekking aan de Algemene reserve;

5. de gemeentebegroting 2022 op beleidsniveau overeenkomstig te wijzigen;

6. het raadsvoorstel daartoe vast te stellen.

Samenvatting

In opdracht van de gemeente heeft de RUG onderzoek verricht naar de betrokkenheid van de gemeente rond de vervreemding van het Joodse vastgoed in de Tweede Wereldoorlog en het naoorlogs rechtsherstel. Het heeft geresulteerd in een rapport en een boek, getiteld Lege Plekken. Naar aanleiding van het onderzoek is door een Joodse belanghebbende een claim ingediend wat betreft het pand Kamplaan 8. Het college heeft een onafhankelijke externe commissie ingesteld om te adviseren over deze claim omdat het gaat om de bewoning van de voormalige burgemeesterswoning. De commissie heeft haar advies uitgebracht. In dit collegevoorstel wordt voorgesteld het advies te volgen.

Vervolg voorgesteld collegebesluit

Aanleiding en doel

Het onderzoek van de RUG "Lege Plekken" gaat op basis van zorgvuldig onderzoek in op de door de bezetter geïmplementeerde vervreemding van het Joodse vastgoed in de Tweede Wereldoorlog. Na de oorlog heeft daarover rechtsherstel plaatsgevonden. Het is naar aanleiding van het onderzoek een claim ingediend door een erfgenoot van, een zo genoemd wordt, een gedupeerde familie rond de bewoning en verkoop van de latere burgemeesterswoning aan de Kampstraat 8. Het gaat om een situatie uit 1952, maar juridisch is de kwestie verjaard. De juridische vraag is met het juiste criterium om de kwestie te beoordelen. De vraag aan de commissie was of er op basis van moreel en fatsoen redenen zijn om een schadevergoeding uit te keren.

Kader

De landelijke problematiek rond de vervreemding van Joods vastgoed heeft geleid tot een gemeentelijk initiatief, namelijk een onafhankelijk onderzoek door de RUG. Directie betrokkenen en belanghebbenden hebben daarop gereageerd. Op voorhand is er nog gekozen reacties serieus en zorgvuldig te behandelen.

Mogelijke oplossingen

Wat betreft deze kwestie hebben we een externe commissie gevraagd om advies. Dit advies hebben wij op voorhand getruwd als "zwaarwegend". Daarom wordt voorgesteld de strekking van het advies van de commissie te volgen.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Deze zaak heeft de publiekiteit gezocht en gevonden en maakt deel uit van de gesprekken die over en na het rapport Lege Plekken hebben plaatsgevonden. Deze vandeerden van vragen, tot nader onderzoek. Deze zijn ruimhartig opgepakt. In deze casus gaat het om een ingediende financiële claim, over een bijzondere situatie.

Financiële consequenties

Voor het geclaimde bedrag is geen dekking. Daarom wordt uw college voorgesteld een raadsvoorstel vast te stellen ter dekking van de geclaimde €38.000 euro, ten laste van de Algemene reserve.

Overige consequenties

Het is wel duidelijk dat het, juist omdat het de voormalige burgemeesterswoning betreft en de verloop/bewoning daarvan door een voormalige burgemeester betreft, het een unieke zaak is.

Ambtelijk advies over mogelijkheden, draagvlak en consequenties)

Voorgesteld wordt het advies over de honorering van de claim te volgen. De commissie heeft zich niet uitputtend gegeven over de inhoudelijke onderbouwing van het bedrag, maar desgevraagd de nadruk gelegd op de aspecten fatsoen en moraliteit. Als dat de lijn is dan moet daarin meegegaan worden. De tenuitvoerzetting en het stipuleren van de context van toen en nu is essentieel in de communicatie over de honorering van de claim.

Publiciteit

Communicatie

Voorgesteld wordt de besluitvorming van de reguliere persconferentie op te pakken. De ingediende claim is strikt financieel. De betrokkene is echter naar aanleiding van het gesprek met de externe commissie expliciete excuses, en de commissie adviseert daarover positief. De toelichting op deze advisering en de daaropvolgende besluitvorming is van groot belang. Ook om ongewenste en oneigenlijke precedentwerking te voorkomen.

Naast de schadevergoeding gaat de commissie uitgebreid in op de wijze waarop het leed erkend moet worden en de excuses aanbrengen moeten worden. De communicatie daarover door het college steekt nauw, met name ook vanwege het gebruik van oneigenlijke precedentwerking en met name ook omdat het de positie van voormalige burgemeester betreft.

Het wordt aan de burgemeester overgelaten daarbij de juiste woorden te kiezen.

Vervolg

Lange Termijn Agenda

Naar aanleiding van de zgn. heehlvormende bespreking in de raad van 15 juni jl. is afgesproken over het uitvoerde onderzoek "Lege Plekken" in een formele raadsvergadering of het raamar rondend te praten

Den Haag september/oktober 2022

Aan de burgemeester van Groningen,

Beste meneer Schuling

Op uw verzoek hebben wij advies uitgebracht over de claim van meneer [naam] met betrekking tot Kamplaan B.

De commissie heeft bij het uitbrengen van het advies de volgende aandachtspunten van groot belang gevonden

De opdracht is door ons aanvaard met de uitdrukkelijke overtuiging dat we geheel vrij waren in het zoeken naar de juiste oplossing. Wij hebben na onderling overleg daar twee keuzes bij gemaakt.

Respect voor het narratief

De geschiedschrijving zoals in het rapport Lege Plekken staat, zouden wij niet gaan bevragen. De gemeente had opdracht gegeven tot dat onderzoek en heeft de onderzoeksresultaten ook aanvaard. Dat laat onverlet dat het eigen verhaal van de familie [naam] zoals in zijn familie verteld en aan de hand van zijn documenten valt te reconstrueren, een op zichzelf staande betekenis heeft. In het gesprek met meneer [naam] en meneer [naam] kwam vervolgens respect voor dat narratief ook als eerste aan de orde. De gemeente en de burgemeester kan door een voorwoord in een boek van meneer [naam] dat respect ook tonen.

Verwoorden van de geschonden norm en de ervaren impact maken excuses van waarde

De tweede keuze die we hebben gemaakt is het opstellen van excuses met de juiste aandacht voor de erkenning van de geschonden norm en het benoemen van de impact van het schenden van die norm op degene die excuses vraagt. Bij het aanbieden van excuses wordt dat vaak vergeleken en dat doet afbreuk aan de excuses. Excuses moeten volgens ons in dit geval worden aangeboden voor de wijze waarop na de oorlog de woning van de familie van meneer [naam] een burgemeesterswoning is geworden. Voor meneer [naam] kwam het door de gemeente Groningen ingestelde onderzoek onverwacht en vervolgens vond hij daarin met zijn familiegeschiedenis over die woning terug. Dit had grote impact op hem.

Wij wensen u wijsheid toe bij uw besluitvorming over de ingediende claim.

Met vriendelijke groet,

namens de commissie,

Zwaarwegend advies met betrekking tot de claim

Volgens de opdracht heeft de commissie onderzoek gedaan naar de vraag of er voor de gemeente Groningen (het College van BenW) aanleiding is om uit oogpunt van moraal en fatsoen een schadevergoeding te verlenen.

De commissie is gevraagd te komen met een gemotiveerd en finaal, zeer zwaarwegend advies.

De commissie heeft een voorbereidend gesprek gehad met de ambtelijke ondersteuning bij de formulering van de opdracht. Verder heeft de commissie de schriftelijke uitwisselingen tussen meneer [redacted], de gemeente en de leider van het onderzoek naar de Lege Plekken gelezen en het rapport Lege Plekken met bijlagen. Begin september heeft de commissie gesproken met meneer [redacted] bijgestaan door meneer [redacted]. Er zijn geen gesprekken gevoerd met anderen.

De claim

Er moeten volgens meneer [redacted] drie dingen gebeuren.

- Respect voor het narratief van de familie van meneer [redacted]
- Gepaste excuses aanbieden door de burgemeester over de wijze waarop direct na de oorlog is gehandeld ten aanzien van Kamplaan 8
- De claim honoreren

Honoreren van de claim onderdeel van het aanbieden van gepaste excuses

De commissie is met meneer [redacted] van mening dat zonder voldoende invulling van het tonen van respect voor het narratief en het aanbieden van gepaste excuses het honoreren van de claim betekenisloos is.

Daarom past het eerst excuses aan te bieden voor wat er is gebeurd en vervolgens gepaste aanvullende acties toe te zeggen en uit te voeren.

Goede excuses bestaan tenminste uit:

1. Erkenning van de geschonden norm
2. Het benoemen van wat de impact is op de indiener van de claim/de geadresseerde van het excuus.
3. Kiezen van een passende reactie bij het excuus
4. Benoemen van wat de gemeente hiervan geleerd heeft.

Ter toelichting.

In deze excuses wordt geen juridische kwalificatie gegeven van de feiten zoals die zich hebben voorgedaan. Termen als rechtsherstel, minnelijke regeling, erfgenamen, zijn niet gebruikt. Er is niet ingegaan op de van toepassing zijnde wet- en regelgeving, noch administratiefrechtelijk, noch familierechtelijk of civielrechtelijk. Wat verwoord is, is het ontbreken van moreel besef dat hier op geen enkele wijze rekening is gehouden met de belangen van mensen die terugkeerden in Groningen, uit de verschrikkingen van de oorlog in concentratiekampen en onderduikadressen en hun hele familie hadden verloren.

Excuses en honoreren claim

In overleg met meneer _____ en meneer _____ is de volgende formulering van de excuses opgesteld.

1. Tijdens de Tweede Wereldoorlog is de familie _____ eigenaren van Kamplaan 8 in Groningen door de bezetter groot onrecht aangedaan door hun huis te vorderen. De gemeente Groningen erkent dat de wijze waarop zij gehandeld heeft direct na de oorlog met het huis aan de Kamplaan 8 moreel onjuist is. Er zijn wetten en regels toegepast zonder in overweging te nemen wat de gevolgen daarvan waren voor de belangen van de familie _____. Schrijvende voorbeelden daarvan zijn de volgende.

- Er is niet ingegaan op het verzoek van de vader van meneer _____ om zolang niet bekend wat er met zijn schoonmoeder was gebeurd om in de woning te kunnen gaan wonen met zijn gezin of tenminste als beheerder van de woning te mogen optreden.

- Het toewijzen van Kamplaan 8 aan de heer [redacted] vond mogelijkterwils plaats volgens landelijke regels om voorrang te geven aan het huisvesten van voor de wederopbouw belangrijke functionarissen. Bij de keuze voor die toewijzing is op geen enkele wijze in ogenschouw genomen dat de woning eigendom was van een Joodse familie. Voor eigendom van Joodse families werd geen uitzondering gemaakt. Dat is vanuit ons huidige perspectief onaanvaardbaar. Zij die terugkeerden uit de verschrikkingen van de oorlog hadden recht gedaan moeten worden door hun aanspraken prioriteit te geven.
- Aan de dochter van de eigenaresse, de moeder van meneer [redacted], de enig overlevende van haar familie, wordt op enig moment enkel de eigendom van de woning teruggegeven. De heer [redacted] bleef huurder, zonder een huurovereenkomst en de familie [redacted] kon niet in de woning gaan wonen. Op geen enkel moment blijkt de gemeente zich bewust te zijn of in haar maag te zitten met dit onrecht en geprobeerd te hebben om een oplossing te vinden zodat de familie [redacted] alsnog in Kamplaan 8 kon gaan wonen. Daarmee heeft de gemeente de familie groot onrecht aangedaan.
- De heer [redacted], benoemd tot burgemeester van de stad Groningen, geeft er de voorkeur aan in de Kamplaan 8 te gaan wonen. De gemeente zorgt ervoor dat dit mogelijk wordt. Dat de gemeente dit wel doet voor de burgemeester, maar nagelaten heeft te doen voor de familie [redacted] is opnieuw een groot onrecht. Als het al niet eerder had moeten gebeuren dan had in elk geval bij het vertrek van de vorige huurder, meneer [redacted], de eigenaar gelet op de beladen geschiedenis van haar familie de woning moeten toewijzen op morele gronden. Dit had anders gekund en gemoeten.
- De vader van meneer [redacted] heeft in een verklaring van zijn hand geschreven dat hij het sterke vermoeden had dat zijn familie niet welkom was in Kamplaan 8 omdat men hen niet passend vond in de betrokken buurt. Dit vermoeden is zeer invoelbaar en dient de gemeente alsnog met schaamte te vervullen.

- De woning is, in bewoonde staat, namelijk als ambtswoning van de burgemeester, door de gemeente gekocht van de familie

De gemeente heeft overwogen dat bij aankoop van de woning door een derde, er geen huurbescherming zou zijn voor de huidige bewoner, namelijk de burgemeester. Gelet op de voorgeschiedenis is het zeer pijnlijk dat de gemeente de aankoopprijs redelijk vond. Ook hierin is geen rekening gehouden met de belangen van de eigenaar bij een mogelijk vrije verkoop. Dit dient te worden hersteld.

2. Sinds de start van het onderzoek Lege Plekken heeft meneer
aan niets anders meer kunnen denken. Hij is overvallen door het oprakelen van deze ingrijpende en dieptrieste periode in het leven van zijn ouders en grootouders. Hij meent dat ook andere families die voor het onderzoek zijn benaderd door de onderzoekers dit zo hebben ervaren. De teksten die in het onderzoeksrapport over zijn familie zijn terecht gekomen hebben hem diep gegriefd evenals het feit dat heel veel van de familiegeschiedenis is weggelaten en zo een onvolledig en daardoor onjuist beeld is ontstaan van de wijze waarop zijn vader geprobeerd heeft de woning Kamplaan 8 te krijgen voor bewoning door zijn gezin.
3. Bij de excuses past het de gemeente Groningen het volgende te doen. Meneer is drukdoende een boek af te ronden waarin hij zelf aan de hand van de documenten van zijn vader de familiegeschiedenis vertelt. Hij stelt er prijs op dat de burgemeester voor dit boek een voorwoord schrijft waarin gerefereerd wordt aan de hiervoor genoemde excuses. Verder past het de door meneer berekende som geld €328.600,- die staat voor het verlies bij de verkoop van de woning te betalen. Het gaat hier niet om het honoreren van een schadeclaim door het onttrekken van gemeenschapsgeld aan de financiën van de stad Groningen. Dit bedrag vertegenwoordigt eigendom van de familie Die eigendom wordt met het honoreren van de claim teruggegeven.
4. De gemeente Groningen heeft met het aanbieden van deze excuses en het toezeggen en uitvoeren van de genoemde passende reacties geleerd dat voortaan bij het uitvoeren van wetten en regels steeds de belangen

van hen, die daardoor getroffen worden, meegewogen moeten worden om tot rechtens juiste én tegelijk rechtvaardige besluiten te komen. Besluiten die, als er veertig jaar na dato op wordt teruggekeken, nog steeds als rechtvaardig worden ervaren.

Toelichting op de claim.

De commissie heeft inzage gehad in een emailwisseling tussen meneer _____ en zijn zussen over de bestemming van de gelden. Zij stemmen in met de wens om een stichting op te richten ter nagedachtenis aan hun ouders en het door de gemeente Groningen te betalen bedrag in die stichting onder te brengen. Meneer _____ zal de gemeente inzage geven in de emailwisseling tussen hem en zijn zussen en de gemeente op de hoogte brengen van de oprichting van de stichting.

30 september 2022

46

Van:
Verzonden: woensdag 12 oktober 2022 01:54
Aan: Secretariaat Burgemeester,
CC:
Onderwerp: Press Release met reactie van
Bijlagen: CONCEPT - Press Release na Besluit over Groningse Oorlogsclaim.pdf

Geachte Burgemeester Schulling

Nogmaals mijn dank voor het fijne gesprek van gisteravond. Ik ben van plan om vandaag, na 2 uur, bijgaande persbericht naar een paar kranten te sturen. Ik zou het op prijs stellen als de Gemeente Griffier Mevrouw dit bericht ook doorstuurt naar de Gemeenteraad leden. Als U in Uw persconferentie mijn reactie wilt citeren, dat mag natuurlijk

Ik wens U en mevrouw veel succes vanmiddag.

Met vriendelijke groet,

“eindelijk kan ik nu de tragedie van de Kamplaan achter mij laten”

Met opluchting heb ik kennisgenomen van het besluit van de gemeente Groningen mijn oorlogsclaim te honoreren en excuses aan te bieden. Eerder beloofde Burgemeester Schuiling, toen hij kennisnam van de harteloze rol die de gemeente Groningen na de oorlog speelde bij het rechtsherstel van mijn familie, “het goede te zullen doen” Ik ben blij dat hij, na het zwaarwegend advies van de Commissie Stehouwer, zijn belofte volledig is nagekomen

Jarenlang heb ik geworsteld met de vraag waarom mijn ouders, mijn zusjes en ik niet mochten wonen in ons huis aan de Kamplaan 8, waarvan mijn grootmoeder en later mijn moeder eigenaar waren. Mijn vader had in zijn memoires geschreven *“van het Gronings huisvestingsbureau hebben we echter nooit toestemming gekregen deze mooie, geschikte villa te betrekken. Een bepaalde motivering ervoor gaf men niet. De gemeente had beslag gelegd op deze villa en ik heb altijd een sterk vermoeden gehad dat men ons gezin niet passend vond daar.”*

Uit onderzoek, dat Prof Dr Maarten Duijvendak in opdracht van de gemeente Groningen naar de ontrecting van Joden in de oorlog en het rechtsherstel daarna verrichte, blijkt dat voor het verkrijgen van een huisvestingsvergunning na de oorlog, de status van inschrijving, de omvang van het gezin en het beroep van de vader belangrijke criteria waren. Met andere woorden de sociale status telde zwaar.

Als hoogste ambtenaar in de stad kon burgemeester Jan Tuin in 1952 voor eigen gebruik een van de mooiste woningen van de stad - het huis van mijn ouders - kiezen. Ons gezin, zwaar getroffen in de Tweede Wereldoorlog, moest genoegen nemen met een kleine bovenwoning. In 1949 had de Gemeente in diezelfde Kamplaan voor de geneesheer-directeur van het Diaconessen Ziekenhuis al eens een kapitaal pand gevorderd. In 1958 gebeurde dat voor een hoogleraar economische geschiedenis opnieuw. De Kamplaan was na de oorlog te chique voor de timmerman, de winkelier en de arbeider om er te wonen. Dat dit ook gold voor een Joodse familie, die zwaar gehavend uit de onderduik terugkwam en slechts wilde wonen in het huis dat de nazi's van hen hadden gestolen, is heel pijnlijk. Zeker, omdat het de burgemeester zelf was, die de terugkeer onmogelijk maakte.

Ik beschouw de excuus en de genoegdoening door de Gemeente Groningen als een erkenning van het onrecht en de pijn, die mijn ouders zijn aangedaan. Hun strijd over de Kamplaan 8, dat na de oorlog uiteindelijk aan hun gerestitueerd werd, maar waar ze van de gemeente Groningen nooit mochten wonen, staat niet alleen. Ik hoop dat de opstelling van burgemeester Schuiling andere gemeentebesturen zal inspireren hetzelfde te doen.

De financiële tegemoetkoming van de gemeente zal volledig gestort worden in een op te richten stichting, ter ere en op naam van mijn ouders, bestemd voor stipendia aan studenten die discriminatie – en de bestrijding daarvan – in onze maatschappij bestuderen. Ik ben blij dat mijn familie op deze wijze kan bijdragen aan de bestrijding van een fenomeen, dat nog steeds niet is uitgeroeid. Met het prijzenswaardige besluit van de gemeente kan ik de Kamplaan 8 tragedie nu eindelijk achter mij laten, zonder het echter ooit te vergeten.

Reactie op de brief van B.H. van Blankenstein over vervreemding, rechtsherstel en aanschaf door de gemeente als burgemeesterswoning van Kamplaan 8 dd. 31.12.2021

Nader onderzoek op verzoek van de gemeente Groningen

(MD - 7 februari 2022 - Aanvullingen en correcties bij rapport Lege Plekken).

Inleiding

De heer B H van Blankenstein schreef een indringend relaas over Kamplaan 8, het pand van Joodse eigenaren dat in 1952 door de gemeente Groningen werd gekocht. Hij heeft vragen bij de passage over dit pand in het rapport *Lege Plekken*.¹ Zijn relaas toont de gevolgen van de onduidelijkheid rond het uitblijven van een woonvergunning voor dit pand voor zijn ouders.

Op verzoek van de gemeente Groningen worden in deze notitie de beschikbare gegevens op een rij gezet ten behoeve van een reactie. Niet alle vragen zijn ten volle te beantwoorden omdat belangrijk bronmateriaal niet bewaard is gebleven. Om toch zo veel mogelijk duidelijkheid te verschaffen, volgt een schets van de situatie rond het pand, wat achtergronden, zoals de toenmalige regelgeving omtrent huisvesting in Groningen, het proces van rechtsherstel en enige informatie over de familie Comello, enkele jaren bewoners van dit pand. Hopelijk kan dit verduidelijken op welke wijze gebruik is gemaakt van het pand Kamplaan 8, wat de rol van de gemeente Groningen en burgemeester Jan Tuin bij de aankoop van dit pand in 1952 zijn geweest

Korte antwoorden op de centrale vragen van de heer Van Blankenstein (in het onderstaande nader worden toegelicht):

1. Van Blankenstein stelt terecht dat de bewindvoerder in november 1949 bij het rechtsherstel optrad namens de afwezige mw. H Serphos-Menko en niet namens de nabestaanden. De nabestaanden waren wel – als de toekomstige erfgenamen – in november 1949 bij het beheer betrokken geraakt.
2. De acte van rechtsherstel was gebaseerd op een ‘minnelijke regeling’. Dit is de juridische term voor dit type overeenkomsten. Rechtsherstel kon ook plaats vinden bij vonnis van de Raad voor het Rechtsherstel.
3. Het pand bleef tot juni 1951, tot het einde van het beheer verhuurd door het NBI. De verhuur werd voortgezet door de ‘herstelde eigenaren’. De huurder, dhr. Comello genoot huurbescherming en vertrok juni 1952 naar een ander pand. Om onbekende redenen kreeg de familie Van Blankenstein-Serphos nooit vergunning om hun huis aan de Kamplaan 8 te bewonen.
4. Het is onwaarschijnlijk dat Jan Tuin in juni 1952 op eigen gezag en zonder instemming van de eigenaren Kamplaan 8 is gaan bewonen. Zeer waarschijnlijk huurde hij de woning als privé persoon.
5. De verkoop aan de gemeente door T. Blankenstein-Serphos van het pand in bewoonde staat was voordelig voor de koper.

Kamplaan 8 tot ca 1951

Vordering

De villa aan de Kamplaan 8 in de wijk Helpman te Groningen (als dubbel woonhuis ontworpen door de architecten Van Wijk en Broos) werd in 1933-1934 gebouwd in opdracht van het echtpaar Serphos-Menko. Het pand op nummer 6 werd gebouwd in opdracht van de heer mr. J.H. Tromp. Het echtpaar betrok de woning in mei 1934 en woonde daar totdat Hugo Serphos in juli 1940

¹ Maarten Duijvendak & Stefan van der Poel, *Lege plekken: Ontvreemding van Joods vastgoed en rechtsherstel in de gemeente Groningen 1940-1955* (Rijksuniversiteit Groningen 2021), p 19.

overleed Mei 1941 werd de woning gevorderd door de Duitse Wehrmacht. Dit was één van de ruim 260 panden die gedurende de oorlog zouden worden gevorderd, waarvan circa 20 van Joodse eigenaren. De weduwe Serphos-Menko verhuisde volgens de woningkaart begin mei naar de Westersingel 37 en had volgens de documenten recht op een schadevergoeding van 1100 gulden per jaar voor het gebruik van haar woonhuis met inboedel. Dit bedrag werd op 30 juni 1941 op basis van de huurwaarde vastgesteld door de gemeente Groningen namens de burgemeester. Het buurpand Kamplaan 6 werd in 1944 gevorderd en kreeg als huurwaarde 1050 gulden en een aparte vergoeding voor de inventaris, van 650 gulden.² De vergoedingen konden sterk verschillen tussen vergelijkbare panden. Waarom dit zo is, wordt niet uitgelegd in de overgebleven documenten. Bij Kamplaan 8 is geen gespecificeerde inventarislijst bewaard gebleven.

Betaling van de vergoeding vond bij Kamplaan 8 plaats. In het algemeen vergoedden de Duitse instanties twee derde (733,33 gulden) van de huurwaarde en kwam de rest als zogenaamde 'bezettingsschade' van Schade Enquête Commissie van het Departement van Financien, later van de gemachtigde voor de oorlogs- en defensieschaden. Uit de correspondentie blijkt dat bij één pand (Kraneweg 19), deze een derde door de gemeente als voorschot werd betaald. Om onbekende reden werd dit niet bij de andere panden genoemd. Bij Kamplaan 8 is alleen sprake van de 733,33 gulden. In al deze gevallen liepen de betalingen via de Groningse gemeenteontvanger. In een brief aan de ANBO van 23 december 1943 stellen burgemeester en secretaris dat voor Kamplaan 8 de betalingen via de gemeente zijn verlopen 'van het begin der vordering af steeds aan de voormalige rechthebbenden'. Vanaf december 1942 vond echter geen betaling meer plaats aan de Joodse eigenaren en werd aan de ANBO betaald.³ De betaling van 733,33 gulden aan de ANBO-Groningen liep door, totdat F. Beenker in februari 1944 Kamplaan 8 kocht. G. Tekelenburg van de ANBO-Groningen verzocht de gemeenteontvanger op 17 februari 1944 de resterende 'huur' zo spoedig mogelijk te betalen. Immers de ANBO-Groningen moest dit nog afdragen aan de NGV. Vanaf dat moment diende de gemeente de vergoeding aan de nieuwe eigenaar uit te keren, zo meldde hij.⁴

Gedwongen verkoop en verhuur

De oorlogskoper van Kamplaan 8, Fokko Beenker (en zijn vrouw L.J. Beenker-Jonker) kochten vanaf 1942 via de NGV of ANBO vier panden van Joodse eigenaren. Ook kochten beiden nog zeven percelen van Joodse eigenaren via de oorlogskoper Paulus Engelhardt uit Den Haag.⁵ De panden werden verhuurd, Kamplaan 8 aan Duitse en vanaf de bevrijding ook Canadese instanties, zoals onder meer blijkt uit de akte van Rechtsherstel, bepaling 13. Over de NSB-er Beenker bestaat een CABR-dossier. Deze koper handelde met zijn aankopen op geen enkele manier 'te goeder trouw'.⁶

Registratie van wie het pand bewoonde of gebruikte is incompleet. De namen van de Duitse (en latere Canadese) personen of instanties ontbreken in het gemeentelijk materiaal over de

² GA toeg 1902 Gemeentebestuur van Groningen inv 580 Vordering van gebouwen, terreinen e.d. met afschriften, 1940-1944, letter K met o.a. Kamplaan 6 en Kamplaan 8.

³ Lege Plekken *Ontvreemding van Joods vastgoed en rechtsherstel* p. 28 stelt dat de verandering aanvangt in voorjaar 1943. GA toeg 1902 Gemeentebestuur van Groningen inv 580 Vordering van gebouwen, terreinen e.d. met afschriften, 1940-1944, letter K met o.a. Kamplaan 8. Gemeente bestuur aan ANBO 23 december 1943 no 20182 vordering onroerende goederen door de Duitse weermacht inzake Kamplaan 8, Kraneweg 19, Grote Markt 52/52a en Ubbo Emmiusingel 57. Al deze vier panden stonden onder beheer van de NGV.

⁴ GA toeg 1902 inv 580 Vordering van gebouwen, terreinen e.d. met afschriften, 1940-1944, letter K met o.a. Kamplaan 8. Het woord 'huur' werd hier gebruikt voor de schadevergoeding wegens vordering.

⁵ Zie leggerartikel Helpman 1751 en leggerartikel Helpman 1752. Ook rapport Lege Plekken, bijlage 1.

⁶ Zie meer over o.a. Beenker in het te verschijnen boek van Ron van Hasselt, *Uitgesloten. Schetsen van de verloren wereld van een Joodse gemeenschap* (Amersfoort 2022). F. Beenker kocht in 1943 het pand Kamplaan 8 voor f 20.750 (zie Hyp4 1292/59 en cf. NA Toeg 2.09.16, inv 536.6, Verkaufsbucher volgnummer 6503).

vorderingen. Ook de dossiers inzake vordering en huisvesting van het provinciaal Militair Gezag bevat niet deze informatie.⁷ De woningkaart van de gemeente Groningen meldt aansluitend de uitschrijving van mw H Serphos-Menko (17-05-1941) en de inschrijving van dhr. G.J. Comello (6-03-1946) In de tussentijd zijn geen bewoners vermeld.

Regelingen rond vordering en woningtoewijzing

De vordering en toewijzing van woonruimte was in de jaren 1940 geregeld op grond van de vooroorlogse Algemene Vorderingswet 1939 (Staatsblad no 631), het daaropvolgende Vorderingsbesluit van mei 1940 (Verordeningenblad 110/1940) en Vestigingsbesluit oktober 1942 (Verordeningenblad 85/1942). De burgemeester was hierdoor gemachtigd over te gaan tot vordering van woonruimte en kon ook vestiging en verhuizing in een gemeente verbieden, indien daartoe een lokale verordening bestond. Bij de vorderingen doeg de burgemeester de verantwoordelijkheid en was de uitvoerende administratieve taak belegd bij het gemeentelijke apparaat.⁸ In praktijk was het de bezetter die de panden uitkoos, voor een pand een 'vorderingsbewijs' bij de gemeente indiende en de gemeente dit verder liet afwikkelen.

Vanaf voorjaar 1944 werkte de gemeente Groningen aan een verordening als 'noodmaatregel' om de toestroom van evacuees en anderen te huisvesten. Naast mensen die hun huis elders dienden te verlaten, kwam een 60-tal Duitse en Nederlandse instellingen en bedrijven met hun personeel en families naar de stad. Het tekort aan woonruimte in de stad was ernstig. Groningse ambtenaren wonnen informatie in bij gemeenten met soortgelijke verordeningen, zoals Rotterdam, Haarlem en Utrecht, en meerdere concepten van de verordening werden besproken. Er werd gekozen voor een vrijwillige aanmelding van vrijkomende woonruimte, zoals in Haarlem. Verplichting was onnodig in Groningen, zo werd gesteld. Vrijkomende woonruimte in de stad werd snel bekend, immers ook de distributie van voedsel was aan adressen gekoppeld. Dit resulteerde in een voor de gemeente raadpleegbare registratie van bewoning bij het administratiebedrijf van gas en licht. De verordening maakte geen onderscheid naar de aard van het eigendom. Eigen woningbezit of verhuurde panden werden op dezelfde wijze behandeld. Formeel trad de regeling na goedkeuring van de secretaris-generaal van binnenlandse zaken op 22 februari 1945 in werking en daarmee bestond een 'doelmatige en verantwoorde toewijzing van beschikbare woonruimte' gebaseerd op een vergunningstelsel. Dit moest nadelige gevolgen voor de volksgezondheid van 'onaanvaardbare samenwoning' voorkomen. En bij het verlenen van de vergunning lette men op 'de belangen van hen, die uit hoofde van hun beroep of bedrijf te Groningen moeten wonen'.⁹

Onderdeel van de verordening was de instelling van een gemeentelijk huisvestingsbureau. Dit bureau verleende de vergunning tot vestiging en verhuizing en kon (op eigen gezag of in overleg met betrokkenen) woonruimte opeisen en toedelen. Dit bureau werd de facto al ingesteld in april 1944 en maakte deel uit van de dienst gemeentewerken en stond aanvankelijk onder leiding van een bouwkundig opzichter. Januari 1945 werd deze vervangen door Petrus Comello, de voormalige vertegenwoordiger van de commissaris voor niet-commerciele verenigingen en stichtingen.¹⁰ Hij en de vijf gemeentelijke ambtenaren bij dit bureau kregen toestemming ongebruikte woonruimte op te

⁷ Onder meer GA toeg 63, provinciaal Militair Gezag inv. 97 correspondentie inzake toewijzing of vordering woonruimte, inv. 146 correspondentie inzake rekeningen en huurcontracten

⁸ Zie F.A. Helmstrijd, *De Woonruimtetwet 1947 Staatsblad nr H 291* (proefschrift Leiden / Alphen aan de Rijn 1948)

⁹ GA toeg 1841 Gemeentebestuur van Groningen (3), (1865) 1916 - 1965 inv. 204 Instelling van een 'Gemeentelijk Huisvestingsbureau' Maatregelen betreffende verhuur, gebruik en bestemming van woningen of gedeelten daarvan in verband met de heersende woningnood (1944 e.v.) Verordening betreffende de vestiging en verhuizing binnen de gemeente (Vestigingsverbod), 1942-1951

¹⁰ Zie Duijvendak & van der Poel, *Lege Plekken*, p. 55-56.

sporen en daartoe percelen te betreden. Waar formeel geen verplichte aanmelding van vrijkomende woonruimte bestond, lijkt de uitvoering hierop wel gericht te zijn.

Woningnood en verlenging van de verordening

In het dagelijks spraakgebruik werd deze verordening het 'verbod verhuizingen' genoemd. Het verbod loste het gebrek aan woningen natuurlijk niet op en de verwoestingen tijdens de apriidagen in 1945 verergerden de situatie. De verordening bleef bij de komst van het Militair Gezag in april 1945 gehandhaafd. Bij besluit no 2 van het Militair Gezag werd het uitgebreid tot de gehele provincie. Midden juli 1945 werd ze weer ingetrokken, terwijl voor de stad op 16 juli de gemeentelijke verordening no 6331 in werking trad.¹¹

De gemeentelijke verordening van 16 juli 1945 leek sterk op de verordening van januari datzelfde jaar. Opnieuw omschreef art. 4 dat een vergunning voor het betrekken van een woning enkel kon worden geweigerd om redenen van hygiene en volksgezondheid en indien 'de belangen van huisvesting van hen, die zich uit hoofde van hun beroep of bedrijf te Groningen moeten vestigen of wonen op ontoelaatbare wijze worden geschaad.' De uitvoering van de verordening beruiste formeel nog steeds bij het huisvestingsbureau. Dit had echter zo veel werkzaamheden om handen, dat de handhaving van het vestigingsbesluit voor een jaar werd toebedeeld aan de Stichting Centraal Woningbeheer. Per 1 mei 1946 droeg dhr. Guit, op dat moment directeur van deze stichting, de taak weer over aan het gemeentelijke huisvestingsbureau. Uiteraard viel ook de woonruimte aan de Kamplaan 8 onder de verordening. Maar op grond van welke motivatie deze woonruimte aan iemand specifiek is toebedeeld of geweigerd, valt niet te achterhalen. De bewaartermijn voor archivalia betreffende de taakuitvoering van dit huisvestingsbureau bedroeg maximaal drie jaar.¹²

Wel valt uit de verordening op te maken dat mensen met een economisch binding met de stad voorrang hadden. Maar wat de procedure was ten aanzien van verschillende mensen met economische binding die dezelfde woonruimte wensten te betrekken blijft onhelder. Bovendien, de verordening werkte niet vlekkeloos, zo schreef het hoofd van de afdeling bevolking van de gemeente Groningen dhr. H. Burger augustus 1945 in een vier pagina's tellende notitie aan B&W. Volgens hem was het probleem dat er geen echte sanctie bestond op het zonder vergunning vestigen of verhuizen in de gemeente. De aanwezigheid van een vergunning werd wel gecheckt bij de inschrijving in het bevolkingsregister bij de afdeling bevolking, met als gevolg dat mensen zonder vergunning zich gewoon niet inschreven. Het resultaat was dat vooral 'onverschillige en brutale mensen .. een woning betrokken'. Ruim twee jaar later, eind 1947, werd het verhuis- en vestigingsverbod ook door B&W beschouwd als een 'dode letter'. Duidelijke handhaving bleek onmogelijk.¹³

Woonruimtetwet 1947

De verordening bleef in werking totdat de Woonruimtetwet 1947 vernieuwing nodig maakte. Onder meer in de raadsvergadering van 22 december 1947 over de consequenties van de wet, werd scherpe kritiek geuit op het functioneren van het huisvestingsbureau. Verschillende raadsleden noemden het bureau niet tegen de problemen opgewassen. Er waren veel schrijnende voorbeelden van slechte huisvesting en er stonden 7000 mensen ingeschreven als woningzoekend. Deze mensen

¹¹ GA toeg. 1841, inv. 204 Instelling van een 'Gemeentelijk Huisvestingsbureau'; brief van 16 juli 1945 aan het Militair Gezag.

¹² GA toeg. 1336 Gemeentebestuur van Groningen inv. 166 Vernietiging van archiefstukken afkomstig van gemeentelijke organen al of niet overgebracht naar het gemeentelijke archief (1921 - 1950)

¹³ GA toeg. 1841, inv. 204 Instelling van een 'Gemeentelijk Huisvestingsbureau', 'Beschouwing inzake de 'verordening betreffende de vestiging en verhuizing binnen de gemeente Groningen dd 16 juli 1945, gezien vanuit het oogpunt der Bevolkingsboekhouding. Zie ook Bijlagen bij de Handelingen Gemeente raad 1947 Voordracht 155 van B&W betreffende de toepassing der Woonruimtetwet 1947 Groningen, 2 December 1947

moesten regelmatig lang in de rij staan bij het huisvestingsbureau om met een stempeltje hun inschrijving te verlengen. Van de Woonruimtetwet 1947 werd een meer efficient gebruik van woonruimte verwacht. Immers de wet bepaalde dat eigenaren van woningen alleen tot verhuur konden overgaan als ook B&W vergunning hadden verleend. "Zonder dat dé gerechtigde zijn toestemming heeft gegeven en een overeenkomst van huur en verhuur heeft afgesloten met degene die de woning wenst te betrekken, kan de woning niet daadwerkelijk in gebruik worden genomen, alleen op grond van de door Burgemeester en Wethouders verleende vergunning. Beide — d.w.z. de vergunning van Burgemeester en Wethouders en de toestemming van de gerechtigde — zijn vereist om een woning te kunnen betrekken." Bij de uitvoeringsvoorschriften werd door de regering bepaald dat in een aantal gevallen een vergunning niet kan worden geweigerd. "Zo kunnen ambtenaren, aan wie door het bevoegd burgerlijk of Militair Gezag de gemeente als standplaats is aangewezen er aanspraak op maken, dat hun de vergunning voor het in gebruik nemen van een woning wordt verleend." Degene wiens woonruimte daartoe werd gevorderd kon nu wel bezwaar maken bij de kantonrechter en in specifieke gevallen ook bij Gedeputeerde Staten.¹⁴

In het raadsdebat op 22 december 1947 werden veel misstanden besproken en dit leidde mede tot een commissie van onderzoek naar organisatie en handelen van het huisvestingsbureau. Deze meldde in november 1948 in een verslag aan de raad dat het meeviel. De commissie had na een oproep in de pers meer klachten ontvangen over de gebrekkige huisvesting, dan over het functioneren van het bureau zelf. Tevens bleek de nieuwe directeur dhr. Wolthuis, die dhr. Guit recent had opgevolgd, procedures te hebben aangepast. De commissie constateerde met voldoening, "dat haar bij dit onderzoek niet gebleken is, dat evident onjuiste of onrechtvaardige beslissingen zijn genomen."¹⁵ In januari 1952 ontving B&W nog een rapport over de organisatie van het bureau opgesteld door een accountant. Dit verslag bevatte aanbevelingen voor verandering van de organisatie. Het betrof indeling van werkzaamheden en het meer expliciet maken van criteria voor toewijzing en urgentie per categorie woningzoekende. Het rapport adviseerde verschillende lijsten te hanteren voor rijks- en gemeenteambtenaren, mensen in het onderwijs, gerepatrieerden, TBC-gevallen en overige gevallen.¹⁶ Dit rapport kwam niet bij de raad. Wel sprak de raad regelmatig over de woningnood, de toewijzingscriteria en de inzet van noodvoorzieningen, zoals 'Tramdorp', waarin gezinnen tot 1958 aan de Friesestraatweg in afgedankte trams woonden. Over het gebruik van verschillende urgentielijsten stelde de raad, dat ook mensen werkzaam in de industrie soms als urgent moesten worden beschouwd. De maatregelen die volgden op de Woonruimtetwet 1947 leidden tot een toewijzingsbeleid dat verdeeld bleef over verschillende groepen en beroepen. Het is duidelijk dat G. J. Comello als rijksinspecteur voor het brandwezen volgens de regels van woningtoewijzing voorrang op anderen had, zelfs op de eigenaren van de woning, de familie Van Blankenstein-Serphos.

De registers op de ingekomen stukken bij het kabinet van de burgemeester bevatten elke maand een aantal verzoeken tot bemiddeling in zake woonruimte, conflicten over toewijzing, dan wel verzoeken om een andere woning. Meestal werden deze brieven ter afdoening bij de verantwoordelijke

¹⁴ Bijlagen bij de Handelingen Gemeente raad 1947: Voordracht 155 van B&W betreffende de toepassing der Woonruimtetwet 1947. Groningen, 2 December 1947, p. 92-94, en idem. Voordracht 13 van B&W nopens benoeming van leden van de adviescommissie inzake vordering woonruimte, p. 10.

¹⁵ Bijlagen bij de Handelingen Gemeente raad 1948. 117 Rapport van de Commissie van onderzoek naar de Organisatie en de Handelingen van het Huisvestingsbureau, met advies van B&W, p. 79-82.

¹⁶ GA toeg. 1841, inv. 204 Instelling van een 'Gemeentelijk Huisvestingsbureau'. Verificateur der Gemeente Financien 'Organisatie Huisvestingsbureau' ingekomen 25 januari 1952.

wethouder mw. Aarsen-Jansen of bij het huisvestingsbureau neergelegd Van de familie Blankenstein-Serphos is niet zo'n brief aangetroffen.¹⁷

Kamplaan 8 vanaf ca 1951

Rechtsherstel en einde beheer

Het beheer over Kamplaan 8 berustte tussen 1945 en 1951 bij het Nederlands Beheers Instituut (NBI) en werd uitgevoerd door de kandidaat-notaris K. de Haan Overwegingen bij deze keuze van beheerder staan niet in het NBI-dossier en zijn evenmin bewaard gebleven in de dossiers van het Militair Gezag onder wiens autoriteit het proces van rechtsherstel startte en de aanwijzing van een beheerder plaatsvond.¹⁸ Wel bevat het NBI-dossier de brief van 3 juli 1945 van de Groningse advocaat en procureur N J Polak, waarin Tobias van Blankenstein wordt voorgedragen als bewindvoerder.¹⁹ De Haan trad vaker op als beheerder in boedels van afwezige personen en bij rechtsherstel

De akte van rechtsherstel werd opgemaakt op 21 november 1949 bij notaris F. Gouverne.²⁰ Deze akte bevat de tot stand gekomen 'minnelijke regeling' tussen de partijen Deze formele uitdrukking betekent dat de afspraken waren gemaakt in overleg tussen de partijen en niet opgelegd door de rechter. De Raad voor het Rechtsherstel toetste deze regelingen.²¹ In de aanhef van de akte staan de partijen genoemd De akte heeft een standaard opbouw van nietigverklaring van de koop, herleving van eventuele hypotheek en de verrekening van de kosten en baten. In de formuleringen zit regelmatig enige variatie. De opbouw en formuleringen waren gebaseerd op modellen die door de Raad voor het Rechtsherstel waren opgesteld en bekendgemaakt aan de notarissen Het was de taak van de notaris om met de partijen een specifieke invulling te geven aan het standaard-model, vandaar de variatie in formulering ²² Namens de afwezige mw H Serphos-Menko trad de beheerder K. de Haan op Formeel is op dat moment nog onbekend dat zij is omgebracht Daarnaast zijn er een vertegenwoordiger van het NBI, de oorlogskoper Beenker en een hypotheekverschaffer tevens familielid, de fabrikant Henri van Dam aanwezig. Deze laatste heeft rechtsherstel gevraagd voor de met hem aangegane hypothecaire lening.

Van belang in de regeling is art 3 waarbij de oorlogskoper voor de periode 15 februari 1944 tot 1 februari 1945 de geinde huren (schadeloosstelling) restitueerde, minus de door hem betaalde vaste lasten en normaal onderhoud De huurgelden over de laatste oorlogsmaanden zijn mogelijk niet meer door hem ontvangen. Ook hier is alleen sprake van twee derde van de oorspronkelijke vergoeding, de 733,33 gulden. Waarom en sinds wanneer de door de SEC te betalen een derde niet meer werd vergoed is onhelder.

¹⁷ GA toeg 1607 Gemeentebestuur van Groningen (2) 1916-1965, Registers op ingekomen stukken kabinet burgemeester, inv no 204 t/m 210, sept 1945 tot sept 1952. Mogelijk heeft men op een andere manier gereclameerd

¹⁸ GA Toeg 63 Militair Gezag inv 279 t/m 282 'correspondentie inzake rechtsherstel'. Inv. 281 is sprake van een De Haan die inspecteur voor rechtsherstel en beheer provincie Groningen Of dit dezelfde is, blijft onduidelijk.

¹⁹ Aan deze brief refereert B H van Blankenstein in zijn notitie

²⁰ Groninger archieven 2207_5977 Hyp4_1380-41 Dagregister deel 165 nummer 615.

²¹ Zie bijvoorbeeld W. Veraart, *Ontrechting en rechtsherstel in Nederland en Frankrijk in de jaren van bezetting en wederopbouw* (Rotterdam 2005) p 172 ev

²² Zie Veraart a w en ook R. Schutz, *Kille Mist Het Nederlandse notariaat en de erfenis van de oorlog* (Amsterdam 2016), paragraaf 'het notariaat en de praktijk van het rechtsherstel'

Van belang is ook art. 8 waarin de in recht herstelde eigenaar zich verbindt om eventuele nog openstaande vaste lasten te betalen. In art 13 worden nog openstaande vorderingen op o.a. de NGV door de beheerder namens de in recht herstelde partij aanvaardt. Dit is in vrijwel alle aktes het geval. Er was op dat moment onhelderheid over het vermogen van de stichtingen NGV en ANBO en betalingen waren vaak niet verricht in de laatste oorlogsmaanden. Op de staat van vermogen van de boedel Serphos-Menko staan de vorderingen op de ANBO-Groningen 'voor geinde huren' als een pro memoriepost opgenomen.²³

Uit dezelfde staat van vermogen per 1 januari 1950 van de boedel Serphos-Menko in het NBI-dossier wordt duidelijk dat T. van Blankenstein 'wiens echtgenote als de toekomstige erfgename van mevrouw H. Serphos-Menko kan worden aangemerkt, een bedrag van f 1500 —[heeft] voorgeschoten' om de kasmiddelen in de boedel aan te vullen.²⁴ Dus er bestond betrokkenheid van het echtpaar Van Blankenstein-Serphos bij het beheer van de boedel, maar dit impliceert uiteraard geen instemming met de gang van zaken.

Het beheer kon worden beëindigd nadat het overlijdensextract uit de burgerlijke stand van Groningen van mw. H. Serphos-Menco was ontvangen, dd 4 april 1951. De betalingen voor het overlijdensextract van haar zoon, Irwin Serphos uit Dordrecht (februari 1951) en de verklaring van erfrecht (mei 1949) voor haar dochter, waren reeds eerder geregistreerd in de staat van vermogen. De beheerder K. de Haan maakte per 15 mei 1951 zijn eindverslag op en werd 1 juni daar opvolgend van het beheer ontheven.

Bewoning door G.J. Comello

Eerder, in februari 1946 was de Noordelijke inspectie brandwezen overgeplaatst van Heerenveen naar Groningen. "Te dien einde gaat de huidige Rijksinspecteur, de heer Commello, (sic) in het perceel Kamplaan 8 wonen", zo meldde het *Nieuwsblad van het Noorden* die maand.²⁵ Comello woonde hier met zijn vrouw en personeel. Van zijn kinderen staat alleen zijn dochter voor een paar weken ter gelegenheid van haar huwelijk te Groningen op de woningkaart ingeschreven. De huurbetalingen van Gerard J. Comello werden vanaf maart 1946 ontvangen door de beheerder van het pand en zijn vermeld in de financiële verslagen opgenomen in het NBI-dossier. Hierin bevindt zich geen huurovereenkomst. De huur werd per zes maanden (vanaf 1 maart 1946) betaald en bedroeg 1200 gulden per jaar. De laatste betaling aan de NBI betrof de periode 1 september 1950 tot en met 1 maart 1951. De opheffing van het beheer is per juni 1951 (verzoek 1 april 1951, eindafrekening dd 15 mei 1951, formeel einde per 1 juni 1951).²⁶

De eerste huurbetaling (zonder de naam van de huurder) aanwezig in de financiële stukken van dhr. T. Blankenstein betrof ook het jaar 1951 ('voor ontvangen huren, 600 gulden').²⁷ Dit moet betrekking hebben op de periode 1 maart tot en met 1 september 1951 om aan te sluiten op de NBI-administratie. Deze huur betrof in elk geval Kamplaan 8 dat voor 20.750 gulden op de vermogensstaat was geplaatst. Volgens dezelfde financiële stukken bedroegen de inkomsten uit ontvangen huren in het daaropvolgende jaar, 1952, in het totaal 1840 gulden. Dat was voor de Kamplaan 8 te Groningen en een perceel aan de Prinsestraat 1 te Enschede samen. Voor het eerst stonden beide panden op de vermogensstaat, de Kamplaan voor 30.000 en de Prinsestraat voor 36.000 gulden. De verdeling van de huurinkomsten tussen beide panden ontbreekt. Tot welke datum

²³ NA toeg 2.09.16.13 NBI, beheersdossier 168405, Serphos-Menko, H M, Groningen.

²⁴ NA toeg 2.09.16.13 NBI, beheersdossier 168405, Serphos-Menko, H M, Groningen.

²⁵ *Nieuwsblad van het Noorden*, 15-02-1946.

²⁶ NA toeg 2.09.16.13, NBI-dossier 168405, Serphos-Menko.

²⁷ GA toeg 492 Familiearchief Van Blankenstein, inv no 32. Stukken betreffende het vermogen.

Comello huur betaalde en vanaf wanneer en hoeveel huur Jan Tuin betaalde, is hierlangs niet te achterhalen ²⁸

De familie Comello

De familienaam Comello kwam een aantal malen langs en dit kan tot verwarring leiden Volgens de woningkaart van de gemeente Groningen verbleef G.J. Comello en zijn echtgenote van 6 maart 1946 tot en met 23 juni 1952 aan de Kamplaan 8. Op die laatste datum verhuisden zij formeel naar een huurpand aan de P Campersingel 201 (in eigendom van de familie Schonfeld). Deze Gerard Jan Comello was geboren in 1893 in de buurt van Drachten en werd in de jaren dertig commandant van de brandweer in Heerenveen en omstreken. Hij was tot zijn overlijden in 1954 actief bij de brandweer, het laatst als Rijksinspecteur van het brandwezen district V (de drie Noordelijke provincies) en in 1950 bevorderd tot commandeur 1^e klas Bij zijn crematie te Velzen (NH) sprak de waarnemend secretaris-generaal van Binnenlandse Zaken en was een bloemstuk van de Nederlandse regering aanwezig.²⁹ Zijn weduwe plaatste een overlijdensadvertentie in het *Nieuwsblad van het Noorden*, mede namens de familie, ook namens zijn broers, behalve één: P. Comello. Gerard Jan Comello was de jongere broer van Petrus (W.) Comello. Deze P Comello, die consequent ook zijn patroniem Willem gebruikte, werd tijdens de oorlog vertegenwoordiger van de commissaris voor niet-commerciele verenigingen en stichtingen in Groningen en in de laatste maanden van de oorlog 'leider' van het woningbureau in de stad Hij werd in april 1945 van zijn taken ontheven en als NSB-er geïnterneerd. Over P. Comello bestaat een CABR-dossier.³⁰

Verder waren er nog twee achterneven Comello in Noordoost Nederland actief Gerard Willem, te Amsterdam geboren, aldaar onderwijzer en later onderwijsinspecteur Per 1 februari 1940 werd hij in Groningen inspecteur van het lager onderwijs, tijdens de oorlog door Tammens ontslagen en in 1945 herbenoemd en bleef als zodanig actief tot zijn vertrek in 1952. Hij was in Groningen mede-oprichter van de VVD.³¹ De andere achterneef was de te Rolde geboren Georg Willem Comello Deze was in zijn loopbaan journalist en als lid van de NSB, burgemeester van Dwingeloo in 1944 en 1945.³² Een bemoeienis van broer Petrus W. Comello met het verblijf van Gerard J Comello aan de Kamplaan is uit te sluiten In 1946 was P.W. Comello niet verantwoordelijk voor huisvesting in Groningen.

Burgemeester Jan Tuin

Op het moment van benoeming tot burgemeester van Groningen, woonde Jan Tuin te Hoogezand aan de Noordersingel 25, in een pand van de gemeente waar hij eerder burgemeester was.³³ Volgens de woningkaart van de gemeente Groningen betrok Jan Tuin op 4 juni 1952 de villa aan de Kamplaan 8. Aan de verhuizing ging een zoektocht van enkele maanden naar een passende burgemeesterswoning vooraf. Toch kwam reeds in oktober 1951 bij het kabinet van de burgemeester een eerste aanbod van woonruimte binnen Het was een brief betreffende een 'burgemeesterswoning' van dominee Arjen van der Ziel van de Vrijgemaakte Kerk van Groningen-Zuid. En een maand later volgde mogelijk een aanbod van Ph. Wallage. Welke panden dit precies betrof is niet vermeld en ook om welke redenen men van huur afzag is niet bewaard gebleven. Deze

²⁸ Indien beide panden evenveel huur opbrachten, had de opbrengst 2x1200 en 1x 600, dwz. 3000 gulden moeten bedragen

²⁹ NvhN, 01-10-1946 en zie het in memoriam in NvhN, 25-08-1954

³⁰ Zie meer over Comello in het boek van Van Hasselt, *Uitgesloten (te verschijnen 2022)*

³¹ NvhN, 09-04-1952.

³² *Provinciale Drentsche en Asser Courant*, 11 april 1947

³³ Zie over hem Maarten Duijvendak & Bart de Vries (eds), *Stad van het Noorden* (2003), 247-252

stukken bereikten niet de agenda van B&W.³⁴ Het *Nieuwsblad van het Noorden* berichtte eind april 1952 dat Jan Tuin per 1 juni in Helpman aan de Kamplaan 8 zou komen wonen. Blijkbaar bestond er toen overeenstemming over de huur van dit pand tussen de betrokken partijen.³⁵ Correspondentie hierover tussen Blankenstein-Serphos en burgemeester Tuin is niet aangetroffen in het register van ingekomen stukken van het kabinet van de burgemeester en niet vermeld in zijn privé-archief.³⁶ Dit versterkt de gedachte dat het hier een privé-overeenkomst betrof tussen Jan Tuin en de familie Van Blankenstein-Serphos.

Volgens de verordening en de Woonruimtetwet 1947 was voor het betrekken van een woning de vergunning van B&W en de toestemming van de eigenaar of beheerder vereist. De uitvoeringsadministratie van het bureau huisvesting is conform de regels niet bewaard gebleven. Dat had het verlenen van toestemming door de eigenaar en de gemeente kunnen documenteren. Nu valt niet te achterhalen op welke manier de eigenaren van Kamplaan 8, het echtpaar Van Blankenstein-Serphos hebben ingestemd met de verhuring van dit pand aan Jan Tuin. T. van Blankenstein stelt in zijn memoires, dat het huisvestingsbureau hen als bewoners weigerde, zonder duidelijke motivering. In de getypte tekst van de memoires staat 'een bepaalde motivering hiervoor kan ik me niet herinneren...', de laatste woorden doorgehaald en met balpen vervangen door 'gaf men niet.' Naar zijn oordeel, zo schreef hij '[had] de gemeente beslag gelegd op deze villa en ik heb altijd een sterk vermoeden gehad dat men ons gezin niet passend vond daar. We verkochten daarop voor fl 33.000 Kamplaan 8 in de loop van 1953 aan de gemeente zodat burgemeester Tuin er kon blijven wonen.'³⁷

Op 7 november 1952 tekende T. van Blankenstein een opdracht aan makelaar J L. la Gro tot verkoop van Kamplaan 8. Een week eerder zond deze makelaar al een brief aan B&W van Groningen, waarin het schreef: ".dat ons de Verkoop is opgedragen van de helft van de dubbele Villa met tuin en Garage Kamplaan 8, bewoond door onze Burgemeester, de Heer J Tuin Koopprijs f 30 000 Dit is een zeer lage prijs"³⁸ De gemeente ging, zoals vermeld, op dit aanbod in.

Er is een prijsverschil bij verkoop overeengekomen en de prijs zoals geschreven in de memoires van Van Blankenstein. In het algemeen is de verkoopprijs van een verhuurd pand lager dan de koopprijs van eenzelfde huis in lege staat. Het prijsverschil kan op verschillende manieren worden berekend. Uit de bronnen valt niet op te maken of, en hoe, dit in deze situatie is gedaan. Helder is dat het buurpand, Kamplaan 6, in 1954 werd verkocht in lege staat voor f 40 000, dat is ruim dertig procent meer.³⁹

De mogelijke aankoop van Kamplaan 8 werd op 10 november 1952 in B&W besproken, en was reeds eerder doorverwezen naar de commissie financiën. B&W besloot een raadsvoorstel plus wijziging.

³⁴ GA toeg. 1607 Gemeentebestuur van Groningen 1916-1965, kabinet burgemeester, inv. no. 209, Volg.no. 1294, ds. A. van der Ziel, 13-10-1951 en volg. no. 1535, Ph. Wallage, 14-11-1951. Mogelijk betrof het de panden die zij zelf huurden, resp. de Verlengde Oosterstraat 11 en Nassaulaan 1.

³⁵ NvhN, 30 april 1952, 'Burgemeester Tuin wordt Helpenaar'

³⁶ GA toeg. 3043, Archief Jan Tuin, 1919 - 1972

³⁷ GA toeg. 492, inv. 28, 'Memoires van T. van Blankenstein betreffende zijn familie en de firma R. Kranenburg 1855-1965'. De memoires werden in de jaren 1980 op papier gesteld.

³⁸ GA toeg. 1841 Gemeentebestuur van Groningen 1916 - 1965 inv. 952, nr. 39. Aankoop van het perceel Kamplaan 8.

³⁹ Vaak wordt bij verkoop in verhuurde staat 70 procent van de leegwaarde (de executiewaarde) als een redelijke prijs gezien, terwijl de hedendaagse belastingheffing uitgaat van een leegwaarde ratio van tussen de 45 en 85 procent. Het bedrag van f. 40 000 is te vinden in Hyp4 1494/1. Bij oplevering bedroegen de kosten voor de percelen resp. f 5.652,50 voor 6 (Hyp4 1141/103) en f 5.651 voor 8 (Hyp4 1143/25). Het perceel van no. 6 is een paar centiares groter.

van de begroting voor te bereiden ⁴⁰ Bij de bespreking in de gemeenteraad van 1 december 1952 was er toelichting en discussie over het voorstel tot aankoop. Raadsleden uitten een voorkeur voor een huis in of nabij het centrum, waar de burgemeesters meestal woonden.⁴¹ De afstand tussen Grote Markt en de Kamplaan werd te groot geacht. De verantwoordelijke wethouder mw. Aarsen-Jansen merkte op, dat het acht maanden had geduurd voordat een woning was gevonden en B&W was tevreden met het resultaat. Zij verwees daarbij naar de eveneens lastige zoektocht naar woonruimte voor de nieuwe gemeentesecretaris dhr. Mr. M. Troostwijk eerder dat jaar. Verdere discussie vond niet plaats en de raad stemde in.⁴² Ook werd de koopovereenkomst goedgekeurd door het Prijzenbureau voor Onroerende zaken in het Ambtsgebied Groningen. Op deze wijze verkreeg de gemeente Groningen een burgemeesterswoning in eigendom. Het beheer werd overgedragen aan de Stichting Centraal Woningbeheer. Deze stichting verzocht de gemeentelijke huurcommissie 'een geldende huurprijs' vast te stellen om de ambtswoning te verhuren aan de burgemeester.⁴³ Na Jan Tuin zouden ook zijn opvolgers, Jan Berger en Harm Buiter, nog van dit pand gebruikmaken.

De familie Van Blankenstein-Serphos kocht datzelfde jaar op een publieke veiling het pand Verlengde Hereweg 132 voor 27.000 gulden, dat zij zomer 1953 betrokken ⁴⁴ Vanaf dat moment woonden ze om de hoek bij de gemeentesecretaris mr. Maurits Troostwijk, die een jaar eerder op de Savornin Lohmanlaan was komen wonen. In de memoires van T. van Blankenstein werd hij 'een goede persoonlijke vriend' genoemd en ook met burgemeester Jan Tuin ontstond, volgens dezelfde bron, een vriendschappelijke relatie.

Afrondende opmerkingen

Op verschillende pagina's in de notitie van B. van Blankenstein is een onderliggende argumentatie aanwezig die toe redeneert naar een uitkomst. Geparafraseerd luidt deze: het pand Kamplaan 8 kan beschouwd worden als ideale ambtswoning voor hoge ambtenaren, daarom gevorderd voor Duitse (hoge) officieren; kreeg door vordering een 'publieke bestemming'; daarom bewoond door een hoge brandweerman; en daarom de nieuwe ambtswoning van de burgemeester. De gedachtegang vindt geen steun in de bronnen; de vordering ten behoeve van de Wehrmacht gaf het pand geen publieke functie en in het perspectief van het gemeentebestuur was Kamplaan als burgemeesterswoning niet ideaal.

Met grote waarschijnlijkheid kan worden vastgesteld dat Jan Tuin vóór eind april 1952 overeenstemming bereikte met de eigenaren van Kamplaan 8 over de verhuur van het pand aan hem, ingaande 1 juni 1952.

Het is niet vast te stellen of het echtpaar Blankenstein-Serphos zich gedwongen voelden het pand Kamplaan 8 aan Jan Tuin te verhuren en het vervolgens aan de gemeente te verkopen. In elk geval

⁴⁰ GA toeg. 1607 Gemeentebestuur van Groningen (2), inv. 185 Agenda B&W, 10 november 1952. 13 'Schrijven van de raadsc. voor de Financien d d 4 Nov 1952 nopens aankoop perceel Kamplaan 8' In de marge 'raadsvoordracht gereed maken (met Secr. bespreken)'

⁴¹ De drie hieraan voorafgaande burgemeesters huurden een villa aan het Zuiderpark, daarvoor woonden de meeste burgemeesters rond de Ossenmarkt. Zie bijvoorbeeld Beno's Stad no. 363, Ambtswoningen Groninger burgemeesters (4-6-2009) <https://www.youtube.com/watch?v=JbU3vHpSYwU>

⁴² Zie Handelingen Gemeenteraad 1 december 1952, p. 116 en de bijlagen voordracht van B&W 133 'nopens aankoop perceel Kamplaan 8 en aanwijzing daarvan als ambtswoning' en Voordracht van B&W 484 'nopens aankoop van het perceel de Savornin Lohmanlaan 40 en aanwijzing daarvan als ambtswoning Groningen'

⁴³ GA toeg. 1841, inv. 952, nr. 39 'Aankoop van het perceel Kamplaan 8'

⁴⁴ GA toeg. 492, inv. 28 'Memoires van T. van Blankenstein'

betreft het geen gedwongen verkoop zoals de ANBO of NGV die organiseerden op basis van de Duitse verordeningen. Wel betekende de verkoop in verhuurde staat, zeer waarschijnlijk, voor hen een lagere opbrengst uit de verkoop.